

CHRISTIAN JACQ
RAMSES

*Işğın
Oğlu*

REMZİ KİTABEVİ

Önsöz

"Ramses: Muzaffer komutanların en büyüğü, Gerçeğin koruyucusu Güneş Kral." Hiyeroglif yazılarını çözerek Mısır'ın gizemli geçmişinin kapılarını açan Jean-François Champollion, hayran olduğu II. Ramses'i bu sözlerle tanımlamıştı.

Ramses'in ünü, asırlar boyu hiç unutulmadan günümüze kadar gelmiştir. Ramses adı, tek başına batı uygarlıklarının esin kaynağı olan Eski Mısır'ın görkemini ve gücünün canlı simgesi olmuştur. "Işığın Oğlu" diye tanımlanan Ramses, M.Ö. 1279 yılından M.Ö. 1212 yılına kadar, tam altmış yedi yıl boyunca ülkesini yönetmiş ve onu, politik gücünün ve kültürel etkisinin zirvesine oturtmuştur.

Mısır topraklarında gezen bir yolcu, bugün bile her adımda Ramses'le karşılaşır. Ramses, gerek hükümdarlığından önce, gerekse de kendi hükümdarlığı sırasında yapılmış, sayılamayacak kadar çok anıta damgasını vurmuştur. Bu yolcuların hiçbiri, Tanrı katına çıkarılmış Ramses ile eşsiz karısı Nefertari'den oluşan çiftin, sonsuzluğa dek hüküm sürdüğü Ebu Simbel'deki iki tapınağı, Karnak tapınağının büyük sütunlu salonu ile Luksor tapınağının oturmuş duran, güler yüzlü dev heykelini akıllarından çıkaramazlar.

Ramses tek bir romanın değil; pek çok romanın kahramanıdır. O, kendisi gibi görkemli bir yapıya sahip olan babası Seti'nin yönetiminde Firavunluk görevine başlamasından, hayatı boyunca sayısız felaketi korkusuzca karşıladığı hükümdarlık döneminin son günlerine kadar uzanan bir destanın başrol oyuncusu olmuştur. Belirli aralıklarla yayınlanacak ve beş ciltten oluşacak bu roman, bu olağanüstü yazgıyı okuyucuya aktarmak amacıyla yazılmıştır. Bu roman boyunca Ramses'e, Seti ve karısı Tuya ile soylu Nefertari, Güzel İset, Şair Homeros, yılan oynatıcısı büyücü Setau, Yahudi Musa ve daha sayfalar boyunca yeniden yaşayacak olan birçok unutulmaz kahraman da eşlik edecektir.

Ramses'in bugüne kadar korunan mumyasında, bu görkemli ihtiyarın yüz hatlarından kudretin muhteşem izleri okunmaktadır. Kahire Müzesi mumyalar salonunu gezen birçok ziyaretçi, onun biraz sonra, uykusundan uyanacağı izlenimine kapılır. Bedensel ölümün Ramses'ten aldığını, romandaki büyü ona geri verecektir. Roman kurgusu ve Mısırbilimi sayesinde Ramses'in kaygılarıyla umutlarını paylaşmak, başarılarını ve yenilgilerini yaşamak, sevdiği kadınlarla karşılaşmak, uğradığı ihanetlerin acısını çekmek, sağlam dostlukların sevincini tatmak, kötülük güçlerine karşı koymak ve her şeyin ondan çıktığı ve her şeyin ona döndüğü bu ışığ elde etmeye çalışmak olasıdır.

Büyük Ramses... Bir romancı için ne mükemmel bir yol arkadaşı! Burada anlatılan, bu büyük Firavun'un, vahşi bir boğaya karşı giriştiği ilk mücadelesinden, Batı akasyasının serin gölgesine kadar uzanan yazgısıdır. Bu yazgı, tanrıların sevgili ülkesi Mısır'la bütünleşmiştir. Bu su ve güneş ülkesi, doğruluk, adalet ve güzelliğin büyük bir anlam taşıdığı ve günlük yaşantının temel öğeleri olduğu bir yer olmuştur. Ahret ve dünyanın iç içe olduğu bu ülkede, hayat ölümden yeniden doğmuş, göze görünmez bilinen şeyler kaderi yönlendirmiş, yaşam ve ölümsüzlük sevgisi insanların yüreklerini sarmış ve onları mutlu kılmıştır.

İşte Ramses'in Mısırı.

1

Vahşi boğa, olduğu yerde durdu ve gözlerini genç Ramses'e dikti.

Hayvan çok korkunç görünüyordu; bir sütun kadar kalın bacakları, sarkık uzun kulakları, alt çenesinde sert bir sakalı, kahverengiye çalan siyah renkli bir derisi vardı. Karşısındaki genç adamın varlığını yeni fark etmiş gibiydi.

Ramses, boğanın boynuzlarından büyülenmişti. Hayvanın kafasından önce ileri, daha sonra da yukarı doğru âdeta fışkıran ve keskin uçlu mızrakları andıran iki boynuz, kim olursa olsun hasmının derisini parçalamaya hazır duruyordu.

Delikanlı o güne dek böylesine büyük bir boğa görmemişti.

En usta avcılar bile korkunç bir ırkın simgesi olan böyle bir hayvanla karşılaşmaktan kaçınırlardı. Sürüsü içinde yumuşakbaşlı, yarıdımsever bir lider ve özenli bir baba olan bu boğa, kendi bölgesine bir yabancıнын girmesiyle birlikte korkunç bir savaşçıya dönüşürdü. En ufak bir kıskırtma, inanılmaz bir hız ve öfkeyle saldırmasına ve hasmını ortadan kaldırmadan geri çekilmemesine yeterdi.

Ramses bir adım geriledi.

Vahşi boğa kuyruğunu bir kamçı gibi şaklatırken, topraklarına girme cesaretini gösteren bu davetsiz misafire yırtıcı bir bakış fırlattı. Biraz ötede bir inek, hemcinslerinin arasında buzağılıyordu. Boğa, Nil kıyısındaki bu ıssız bölgede yaşayan sürünün lideriydi ve otoritesine karşı en ufak bir başkaldırıya bile izin vermemeye kararlıydı.

Genç adam, ot yığınlarının arkasında fark edilmeyeceğini ummuştu, ancak boğanın kahverengi gözleri Ramses'in üzerine kilitlenmişti. Ramses ondan kurtulamayacağını anlamıştı.

Ramses yavaşça dönerek kireç gibi bembeyaz olmuş bir yüzle babasına baktı.

'Yenilmez boğa' diye anılan Mısır Firavunu Seti, oğlunun on adım kadar arkasında duruyordu. Söylendiğine göre onu gören düşmanları oldukları yerde donup kalırlardı. Bir şahin gagası kadar keskin olan zekâsının erişmediği yer, bilmediği hiçbir şey yoktu. İnce

gövdesi, uzun boyu, sert yüz ifadesi, yüksek alnı, kemerli burnu ve çıkık elmacık kemikleriyle Seti, otoritenin canlı bir simgesiydi. İnsanların hem saygı duyduğu hem de korktuğu bu güçlü hükümdar, Mısır'ı geçmişteki görkemine kavuşturmuştu.

Ramses on dört yaşındaydı ve babasını hayatında ilk kez görüyordu.

O güne dek sarayda bir lala tarafından yetiştirilmiş, ülke yönetiminde önemli görevleri başarıyla yerine getirmek için bir kral oğlunun öğrenmesi gereken şeyleri öğrenmişti. Ancak Seti, onu o gün hiyeroglif derslerinden koparıp almış, köylerden uzak, ıssız bir yere götürmüştü. Ve hiçbir açıklama yapmamıştı.

Otlar sıklaştığı zaman kral ile oğlu iki atın çektiği arabadan inip yüksek otların arasına dalmışlardı. Otları geçip açıklığa çıktıklarında ise boğanın dünyasına adımlarını atmışlardı.

Hangisi daha korkunçtu? Firavun mu, vahşi hayvan mı? Her ikisinde de öylesine bir güç vardı ki, genç Ramses soğukkanlılığını koruyamayacağını hissediyordu. Öykücüler, boğanın tanrısal bir hayvan olduğunu, öbür dünyanın ateşi ile canlılığını koruduğunu ve Firavunların da Tanrılarla dostluk kurduklarını kesin olarak söylemiyorlar mıydı? Uzun boyuna, güçlü vücuduna ve doğal cesaretine rağmen, delikanlı kendini sanki suç ortağı olan bu iki gücün arasında sıkışıp kalmış hissediyordu.

Ramses, kendisinden emin görünmeye çalışarak:

"Beni fark etti," dedi.

"İyi ya..."

Babasının ağzından çıkan bu sözcük, bir mahkûmiyet kararı gibi yankılandı.

"Çok iri..."

"Peki ya sen, sen kimsin?"

Bu soru Ramses'i şaşırttı. Boğa sol ön ayağıyla toprağı öfkeli öfkeli eşeliyordu. Tepelibalıkçılar, savaş alanını terk edencesine havalandılar.

"Sen bir korkak mısın, yoksa bir kral oğlu mu?"

Seti'nin bakışları delikanlının ruhuna işliyordu.

"Dövüşten kaçmam, ama..."

"Gerçek bir erkek, gücünün sonuna kadar gider; bir kral ise daha ötesine geçer. Şayet sende bu yetenek yoksa insanlara hükmede-

meyeceksin ve artık birbirimizi görmeyeceğiz demektir. Hiçbir sınav seni ürkütmemeli. istersen gidebilirsin. Yok, gitmek istemiyorsan, boğayı yakala."

Ramses başını kaldırıp babasının bakışlarına direnme cesaretini gösterdi.

"Beni ölüme gönderiyorsunuz."

"Babam bana, 'hiçbir düşmanın yenemeyeceği, sivri boynuzlu, gözünü budaktan sakınmaz, gücü sonsuza kadar sürecek bir boğa ol,' derdi. Sen ise Ramses, ananın karnından gerçek bir boğa olarak doğdun. Bu nedenle, halkının iyiliği için ışınlarmı yayan, çok parlak bir güneş olmalısın. Bugüne dek sen benim avucumun içinde bir yıldız gibi saklı duruyordun. Bugün parmaklarımı açıp seni serbest bırakıyorum. Ya parılda ya da ortadan kaybol."

Boğa böğürdü. Davetsiz misafirlerin konuşması onu öfkelenmişti. Çevrelerine giderek bir sessizlik çöküyordu. Kemirgenlerden kuşlara kadar bütün hayvanlar, biraz sonra patlak verecek savaş âdeta sezinlemişlerdi.

Ramses boğanın karşısına dikildi. Çıplak elle yaptığı dövüşlerle, lalasının öğrettiği yöntemler sayesinde kendisinden daha ağır ve daha güçlü hasımlarını hep yenmişti, ama bu boydaki bir canavara karşı nasıl bir strateji yarardı ki?

Seti oğluna ucunda ilmeği olan uzun bir ip verdi.

"Boğanın gücü kafasındadır. Onu boynuzlarından yakalarsan yenersin."

Genç adam umutlandı; sarayın eğlence havuzunda yaptıkları yarışmalarda kayık üzerinde rakibini düşürmeye çalışırken yüzlerce kez ip kullanmıştı.

Firavun:

"Boğa, kemendinin ışığını duyar duymaz senin üzerine saldıracak," diye açıkladı. "Sakın ıska geçme, çünkü ikinci bir şansın olmayacak."

Ramses, yapması gereken hamleyi zihninden tekrarladı ve içinden "Göster kendini" diyerek cesaretini topladı. Yaşının genç olmasına rağmen boyu 1,70'in üzerindeydi ve gelişmiş adalelerinden birçok sporu başarıyla yaptığı anlaşıyordu. Hiç hoşlanmadığı halde, geleneğe uygun olarak çocuklara özgü bir biçimde bir tutam saçını kulağı üzerinde kurdeleyle tutturmuştu. Oysa bu geleneksel süs

Ramses'in san saçlarıyla mükemmel bir uyum sağlıyordu! Ramses sarayda bir görev alabilecek konuma geldiği gün başka bir saç şeklini seçme hakkını kazanacaktı.

Ancak alinyazısı ona bu olanağı tanıyacak mıydı? Hiç kuşku yok ki kanı kaynayan bu genç adam sayısız kez şanına layık engellerin üstesinden gelmişti ve bununla övünüyordu da. Ramses, Firavun'un isteklerine - bu istekler aşırıya kaçsa da - karşı konulamayacağından emindi.

İnsan kokusundan tahrik olan boğa fazla bekleyeceğe benzemiyordu. Ramses ipi sıkıca tuttu. Hayvanı yakaladığı anda, kısıkrak tutabilmesi için sahip olduğunun çok daha ötesinde bir güç sarf etmesi gerekecekti. Bu durumda, kalbinin çatlaması pahasına kendi gücünü aşmak zorundaydı.

Hayır, Firavun'u düş kırıklığına uğratmak istemiyordu.

Ramses kemendi havada çevirmeye başladı; boğa, boynuzları önde, saldırıya geçti.

Hayvanın hızına hayret eden delikanlı iki adım yana sıçradı, sağ kolunun ani bir hareketiyle, kemendi fırlattı. Bir yılan gibi kıvrılan ip korkunç yaratığın sırtına çarptı. Hamlesi boşa giden Ramses nemli toprak üzerinde kaydı ve tam hayvanın boynuzları göğsüne batacağı anda yere düştü. Boynuzlar göğsünü sıyrıp geçerken, Ramses gözünü bile kırpmamıştı.

Sanki kendi ölümünü seyretmek istemişti.

Kudurmuş dönen boğa, kamışlara kadar koştu ve bir hamleyle geri dönüp yeniden saldırıya geçti. O sırada ayağa kalkmış olan Ramses gözlerini hayvanın gözlerine dikti. Son anına kadar boğaya meydan okuyacak ve Seti'ye bir kral oğlu olarak şanına yaraşır biçimde ölmeyi bildiğini ispatlayacaktı.

Korkunç yaratık birden olduğu yerde çakılı kaldı; Firavun kemendiyle onu boynuzlarından yakalamıştı. Çılgına dönen boğa, boynunun kırılmasını göze alarak başını olanca gücüyle salladı, ama kurtulmak için gösterdiği çaba boşa gitti. Seti tüm gücüyle asırlarak, hayvanı yere yıktı.

Oğluna: "Kuyruğunu yakala!" diye haykırdı.

Ramses koştu ve ucu tüylü çıplak kuyruğa yapıştı. Bu, tıpkı firavunun, boğa gücünün efendisi olduğunu göstermek için kemerine taktığı kuyruk gibiydi.

Vahşi boğa, yenildiğini anlayınca sakinleşti, soluyup homurdanmakla yetindi. Kral, Ramses'e arkasına geçmesini işaret ederek hayvanı salıverdi.

"Bu tür boğaları ehlileştirmek imkânsızdır. Saldırıya geçtiler mi ne ateş ne de su onları durdurabilir. Gerektiğinde düşmanını aniden bastırmak için bir ağacın arkasına bile saklanırlar."

Hayvan başını yana çevirip, bir an rakibine baktı. Firavunun gücüne karşı koyamayacağını bildiği için kendi topraklarına doğru sakin adımlarla uzaklaştı.

"Ondan daha güçlüsünüz!"

"Artık rakip değiliz, çünkü aramızda bir anlaşma yaptık."

Seti hançerini deri kılıfından çıkardı, kararlı bir hareketle hızla Ramses'in çocukluk lülesini kesiverdi.

"Baba..."

"Artık çocukluk bitti; hayat yarın başlıyor Ramses."

"Boğayı ben yenmedim ki."

"Sen, bilgelik yolunda karşına çıkacak düşmanlardan ilki olan korkuyu yendin."

"Daha başkaları da var mı?"

"Belki de çöldeki kum tanelerinden daha fazla."

Genç prensin âdeta dudaklarını yakan bir sorusu vardı.

"Bundan, beni kendinizden sonra gelecek Firavun olarak seçtiğiniz anlamını çıkarabilir miyim?"

"İnsanları yönetmek için cesaretin tek başına yeterli olduğunu mu sanıyorsun?"

Ramses'in lalası Sari, öğrencisini bulabilmek için sarayın her köşesini oflaya puflaya arıyordu. Bu ilk değildi. Ramses daha önce de atlarla oylanmak ya da o *haylaz* ve huysuz arkadaşlarıyla yüzme yarışı yapmak için matematik dersinden kaçmıştı.

Göbekli ve güleryüzlü bir adam olan Sari fiziksel faaliyetlerden hiç hoşlanmazdı. Öğrencisi Ramses'e her vesilede sövüp sayar, ama en küçük kaçamağında da endişeye kapılırdı. Kendinden yaşça küçük olan eşi, Ramses'in ablasıydı. Bu sayede Sari, herkesin imrenerek baktığı lalalık görevine yükselmişti.

Evet... Seti'nin küçük oğlunun çekilmez karakterini bilmeyenler için belki de gerçekten imrenilecek bir görevdi bu! Oysa Sari, doğuştan sabırlı olmasaydı ve zaman zaman küstahlaşacak kadar kendine güvenen bir çocuğun zihnini açmak için işine dört elle sarılan biri olmasaydı, bu görevi çoktan bırakmak zorunda kalırdı. Geleneklere uygun olarak Firavun, çocuklarının eğitimi ile hiç ilgilenmezdi; oğullarının ülkeyi yönetmeye elverişli olup olmadığına karar vermek için onların ergenlik çağına ulaşmalarını beklerdi. Ramses'in durumunda karar çoktan verilmişti: ağabeyi Şenar tahta çıkacaktı. Bununla birlikte küçük oğulun, en iyi olasılıkla iyi bir general, en kötü olasılıkla da halinden memnun bir saray nedimi olması için, coşkusunu yönlendirmek gerekiyordu.

Otuz yaşına gelmiş olan Sari, yirmi yaşındaki karısıyla ömrünü gölün kıyısındaki villasında geçirmek isterdi elbette ama yalnızlıktan sıkılma korkusu onu alıkoyuyordu. Oysa, Ramses sayesinde hiçbir gün bir öncekine benzemiyordu. Bu çocuğun yaşama karşı duyduğu susamışlık yatıştırılamazdı. Hayal gücü ise sınır tanımazdı. Ramses, Sari'yi kabul etmeden önce birçok lalayı usandırmıştı. Aralarındaki anlaşmazlıkların sıklığına rağmen Sari bir öğretmen olarak amacına ulaşıyordu: delikanlının zihnini, öğrenmek zorunda olduğu bütün bilimlere açmış, kâtiplik görevini yapacak duru-

ma getirmişti. Kendi kendine itiraf etmese de, Ramses'in işlek zekâsını ve olağanüstü sezgilerini geliştirmek gerçek bir zevkti.

Delikanlı bir süreden beri değişiyordu. Bir zamanlar bir dakika bile hareketsiz duramayan Ramses, artık bilge Ptah-hotep'in *Özdeyişler'i* üzerinde uzun uzadıya çalışıyordu. Sari bir gün onu, sabahın ilk ışıklarında dans eder gibi uçuşan kırlangıçları seyrederken düşüncelere dalmış bir halde bile görmüştü. Olgunlaşma süreci başlamıştı. Birçok genç bu süreci hiçbir zaman tamamlayamayacaktı. Lalası, Ramses'in gençlik ateşinin daha disiplinli, ama aynı ölçüde güçlü başka bir ateşe dönüşmesi halinde öğrencisinin nasıl bir kişiliğe bürüneceğini merak etmekten kendini alıkoyamıyordu.

Bu kadar çok yeteneğin insanı endişelendirmemesi imkânsızdı. Toplumun herhangi bir bölümünde olduğu gibi sarayda da, yaşantıları güvenlik altına alınan sıradan insanlar, değersizliklerini daha çok belirginleştiren güçlü kişiliklerden hoşlanmıyorlar, hatta onlara düşman kesiliyorlardı. Seti'den sonra tahta çıkacak kişinin hiçbir şaşkınlık uyandırmamasına ve Ramses'in iktidardaki insanların kıskırttığı kaçınılmaz entrikalardan gocunacak hiçbir şeyi olmamasına rağmen, gelecek yıllar onun için belki de öngörülenden daha az parlak olacaktı. Şimdilik hiç kimse onu önemli devlet görevlerinden uzaklaştırmayı düşünmüyordu, öz kardeşi de dahil olmak üzere. Uzak bir eyalete sürgüne gönderilecek olsa ne olurdu kim bilir? Kırsal yaşama, mevsimlerin akışından oluşan o sade hayata alışabilir miydi acaba?

Sari kaygılarını, gevezeliğinden dolayı güvenmediği için öğrencisinin ablasına açmaya cesaret edememişti. Bu konuyu Seti'ye açmak ise olanaksızdı. Firavun çok çalışkan bir insan olduğu için ülkesinin yönetimi ile ilgili her konuyla çok ilgileniyordu. Bu konular ise her geçen gün daha da artıyordu. Bir lalanın aklını kurcalayan düşüncelere ayıracak zamanı yoktu. Baba ile oğlunun birbirlerini görmemeleri aslında daha iyiydi. Seti gibi güçlü bir kişinin karşısında Ramses ya isyan edecekti ya da silinip gidecekti. Hiç kuşku yok ki çocukları babaların yetiştirmemesi akıllıca bir gelenektir.

Kral karısı ve Ramses'in annesi Tuya'nın tutumu oldukça farklıydı: tercihi belirgin bir biçimde küçük oğlundan yanaydı ve bunu ilk fark edenlerden biri de Sari olmuştu. Kültürlü, kibar bir kadın

olan kraliçe saraydaki her nedimin niteliklerini ve kusurlarını bilirdi. Krallık sarayının gerçek hükümdarı olan kraliçe her fırsatta sarayın büyüklüğünü vurgular ve halkın olduğu kadar soyluların da saraya saygı duymasını isterdi. Ancak Sari, Tuya'dan korkuyordu. Kaygılarıyla onu usandıracak olursa gözden düşebilirdi. Kraliçe gezelerden hoşlanmazdı. Dayanağı olmayan bir suçlama onun gözünde yalandan da ağır bir suçtu. Sari için, kötü bir damga yemek-tense susmak daha iyiydi.

Sari hiç hoşlanmadığı halde ahırlara gitti. Atlardan ve çiftelerinden korkardı. Seyislerden ve saçma sapan maceralarını anlatmaya pek meraklı olan süvarilerden nefret ederdi. Onların alaylarına aldirış etmeden öğrencisini aradı, ama nafile. İki günden beri onu gören olmamıştı ve bu durum oldukça şaşırtıcıydı.

Sari, Ramses'i bulmak için saatlerce uğraştı. Öğle yemeğini atladığının farkına bile varmamıştı. Çok yorulmuştu, toz toprak içindeydi. Geç olunca saraya dönmeye karar verdi. Aradan fazla zaman geçmeden öğrencisinin kaybolduğunu bildirmesi ve bu korkunç olayla ilgisi olmadığını kanıtlaması gerekecekti. Acaba prensin ablası bu durumu nasıl karşılayacaktı?

Çok üzgün olan lala, dershaneden çıkan meslektaşlarını selamlamayı unuttu; ertesi sabahtan itibaren pek bir umudu olmasa da, Ramses'in en iyi arkadaşlarını sorguya çekecekti. Hiçbir ipucu elde edemediği takdirde korkunç gerçeği kabul etmesi gerekecekti.

Sari tanrılara karşı nasıl bir kusur işlemişti ki kötülük perisinin gazabına uğramıştı? Mesleğinin bu şekilde mahvolması büyük bir adaletsizlikti; saraydan kovulacak, karısından ayrılmak zorunda kalacak ve belki de ömrünün geri kalan kısmını bir temizlikçi olarak geçirecekti! Böylesi bir düşünüşe dayanamazdı. Sari, her zamanki yerini buldu ve bir katibin klasik pozunda bağdaş kurup oturdu.

Aslında şu anda karşısında Ramses'in oturuyor olması gerekirdi. Bazen dalgın bazen de dikkatli bakışlarla onu izleyen ve her an beklenmedik bir yanıtla onu şaşırtmaya hazır olan Ramses. Daha sekiz yaşındayken, elleri titremeden hiyeroglif resimlerini çizmeyi, bir piramidin eğimini hesaplamayı biliyordu. Bunları, yapmak zorunda olduğu için değil, hoşlandığı için öğrenmişti.

Lala, toplum içinde yükseldiği o güzel günleri son bir kez daha hatırlamak için gözlerini kapadı.

"Sari, hasta mısın?"

Bu ses... bu sert, bu otoriter ses!

"Sen misin, gerçekten sen misin?"

"Uyuyorsan devam et; yoksa başını kaldır."

Sari gözlerini açtı.

Gerçekten de bu Ramses'di. O da toz toprak içindeydi, ama gözleri parlıyordu.

"Sen de ben de yıkansak iyi olacak. Nerelerdeydin lala?"

"Ahırlar da dahil olmak üzere birçok tatsız yerde."

"Yoksa beni mi aradın?"

Sari şaşkın şaşkın yerinden kalktı, Ramses'in etrafında döndü.

"Çocukluk lüleni ne yaptın?"

"Babam kendi elleriyle kesti."

"Olur şey değil! Geleneğe göre..."

"Yoksa bana inanmıyor musun?"

"Affedersin."

"Otur lala ve beni dinle."

Sari, prensin artık bir çocuğunkine benzemeyen sesindeki ifadeden etkilenerek oturdu.

"Babam beni vahşi boğa ile karşılaştırdı."

"Ne... olur şey değil!"

"Boğayı yenemedim, ama o korkunç hayvana kafa tutabildim ve sanırım babam, beni tahtın vârisi olarak seçti!"

"Hayır, prensim. Bu göreve ağabeyin uygun görüldü."

"Ağabeyim boğa ile karşılaştı mı?"

"Seti bu tür şeylerden hoşlandığını bildiği için seni böyle bir tehlikeyle karşı karşıya getirmek istemiştir."

"Bu kadar basit bir şey için onca zamanını harcar mı? Eminim kendine yaklaştırmak için çağırdı beni."

"Bu düşünceleri aklından çıkar Ramses, bu bir çılgınlık."

"Çılgınlık mı?"

"Sarayda etkili birçok kişi senden hoşlanmıyor."

"Peki benim kusurum ne?"

"Kendin olmak."

"Bu durumda beni hizaya sokmaya mı çalışacaksın?"

"Akıl bunu gerektiriyor."

"Ama akıl bir boğanın gücünden yoksundur."

"İktidar oyunları sandığından çok daha acımasızdır. Bu oyunların içinden galip çıkabilmek için yiğitlik yeterli olmaz."

"Öyleyse bana yardım et."

"Nasıl?"

"Sen saray adabını bilirsin. Bana dostlarımı, düşmanlarımı bildir ve bana yol göster."

"Benden bu kadar çok şey isteme... Ben sadece senin lalanım."

"Çocukluğumun sona erdiğini ne çabuk unuttun? Bundan sonra ya benim öğretmenim olursun ya da birbirimizden ayrılırız."

"Benim körü körüne tehlikeye atılmamı istiyorsun. Ağabeyin uzun zamandan beri seçildiği bu görev için hazırlanıyor. Ona karşı çıkacak olursan seni yok eder."

Sonunda, büyük gece geldi çattı.

Yeni ay doğuyordu. Gece tam Ramses'in istediği gibi karanlıktı. Ramses, kendisi gibi saray lalaları tarafından büyütölmüş olan diğer arkadaşlarını bir toplantıya çağırmişti. Acaba hepsi de nöbetçileri atlatıp, içlerini kemiren ama hiçbirinin ortaya koymaya cesaret edemediği önemli sorunu görüşmek için kentin merkezinde toplanabilecekler miydi?

Ramses odasının penceresinden çıkarak birinci kattan atladı. Çiçekli bahçenin yumuşak toprağı düşme hızını hafifletti. Genç adam sarayın duvarları dibinden ilerledi. Nöbetçiler onu korkutmuyordu. Çünkü bir kısmının uyuduğunu, bir kısmının da zar attığını biliyordu. İçlerinden görevini hakkıyla yapan birisiyle karşılaşacak olursa, onu ya çeneye tutacak ya da tepeleyecekti.

Düşüncelere dalmış giderken, hiç hesaba katmadığı bir nöbetçiyle karşılaştı: tüyleri altın sarısı, bodur, adaleli ve kulakları sarkık bir köpekti bu, yolun ortasına oturmuş, havlamıyor ama geçişini engelliyordu.

Ramses köpeğin gözlerine dikkatle baktı, hayvan arka ayaklarının üzerine oturdu, kuyruğunu sallamaya başladı. Aralarında hemen bir dostluk kuruluvermişti. Köpeğin kırmızı tasmaının üzerinde Gece Bekçisi yazısı vardı.

"Bana eşlik etmeye ne dersin?"

Gece Bekçisi iri burunlu kafasını sallayarak Ramses'in teklifini kabul etti. Yeni efendisini, Mısırlı soylu ailelerin çocuklarının eğitildiği alanın çıkışına doğru götürdü.

Gecenin geç vakti olmasına rağmen, ülkenin en eski başkenti olan Memfis'in sokakları hâlâ kalabalıktı. Güneydeki Teb kentinin zenginliğine rağmen Memfis hâlâ eski saygınlığını koruyordu. Ülkenin en büyük üniversiteleri Memfis'de kurulmuştu. Kral ailesinin çocukları ile ileride yüksek görevlere getirilecek nitelikteki çocuklar

bu üniversitelerde yoğun ve sıkı bir eğitim görüyorlardı. 'Kapalı, korunmalı ve besleyici yer' anlamına gelen *Kap'a* öğrenci olarak kabul edilmek herkesin elde etmeye can attığı bir ayrıcalıktı, ama Ramses gibi küçük yaşlardan beri *Kap'ta* kalanların biricik istekleri de bir an önce oradan kaçmaktı!

Ramses'in üzerinde kısa kollu, sıradan bir kumaştan yapılmış bir tunik vardı. Bu haliyle yoldan geçen herhangi birinden farkı yoktu. Tıp okulunun bulunduğu mahalledeki ünlü birahaneye geldi. Doktor adayı öğrenciler yorucu bir günden sonra rahatlamak için buraya uğrarlardı. Gece Bekçisi yanından ayrılmadığı için prens, köpekle birlikte '*Kap* çocuklarına' yasak olan birahaneye girdi.

Ramses artık bir çocuk değildi ve altın kafesinden çıkmayı başarmıştı.

Birahanenin duvarları badanalı büyük salonu hasır sandalyeler ve taburelerde oturan, sert bira, şarap ve hurma liköründen hoşlanan neşeli müşterilerle doluydu. Birahanenin patronu, Delta'dan, vahalardan ve Yunanistan'dan gelen kaliteli içkilerini övünçle teşhir etmişti. Ramses kapıyı görebileceği sakın bir köşeye oturdu.

Garson:

"Ne istiyorsun?" diye sordu.

"Şimdilik hiçbir şey."

"Bizde bedavaya oturmak yok."

Prens kırmızı akik bileziğini uzattı.

"Bu yeter mi?"

Garson bileziği inceledi.

"Tamam. Şarap mı bira mı?"

"En iyi birandan isterim."

"Kaç kupa olacak?"

"Henüz bilmiyorum."

"Ben küpü getireyim. Tamam olduğunuzda ne kadar kupa istersen alırsın."

Ramses fiyatlarla uzaktan yakından ilgisi olmadığının farkına vardı. Adam belki de onu dolandırıyordu. Hiç kuşkusuz artık gerçek hayatla hiçbir ilgisi olmayan o büyük okulundan çıkmanın zamanıydı.

Köpek ayaklarının dibine oturdu. Ramses gözlerini birahanenin kapısına dikti. Bakalım okul arkadaşları arasından kimler bu serü-

vene atılmaya cesaret edebilecekti? Bazı tahminlerde bulundu, en güçsüzlerle sadece kendi başarılarını düşünenleri yok saydı, üç kişi üzerinde karar kıldı. Bu üç kişi hiçbir tehlikeden kaçmazdı.

Setau'nun kapının eşiğinden girdiğini gören Ramses gülümsedi.

Kısa boylu, güçlü kuvvetli, adaleli, esmer tenli, siyah saçlı, koca kafalı biri olan Setau, denizci bir baba ile Nubyeli bir annenin oğluydu. Olağanüstü dayanıklılığı, kimyaya ve bitkibilime yakınlığı nedeniyle dikkati çekmişti. *Kap* öğretmenleri ona yükseköğrenimin kapılarını açtıklarından hiç pişmanlık duymamışlardı.

Konuşmayı pek sevmeyen Setau, sessizce Ramses'in yanına oturdu.

İki delikanlı daha konuşma fırsatı bulmadan, Ameni kapıdan girdi: zayıf, narin, soluk benizli ve genç olmasına rağmen seyrek saçlı bir delikanlıydı. Spor yapacak ya da ağır yükleri kaldıracak biri değildi, ama sınıf arkadaşları arasında, hiyeroglif yazı sanatında kimse onun eline su dökemezdi. Yorulmak bilmeden çalışır, gece üç ya da dört saat uyur, büyük yazarları edebiyat öğretmeninden daha iyi tanırdı. Bir alçı işçisinin oğluydu ve ailenin yegâne kahramanıydı.

Gururlu bir ifadeyle:

"Yemeğimi bekçilerden birine vererek çıkmayı başardım," dedi.

Ramses onu da bekliyordu. Setau'nun gerekirse zor kullanacağını, Ameni'nin ise hileye başvuracağını biliyordu.

Gelenlerin üçüncüsü prensi şaşırttı; zengin Aşa'nın böyle bir tehlikeyi göze alabileceğini rüyasında görse inanmazdı. Varlıklı, soylu bir ailenin tek çocuğu olan Aşa için *Kap'ta* geçirdiği eğitim süresi, yüksek bir memuriyete atanabilmek için gerekli bir basamaktan başka bir şey değildi. İnce, uzun, narin yapılı delikanlının çok biçimli kesilmiş ince bir bıyığı, çoğu kez karşısındakini küçümseyen bir bakışı vardı. Yumuşak sesi ve zekâ parıltıları saçan gözleri, karşısındakini büyülerdi.

Üçünün karşısına oturdu.

"Ramses, beni görünce şaşırdın, değil mi?"

"İtiraf edeyim ki evet."

"Hep beraber dışarıda bir gece geçirmek fikri hiç de kötü gelmedi bana. Ne de olsa tekdüze bir hayatımız var."

"Cezaya çarptırılma tehlikesiyle karşı karşıyayız."

"İyi **ya**, bu da işin tuzu biberi olur; tamam mıyız?"

"Henüz değil."

"Yoksa en iyi arkadaşın sana ihanet mi etti?"

"Gelecek."

Aşa alaycı bir ifadeyle bira servisini **yaptırdı**... Ramses kupasına elini sürmedi. Endişe ve düş kırıklığı, boğazında düğümleniyordu. Yoksa yanılmış mıydı?

Ameni:

"İşte geldi!" diye haykırdı.

Uzun boylu, geniş omuzlu, gür **saçlı**, çenesinde çember sakalıyla Musa, on beş yaşındaki bir delikanlıdan çok daha yaşlı görünüyordu. Birkaç kuşak önce Mısır'a yerleşmiş Yahudi işçilerden birinin oğluydu. Dikkati çeken parlak zekâsı nedeniyle küçük yaşında **Kap'a** kabul edilmişti. Beden gücü bakımından Ramses'den aşağı kalmadığı için, aralarında saldırmazlık paktı imzalayıp öğretmenlerine karşı bir cephe oluşturuncaya kadar, her alanda çatışmaktan geri durmamışlardı.

"Yaşlı bir bekçi çıkmamı engellemeye çalışıyordu. Adamcağızı tepelemeye kıyamadığım için, çıkmam gerektiğine onu inandırmak zorunda kaldım."

Birbirlerini kutladıktan sonra, yasak olanın benzersiz tadını taşıyan içkilerini bir dikişte bitirdiler.

Ramses:

"Tek önemli soruya cevap arayalım," dedi. "Gerçek güç nasıl elde edilir?"

Ameni hemen söz alıp:

"Hiyeroglif yazmasını öğrenerek," dedi. "Bizim dilimiz tanrıların dilidir. Bilge insanlar, dinsel kuralları insanlara aktarmak için onu kullanmışlardı. 'Eski insanların yolundan git, çünkü onlar hayatı senden önce tanıdılar; iktidar bilgi sayesinde verildi, sadece yazı her şeyi **ölümsüzleştirir**,' diye yazılmıştı."

Setau:

"Bütün bunlar aydınların zırvaları," diye itiraz etti.

Ameni'nin yüzü kıpkırmızı kesildi.

"Kâtibin elinde tuttuğu gücü inkâr mı edeceksin? Kılık kıyafet, nezaket, görgü kuralları, doğruluk, sözünde durma, kıskançlık ve namussuzluktan kaçınma, kendine hâkim olma, ilk sırayı yazıya

vermek için susma sanatını öğrenme, işte bunlar benim geliştirmeyi arzuladığım **nitelikler**."

Aşa:

"Yetmez," diye düşüncesini açıkladı. "En üstün derecedeki iktidar diploması, yani beceriklilik, kurnazlık **demektir**. İşte bu nedenle ben yakında yabancı ülkelere gidip müttefiklerimiz ile **düşmanlarımızın** dillerini öğreneceğim, uluslararası ticaretin nasıl işlediğini inceleyeceğim, öteki yöneticilerin gerçek niyetlerinin ne olduğunu anlamaya çalışacağım ve böylece onlardan nasıl yararlanacağımı öğreneceğim."

Setau üzüntüsünü, "İşte doğa ile ilişkisini tümünden kaybetmiş bir kentlinin tutkusu," diye açıkladı. "Bize pusu kuran gerçek tehlike kettir!"

Aşa, alıngan bir ifadeyle,

"Peki sen söyle o **zaman**, gerçek güç nasıl kazanılır," dedi.

"Bunun tek yolu vardır ve bu yolda ölümle yaşam, güzellikle çirkinlik, ilaça zehir durmadan birbirine karışır; işte bu, yılanların yoludur."

"Dalga mı geçiyorsun?"

"Yılanlar nerde bulunur? **Çölde**, tarlada, **bataklıklarda**, Nil'in kıyısında, kanalların kenarında, harman yerlerinde, çobanların barınaklarında, hayvan ağıllarında, hatta evlerin nemli ve karanlık köşelerinde! Yılanlar her yeredir ve dünyanın yaratılışının sırrı onların elindedir. Ben de, bütün yaşamımı bu sırrı onlardan almaya adanmışım."

/

Kesin karara vardığı anlaşılan Setau'yu kimse eleştirmeye kalkışmadı.

Ramses:

"Ya sen Musa, sen ne dersin?"

Dev yapılı delikanlı bir an durakladı.

"Sizlere imreniyorum **dostlarım**," dedi, "çünkü ben bu soruya **yanıt** verebilecek durumda değilim. Kafam garip düşüncelerle dolu, aklım daldan dala atlıyor, oysa yazgım hâlâ belirsiz. Büyük bir **harem**⁽¹⁾

(1) Eski Mısır'da harem, güzel kadınlar için altın kafesi andıran bir hapisane değildi. Daha sonra hakkında ayrıntılı bilgi **vereceğimiz** büyük bir ticari kurumdu.

de önemli bir görev verilmeli bana. Coşku verici bir serüvenin beklentisi içinde böyle bir görevi kabul etmeye şimdiden hazırım."

Dört delikanlının bakışları Ramses'e döndü:

"Tek bir güç vardır," dedi Ramses, "o da Firavun'un gücüdür."

4

"Bu cevabın bizi pek şaşırtmadı doğrusu," dedi Aşa. Sesinde Ramses'e acıyan bir ton vardı.

"Babam beni vahşi boğa ile karşılaştırdı," diye açıkladı Ramses. "Beni firavun olmaya hazırlamıyorsa bunu neden **yapsın** ki?"

Bu sözler prensin dört arkadaşım şaşkına **çevirdi**. İlk kendine gelen Aşa oldu:

"Seti, tahtını ağabeyine vermeyi kararlaştırmadı mı?"

"Şayet öyleyse, neden ağabeyimi canavarla karşılaştırmadı?"

Ameni sevinçliydi:

"Bu olağanüstü bir **şey**, Ramses! Müstakbel firavunun arkadaşı olmak, ne büyük mucize!"

Musa:

"O kadar heveslenme," diye uyardı. "Seti belki de henüz seçimini **yapmamıştır**."

Ramses:

"**Siz** benden yana mı, yoksa bana karşı mı olacaksınız?" diye sordu.

Ameni:

"ölünceye kadar senin yanındayım!" diye karşılık verdi.

Musa olumlu bir biçimde başını salladı.

Aşa:

"**Sorun** düşünmemizi gerektiriyor," dedi. "Senin şansın arttığı sürece ağabeyine olan inancım zayıflayacak Aksi takdirde yenilenin yanında olmayacağım."

Ameni yumruklarını sıktı.

"Şimdi bir yumruğu hak **ediyorsun**..."

Geleceğin diplomatı:

"Belki de aramızda en içten olan benim," dedi.

Setau:

"Aksi olsa şaşardım. Yine de en gerçekçi tutum benimki," diye karşılık verdi.

"Neymiş şu tutum?"

"Güzel sözler beni ilgilendirmez. Ben yapılan işlere bakarım. Bir kral namzedinin yılanlara meydan okuması gerekir. Önümüzdeki gece, ay ışığında, bütün yılanlar yuvalarından çıktığı zaman Ramses'i oraya götüreceğim. Tutkularına layık olup olmadığını göreceğiz."

Ameni:

"Kabul etme!" diye yalvardı.

Ramses:

"Kabul ediyorum," dedi.

Bu rezalet, saygın bir öğretim kurumu olan *Kap*'ı büyük ölçüde kaygılandırdı. Kurulduğu günden bugüne kadar, dönemin en parlak öğrencileri, asla okulun iç tüzüğüne aykırı davranmamışlardı. Sari istemediği halde, meslektaşları tarafından beş suçlu öğrenciyi huzuruna çağırıp en ağır cezalarla cezalandırması için görevlendirildi. Yaz tatilinden birkaç gün önce kendisine verilen bu görevin üstesinden gelemeyecek gibi görünüyordu, çünkü bu beş delikanlı da daha önce gösterdikleri gayret ve yeteneklerinin karşılığı olarak birtakım görevlere tayin edilmişti. Onlar için *Kap*'m kapısı gerçek hayata ardına kadar açılmıştı.

Ramses'i köpeğiyle oynarken buldu. Hayvan, onunla yemeğini paylaşan yeni efendisine kolayca alışmıştı. Köpeğin, prensin fırlattığı bez topun ardında koşup durması lalaya *bitecekmiş* gibi görünmedi, ama Ramses, hayvanın eğlencesinin engellenmesini kabul etmiyordu. Çünkü köpeğe daha önceki sahibinin iyi bakmadığına inanıyordu.

Yorulan köpek nefes nefese, toprak bir çanağın içindeki suyu içmeye başladı.

"Ramses, senin davranışın bir ceza gerektiriyor."

"Hangi sebeple?"

"Şu iğrenç firar..."

"Abartma Sari; biz sarhoş olmadık ki."

"Okulu bitiren arkadaşların için hiç de iyi olmadı bu yaptığın."

Ramses lalasının omuzlarından tuttu.

"Bana vereceğin güzel bir haber yok mu? Söyle hadi!"

"Yalnızca cezalar..."

"Onu sonra konuşuruz! Musa'dan ne haber?"

"**El-Fayyum**⁽¹⁾daki büyük Mer-Ur haremine kâhya yardımcısı olarak atandı. Onun kadar genç bir adam için ağır sorumluluk gerektiren bir **görev**."

"Eski ayrıcalıklı memurları itip kakacak desene. Ya **Ameni**?"

"Saray kalemine tayin **edildi**."

"Mükemmel, ya **Setau**?"

"Ona da üfürükçülerle yılan oynatıcılarının asası verilecek ye ilaç yapımında kullanılmak üzere yılan **zehiri** elde etmek için görevlendirilecek. Yeter ki **cezalar**..."

"Ya **Aşa**?"

"Libya, Suriye ve Hitit dillerini iyice öğrendikten sonra Biblos'a gidecek ve ilk çevirmenlik görevine orada başlayacak. Ama bütün bu atamalar durduruldu!"

"Kim tarafından?"

"**Kap**rektörü, öğretmenler ve benim tarafımdan. Bu davranışınız kabul edilir gibi değil."

Ramses düşündü.

Olay daha büyüyecek olursa önce vezirin, ondan sonra da **Seti'nin** kulağına kadar gidecekti. **Firavun'un** da bu işe çok kızacağı **kesindi**.

"Durum ne olursa olsun Sari, adil davranmak gerekmez mi?"

"Elbette."

"Öyleyse, tek suçluyu cezalandıralım: o da benim."

"Ama..."

"Bu toplantıyı ben düzenledim, toplantı yerini ben seçtim ve arkadaşlarımı boyun eğmeleri için ben zorladım. Başka biri olsaydım reddederlerdi."

"Herhalde, **ama**..."

"Onlara hayırlı haberleri ver, önceden düşünülen ne kadar ceza varsa bana çektir. Mesele kapandığına göre, beni rahat bırak da şu zavallı köpeği biraz daha eğlendireyim."

Sari, tanrılara şükretti; Ramses'in önerisi sayesinde böylesine nazik bir durumdan kolaylıkla sıyrılacaktı. öğretmenlerin gözünde

(1) Kahire'nin 100 km. kadar güneybatısında bir yer.

pek sevilmediğini bilen prens **her** yıl temmuz ayında Nil'in taşması sırasında düzenlenen kutlamalar süresince okulda kapalı kalıp matematik ve edebiyat bilgisini derinleştirme ve ahırlara gitmeme cezasına çarptırıldı. Kutlamalar sırasında **Firavun'un** yanında **Ramses'in** ağabeyi duracaktı. Ramses'in orada bulunmayışı da onun ne denli önemsiz olduğunu kanıtlayacaktı.

Ramses'in, yalnızca altın sarısı köpekle görüşebileceği bu yalnızlık döneminden önce okul arkadaşlarıyla görüşmesine izin verilmişti.

Ameni coşkulu ve iyimserdi; **Memfis'deki** görev yeri arkadaşının bulunduğu yerin çok **yakınındaydı**, böylece her gün onu düşünecek ve ona **bir-iki** güzel haber verme olanağını bulacaktı. Özgürlüğüne kavuşur **kavuşmaz**, gelecek Ramses'in yüzüne gülecekti.

Musa, **Ramses'i** kollarının arasında sıkmakla yetindi; **Mer-Ur'a** gönderilmesi, var gücüyle savaşabileceği sorunlarla dolu bir serüvenin başlangıcı olacaktı. Birtakım rüyalar görüyordu bir süredir, ama bunları arkadaşına daha sonra, o kafesinden çıktığında anlatabilecekti ancak.

Aşa, soğuk ve mesafeli davrandı; fedakârlığı için prene teşekkür etti ve eline fırsat geçecek olursa ona karşı aynı davranışta bulunacağına söz verdi, ama böyle bir fırsatın çıkacağına inanamıyordu; alinyazılarında tekrar karşılaşma olasılığı pek yoktu.

Setau, Ramses'e yılanlarla karşılaşmayı kararlaştırdıklarını hatırlattı ve sözünde durmasını istedi. Ramses cezasını çekerken o da bu karşılaşmanın en uygun yerini bulmak için araştırma yapacaktı. Kentlerden uzakta yeteneklerini kullanabilme ve gerçek güçle her an ilişki kurabilme olanağını bulduğu için mutluydu ve bunu saklama gereğini duymadı.

Ramses, lalasını oldukça şaşırtarak cezasını büyük bir metanetle kabul etti. Kendi yaşındaki gençler kutlamaların tadını çıkarırken Ramses kendini matematiğe ve eski **yazarlara** adamak zorunda kalmıştı. Yanında köpeğiyle sadece bahçede dolaşabiliyordu. Sari ile yaptığı görüşmeler hep ciddi konular üzerinde oluyordu. Ramses bu süre içinde dikkatini bir nokta üzerinde toplama yeteneğini ve hafızasını mükemmel bir şekilde geliştirdi. Birkaç hafta geçtikten sonra delikanlı gerçek bir erkek oluvermişti. Artık, eski lalasının ona öğreteceği bir şey kalmamıştı. Ramses, bu zoraki **yalnızlığında**,

yeni bir dövüşün içinde bulmuştu kendini. Bu seferki rakibi kendisinden başkası değildi. Vahşi boğa ile karşılaşmasından bu yana, dövüşmeyi istediği başka bir canavar vardı: kendini beğenmiş, sabırsız ve taşkın bir genç. Bu çarpışma belki de boğayla karşılaşmasından daha tehlikeli olacaktı.

Ramses her an babasını düşünüyordu.

Belki de artık onunla karşılaşmayacaktı, belki de eşi benzeri bulunmaz bir firavunun anısıyla yetinmek zorunda kalacaktı. Boğayı bıraktıktan sonra babası ona arabayı bir süre sürmesi için dizginleri vermişti. Sonra hiçbir söz etmeden dizginleri eline almıştı. Ramses babasına soru sorma cesaretini gösterememişti. Birkaç saatliğine de olsa onun yanında yaşamak bir şans, bir ayrıcalık olmuştu.

Firavun olmak? Artık bu sorunun anlamı kalmamıştı. Her zamanki gibi, gerçekleşmesi olanaksız bir hayale kaptırmıştı kendini.

Bununla **birlikte**, artık kullanılmayan eski bir töreye uygun bir şekilde boğayla karşılaşmak zorunda kalmıştı ve babası iyice düşünüp taşınmadan bir işe girişmezdi.

Ramses, boş konulara kafa yormaktansa eksikliklerini gidermeye, dostu Ameni'nin düzeyine çıkmaya karar vermişti. Gelecekte ona hangi görev verilirse verilsin, bu görevi gereğince yapabilmek için sadece cesaret ve atılganlık yeterli olamazdı. Seti de tıpkı öteki firavunlar gibi önce kâtiplik yolundan geçmişti.

Firavun olma tutkusu yine benliğini sarmıştı. Kurtulmak için olağanüstü gayret sarfetmesine karşın bu tutku bir dalga gibi gelip gidiyordu. Bununla beraber Sari, Ramses'e, sarayda adının neredeyse unutulmuş olduğunu söylemişti. Aslında Ramses'in pek düşmanı yoktu, ama herkes taşrada bir kente sürgün edildiğini sanıyordu.

Ramses, hakkında böyle düşünülmesinden rahatsızlık duymuyordu. Zamanını derslerine veriyor, düşüncelerini ya bir tapınağın ara bölmesinin inşasında kullanılan kutsal üçgen üzerinde ya da uyumun ve gerçeğin zarif, olağanüstü Tanrıçası **Maât'ın** yasasına uygun bir yapı inşa etmek için gereken oranların kuralı üzerinde topluyordu.

Ata binmeyi, yüzmeyi ya da güreş tutmayı o kadar seven Ramses, bir bilim adamı yetiştirmekten pek hoşnut olan Sari'nin çoban değneği altında, dış dünyayı unuttu. Birkaç yıl daha sebat göstere-

cek olursa, herkesi birbirine katan bir kimse olarak bilinen Ramses, geçmişin ustalarına layık bir insan olduğunu gösterebilirdi! Ramses'in işlediği kusur ve bunun karşılığında aldığı ceza, genç adamı doğru yola sokmuştu.

Salıverilmesinden bir gün önce, prens akşam yemeğini Sari ile birlikte dershanenin çatısında yedi. Hasırların üzerine oturup soğuk bira içtiler, kurutulmuş balıkla baharatlı bal yediler.

"Kutlarım seni; büyük başarı gösterdin."

"Geriye küçücük bir şey kaldı: bana hangi görevi verdiler?"

Lala sıkıntılı görünüyordu.

"Şey... Gösterdiğin bunca gayretten sonra dinlenmeyi düşünmelisin."

"Ne anlama geliyor bu oyalama?"

"Biraz nazik bir konu, ama... Senin gibi bir prens, bu durumundan **yararlanabilir.**"

"Bana verilen görev ne Sari?"

Öğretmen öğrencisinin bakışlarından kaçındı.

"Şimdilik hiçbir şey."

"Kim aldı bu kararı?"

"Baban, kral Seti."

"**Söz** sözdür," dedi Setau.

"Sen misin, gerçekten sen misin Setau?"

Setau **değişmişti**. Tıraş olmamıştı. Başında perukası yoktu. Üzerinde karaca derisinden yapılmış çok **cepli** bir tunik vardı. Artık, ülkenin en iyi üniversitelerince kabul görmüş o eski öğrenci değildi. Saray muhafızlarından biri onu tanımamış olsaydı, kapı dışarı edilmesi işten bile değildi.

"Hayrola?"

"Mesleğimi yapıyorum ve sözümde duruyorum."

"Beni nereye götürmeyi düşünüyorsun?"

"Acele **etme**... Korkudan yalan yere ant içmediysen mesele yok."

Ramses'in gözlerinde bir şimşek çaktı.

"Hadi gidelim."

Eşeklerin üzerinde kentin güney kapısından çıktılar, kanal boyunca ilerledikten sonra çöle saptılar ve eski yeraltı mezarlığına doğru gittiler. Ramses endişe verici bir dünyaya girmek için ilk kez vadiyi terk ediyordu. O dünyada insanların **yasaları** geçersizdi.

Setau gözlerinde sevinç pırıltılarıyla:

"Bu gece ayın on beşi!" dedi. "Bütün yılanlar randevuda hazır bulunacaklar."

Eşekler, Ramses'in bilmediği bir yolu izliyorlardı. Rahat bir yürüyüşle ve emin adımlarla, terk edilmiş bir mezarlığa girdiler.

Uzaktan Nil'in maviliği, tarlaların yeşilliği görünüyordu. Burada ise alabildiğine **kum**, sessizlik ve rüzgâr vardı. Ramses, tapınaktaki insanların çöle, fırtınanın ve gökteki ateşin tanrısının adını vererek '**Set'in** kızıl **toprağı**' demelerinin anlamım iliklerinde hissetti.

Set bu ıssız yerlerde toprağı tutuşturmuş, ama aynı zamanda da insanları zamanın kötülüğünden ve ahlak bozukluğundan arındırmıştı. Onun sayesinde insanlar, içinde mumyaların çürümediği anıt mezarları yapabilmişlerdi.

Ramses, insanı diriltten serin havayı içine çekti.

Firavun, Mısır'a bol besin sağlayan **bereketli**, alüvyonlu kara **topraklarla**, bu kırmızı toprakların sahibiydi. Bu nedenle bu toprakların sırrına ermek, onun gücünü tanımak ve onu yönetmek zorundaydı.

"istersen vazgeçebilirsin."

"Gece insin tez elden."

Sırtı kırmızımtırak, karnı sarı bir yılan, Ramses'in yanından geçip iki taşın arasında kayboldu.

Setau:

"Zararsızdır," dedi. "Terk edilmiş binaların yakınları bu tür yılanlarla doludur. Genellikle bu yılanlar gündüzleri kapalı yerlerde saklanırlar. Beni izle."

İki delikanlı dik bir yokuşu indiler. Yokuşun dibinde yıkık bir mezar vardı. Ramses mezarın içine girmeden önce durakladı.

"Burada artık mumya yok. içerisi serin ve kurudur. Sen de göreceksin ya. Hiçbir şeytan sâna zarar vermeyecek."

Setau yağ kandilini yaktı.

Ramses, tavanı ve duvarları kabaca yontulmuş mağaraya benzeyen bir yere girdi. Belki burası hiç kullanılmamıştı. Yılan oynatıcısı büyücüler buraya birçok sehpa yerleştirmişlerdi. Üzerlerinde **biley** taşı, bronz **ustura**, tahtadan bir tarak, bir **matara**, tahta levhalar, bir yazı tahtası ile içlerinde merhem ve kremlerin bulunduğu birçok kavanoz vardı. Büyük küplerin içinde ilaçların hazırlanması için zorunlu olan hammaddeler saklanmıştı. Zift, ege talaşı, kurşun oksit, kırmızı toprak, şap, kil ile şeytan şalgamı, kokulu yonca, kene otu gibi sayısız bitki vardı.

Akşam oluyordu. Güneş turuncu bir renk almıştı, çöl yaldızlanmış gibi ufka kadar uzanıyordu. Rüzgâr kum yığınlarını bir tepeden ötekine uçuruyordu.

Setau:

"Soyun," diye buyurdu.

Prens çıplak kalınca Setau, ezilince suda eriyen soğandan oluşan **sıvı-ilaç** karması ile Ramses'in vücudunu sıvadı. "Yılanlar bu koku-dan nefret ederler," diye açıklama yaptı. Sonra da merak ettiği bir konuyu sordu. "Hangi göreve atandın?"

"Hiçbir göreve atanmadım."

"İşsiz güçsüz bir prens, öyle mi? Lalanın bir kazığı da bu olsa gerek."

"Hayır, emri veren babam."

"Boğa güreşini kaybetmiş sayılıyorsun herhalde."

Ramses bu gerçeği bir türlü kabul etmiyordu; oysa bu değerlendirmenin onun bir kenara atılışını açıklıyordu.

"Sarayı, entrikaları, ayak oyunlarını unut; gel, benimle çalış. Yılanlar korkunç düşmanlardır, **ama** en azından yalan **söylemezler**."

Ramses âdeta yıkıldı. Babası neden ona gerçeği söylememişti? Demek ki babası ona değerini ispatlamak için en ufak bir şans tanımamış, onunla alay etmişti.

"**İşte** şimdi gerçek bir mücadeleye gireceksin; yılan sokmasına karşı bağışıklık kazanmak için, ısırgangil soğancıklarından yapılmış, tadı hiç hoş olmayan tehlikeli bir ilacı içmek zorundasın. Bu **ilaç** kan akımını yavaşlatır, hatta bazen durdurur **da...** Kusacak olursan ölürsün. Bu deneyi Amenî'ye teklif edemezdim; ama senin **sağlam** yapın dayanabilir. Sonunda birçok yılanın ısırmasına karşı bağışıklık elde edeceksin."

"Hepsine karşı değil mi?"

"En irileri için her gün sulandırılmış bir miktar kobra kanı alman gerekecek. Meslekten biri olursan, bu ilacı sevmeye bile başlarsın. **İç** bakalım."

ilacın tadı korkunçtu.

ilacın soğukluğu damarlarına kadar işledi, Ramses'in midesi bulandı, kusmuğu dudaklarının ucuna kadar geldi.

"Dayan."

içini kemiren bu acıyı kesmek, kusmak ve yere uzanıp uyumak **isti**yordu...

Setau, Ramses'in bileğini tuttu.

"Sıkı dur, gözlerini aç!"

Prens kendini topladı. Setau onu tutuştukları hiçbir güreşte yenememişti. Midesi **gevşedi**, soğukluk hissi hafifledi.

"Gerçekten **güçlüsün**, ama hükümdar olmak için hiçbir şansın yok."

"Neden?"

"Çünkü bana güvendir; seni zehirleyebilirdim."

"Sen benim dostumsun."

"Nereden biliyorsun?"

"Biliyorum."

"Ben sadece yılanlara güvenirim. Onlar doğanın buyruklarına uyarlar ve asla ihanet etmezler. Söz konusu insanlar olunca durum **farklıdır**. İnsanlar bütün ömürlerini hileyle ve dolandırıcılıkla geçirirler."

"Sen de mi böyle yaparsın?"

"Ben kenti terk ettim, burada **yaşıyorum**."

"Peki benim hayatım tehlikeye düşseydi beni tedavi etmez miydin?"

"Şu tuniği giy de çıkalım. Göründüğün kadar aptal değilsin."

Ramses çölde görkemli bir gece geçirdi. Ne sırtlanların uğursuz gülüşlerine, ne de çakalların ulumalarına yenik düştü; başka bir dünyaya ait olan bu garip seslerin hiçbiri Ramses'in hayranlık duygusunu etkilemedi. Tanrı Set'in kırmızı **toprağı**, yeniden doğan yaratıkların sesini iletiyor, öbür dünyanın gücü vadinin büyüsünün yerini alıyordu.

Gerçek güç... Setau bu gücü çölün hayaletlerle dolu yalnızlığında keşfetmemiş miydi?

Çevrelerinde hışırtilar durmak bilmiyordu.

Setau önden yürüyor, elindeki bastonu yere vuruyordu. Dolunayın ışıkları altında bir peri sarayına dönüşen bir taş yığınının doğru ilerliyordu. Kılavuzunun ardından giden Ramses artık tehlikeyi düşünmüyordu. Kemerinde yılan ısırmasına karşı hemen kullanabileceği ilaç kâseleri vardı.

Taş yığınının dibinde durdu.

Setau:

"Benim hocam burada **oturuyor**," dedi. "Belki de dışarı çıkmayacak, çünkü yabancılardan hiç hoşlanmaz. Sabırlı olalım ve bize görünmesi için **yalvaralım**."

Setau ile Ramses birer kâtip gibi bağdaş kurup oturdular. Prens kendisini **uçacakmış** gibi hafif hissediyor, âdeta şeker **tadındaki** çöl havasının keyfini çıkarıyordu. Binlerce yıldızla kaplı gök sanki dersanelerin duvarlarının yerini almıştı.

Taş yığınının arasından zarif ve **kıvrıntılı** bir karaltı yükseldi. Pulları parıldayan, bir buçuk metre uzunluğundaki kara bir kobra yuvasından çıktı ve soylu bir biçimde dikildi. Ay ışığı altında parla-

van yılanın başı saldırıya hazır bir biçimde bir o yana bir bu yana sallanıyordu.

Setau ilerledi, kara kobranın dili ısıklık çaldı. Yılan oynatıcısı büyüücü, **Ramses'e** eliyle işaret ederek yanına gelmesini istedi.

Durumdan kuşkulanan sürüngen sallanmaya başladı. Davetsiz konuklardan hangisini ilk önce vuracaktı?

İki adım daha atan Setau, kobranın bir metre kadar yanma ya-naşmıştı. Ramses de aynı şeyi yaptı.

Setau en ciddi sesiyle yavaşça ve her hecenin üstüne basarak:

"Gecenin efendisi sensin ve daha verimli olsun diye toprağı **zen-ginleştiriyorsun,**" dedi.

Okuyup üflemesini en az on kez tekrarladı. Ramses'den de ilahi söylemesini istedi. Sözlerin musikisi yılanı yatıştırmışa benziyordu. **İki** kez ısırarak için uzandı, ama Setau'nun burnunun ucunda durdu. Setau elini **kobranın** başının üzerine koyunca hayvan hareketsiz kaldı. Ramses hayvanın gözlerinde kırmızı bir ışığın parıldadığını görür gibi oldu.

"Sıra sende prens."

Genç adam kolunu uzattı. Yılan üzerine atıldı.

Ramses yılanın ısıracağını hisseder gibi oldu ama hayvanın ağzı kapanmamıştı. Soğan kokusu saldırganı rahatsız etmişti.

"Elini başının üzerine koy."

Ramses titremedi. Kobra geri çekilir gibi yaptı. Prensın parmak-ları kara yılanın tepesine dokundu. Çok kısa bir süre için gecenin efendisi kralın oğluna boyun eğmişti.

Setau Ramses'i geri çekti. Kobranın saldırısı boşlukta kayboldu.

"Aşırı gittin, dostum. Karanlık güçlerin hiçbir zaman yenilme-yeceklerini unutmuş olamazsın? Bir kobranın, yılan simgesi olarak Firavunların alınlarında yükseldiğini unutma. Seni kabul etmeseydi ne olabileceğini düşünebiliyor musun?"

Ramses soluğunu bırakıp yıldızları seyretti.

"Gözünü budaktan **sakınmıyorsun,** ama şansın da var. Bu yıla-nın ısıığına iyi gelecek hiçbir ilaç yoktur."

Ramses, papirüs demetlerinin birbirlerine sicimle bağlanmasıyla oluşturulan salın üzerine çıktı; dayanıksız ve hiçbir özelliği olmayan sal, o gün yapılan onuncu yüzme yarışına dayanacak durumda değildi. Ramses kendisini geçmeye çabalayan kalabalık bir yüzücü grubuna karşı yarışıyordu. Üstelik yarış, kanalın yamacına oturmuş, yarışçıları coşturan kalabalık bir genç kız topluluğu tarafından seyrediliyordu. Genç yarışçılar yarış kazanmak umuduyla boyunlarına kimisi kurumuş kurbağadan, kimi sığır kemiğinden, kimi nazar boncuğundan oluşan nazarlıklar asmışlardı. Ramses'in boynunda hiçbir nazarlık yoktu. O hiçbir sihirden yararlanmıyor, ama ötekilerden daha hızlı yüzüyordu.

Yarışçıların büyük çoğunluğu hayallerinde canlandırdıkları bir kadından güç alarak yarışıyordu. Seti'nin küçük oğlu ise sadece kendisi için yarışıyordu. Tek amacı gücünün ötesine geçebilmek, kıyıya elini ilk dokunduran kişi olmaktı.

Ramses ikincinin beş boy önünde yarış tamamladı. Hiç yorulmamıştı, aksine, daha saatlerce yüzebilecek güçte olduğunu hissediyordu. Kızgın rakipleri onu, zoraki bir şekilde kutladılar. Her biri onun hırçın karakterini, iktidardan sonsuza dek uzaklaştırıldığını, Güney'de, **Memfis'den** ve başkentten uzak bir yerde işsiz güçsüz bir aydın olarak ömür süreceğini biliyordu.

On beş yaşında olmasına rağmen, daha şimdiden olgun bir kadın olmuş güzel bir esmer, Ramses'e sokuldu ve ona bir kumaş parçası verdi.

"Rüzgâr serin esiyor, bu kumaşla kurulanın."

"Böyle bir şeye gereksinimim yok."

Çekici yeşil gözleri, küçük ve düzgün burnu, ince dudakları, küçük çenesi ile ele **avuca** sığmaz bir havası vardı. **Sevimli**, cıvılcıvı ve kibar tavırlı bu kız, lüks bir dükkândan çıktığı belli olan şeffaf bir keten elbise giymişti. Alnında, **alınbağı** ile tutturulmuş bir **aknilüferçi** çeri vardı.

"Hatalı davranıyorsunuz; en güçlü insanlar bile nezle olabilir."

"Ben hastalık nedir bilmem."

"Benim adım İset; bu akşam kız arkadaşlarımla birlikte küçük bir eğlence düzenliyorum. Benim konuğum olmayı kabul eder misiniz?"

"Kesinlikle etmem."

"Şayet fikrinizi değiştirirseniz, başımın üstünde yeriniz olacak."

Genç kız dudaklarında bir gülümsemeyle arkasına bakmadan uzaklaştı.

Lala Sari, bahçenin ortasına dikilmiş büyük bir incir ağacının gölgesinde uyuyordu. **Ramses**, uyuşuk uyuşuk şezlongun üzerine uzanmış ablası Dolant'ın önünde bir aşağı bir yukarı gidip geliyor-du. Ne çirkin ne de güzel denebilecek bu kadın, sadece **rahatıyla** refahını düşünürdü. Kocasının durumu, günlük sıkıntılardan uzak, rahat bir hayat sağlıyordu ona. Ramses'in, fazlasıyla uzun boylu, her zaman yorgun görünen, gün boyu yüzüne kollarına merhem sürüp duran ablası, yüksek tabakanın ufak sırlarını bildiğini söyleyerek ovunurdu hep.

"Sevgili biraderim, hiç ziyaretime geliniyorsun."

"Çok meşgulüm."

"Dedikodulara kulak verecek olursak boş gezenin boş **kalfasıymışsın.**"

"Kocana **sorsana.**"

"Herhalde beni hayran hayran seyretmek için **gelmedin...**"

"Haklısın, sana bir şey danışacaktım."

Dolant buna çok memnun oldu. Ramses aslında hiç kimseden yardım beklemezdi.

"Seni dinliyorum. Canım isterse, cevap veririm."

"İset diye bir kız tanıyor musun?"

"Biraz tarif **etsene.**"

Ramses:

"Güzel **İset** diyorlar!" dedi. "Baştan çıkarıcı bir kız. Genç olma-sına rağmen talibi çok. Çok kişi onu **Memfis'in** en güzel kızı olarak görüyor.

"Anası babası kimmiş?"

"Zengin soylular. Birkaç kuşaktan beri saraya mensup bir aile."

"Yoksa Güzel İset seni de mi ağına düşürdü?"

"Beni bir toplantıya çağırdı."

"O toplantıda yalnız olacak değilsin! Bu kız her gece eğlence düzenler, ona tutulmayasın **sakın...**"

"O bana yanaştı."

"İlk adımı o attı değil mi? Sevgili **kardeşim**, çağının gerisinde kalma, Güzel İset senden hoşlanmış, hepsi bu!"

"Öyle bir kız değil o."

"Neden olmasın? Mısır'da yaşıyoruz, geri kalmış barbarların ülkesinde değil. Onu sana eş olarak münasip görmem, **ama...**"

"Sus."

"Güzel İset hakkında bilgi edinmek istemiyor muydun?"

"Teşekkür ederim, **ablacığım**. Artık senin bilgine ihtiyacım yok."

"**Memfis**'de pek fazla oyalanma."

"Ne demek şimdi bu?"

"Sen artık buralarda bir hiçsin. Şayet burada **kalırsan**, sulanmayan bir çiçek gibi sararıp solarsın. Taşraya gidecek olursan saygın bir insan olursun. Güzel İset'i oraya götürmeyi aklından çıkar. O yenilenleri sevmez. Kulağıma geldiğine göre, Mısır'ın müstakbel kralı kardeşin onun cazibesine kapılmış. Ramses, olabildiğince çabuk bu kızdan **uzaklaş**, yoksa büyük tehlikelerle karşı karşıya kalacaksın."

Bu alışılmış bir davet değildi. Birçok saygın ailenin birçok kızı, uzman bir dans öğretmeni yardımıyla geliştirdikleri dans yeteneklerini o gece sergilemeye karar vermişlerdi. Ramses yemekte yer almamak için geç gelmişti. Elinde olmadan kendini kalabalık seyirci grubunun önünde buldu.

On iki kız, içinde mavi beyaz nilüferlerin açtığı havuzun kenarında dans ediyordu. Bayrak direklerinin tepesine yerleştirilen meşaleler sahneyi aydınlatıyordu.

Kısa tuniklerinin altında inciler dizilerek yapılmış bir file etek vardı. Başlarına üç sıralı saç örgüsünden oluşan bir peruka takmışlardı; her üç sırada değerli taşlardan süslemeler, lacivert taşından yapılmış halkalar vardı.

Genç kadınlar şehvet uyandırıcı hareketler yapıyorlardı. Düzenli ve yumuşak bir biçimde yere doğru **sarkıp**, kollarını görünmeyen

dans arkadaşlarına uzatıyor ve onları kucaklıyorlardı. Hareketleri öylesine zarıftı ki seyirciler soluksuz izliyordu.

Birden dansözler peruklarını, tuniklerini, saç filelerini çıkardılar. Saçları topuz yapılmıştı, göğüsleri çıplaktı. Üzerlerinde kısa bir peştamaldan başka bir şey kalmamıştı. Sağ ayaklarını yere vuruyorlardı. Sonra hep birlikte geriye doğru mükemmel bir takla attılar. Seyircilerden bir hayret çığlığı yükseldi. Zarıf biçimde eğilip bükülerek değişik akrobasi hareketleri yaptılar. Manzara son derece göz aha, heyecan uyandırıcıydı.

Dört genç kadın gruptan ayrıldı. Ötekiler şarkı söyleyip el çırparak tempo tuttular. Antik nakaratla coşan solistler güney, **kuzey, doğu**, batı yönlerinden esen rüzgârların taklidini yapmaya başladılar. Güzel İset kavurucu yaz gecelerinde esen ve insanlara soluk alma olanağı sağlayan ılık kuzey rüzgârını temsil ediyordu. Yanında **kilerin** hepsini gölgede bırakmıştı. Bütün bakışları üzerinde toplamaktan büyük hoşnutluk duyuyordu.

Ramses bu büyüleyici manzaraya **dayanamıyordu**. İset gerçekten muhteşemdi ve rakip tanımıyordu. Vücudunu, melodilerini istediği gibi yorumladığı bir çalgı gibi kullanıyor, hiçbir utanma duygusuna kapılmadan sanki kendini uzaktan **seyrediyormuş** gibi adeta ilgisiz bir ifadeyle hareket ediyordu.

Ramses hayatında ilk kez kollarının arasında sıkılmak arzusuyla bir kadına bakıyordu.

Dans biter bitmez seyirci kalabalığını yararak çıktı, bir kenardaki, eşekler için ayrılmış çitle çevrili arsanın bir köşesine oturdu.

Güzel İset onu tahrik ederek eğlenmişti. Ramses'in ağabeyi ile evleneceğini bile bile, onun herkes tarafından dışlandığını kafasına **kakarcasına**, öldürücü darbeyi indiriyordu. Genç adam mutlu bir yaşantının düşünüyüşünü kurarken her gün küçük düşürüldüğünü, **alçaltıldığını** acı acı fark ediyordu. Bu cehennem azabından bir an önce kurtulmak, ayaklarına köstek vuran şeytanlardan yakasını sıyırmak gerekiyordu. Taşraya mı gönderilecekti? Varsın olsun. Orada da ne biçimde olursa olsun değerini kabul ettirecekti. Başarısızlığa uğraması durumunda **Setau'nun** yanına gider, en tehlikeli yılanlara kendini kabul ettirirdi.

"Kaygılı görünüyorsunuz."

Güzel İset sessizce yanına **sokulmuş**, gülümsüyordu.

"Hayır düşünüyordum."

"Çok dalmıştınız... Bütün konuklar **gittiler**, annem babam ve uşaklar **uyuyorlar**."

Ramses vaktin nasıl geçtiğini anlamamıştı. Üzgün üzgün ayağa kalktı.

"Özür dilerim, konutunuzu hemen terk ediyorum."

"Size çok yakışıklı ve çekici olduğunuzu söyleyen bir kadın çıkmadı mı?"

İset saçlarını çözmüştü. Göğüsleri meydandaydı. Gözlerinin derinliklerinde büyük bir istek vardı. **Ramses'in** yolunu kesti.

"Siz ağabeyimin nişanlısı değil misiniz?"

"Bir kralın oğlu dedikodulardan hoşlanır mı? Ben kimi istersem onu severim. Ağabeyini sevmiyorum. Benim arzu ettiğim erkek sensin. Şimdi, burada."

"Kralın oğlu... Hâlâ kralın oğlu muyum acaba?"

"Seviş benimle."

Aynı anda ikisi de peştamallarını çözdüler.

"Ben yakışıklılığa saygı duyarım Ramses ve sen yakışıklılığın ta kendisisin."

Prensın elleri, genç kadının hiçbir girişimine olanak tanımadan okşamalara başladı. Vermek istiyor, ama almak istemiyordu. Bütün benliğini saran ateşi, bir anda sevgilisine aktarmak istiyordu. Genç kadın kendini bırakıverdi. Ramses içgüdüünün verdiği olağanüstü sezgiyle genç kadının zevk duyduğu gizli noktaları keşfetmişti ve büyük coşkısına rağmen şefkatli okşamalarla oyalanıyordu.

Kız da Ramses gibi bakirdi. Gecenin derinliği içinde ikisi de tekrar tekrar canlanan cinsel isteğin dürtüsüyle vücutlarını birbirlerine sundular.

Gece Bekçisi acıkmıştı.

Kararlı bir biçimde, uzun zamandan beri uyuyan sahibinin yüzünü yaladı. Ramses sıçrayarak uyandı. Rüyasında, göğüsleri yumuşak elmaları andıran, şeker kamışı kadar tatlı dudakları, sarmalıklar kadar oynak bacakları olan bir kadını kollarının arasında sıkıyordu.

Rüya... yok, hayır bu bir rüya değildi! Bu kadın yaşıyordu ve adı da Güzel İset'ti. İset, kendisini ona teslim etmiş, genç adam zevkin ne olduğunu keşfetmişti.

Prens anılarına pek ilgi duymayan köpek umutsuzlukla havladı. Ramses durumun aciliyetini kavradı ve köpeği sarayın mutfağına götürüp karnını doyurdu.

Çanak boşalınca onu ahırlardan tarafa doğru yürüyüşe çıkardı.

Ahırda iyi beslenen, sağlıkları titizlikle kontrol edilen harikulade atlar vardı. Köpek, bazen tepkilerinin ne olacağını bilemediği bu kocaman dört ayaklılardan çekiniyordu. Dikkati elden bırakmadan efendisinin ardından gidiyordu.

Seyisler, içi tezek dolu bir küfeyi zorlukla taşımaya çalışan çırakla alay ediyorlardı. Seyislerden birinin çocuğun ayağına bir çelme takmasıyla, zavallı çocuk küfeyi elinden düşürdü, küfenin içindeki tezekler önüne yayıldı.

Elli yaşlarındaki meymenetsiz suratlı seyis;

"Topla döktüklerini," diye buyurdu.

Zavallı çocuk geri döndü. Ramses onu tanıdı.

"Ameni!"

Prens ona doğru koştu, seyisi bir kenara itip korkudan tir tir titreyen arkadaşını kaldırdı.

"Burada ne işin var senin?"

Korku içinde sarsılmış olan delikanlı karşılık olarak bir şeyler mırıldandı, ama ne dediği anlaşılmadı. Hırçın bir el Ramses'in omzuna dokundu.

"Hey **sen**, bana **bak**... Sen kimsin ve bizi ne hakla rahatsız ediyorsun?"

Ramses cevap vermek yerine adamın karnına bir dirsek atarak onu yere yıktı. Gülünç duruma düşürüldüğü için öfkelenen seyis pis pis sırtarak **arkadaşlarını** kışkırttı.

"Bu iki saygısız kibarlık neymiş **öğreteceğiz**..."

Köpek havlayıp dişlerini gösterdi.

Ramses, **Ameni**'ye:

"Koş," dedi.

Ameni yerinden kımıldayacak halde değildi.

Ramses altı kişiye karşı koyamazdı. Seyisler, kiminle dalaştıklarını anlayınca kadar, bu arıkozanından çıkmak için pek şansları olmayacaktı. En iri yapılısı Ramses'e saldırdı. Salladığı yumruk boş gitti. Seyis bir an için kendini havada buldu sonra sırt üstü yere yuvarlandı. Arkadan gelen iki arkadaşı da aynı **akibete** uğradı.

Ramses güreş okuluna hiç aksatmadan devam ettiği için kendini kutladı. Bu adamlar sadece kaba kuvvetlerine güveniyorlar ve bir an önce delikanlının hesabını görmek istiyorlardı, ama dövüşmeyi bilmiyorlardı. Köpek de dövüş **katılmış**, dördüncünün baldırına dişlerini geçirip ölümcül bir darbe yememek için geri çekilmişti. **Ameni** yaşlar boşanan gözlerini kapamıştı.

Seyisler bir araya geldiler, ama kararsızdılar. Sadece soylu bir ailenin oğlu böyle oyunlar bilebilirdi.

"Nereden çıktın sen?"

"Altı kişi bir kişiye karşı dövüşmekten korkuyor musunuz yoksa?"

İçlerinden en zorlusu sırtarak bir bıçak çıkardı.

"Güzel bir yüzün var, ama ufak bir kaza onu tanınmaz hale getirecek."

Ramses o güne kadar silahlı bir adamla dövüşmemişti.

"Tanıkları olan bir **kaza**... Hem şu ufaklık da canını kurtarmak için bizden yana olacak."

Ramses gözlerini bıçaktan ayırmıyordu. Seyis onu korkutmak için bıçağını savurup duruyordu. Ramses hiç kımıldamadı, adamın çevresinde dönmesine engel olmaya kalkışmadı. Köpek efendisini korumak istedi.

"Yat!"

"**Bu** korkunç **hayvanı** seviyorsun **demek...** Öylesine çirkin ki yaşamayı hak etmiyor."

"Sen önce kendinden güçlü olana saldır."

"Kendini beğenmiş!"

Bıçak Ramses'in yanağını yalayıp geçti. Ramses adamın bileğine tekme atarak elindeki bıçağı düşürmek istedi, ama bu amacına ancak kavganın sonunda erişebilecekti.

"Çok **inatçısın...** ama tek **başınasın!**"

öteki seyisler de bıçaklarını çektiler.

Ramses'de hiçbir korku belirtisi yoktu. O ana kadar böylesine güçlü olduğunu, adaletsizliğe ve kallesliğe karşı böylesine öfkelenebileceğini hiç bilmiyordu.

Karşısındakilerin daha düzenli bir biçimde saldırmalarını önlemek için önce ikisini yere yıktı. Bu arada üzerine savrulan bıçaklardan **sıyrılmayı** da ihmal etmedi.

Seyislerden biri:

"Durun arkadaşlar!" diye haykırdı.

Bir tahtirevan ahırların giriş kapısından çıkmıştı. Tahtirevanın görkemli görünüşü önemli bir kişiye ait olduğunun kanıtıydı. Sırtını yüksek arkalığa dayamış, ayaklarını bir tabureye koymuş olan bu büyük zatın alnı, ön tarafa yerleştirilen kokulu bir kumaşa dayanıyordu. Yirmi **yaşlarında**, yuvarlak **yüzlü**, şişkin yanaklı, kestane rengi gözlü, kalın ve midesine düşkün bir adamın dudaklarına benzeyen dudakları ile bu soylu kişi, iyi beslendiği ve her türlü spora düşman olduğu için, hamalların zorlukla taşıdıkları bir ağırlığa ulaşmıştı. Bu nedenle hamallar ne denli hızlı giderlerse o kadar ödüllendiriliyorlardı.

Seyisler ortadan kayboldular. Köpek, **Ameni**'yi yatıştırmak için bacağına yalarken Ramses gelenin karşısında durdu.

"Ramses! Sen gene ahırlarda **mısın?**... Senin en iyi arkadaşların hayvanlar demek."

"Kardeşim **Şenar**'ın, şöhreti kötü böyle bir yerde ne işi var?"

"**Firavun**'un buyruğu gereği denetleme yapıyorum. Bir kral namzedi, krallığı içindeki her şeyi bilmek zorundadır."

"Seni Tanrı gönderdi."

"öyle misanıyorsun?"

- "Bir adaletsizliği önlemek konusundadıraksamazsın, değil mi?"

"Söz konusu olan şey nedir?"

"Saray kâtibi **Ameni**. Burada **altı** seyis tarafından **hırpalandı** ve yaralandı."

Şenar sırttı.

"Zavallı Ramses, yeterli bilgi edinememişsin! Genç dostun çarpıldığı cezadan sana söz etmedi herhalde?"

Ramses, konuşacak durumda olmayan **Ameni'ye** döndü.

"Bu acemi kâtip bir üstünün yanlışını düzeltmeye kalkışınca o da hemen bu küstahlıktan şikâyetçi oldu. Ahırlarda bir süre çalışmanın bu küçük ukalanın burnunu sürteceğini düşündüm. Tezek ve ot taşımaktan beli kırılınca aklı başına gelecektir."

"**Ameni'nin** bu zor işe dayanacak gücü yok."

Şenar hamallara tahtirevanı yere indirmelerini buyurdu. Pabuçlarını taşıyan hamal hemen bir tabure getirdi, pabuçları efendisinin ayaklarına giydirdi ve yere inmesine yardım etti.

Şenar:

"Yürüyelim," dedi. "Seninle özel olarak konuşacağım."

Ramses, **Ameni'yi** köpeğinin koruyuculuğuna bıraktı.

İki kardeş, zemini taş döşeli avlunun sundurması altında yürümeye başladılar. Şenar beyaz tenli olduğu için gölgede kalmaya özen gösteriyor, güneşten nefret ediyordu.

Birbirine böylesine zıt iki insan kırk yıl düşünülse akla gelmezdi. Şenar kısa boylu, bodur, iyi giyimli, şişko bir soyluya benziyordu; Ramses ise uzun boylu, çevik, adaleli, gerçek bir genç adamdı. Şenar'ın sesi **gevşek**, kararsızdı; Ramses'inki ise kalın ve erkeksiydi. Aralarında ortak hiçbir şey yoktu, **Firavun'un** çocukları olmaktan başka.

"Cezayı iptal et," dedi.

"Şu zavallıyı unut da, daha ciddi konular üzerinde duralım. Sen başkenti bir an önce terk etmek zorunda değil miydin?"

"Kimse benden böyle bir şey istemedi."

"Şimdi söylendi ya."

"Sana neden boyun eğecekmişim?"

"Benim konumumu ve **kendininkini** ne çabuk unuttun böyle."

"Kardeşiz diye sevinmeli miyim?"

"Bana üstünlük taslamaya çalışarak açığözlük etmeye kalkışma. Koşarak, yüzerek, vücudunu geliştirerek yaşamakla yetin. Bir

gün babam ve ben karar verecek olursak muvazzaforduda belki bir görev alabilirsin. Yurdu savunmak kutsal bir görevdir. Senin gibi bir delikanlı için **Memfis'in** havası zararlıdır."

"Son haftalarda ona alışmaya başlamıştım."

"Gereksiz bir mücadeleye girişme ve beni kışkırtıp, babamın sert bir karar almasına yol açma. Hiç gürültü patırtı etmeden hazırlıklarını yap ve aynı biçimde ortadan kaybol. İki ya da üç hafta sonra nereye gideceğini bildireceğim."

"**Ameni** ne olacak?"

"O küçük sefil casusu unut gitsin. Tekrarlamaktan bıktım. Son bir ayrıntı: Güzel işet'i görmeye çalışma. Onun yenilenleri hiç sevmediğini unuttun herhalde."

8

Ana Kraliçe Tuya'nın görüşmeleri dayanılması güç bir hal almıştı. Kuzeydoğudaki sınır savunma hatlarını denetlemeye giden kocasının yokluğunda veziri, hazine müdürünü, iki taşra yöneticisi ile arşiv kâtibini huzuruna kabul etmişti. Derhal çözümlenmesi gereken pek çok sorun vardı.

Seti, Asya, Suriye ve Filistin'de bulunan küçük topluluklar arasındaki bir türlü sona ermeyen **karışıklıklarla** daha çok ilgilenmek zorundaydı. **Hititler**⁽¹⁾ bu toplulukları başkaldırmaya kışkırtıyordu. Her zaman olduğu gibi Firavun'un protokole uygun bir ziyareti, küçük kralların sakinleşmesine yeterli oluyordu.

Tuya, soylu ya da saraya mensup bir ailenin çocuğu olmadığı halde, nitelikleri sayesinde saraya ve ülke sorunlarına kolayca uyum sağlamıştı. Doğal bir zarafete **sahipti**. **İnce** bir beden, uzun bir boy, ciddi ve delici bakışlı iri badem gözler, zarif bir burun ona kurumlu bir eda veriyordu. Kocasını gibi o da **karşısındakilerde** saygı **uyandırıyor** ve hiçbir ciddiyetsizliğe izin vermiyordu. Mısır sarayının güç kazanması onun biricik uğraşydı. Halkının iyiliği ve ülkesinin büyüklüğü onun sorumluluğundaydı.

En çok sevdiği oğlu Ramses'i kabul edeceği düşüncesi ona yorgunluğunu unutturdu. Görüşme yeri olarak sarayın bahçesini seçmesine rağmen kenarları yaldız işlemeli keten elbisesini giymişti. Omuzlarından aşağı, pilili, kolsuz, kısa bir üstlük iniyordu. Boynuna ise altı **sıralı**, ametist taşından bir kolye takmıştı. Başında, kulaklarını ve ensesini örten bir peruka bulunuyordu. Tuya, akasyaların, söğütlerin ve nar ağaçlarının altında dolaşmaktan çok hoşlanıyordu. Ağaçların altına mavi kantaron çiçekleri, **akpapatyalar** ve hezaren çiçekleri ekilmişti! Bundan daha güzel bir bahçe olamazdı. Orada sanki bütün bitkiler mevsimler boyu **Tanrı'ya** övgüler düzüyor-

(1) Hititler'in yerleşim bölgesi bugünkü Türkiye'ydi.

du. Tuya günlük görevine başlamadan önce bu cennette birkaç dakikaya da olsa hayallere dalmayı hiç ihmal etmiyordu.

Kendisine doğru gelen Ramses'in görünüşü onu şaşırttı. Birkaç ya içinde olağanüstü yakışıklı bir adam olmuştu Ramses. Daha ilk bakışta oğlunun güçlü bir kişiliğe sahip olduğunu anlamıştı. Davranışlarında ve tavırlarında delikanlılığın izleri hâlâ vardı ama çocuk vurdumduymazlığı tümünden kaybolmuştu.

Ramses annesinin önünde eğildi.

"Protokol beni kucaklamayı engelliyor mu?" dedi Tuya.

Ramses annesini kollarının arasında sıkı; nasıl da narin bir kadındı annesi!

"Üç yaşındayken diktiğin çınarı hatırlıyor musun? Gel de, nasıl büyüdüğünü gör."

Tuya, ne yaparsa yapsın, oğlunun belli etmek istemediği öfkelerini yatıştıramayacağını anladı. Ağaçlarla ilgilenmek için saatler geçirdiği bu bahçe, şimdi Ramses'e tamamen yabancı geliyordu.

"Çok zor bir denemeden geçtin."

"Vahşi boğadan mı söz ediyorsun, yoksa yazı cezalı geçirmemden mi? Sonuç olarak hiç önemli değil, cesaret adaletsizliğin önünde yenildikten sonra."

"Şikâyetçi misin yoksa?"

"Arkadaşım Ameni haksız yere, dikbaşlılıkla ve üstlerine hakaret etmekle suçlanıyor. Ağabeyimin müdahalesi yüzünden çalıştığı saray kaleminden ahırlardaki ağır işlere atandı. Bu ağır işi kaldırarak gücü yok. Bu haksız ceza onu öldürecek."

"Çok ağır suçlamalarda bulunuyorsun. Sen de bilirsin ki dedikodulardan pek hoşlanmam."

"Ameni bana yalan söylemedi. Saf ve doğru bir insandır. Benimle arkadaşlığı yüzünden ölmesi ya da Şenar'ın kinine hedef olması mı gerekir?"

"Ağabeyinden nefret mi ediyorsun?"

"Birbirimizi görmezden geliyoruz."

"O senden korkuyor."

"Kesin olarak en kısa zamanda Memfis'i terk etmemi istedi."

"Güzel İset'in sevgilisi olmakla bunu yapmaya onu sen itmedin mi?"

Ramses şaşkınlığını gizlemedi.

"Ne abuk ğrendin?"

"Benim görevim bu değil mi?"

"Hep gözetlenecek miyim?"

"Sen bir kral oğlusun; üstelik Güzel İset'in ağzında bakla ıslanmıyor."

"Yenilmiş bir adama kızılığını teslim etmekte övünecek ne var?"

"Belki de ağabeyine değil, sana inanıyordur."

"Bu bence, ağabeyimi küçük düşürmek için basit bir oyun."

"Bilmiyorum. Onu seviyor musun, Ramses?"

Genç adam duraksadı.

"Fiziğinden hoşlanıyorum, onu yeniden görmek isterim, ama..."

"Onunla evlenmeyi düşünüyor musun?"

"Onunla evlenmek mi?"

"İşin gidişini onu gösteriyor, oğlum."

"Hayır, henüz değil..."

"Güzel tset, tuttuğunu koparan bir kızdır. Mademki seni seçti, kolay kolay bırakmayacaktır."

"Ağabeyim onun için iyi bir seçim değil mi?"

"Öyle düşünmediğini sanıyorum."

"İkimizi birden baştan çıkarmaya kalkışmasın da!"

"Genç bir kadın bu kadar düzenbaz olabilir mi?"

"Ameni'nin başına gelen felaketlerden sonra, kime inanabilirim ki?"

"Bana da güvenmeyecek misin?"

Ramses annesinin sağ elini tuttu.

"Bana asla ihanet etmeyeceğini biliyorum."

"Ameni konusunda iyi bir çözüm var."

"Nedir o?"

"Kral kâtibi ol. Böylece kendi sekreterini kendin seçersin."

Ameni, Ramses'in hayranlığını kazanan bir inatla, gücünün yetersizliğine rağmen direniyordu. Seti'nin oğlunun yeni girişimlerinden korkan seyyisler artık ona işkence yapmıyorlardı. İçlerinden biri, pişmanlık duygusuyla, Ameni'nin taşıdığı küfeleri tam doldurmuyor, çoğu kez de günden güne eriyen bu zayıf delikanlıya omuz veriyordu.

Ramses yeteri kadar hazırlanamadan kral kâtipliği sınavına ka-

bulmak için başvurdu. Sınav, vezirlerin bürosunun bitişiğindeki av-
luda yapılacaktı. Doğramacılar ağaç direklerin arasına bezler gerip
yarışmacıların güneşten korunmasını sağlamışlardı.

Ramses hiçbir ayrıcalığa sahip değildi. Ne babası ne de annesi
onun lehinde bir girişimde bulunabilirdi. Maât yasasına göre bu
davranış cezalandırılırdı. Cezaya çarptırılmamış olsaydı aslında bu
sınava Ameni katılacaktı. Ramses ne onun bilgisine sahipti ne de
yeteneğine. Ama Ameni için savaşıacaktı.

Yaşlı bir kâtip, bastonuna dayanarak, merkezi yönetimin seçece-
ği iki kâtipten biri olmayı uman elli genç adamı toplayıp bir söylev
çektirdi.

"Birtakım yetkiler kazanacağınız bu görevi elde etmek için çalış-
tınız, ama nasıl davranacağınızı biliyor musunuz? Temiz elbiseler
giyin, sandaletleriniz tertemiz olsun, papirüs tomarınıza göz kulak
olun ve tembelliği sürgüne gönderin! Eliniz hiç duraksamadan yaz-
malı, ağzınızdan düzgün cümleler çıkmalı. Öğrenmek sizi **yorma-**
malı. Âmirinizin emirlerine itaat edin. Kafanızda tek ideal olmalı:
Mesleğinizi doğru yapmak ve başkalarına yardımcı olmak. Disip-
linsizlik etmeyin. Bir maymun kendisine söylenenleri anlayabilir,
bir aslan terbiye edilebilir, ama haylaz bir kâtipten daha aptal bir
kimse olamaz. Aylaklığın bir tek ilacı vardır: sopa! O kulağınızı açar
ve düşüncelerinizi yerli yerine koyar. Şimdi, haydi iş başına!"

Adaylara, üzeri sert ve ince bir alçı tabakasıyla kaplı, incir ağa-
cından yapılmış birer tahta verdiler. Tahtanın ortasındaki oyukta
yazı yazmaya yarayan kamışlar vardı. Adaylar kırmızı ve siyah **mü-**
rekkep kalıplarını biraz su ile sulandırdılar ve âdet olduğu üzere **ye-**
re birkaç damla mürekkep damlatarak kâtiplerin pîri İmhotep'e
hep birlikte dua ettiler.

Saatler boyunca eski yazıtları kopya etmek, dilbilgisi ve sözcük
(bilgisi sorularını yanıtlamak, matematik ve geometri problemlerini
çözmek, bir mektup örneği yazmak, klasikleri kopya etmek gerekti.
Adayların birçoğu sınavı terk etti. Bazıları da dikkatlerini bu çetin
görevlerin üstünde toplamada zorlandılar. Sonunda sıra, bulmaca
iminde sorulan en son sorulara geldi.

Ramses dördüncü bulmaca sorusunda takıldı: Bir kâtip ölümü
nasıl yaşama dönüştürebilirdi? Ramses kâtip olmanın böyle bir şeyi
apmaya yetebileceğinden emin değildi. Aklına tatmin edici bir ya-

nıt gelmedi. Bu sorunun cevabını bilememesi, daha önceki bölümlerden çıkabilecek ufak tefek yanlışlarını da sayınca, başarısız olmasına yol açabilirdi. Büyük bir hırsla düşünmesi fayda sağlamadı; aklına bir çözüm gelmiyordu.

Bu sonuncu soruda başarısız olsa da Amenî'yi terk etmeyecekti. Onu da çöle, Setau ile yılanların yanına götürecekti. Burada bir mahpus gibi yaşamaktansa çölde her an ölümle burun buruna gelmek daha iyiydi.

O sırada, bir şebek tünediği palmiye ağacından inerek sınav salonuna girdi. Gözcü öğretmenler engellemeye fırsat bulamadan, Ramses'in omuzlarına sıçradı. Ramses soğukkanlılığını **yitirmedi**, maymun genç adamın kulaklarına bir şey fısıldadıktan sonra geldiği gibi gitti.

Kısa bir an için, kralın oğlu ile hiyeroglifyazısının yaratıcısı tanrı Tot'un kutsal hayvanı şebek tek bir varlık gibi bütünleşmişlerdi. Düşünceleri birbirine eklenmiş, birinin akli ötekinin elini yönetmişti.

Ramses kendisine **yazdırılan** yanıtı okudu: ince **kumtaşından** yapılmış kazıma aletiyle, üzerine daha önce yazı yazılan alçı tabakasını **kazıyarak**, onun yerine yeni bir alçı tabakasının yerleştirilmesi ölü bir tahtayı yaşama döndürüyor, onu yeni bir **tahtaymışçasına** yeniden kullanılabilir hale getiriyordu.

Amenî öylesine acı çekiyordu ki küfeyi kaldıracak gücü bulamıyordu. Kemikleri kırılmak üzereydi; boynu ve ensesi kuru bir dal gibi kaskatıydı. Dayak yese bile artık tek bir adım atacak hali **kalmamıştı**. **İçinde** bulunduğu yaşam şartları çok acımasızdı! Okumak, yazmak, hiyeroglif şekillerini çizmek, bilgelerin sözlerini dinlemek, uygarlığın yaratıcısı metinleri kopya etmek... ne harikula-de bir yaşam hayal etmişti! Son bir kez küfeyi kaldırmaya niyetlendi.

Onun yerine güçlü bir el ağır küfeyi kaldırdı.

"Ramses!"

"Buna ne dersin?"

Ramses arkadaşına, yazıtları güzelleştirmek için kullanılan fırçaların konduğu, ağaçtan, sütun biçiminde yapılmış bir fırça kutusu gösterdi. Sütunun ucunda koni biçiminde bir zambak vardı.

"Ŗahane!"

"Üzerindeki yazıyı okuyabilersen senin olacak."

"‘Tot’un maymunu kral kâtibini korusun’... Okuması çok kolay bir yazı bu!"

"Ben, Ramses, kralın kâtibi sıfatıyla, seni özel sekreterim olarak işe alıyorum."

Buğday tarlasının kenarında yapılmış saz kulübe geceleri boş kalıyordu. Bu nedenle Güzel tset ile Ramses aşklarını, Gece Bekçisi'nin muhtemel bir gece ziyaretini engellemek için önünde beklediği bu kulübede barındırıyorlardı.

İki gencin cinsel hazları şaşılabacak derecede uyum içindeydi. Yaratıcı, coşkulu, bitmez tükenmez aşkları sayesinde, hiç konuşma gereği duymadan birbirlerine zevkli saatler sunuyorlardı.

O gece, tatmin olma duygusu doruğa ulaşan İset, yorgun bir tavırla başını sevgilisinin göğsüne dayayarak şarkı söylemeye başladı.

"Neden benimle birliktesin?"

"Çünkü kralın kâtibi oldun."

"Senin durumunda olan bir kimse iyi bir evliliği düşünmez mi?"

"Seti'nin oğullarından birinin yaşantısını paylaşmak... Bundan daha masalsı bir şey düşünülebilir mi?"

"Evet, müstakbel firavunla evlenmek."

Genç kadın yüzünü buruşturdu.

"Onu da düşündüm... Ama o benim hoşuma gitmiyor. Yağlı, çok şişko ve hileci. Onun bana dokunması beni tiksindiriyor. Bu nedenle seni sevmeye karar verdim."

"Karar mı verdin?"

"Her insan bir aşk gücüne sahiptir; kimileri baştan çıkarılmaktan, kimileri de baştan çıkarmaktan hoşlanır. Ben, kral da olsa bir erkeğin oyuncağı olmayacağım. Ramses, ben seni seçtim. Sen de beni seçeceksin, çünkü ikimiz de aynı soydanız."

Hâlâ sevgilisinin kolları arasında geçirdiği coşkulu gecenin etkisi altında olan Ramses, resmî dairesinin bahçesinden geçerken, Ameni süsen çiçeklerine bakan bürosundan çıkıp Ramses'in yolunu kesti.

"Seninle konuşmam gerek!"

"Uykum var... Bekleyemez misin?"

"Hayır, olmaz! Çok önemli."

"Öyleyse bana içecek bir şey ver."

"Süt, taze ekmek, hurma ve bal: prensin kahvaltısı hazırdı zaten. öncelikle şunu haber vereyim: Kral kâtibi Ramses, meslektaşlarıyla birlikte saraydaki bir kabul törenine davet edildi."

"Yani **babamın...** huzuruna mı demek istiyorsun?"

"Sadece bir tane Seti var."

"Saraya davetliyim ha! Bu senin o garip şakalarından biri olmasın?"

"Sana önemli haberleri ulaştırmak benim görevlerimden biri."

"Sarayda..."

Ramses babasıyla yeniden karşılaşmayı hayal ediyordu; saray kâtibi olarak babasıyla kısa bir görüşmeye hakkı olmalıydı. Ona ne söyleyebilirdi? **Başkaldırmak**, açıklamalar istemek, davranışına karşı **çıkmaq**, kendinden ne istediğini **bilmek**, kendisini nasıl bir geleceğin beklediğini **sormak**... Bütün bunları düşünecek zamanı vardı.

"Daha az iç açıcı bir haber daha var."

"Söylesene."

"Dün bana verilen siyah mürekkep kalıplarından ikisi çok kötü kalitedeydi. Aşırı tedbirli davranıp onları kullanmadan önce denemeye kalkıştım ve iyi ki de denemişim."

"Ne var bunda?"

"Bu işte bir art niyet var! Senin adına araştırma yapmak istiyorum. Bir kral kâtibi böylesi davranışları hoş karşılamayabilir."

"Nasıl istersen öyle yap; biraz uyuyabilir miyim?"

Sari, eski öğrencisini kutladı. Bundan böyle Ramses'in öğretmene ihtiyacı kalmamıştı, hele bu zorlu sınavı tek başına kazandıktan sonra. Böyle olmakla birlikte öğrencinin bu başarısı kısmen de olsa öğretmenine mal edilmişti; Sari **Kap'ı**nyöneticiliğine atanmıştı. Bu görev ona gürültü patırtıdan uzak bir uğraş sağlıyordu.

"itiraf etmeliyim ki beni şaşırttın; ama bu başarı başını döndürmesin. Bu, sana yapılan bir haksızlığın telafisi ile arkadaşın **Ameni'nin** kurtulmasını sağladı; yetmez mi?"

"Ne demek istediğini anlamadım."

"Benden istediğin görevi yerine getirdim: dostlarınla düşmanlarını bulmamı istemiştin. Dostlarının arasında sekreterin **Ame-**

ni'den başkasını göremiyorum. Beklenmedik başarın bir yığın kışkançlığa yol açtı, ama daha da önemlisi şu: **Memfis**'i terk edip güneye yerleşmen isteniyor."

"Seni **bana** ağabeyim göndermiş olmasın?"

Sari'nin yüzünde canı sıkılmış gibi bir ifade belirdi.

"Böylesi olmadık dalavereleri aklına **getirme**... Ama saraya gitme. Bu toplantı seni ilgilendirmiyor."

"Ama ben kralın kâtibi değil miyim?"

"**İnan** bana: orada bulunman istenmiyor."

"Ya diretirsem?"

"Kral kâtibi olarak kalacaksın... ama silik bir kişi olarak. Şenar'a karşı çıkma, kendi felaketini kendin hazırlamış olursun."

Altı yüz çuval normal buğday ve bir o kadar da has buğday, binlerce pasta ve her çeşitten küçük ekmek yapılması için saraya getirilmişti. Bu pastalarla ekmekler, bira ve vaha şaraplarıyla birlikte ikram edilecekti. Kral kâtipleri şerefine verilmiş olan toplantıya katılmak üzere davet edilen konuklar, saray sakinlerinin hızlı hizmetleri sayesinde, gökte ilk yıldız görüldüğü andan itibaren pastacılarla ekmekçilerin şaheserlerini zevkle yiyeceklerdi.

Ramses gece gündüz, Firavun'un özel muhafızları tarafından gözetim altında tutulan saray kapısına ilk gelenlerdendi. Muhafızlar, **Seti'nin** küçük oğlunu tanımlarına rağmen büyük bahçeye girmesine izin vermeden önce, kral kâtibi olduğunu belirten diplomasını incelediler. Bahçede, gölgeleri büyük havuza düşen çok eski akasya ağaçlarının yanında yüzlerce başka ağaç vardı. Her yere, üzerine pasta, ekmek ve meyve sepetleri konmuş masalar yerleştirilmişti. Tek ayaklı küçük masaların üzerine de buket buket çiçekler konmuştu. Görevliler, **kaymaktaşından** yapılmış kupalara şarap ve bira koyuyorlardı.

Prensin gözü merkez binadan başka bir şey görmüyordu. Toplantı salonlarını, renkleri sarayı gezenleri hayretler içinde bırakan vernikli seramiklerle kaplı duvarlarını aklından geçiriyordu. Yatılı öğrenci olarak **Kap'a** gönderilmeden önce kral dairelerinde oynamış, hatta taht salonunun basamakları üzerinde düşüncesizce kendini tehlikeye atmıştı. Onu dolu dolu üç yıl **emzirmiş** olan süt annesi tarafından da az mı azarlanmıştı? Firavun'un, Tanrı Maât'ın

doğruluğunu simgeleyen bir kaidenin üzerine oturtulmuş tahtını hatırlıyordu.

Ramses, hükümdarın kâtipleri sarayın içinde kabul edeceğini ummuştı, ama gerçeği çabuk öğrendi: Seti, sarayın büyük avlusuna bakan pencerelerden birinden görünmekle **yetinecek**, avluda toplanacak olan kâtiplere, görevlerini ve sorumluluklarını belirtecek olan kısa bir söylev verecekti.

Bu koşullar altında onunla nasıl baş başa görüşebilirdi? Bazen kral, kullarının arasına karışır, aralarında en parlak sonucu alanları şahsen kutlardı. Ramses, çalışmasını hatasız tamamlamış, yazı tahtası üzerindeki son bilmeceyi çözen tek kişi olarak babasıyla karşılaşmak üzere kendini **hazırlamış**, onun bu sessizliğini protesto etmeyi kararlaştırmıştı. Memfis'i terk etmek zorunda kalacak olsa **bile**, bu konudaki emri sadece Firavun'dan **alacaktı**, başkasından değil.

Kraliyet kâtipleri, aileleri ve bu düzeyde bir toplantıyı asla kaçırmayan kibarlar âlemi yiyor, içiyor, çene çalıyorlardı. Ramses, vahada hazırlanmış şarapla biranın tadına baktı. Kupasını boşaltırken, çardağın altında oturmuş olan bir çifti fark etti.

Bu çift Şenar ile Güzel İset'den başkası değildi.

Ramses onlara sokuldu.

"Artık bir seçim yapman gerektiğini düşünmüyor musun, güzelim?"

Genç kadın yerinden fırladı, Şenar sükûnetini muhafaza etti.

"Çok saygısızsin, sevgili kardeşim; saygın bir hanımla görüşmek hakkım değil mi benim?"

"O gerçekten saygın bir hanım mı?"

"Kabalaşma."

Yanakları kıpkırmızı olan Güzel İset, iki kardeşi başbaşa bırakarak oradan kaçtı.

"Tahammül edilmez bir adam oluyorsun, Ramses. Artık senin yerin burası değil."

"Kralın kâtibi değil miyim?"

"İşte bir palavra daha; benim onayım olmadan sen hiçbir görev alamazsın."

"Dostun Sari bunu bana bildirdi."

"Benim dostum mu?... Asıl senin dostun! Senin yanlış bir adım atmanı önlemeye çalıştı."

"Bir daha bu kadına yaklaşma."

"Beni tehdit etmek cüretini gösteriyorsun, ha!"

"Şayet senin gözünde bir hiçsem, kaybedecek neyim olabilir ki?"

Şenar birden tartışmayı kesti, sesinde bir yumuşaklık vardı.

"Haklısın," dedi. "Bir kadının sadık olması **gerekir**. istersen karan ona bırakalım, ne dersin?"

"Kabul ediyorum."

"Mademki geldin, eğlenmene bak."

"Kral ne zaman konuşacak?"

"Ha, sahi, senin haberin yok! Firavun şu anda **Kuzey**'de bulunuyor. Kendi yerine kâtiplerini kutlama görevini bana verdi. Senin başarının da çölde bir avla ödüllendirilmesi kararlaştırıldı."

Şenar uzaklaştı.

Ramses o kızgınlıkla bir kupa şarabı sonuna kadar içti. Demek ki babasını göremeyecekti. Şenar onu daha iyi aşağılayabilmek için çağırmıştı. Alışık olduğundan daha fazla içen Ramses, boş konuşmalarla vakit geçiren küçük gruplar kendisini öfkeliendirdiği için aralarına katılmıyordu.

Zihni iyice bulanmıştı. Kâtiplerden birine çarptı.

"Ramses! Seni tekrar görmek ne güzel!"

"Aşa... sen hâlâ **Memfis**'de misin?"

"**Kuzey**'e gitmek üzere öbür gün yola çıkıyorum. Büyük haberi duymadın mı? Truva savaşı kesin sonuca varmış görünüyor. Barbar Yunanlılar, Priam'ın kentini zapt ettiklerini yalanlamıyorlar. **Akhil**-leus'un Hektor'u öldürdüğü söyleniyor. Benim ilk görevim, tecrübeli diplomatların yanında, söylenenlerin doğru olup olmadığını saptamak olacak. Ya sen... Yakında yüksek bir göreve getirilecek misin?"

"Bilmiyorum."

"Elde ettiğin başarı kimilerinin övgüsüne, kimilerinin kıskançlığına yol açtı."

"Kendimi bu duruma **alıştıracağım**."

"Yabancı bir ülkeye gitmeyi düşünmüyor musun? Ama sen evlenecektin, değil mi? Düşününde bulunamayacağım, ama unutma, kalbim daima seninle olacak."

Elçilerden biri Aşa'nın kolunu tutarak bir köşeye çekti. Henüz yeşermekte olan diplomatik görevi şimdiden başlamıştı.

Ramses aşırı sarhoşlukla kendinden geçer gibi olduğunu hissetti. Kırık bir küreğı, duvarları sallanan bir evi andırıyordu. Böylesine küçük düşmeye bir daha asla izin vermeyeceğine yemin ederek şarap kupasını fırlatıp attı.

10

Sayıları bir hayli kalabalık olan avcılar, güneşin doğusuyla birlikte Batı Çölü'ne doğru yola çıktılar. Ramses köpeğini, kusurlu mürekkep kalıplarının esrarını aydınlatmaya karar vermiş olan Ameni'ye emanet etmişti. Ameni bu hatayı kimin yaptığını bulabilmek için mürekkep yapımından sorumlu kişileri sorguya çekecekti.

Şenar, ava gidenleri tahtirevanın üzerinden uğurlamıştı. Avcıların tanrı tarafından **korunmasını** sağlamak amacıyla dua etmekle yetinmiş, ava katılmamıştı.

Eski bir askerin çektiği arabada yer alan Ramses çölle karşılaşınca neşesini buldu. Yabani keçiler, karacalar, antiloplar, leoparlar, aslanlar, panterler, geyikler, devekuşları, ceylanlar, sırtlanlar, tavşanlar, tilkiler... Bu hayvanların tek büyük korkusu insanların bu tür toplu saldırılarıydı.

Avcılar grubunun başkanı hiçbir şeyi tesadüfe bırakmamıştı. Arabaların arkasından iyi yetiştirilmiş av köpekleri geliyordu. Arabaların üzerine erzak ve su testileri konmuştu. Güzel bir av geceye kadar sürer diye, çadırlar da düşünülmüştü. Avcıların yanında kementler, yeni yaylar ve çok sayıda ok bulunuyordu.

Araba sürücüsü:

"Neyi seçersin," diye sordu, "öldürmek mi, canlı yakalamak mı?"

Ramses:

"Canlı yakalamak isterim," diye karşılık verdi.

"O halde sen kement kullanacaksın, ben de yay. Hayatta kalmak için öldürmek bir zorunluktur. Hiç kimse bundan kaçamaz. Senin kim olduğunu biliyorum. Seti'nin oğlusun. Ama tehlike önünde ikimiz de eşitiz."

"Bu söylediğin doğru değil."

"Bu konuda üstün olduğuna mı inanıyorsun?"

"Tecrübeli bir kişi olarak üstünlük sende; bu benim ilk avım."

Tecrübeli avcı omuzlarını silkti.

"Bu kadar lafyeter. Şimdi gözlerini dört aç ve bir av hayvanı görürnce bana haber ver."

Ne çılgına dönmüş bir tilki, ne de bir tavşan arabayı süren tecrübeli avcının dikkatini çekti, onları öteki avcılara bıraktı. Bir süre sonra avcılar birbirlerinden uzaklaşmaya başladılar.

Prens bir ceylan sürüsünü fark etti.

Sürünün peşine düşen avcı:

"Fevkalade!" diye haykırdı.

Hasta ya da yaşlı olan üç ceylan, hemcinslerinin yanından ayrılarak, iki kaya duvarının arasından kıvrılıp giden kuru bir dere yatağına daldılar.

Araba durdu:

"Yürümemiz gerek."

"Neden?"

"Arazi çok engebeli, tekerlekler kırılabilir."

"Ama ceylanlar bizden uzaklaşacaklar!"

"Hiç de öyle olmayacak; buraları çok iyi bilirim. Sonunda bir mağaraya girip saklanacaklar. Biz de onları kolayca yakalarız."

Üzerlerindeki silahla erzaka aldırmadan üç saatten fazla yürüdüler. Akılları tek amaca yönelmişti. Sıcak tahammül edilmez bir hal alınca, bir taş sırasının gölgesinde durdular. Taşların arasında kalın yapraklı bitkiler yükseliyordu. Bir şeyler yiyip içip güçlerini topladılar.

"Yoruldun mu?"

"Hayır."

"Öyleyse çöle alıştın demektir. Çöl ya insanın ayaklarını keser ya da öyle bir enerji verir ki kızgın kuma değer değmez bu enerji yeniden canlanır."

Kaya parçaları çatlıyor, kaya duvarları üzerinden yuvarlanarak kuru derenin içine düşüyordu. Bu kırmızı ve verimsiz toprakların ortasında, çevreyi sulayan bir ırmağı, ağaçları ve işlenmiş tarlaları hayal bile etmek güçtü. Ramses varlığının geçici olduğunu hissetti. Tanrı çölü, insanlar sussunlar ve gizli ateşin sesini duysunlar diye yaratmıştı.

Tecrübeli avcı, ucu sivri çakmaktaşıyla pekiştirilmiş oklarını gözden geçirdi. Okların diğer ucuna konmuş iki kanatçık, dengeyi sağlıyordu.

"Bu oklar en iyilerinden değil, ama bunlarla yetinmek zorundayız."

"Mağara uzakta mı?"

"Yaklaşık bir saatlik yolumuz var. Geri dönmek ister misin?"

"Yola devam."

Ne bir yılan, ne bir akrebe **rastladılar**... Sanki bu ıssız yerde tek bir canlı yoktu. Belki de hayvanlar yuvalarından ya da taşların aralarından çıkmak için akşam sessizliğini bekliyorlardı.

Ramses'in yol arkadaşı:

"Sol bacağım ağrıyor," diye yakındı. "Eski bir yara depreşti herhalde. Biraz durup dinlensek iyi olacak."

Gece karanlığı çöktüğü zaman adam hâlâ ıstırap çekiyordu.

Ramses'e:

"Uyu istersen," dedi. "Ayağımdaki ağrı beni uyanık tutar. Uykum gelecek olursa sana haber veririm."

Önce bir okşama, hemen ardından bir yanma. Güneş doğduğu anda çok kısa bir süre hoşluk duygusu veriyordu ama sonra: karanlıklara, yaşamın yiyip bitirici ejderhasına karşı verdiği savaştan galip çıkmanın sevinciyle etkisini öylesine güçlü bir biçimde hissettiriyordu ki insanlar hemen bir gölgeye sığınma ihtiyacını duyuyorlardı.

Ramses uyandı.

Arkadaşı ortalarda yoktu. Prens azıksız ve silahsız, yapayalnız kalmıştı. Avcıların dağıldığı yerden saatlerce uzaktaydı. Hemen yola koyuldu. Gücünü boşa harcamamak için düzenli adımlarla yürüyordu.

Adam onu terk etmişti. Bu zorlu yürüyüşten sonra sağ kalama-yacağını düşünmüş olmalıydı. Bu adam kimin emrindeydi? Önceden tasarlanmış bu ölüme bir av kazası süsü vermeyi amaçlayan tuzanın hazırlayıcısı kimdi? Herkes genç adamın atılganlığını bilirdi. Bir avın peşine düşmüş olan Ramses ihtiyatı elden bırakıp çölde kaybolmuştur, denecekti.

Şenar... Bu, kalleş ve kinci Şenar'dan başkası olamazdı. Mademki kardeşi Memfis'i terk etmiyordu, o da onu ölüme göndermez miydi? Ramses, bu düşünceyle öfkeden kudurdu, kendisine uygun görülen kadere boyun eğemezdi. Geçtiği yolları ayrıntısına kadar hafızasında tutma yeteneğine sahip olan **delikanlı**, bir fatihin hırslıyla yoluna devam etti.

önünden önce bir ceylan kaçtı, hemen ardından eğik ve sivri boynuzlu bir keçi belirdi; bu davetsiz misafire baktıktan sonra o da kaçtı. Hayvanların varlığı, yol arkadaşının kendisine söylemek istemediği bir su kaynağının bulunduğu anlamına mı geliyordu? önünde iki şık vardı: ya susuzluktan ölme tehlikesini göze alarak yoluna devam edecek ya da hayvanlara güvenecekti.

Ramses ikinci şıkkı yeğledi.

Yabani keçileri, ceylanları, antilopları ve biraz uzakta da ‘çöl hurması’ denen, on metre yükseklikteki ağacı görünce, Ramses her zaman önsezilerine uyacağına dair kendi kendine söz verdi. Bol dallı, gri gövdeli, kokulu yeşil-sarı renkli çiçeklerle süslü ağaç, yumuşak, şekerli, yumurta biçiminde bir meyve verirdi. Çöl avcıları bu ağaca ‘çöl hurması’ adını takmışlardı. Bu ağacın başka özelliği de ucu açık yeşil, sivri ve uzun, korkunç dikenleri olmasıydı. Bu güzel ağaç biraz gölge veriyor, Tanrı Set’in lütfü sayesinde çölün derinliklerinden fışkıran gizemli kaynaklardan birini koruyordu.

Oturup sırtını ağaca dayamış bir adam, ekmeğini yiyordu.

Ramses adama yaklaşıncı onu tanıdı: bu adam, arkadaşı Ame-ni’ye eziyet eden seysislerin başıydı.

"Tanrı seni korusun, prensim. Yolunu mu kaybettin yoksa?"

Dudakları kurumuş, dili sertleşmiş, başı ateşler içinde yanan Ramses’in, sakalları uzamış, saçları kirpi gibi dikilmiş adamın sol bacağıнын yanında duran, serin suyla dolu tulumdan başka bir şey gördüğü yoktu.

"Susadın galiba? Çok yazık. Ölmek üzere olan bir adama bu çok değerli suyu vererek neden boşa harcayalım?"

Prens, kurtuluş umudunun on adım gerisinde duruyordu.

"Beni aşağıladın, çünkü sen bir kral oğlusun! Astlarım senin yüzünden benimle alay ediyorlar..."

"Yalan söylemene gerek yok. Sana parayı veren kim?"

Seyis pis pis sırıttı.

"Yararlı olan şey hoş olan şeyle birleşir... Av arkadaşın senden kurtulmak için bana beş inekle on parça keten kumaş verince senin işini bitirmeyi hemen kabul ettim. Buraya geleceğini biliyordum.

Su içmeden aynı yolu geri dönmek intihar etmek demektir. Ceylanların, antilopların ve keçilerin hayatını kurtaracağını sanıyordun, oysaki onlar seni bir ava dönüştürdüler."

Adam elindeki bıçakla ayağa kalktı.

Ramses, düşmanın kafasından geçen düşünceyi okudu. Adam daha önceki kavgalarına benzer bir kavga yapacaklarını umuyordu. Soyluların yarışmaları için kullandığı güreş tutuşlarıyla karşılaşacağını düşünüyordu. Oysa silahsız, yorgun ve susuzluktan kavrulmuş genç adam karşısındaki kaba güç karşısında yontemsiz bir teknik geliştirecekti.

Ayrıca delikanlının başka bir seçeneği de yoktu.

Ramses bütün enerjisini toplayıp, öfkeli bir çığlıkla seyisin üzerine atıldı. Birden neye uğradığını anlamayan adam bıçağını kullanma fırsatı bulamadı. Sırtüstü düşünce, 'çöl hurması'nın vücuduna yüzlerce hançer gibi saplanan dikenlerine takılarak anında öldü.

Avcılar memnundular. Canlı olarak bir keçi, iki ceylan ve boynuzlarından tuttıkları bir antilop yakalamışlardı. Az çok rahatlamış görünen hayvanlar, hafifçe karınlarına vurulduğu zaman yürümeye razı oluyorlardı. Adamlardan birinin sırtında yavru bir ceylan vardı, bir başkası da şaşkına dönmüş bir tavşanı kulaklarından tutuyordu. İki yardımcının taşıdığı sırığa bir sırtlanı ayaklarından bağlamışlardı. Zıplayıp duran bir köpek onu boş yere ısırmaya çalışıyordu. Bu hayvanları, onların yaşamlarını inceleyen uzmanlara verecekler, onlar da bu hayvanları evcilleştirmeye çalışacaklardı. Daha önceleri sırtlanları besiye çekerek yapılan denemeler kötü sonuç vermiş olmasına rağmen bazıları hâlâ sırtlanlardan karaciğer ezmesi elde edilebileceğini umuyordu. Ava kurban giden öteki hayvanlar, tapınakların kasaplarına azık sağlıyordu; tanrılara adandık-tan sonra insanları besliyordu.

Avcılar toplanma noktasına varmışlardı. Eksik olan sadece Ramses ile arabacısıydı. Avdan sorumlu kâtip endişeye kapılmış, bu iki kayıp hakkında bilgi toplamaya çalışıyordu. Beklemek olanaksızdı. Kaybolanları aramak için bir araba gönderilmesi gerekirdi, ama hangi yöne? Bir felaketle karşılaşıldığı takdirde sorumlu olacak, mesleği tehlikeye düşecekti. Prens Ramses'in parlak bir geleceği yoktu ama, kayboluşu görmezlikten gelinemezdi.

Kendisiyle beraber iki avcı akşam üzerine kadar bekleyecekler, diğerleri ise, yakaladıkları hayvanlarla birlikte vadiye dönmek zo-

Orunda oldukları için çölde bulunan bir polis **mangasına** haber ver**ceklerdi**.

Sorumlu kâtip endişe içinde bir levha üzerine raporunu yazdı, sonra vazgeçip alçı tabakasını kazıdı ve raporu yeniden yazmaya **başladı**. Bir süre sonra ondan da vazgeçti. Bu tip raporların basma-kalıp ifadeleri ardına saklanıp gerçeği örtmesi imkânsızdı. Aralarından iki kişi eksikti ve bunlardan biri de kralın küçük oğluydu.

Güneş göğün ortasında olanca gücüyle **parılıyordu**. O sırada, sorumlu kâtip göz **kamaştırıcı** aydınlık içinde uzakta bir insan silu**etinin** hareket halinde olduğunu fark etti. Çölde göz aldanmalarına sık rastlanırdı. Kâtip yanılıp **yanılmadığını** anlamak için iki avcı arkadaşına danıştı. Onlar da bir insanın kendilerine doğru geldiğinden emin olduklarını bildirdiler.

Çölden sağ kurtulan insan adım adım yaklaşıyordu.

Ramses bir tuzaktan başarıyla kurtulmuştu.

11

Şenar kendini, saray okulundan yetişmiş manikürcüsüyle pedikürcüsüne bırakmıştı. Seti'nin büyük oğlu hep kendisiyle meşgul oluyordu. Ne de olsa güçlü ve zengin bir ülkenin müstakbel hükümdarı ve yüksek görevli kişisi, sürekli olarak kendini göstermek zorundaydı. Hem, sağlığa, vücut bakımına, süslenmeye çok önem veren bir uygarlığın belirtici özelliği aşırı incelik, aşırı özen değil miydi? Şenar berberi gelmeden önce yaptırdığı bu vücut bakımından, nadide bir heykel gibi el üstünde tutulup parfümler sürünmekten pek hoşlanıyordu.

Memfis'deki büyük villanın sessizliği haykırışlarla bozuldu. Şenar gözlerini açtı.

"Ne oluyor? Böyle bir şeye izin.

Ramses lüks tuvalet odasına girdi.

"Gerçeği istiyorum Şenar. Hemen şimdi."

Şenar manikürcüyle pedikürcüyü gönderdi.

"Sakin ol, sevgili kardeşim. Hangi gerçekten söz ediyorsun?"

"Beni öldürmeleri için parayla adam tuttun mu?"

"Gene neler hayal ediyorsun? Böyle düşünceler kalbimi parçalıyor!"

"İki suç ortağı... Biri öldü, ikincisi ise kayboldu."

"Rica ederim, ne demek istediğini açıkla; kardeşin olduğumu unutuyor musun?"

"Şayet suçlu sensen, bunu öğreneceğim."

"Suçlu mu?... Ağzından çıkanı kulakların duysun."

"Beni gönderdiğin çöl avında beni öldürme girişiminde bulunuldu."

Şenar, Ramses'in omuzlarını tuttu.

"Birbirimizden çok farklıyız ve birbirimizi hiç sevmiyoruz, bunu kabul ediyorum. Peki ama, daha önceden belirlenmiş kaderi ve gerçeği kabul etmek yerine neden çekişip duruyoruz? Senin burayı terk etmeni istiyorum, doğrudur, çünkü saray yaşamının gerekle-

riyle bağdaşmaz bir karaktere sahip olduğunu düşünüyorum. Ama sana haksızlık etmek niyetinde değilim. Rica ederim, inan bana: ben senin düşmanın değilim."

"Mademki öyle, soruşturmayı yürütmek için bana yardım et. Beni bu tuzağa sürükleyen arabacıyı bulmak gerekiyor."

"Bana güvenebilirsin."

Ameni yazı malzemesine gözü gibi bakıyordu. Boya hokkalarını ve fırçalarını en az iki kez yıkıyor, pürüzsüz bir yüzey elde etmek için yazı tahtalarını kazıyor, kazıma aletiyle silgiyi beğenmediği zaman hemen değiştiriyordu. Kral kâtibi olmanın kolaylıklarından yararlanacağı yerde, papirüsleri ziyan etmeden kullanıyor, kalker parçalarından müsvedde olarak yararlanıyordu. Eski bir kaplumbağa kabuğunun içinde, canlı bir kırmızı ve koyu siyah rengi elde etmek için madeni boya maddelerini kendi karıştırıyordu.

Ramses'in nihayet geldiğini görünce sevinçten yerinden fırladı.

"Sağ salim geleceğini biliyordum! Aksi olsaydı, bunu hissedirdim. Ben de bu arada zamanımı boşa geçirmediğim... Benimle gurur duyabilirsin."

"Ne keşfettin?"

"Yönetimimiz oldukça karışık, idari bölümler çok kalabalık ve şefler de oldukça alıngan... Ama senin adın ve unvanın bana birçok kapıyı açtı. Belki seni sevmiyorlar, ama senden korkuyorlar!"

Ramses'in merakı daha da arttı.

"Daha açık konuş."

"Mürekkep kalıpları ülkemiz için kaçınılmaz bir hammaddedir. Onlar olmazsa yazı yazılamaz; yazı yazılmazsa da uygarlık olmaz!"

"Bakıyorum da artık özdeyişlerle konuşmaya başlamışsın."

"Düşündüğüm gibi kontroller çok titiz bir şekilde yapılmakta. Hiçbir mürekkep kalıbı, gözden geçirilmeden çıkarılamaz. Kaliteli mallar birbirine karıştırılamaz."

"Yani..."

"Yani, kaçakçılık ve çalıp çırpma var."

"Aşırı çalışmak senin kafanı karıştırmış olmasın?"

Ameni bir çocuk gibi suratını astı.

"Beni ciddiye almıyorsun!"

"Bir adamı öldürmek zorunda **kaldım**; aksi takdirde o beni öldürecekti."

Ramses başına gelen feci olayı anlattı. Ameni'nin başı önündeydi.

"Tüm bu yaşadıklarından sonra anlattığım mürekkep kalıpları hikâyesi sana gülünç geldi... Seni tanrılar korudu! Onlar seni hiç terk etmeyecek."

"inşallah seni duyarlar."

Ilık bir gece kamış kulübeyi sarmalıyordu. Yakınlarda, kanalın kenarındaki kurbağalar vıraklıyorlardı. Ramses gece boyunca Güzel İset'i beklemeye karar vermişti. Şayet gelmeyecek olursa, onu bir daha göremeyebilirdi. Seyisi 'çöl hurması'nın dikenleri üzerine iterek canını kurtarmaya çalıştığı sahneyi gözünde canlandırdı. Bu hareketi planlı değildi. Kaçınılmaz bir ateş sarmıştı benliğini, gücünü on katına çıkararak. Bu güç esrarengiz bir dünyadan mı geliyordu, yoksa babasının da adını taşıdığı tanrı Set'in gücünden mi kaynaklanıyordu?

O zamana kadar Ramses, kendi yaşantısının mutlak efendisi olacağını, her türlü kavgadan galip çıkarak insanlara ve tanrılara meydan okuyacağını sanıyordu. Unuttuğu şey ise, bunun karşılığında ödenecek bir bedel olduğuydu. Bu bedel ölümdü ve Ramses ölümün canlı şahidi olmuştu. Bundan pişmanlık duymuyordu. Tek düşündüğü bu yaptığının hayallerini sona mı erdireceği, yoksa bilinmeyen bir ülkenin kapılarını mı aralayacağıydı.

Bir köpek havladı. Birisi yaklaşıyordu.

Ramses ihtiyatsızlık etmemiş miydi? Seyise para veren arabacı bulunmadığı sürece, sürekli bir tehdit altındaydı. Belki adam prensin peşinden gelmişti. Belki de, silahlıydı ve onu تنها bir köşede sıkıştırarak öldürmek niyetindeydi.

Ramses yabancıнын varlığını sezinliyordu. Onu görmese de ne kadar uzaklıkta bulunduğunu biliyordu. Bütün hareketlerini bir bir anlatabilirdi. Sessiz büyük adımların uzunluğunu biliyordu. Kulübenin kapısının önüne gelince, prens dışarı fırladı ve onu yere yıktı.

"Bu ne şiddet böyle prensim!"

"İset, neden bir hırsız gibi sokuldun?"

"Anlaşmamızı unuttun mu, her şeyden önce ağız sıklığı."

Şimdiden kendisini arzu ettiğini gördüğü âşığına sarıldı.

"Durma, bana saldırmaya devam et."

"Seçimini yaptın mı?"

"Burada bulunmam sorunun yanıtı değil mi?"

"Şenar'ı tekrar göreceğ misin?"

"Neden konuşmana ara vermiyorsun?"

Çırılçıplak vücudunu bol bir tunik örtüyordu. Mısır'ın müstakbel kralıyla evlilik projelerini unutarak, delice âşık olduğu adamın okşamalarına sundu vücudunu. Ramses'in yakışıklılığı bu kadının tutkusunu açıklamaya yeterli değildi. Genç adam, kendisinin de farkında olmadığı öyle bir güce sahipti ki, bu güç, genç kadını aklını başından alırcasına büyülüyordu. Ramses bu gücü nasıl kullanacaktı? Yok etmekten mi zevk alacaktı? Şenar'ın da elinde bir güç vardı, ama ne kadar yaşlı, ne kadar can sıkıcı görünüyordu! Güzel İset aşkı ve gençliği, vaktinden önce yatışmayacak kadar seviyordu.

Doğan güneş onları birbirine sarılmış buldu. Ramses, beklenmedik bir şefkatle sevgilisinin saçlarını okşadı.

"Avda bir adam öldürdüğün haberi kulaktan kulağa fısıldanıyor."

"Beni öldürmeye kalkıştı."

"Ne sebeple?"

"intikam."

"Senin kralın oğlu olduğunu biliyor muydu?"

"Biliyordu, ama benimle gelen arabacı ona yüklüce bir para vermişti."

Endişeye kapılan Güzel İset doğruldu.

"Arabacı tutuklandı mı?"

"Henüz değil. Suç duyurusunda bulundum. Polis onu arıyor."

"Eğer, bu bir..."

"Komploya mı demek istiyorsun? Şenar inkâr etti, bana ciddi göründü."

"Dikkat et, alçak ve zeki bir adamdır."

Genç kadın, doğan güneşin gücüyle onu kucaklayıp öptü.

Ameni'nin bürosu boştu. Orada bulunmayışını açıklayan bir not bırakmamıştı. Ramses, sekreterinin kusurlu mürekkep kalıplarının bilmecesini çözmekten vazgeçmeyeceğine inanmıştı. inatçı, titiz biri olduğu için böyle bir kusuru hoş karşılamayacak, gerçeği öğrenmek

ve suçluların cezalandırılmasını sağlamak için dur durak bilmeden çalışacaktı. Bu ateşli tutumunu yatıştırmaya çalışmak boşuna olurdu. Çelimsiz bir vücut yapısına sahip olmasına rağmen **Ameni**, amacına ulaşmak için amansız bir gayret gösterecek nitelikte bir insandı.

Ramses, polis müdürünü görmeye gitti. Müdür ne yazık ki başarısız memurlarını bir eşgüdüm içinde yönetmekte güçlük çekiyordu. Tehlikeli arabacı kaybolmuş, güvenlik güçleri ciddi bir iz bile bulamamıştı. Prens, polis müdürünün araştırmaları **artıracağına** dair söz vermesine rağmen, öfkesini gizleyemedi.

Düş kırıklığına uğrayan Ramses soruşturmayı bizzat yürütmeye karar verdi. Memfis kışlasına gitti. Orada, bakımları yapılan savaş arabaları ile av arabaları toplanmıştı. Kraliyet kâtibi sıfatıyla **prens**, değerli arabaların envanterini yapan bir arkadaşını görmek istedi. Kaybolan arabanın burada görevlendirilip görevlendirilmediğini öğrenmek için arabacıyı ayrıntılarıyla tarif etti.

Görevli memur onu, ahırların kontrolörü olan **Bakhen**'in yanına götürdü.

Kontrolör, üzerine eyer vurulamayacak kadar küçük olan kır bir atı muayene ediyor, öte yandan da seyislerden birini, hayvanlara zulüm yapmakla suçluyor ve azarlıyordu. Yirmi yaşlarında görünen **Bakhen**, yapılı, dört köşe yüzlü, sevimsiz, kısa sakallı biriydi. Dolgun adaleli kolunda iki bilezik vardı. Ağırbaşlı ve boğuk sesiyle can sıkıcı ve uzun öğüdünü heceleyerek söylüyordu.

Suçlu seyis uzaklaşınca atı okşadı. At da ona minnettar bir bakışla baktı.

"Ben prens Ramses'im," dedi.

"Aferin sana."

"Bilgiye ihtiyacım var."

"Polise **başvursanıza**."

"Bana yalnız sen yardım edebilirsin."

"Buna hiç şaşmadım desem yalan söylerim."

"Bir arabacıyı arıyorum."

"Ben atlar ve arabalarla meşgul oluyorum."

"Ama bu adam kaçak bir **cani**."

"Bu benim işim değil."

"Kaçmasını arzu eder misin?"

Bakhen, Ramses'e öfkeli bir bakışla baktı.

"Yoksa beni suç ortağı olmakla mı suçluyorsun? Ben prens falan dinlemem, hemen buradan **uzaklaş.**"

"Sana yalvaracağımı umma."

Bakhen bir kahkaha attı.

"Sen hâlâ burada mısın?"

"Sen bir şeyler biliyorsun ve onu bana **söyleyeceksin.**"

"Bakıyorum da, çok cesursun."

Atın biri **kişnedi**. Endişelenen **Bakhen**, koyu kahverengi şahane bir ata doğru koştu. At çifteler savurarak ipleri koparmak ve özgürlüğüne kavuşmak istiyordu.

"Sakin ol yavrum, sakın ol!"

Bakhen'in sesi damızlık aygırı **sakinleştirmişe** benziyordu. Adam, güzelliği Ramses'i hayran bırakan ata sokuldu.

"Adı ne atın?"

"Onun yiğitliği Tanrı Amon'dan gelir ve benim en sevdiğim atıdır."

Ramses'e yanıt veren **Bakhen** değildi. Ardında duran kişinin sesi Ramses'in kanını dondurdu.

Ramses dönüp arkasına baktı, babasının, Firavun **Seti'nin** önünde eğildi.

12

"Gidelim Ramses."

Prens kulaklarına inanamadı, ama babasının az önce söylediklerini tekrar etmesini istemesi olanaksızdı. Kendisini öylesine mutlu hissetti ki, bir an gözlerini kapadı.

Seti şimdi iyice sakinleşmiş olan ata doğru yürüdü. Atın ipini çözdü, at onu izledi, sakin **sakin**, hafif bir arabaya koşulmayı bekledi. Kışlanın nizamîyesinde hükümdarın özel muhafızları nöbet tutuyordu. Prens babasının soluna oturdu.

"Dizginleri al."

Ramses, bir fatihin gururuyla arabayı, bir filonun güneye gitmek için beklediği iskeleye doğru sürdü.

Ramses, **Ameni'**ye haber verecek vakit bulamamıştı. Ya Güzel İset, kamış kulübedeki aşk randevusuna gelmediği zaman ne düşünecekti? Ama, Kraliyet gemisinde yolculuk etme şansını yakalamışken bütün bunların ne önemi vardı?

Ramses, kral kâtibi olarak, sefer boyunca hiçbir ayrıntıyı atlama-
dan seyir defterini tutmakla görevlendirilmişti. Yeni keşfettiği man-
zaralara hayran kalarak görevini büyük bir gayretle yerine getirdi.
Hedefleri olan Cebel Silsile ile Memfis arasındaki uzaklık sekiz yüz
kilometreydi. Gemiyle yaptıkları on yedi günlük yolculuk sırasında
Ramses, Nil kıyılarının güzelliği karşısında büyüldü. Irmağın ke-
narındaki tepeler üzerinde kurulmuş köylerin sakinliği, Nil'in o ıslıl
ışıl parıltıyan suları unutulur gibi değildi. Mısır, mütevazılığı bir
yana bırakmış, bütün güzelliklerini sunuyordu prense.

Yol boyunca Ramses babasını hiç görmedi. Günler bir saat gibi
geçti, seyir defteri giderek kalınlaştı. Firavun Seti'nin altıncı hü-
kümdarlık yılında, bin asker, taş yontucuları ve denizciler, Cebel
Silsile bölgesine girdi. Ülkenin belli başlı taşocakları burada işletili-
yordu. Sağlı sollu tepelerin yamaçları oldukça dar bir geçit veriyor;
ırmak da, tehlikeli burgaçların etkisiyle çukurlar meydana getiri-

yor, buralarda tekneler alabora oluyor, pek çok kimse boğuluyordu.

Geminin **pruvasında** ayakta duran **Seti**, sefere katılanların çalışmalarını izliyordu. Ekip şeflerinin yönetiminde alet ve erzak sandıkları taşınıyordu. Herkes şarkı söylüyor, birbirine güç veriyor ve büyük bir ahenkle çalışıyordu.

Akşam olmadan önce kraliyet **habercisi**, Majestelerinin her işçiyi günde iki buçuk kilo ekmek, bir demet sebze, bir porsiyon kızarmış et, susam yağı, bal, incir, üzüm, kurutulmuş balık, şarap ve ayda iki çuval tahılla ödüllendireceğini bildirdi. Günlük ve aylık tahılın artırılması işçilerin canla başla işe sarılmalarını sağladı ve her biri elinden geldiğince çalışmaya katılacaklarına dair söz verdiler.

Taş kırıcıları taş bloklarını küçük oyuklar açtıktan sonra teker teker meydana çıkarıyor, sonra onları ana kayadan ayırıyorlardı. Bu zahmetli iş çok düzenli çalışmayı gerektiriyordu. Ekip şefleri taşın damarlarını bulup işaretliyor, taş kırıcılarına yardımcı oluyorlardı. Bazen, çok daha büyük parçalar elde etmek için, yerde yatay olarak oluşmuş kertiklerin içine kuru ağaç kamaları sokup, onları ıslatıyorlardı. Ağaç kamalar ıslanınca genleşiyor ve öylesine güçlü bir basınç yapıyorlardı ki kaya bir anda ana kayadan kopuyordu.

Bazı taş blokları orada taş kırıcılarına emanet ediliyordu. Bazıları da dik bayırda balçıktan oluşturulan bir rampa üzerinde kaydırılarak yamacın dibine indiriliyordu. Yük gemileri bu taşları, kullanacakları yer olan tapınak şantiyesine götürüyorlardı.

Ramses ne yapacağını bilemiyordu. Teknisyenlerin ardı arkası kesilmeyen çalışmalarını nasıl kaleme alacak, elde ettikleri ürünün dökümünü nasıl yapacaktı? Görevini hiç şaşmadan tamamlamaya karar verdiği için şantiyedeki usullere alıştı, işlerine engel olmadan burada çalışan sert tabiatlı insanlara yakınlaştı. Onların dillerini ve yaptıkları işin özelliklerini öğrendi. Bu öğrendiklerini uygulamaya koymak istediği zaman, kendisine verilen bir tokmak ve yontu kalem ile ilk taşım öylesine ustalıkla yonttu ki en kibirli ustalar bile hayretlerini gizlemediler. Prens bir süreden beri şık keten elbisesini **çıkarmış**, deri bir iş tulumu giymişti. Sıcak ve ter onu rahatsız etmiyordu. **Taşocaklarındaki** yaşantı, saraydaki yaşantıdan daha çok hoşuna gidiyordu. Bu içi dışı bir, sıradan insanlarla beraber oldu-

ğu zaman aldatmacaya sapmanın olanaksız olduğunu fark etmişti. Bu nedenle Ramses zengin öğrenci övünçlülüğünden yakasını sıyırdı.

Kararını vermişti. Burada taşçılarla kalacak, onların sırlarını öğrenecek, onların yaşantısını paylaşacaktı. Kentten ve onun yararsız gösterişinden uzak duracak, gücünü ve bilgisini tanrılar adına taş seçerek artıracaktı.

Babasının Ramses'e vermek istediği mesaj şu olmalıydı: parlak geçen bir çocukluğu, yapay bir eğitimi unutmak, kendisinin gerçek kimliğini bulmak için, taşocaklarının acımak bilmez güneşinin altında yaşamalıydı. Ramses, vahşi boğa ile karşılaşmasının onu krallığa yönlendireceğini sanmakla yanılmıştı. Şimdi ise, Seti, onu gerçek kapasitesi ile karşı karşıya getirerek bütün boş hayallerinden kurtulmasını sağlamıştı.

Ramses, soylu kişilerin yaşadığı konforlu hayata hiç imrenmiyordu. Böyle bir rol için Şenar çok daha uygundu. İçi biraz rahatlayan genç adam, güvertede, gökteki yıldızlara dalıp giden gözlerini kapadı ve uyudu.

Bir gün önce sayısız kaya parçasının çıkarıldığı taşocağında bugün çok garip bir sessizlik vardı. Genellikle güneş doğarken, sabah serinliğinden yararlanmak için çalışma başlardı. Neden şimdi grup şefleri yoktu, neden işçiler işbaşı yapmamışlardı?

Çevrenin büyüüne kapılan prens, taş ocağının dik kayalarla çevrili sessiz koridorlarında yürümeye başladı. Şimdi bütün bu çevre kişiliğiyle bütünleşmişti. Artık onun için başka bir ufuk söz konusu değildi. Aletlerin gürültüsü başlamadan önce çevredeki huzur ve sessizliğin tadını çıkarıyordu.

Ramses taş ocağının içinde, her ekibin çalışma alanının sınırlarını belirlemek için taşların üzerine taş ustaları tarafından kazılmış özel işaretlere bakarak yönünü buldu. Kral kâtibi üniformasını bir an önce terk edip arkadaşları gibi yaşamak, onların acılarını ve sevinçlerini paylaşmak, işsiz güçsüz soyluların davranışlarını unutmak istiyordu.

Taşocağının dibinde kayaların içine oyulmuş küçük bir tapınak vardı. Girişin solunda, üzerinde doğan güne saygı sözleri kazılmış bir mezar taşı bulunuyordu. Bu kutsal taşın karşısında Firavun Seti,

avuçları açık olarak ellerini **kaldırmış**, taşocağını aydınlatmaya başlayan gün ışığının doğuşunu kutlayarak dua ediyordu.

Ramses, babasının mırıldandığı sözleri dinleyerek diz çöktü.

Seti duasını bitirince oğluna doğru döndü.

"Burada ne işin var?"

"Burası benim hayatımın yolu."

Firavun:

"Yaradan dört mükemmel işini **tamamladı**," dedi. "Her canlı varlık yaşantısı boyunca solusun diye dört rüzgârı yarattı; fakirler de güçlüler gibi yararlı olsun diye suyu ve suların kabarmasını verdi insanlara. Her insanı komşusuna benzer yarattı. Nihayet insanların kalbine öbür dünyanın anısını kazıdı ki, insanlar görünmeyene kurbanlar versinler. Ama insanlar, yaradanın sözlerini hiçe saydılar ve onun eserlerini bozmaktan başka bir şey arzulamadılar. Sen de bunlar arasında mısın?"

"**Ben...** ben bir adam öldürdüm."

"Senin hayatının anlamı yok etmek midir?"

"Kendimi savundum, bir güç bana yol gösterdi!"

"Bu durumda sorumluluğu yüklen, kendine acıma."

"Gerçek suçluyu bulmak istiyorum."

"Kendini kararsızlığa kaptırma; görünmez güce kendini adanmaya hazır mısın?"

Prens başını salladı.

Seti küçük tapınağın içine girdi ve az sonra kollarının arasında sarı bir köpeği tutarak çıktı. Ramses'in yüzü bir gülümsemeyle aydınlandı.

"Yoksa Gece Bekçisi mi bu?"

"Bu senin köpeğin mi?"

"Evet, ama..."

"Yerden bir taş al, köpeğin kafasını parçala ve onu bu ocağın kutsal ruhuna sun. Böylece öfkeden arınmış **olacaksın**."

Firavun'un yere bıraktığı köpek sahibine doğru koştu ve yenden buluşmalarını zıplayarak kutladı.

"Baba..."

"Hadi, durma."

Gece Bekçisi'nin gözleri okşama ve şefkat istiyordu.

"Yapamam."

"Verdiğin yanıtın ne anlama geldiğinin farkında mısın?"

"Taş kırıcıları birliğine gireceğim. Bir daha da saraya dönmek istemiyorum."

"Bir köpek için bugünkü mevkiinden vazgeçmek mi istiyorsun?"

"Bu köpek bana güvendi, benim görevim onu korumaktır."

"Gel benimle."

Seti, Ramses ve Gece Bekçisi, tepenin yamacındaki bir patikadan geçerek, taşocağını yukarıdan gören kayalık tepeye tırmandılar.

"Şayet köpeğini öldürmüş olsaydın, yok edicilerin en aşağılığı olacaktın. Bir sınavı daha geçtin."

Ramses buna çok sevindi.

"Burada, değerimi kanıtlayacağım."

"Yanılıyorsun."

"Ağır işleri yapacak yeteneğe sahibim."

"Bunun gibi taşocakları, bizim uygarlığımızın sürekliliğinin güvencesidir. Bir kral bu ocakları sık sık ziyaret edip işçilerin çalışmalarını denetlemeli, tanrıların yapılarının güzelliğinin artmasını ve yeryüzünde sonsuza kadar kalmalarını sağlamalıdır. Bu insanların başında olmak, yönetmek sözcüğüne anlam kazandırır, çünkü taş ve ağaç hiç yalan söylemez. Firavun'u Mısır, Mısır'ı da Firavun yaratmıştır. O hep bir şeyler inşa eder, çünkü tapınağı ve halkı oluşturmak en büyük sevgi belirtisidir."

Seti'nin her sözü, susuzluktan yanan bir yolcunun, suyu buz gibi olan bir kaynaktan su içmesi gibi, güçlü bir ışık halinde, Ramses'in zihnini açıyordu.

"Benim yerim gerçekten burası."

"Hayır oğlum, Cebel Silsile, bir taşocağından ibarettir. Granit, kaymak taşı, kalker, öteki taşlar ve diğer malzemelerin başında bulunmalısın elbette. Ama buradaki işin artık bitti. Kuzeye hareket etmez zamanıdır."

13

Ameni kendisine verilen geniş bürosunda, elde ettiği bilgileri belli bir sıraya göre düzenliyordu. Ramses'in özel sekreteri sağda solda araştırma yaptıktan ve az çok geveze olan birçok küçük memuru sorguya çektikten sonra, elde ettiği sonuçtan pek memnundu. Bir av köpeğinin sezgisiyle gerçeğin elinin altında olduğunu hissediyordu. Hiç kuşku yok, birtakım dolaplar çevrilmiş, hile yapılmıştı. Genç kâtip, eline bir kanıt geçirecek olursa sonuna kadar gidecek ve suçlunun cezalandırılmasını sağlayacaktı.

Yazı tahtasının üzerine yazdığı notları yeniden okuyordu ki, birden Güzel İset, Ramses'in dairesine girdi ve sekreterinin kapısına dayandı.

Ameni'nin keyfi kaçmıştı. Ayağa kalktı. Kendini herkesten üstün gören bu kızın karşısında nasıl davranacağını bilemiyordu.

Kız saldırgan bir ifadeyle:

"Ramses nerede?" diye sordu.

"Bilmiyorum."

"Sana inanmıyorum."

"Gerçeği söylüyorum."

"Herkesin söylediğine göre Ramses'in hiçbir sırrı senden gizli değilmiş."

"İkimiz arkadaşız ama bana haber vermeden **Memfis'i** terk etmiş."

"İmkânsız."

"Siz rahatlayacaksınız diye yalan söyleyemem."

"Pek endişeli **görünmüyorsun.**"

"Neden endişe edeyim?"

"Nerede olduğunu biliyorsun ve bana söylememek için direniyorsun."

"Beni haksız yere suçluyorsunuz."

"O olmazsa, hiç güvencen kalmaz."

"Emin **olun**, Ramses **gelecek**. Başına bir felaket gelseydi, hisse-

derdim. Onunla benim aramda gizli bağlar vardır. İşte bu nedenledir ki endişeli değilim."

"Benimle alay ediyorsun."

"Gelecek."

Sarayda ne olduğu anlaşılamayan çelişkili haberler kulaktan kulağa dolaşıyordu. Bazıları Seti'nin Ramses'i Güney'e sürgün ettiğini, diğerleri de genç prensin, su baskınlarından önce bentlerin durumunu inceleme görevini üstlendiğini ileri sürüyorlardı. Güzel İset'in öfkesi bir türlü yatışmıyordu. Sevgilisi onu hiçe saymış, onunla alay etmişti! Buluştukları saz kulübeyi boş bulunca şaka yaptığını sanmış, Ramses'e seslenmişti. Kurbağaların, yılanların ve başı boş dolaşan köpeklerin birden çoğaldığını hissetmiş, çılgına dönmüş haliyle oradan kaçmıştı.

Bu kaba prens yüzünden kendi gözünde gülünç duruma düşmüştü... Ama gene de onun için endişe ediyordu! Şayet **Ameni** yalan söylemiyorsa Ramses bir tuzağa düşmüş demektir.

Gerçekte ne olduğunu yalnızca bir tek kişi biliyordu.

Şenar yemeğini bitirmek üzereydi. Kızarmış bıldırcın damak zevkine tat katmıştı.

"Sevgili İset! Sizi görmek ne büyük zevk... incir marmelatını benimle paylaşır mısınız? Övünmek gibi olmasın, ama **Memfis**'in en iyi marmelatıdır."

"Ramses nerede saklanıyor?"

"Bir tadın sevgili bayan... Nereden bilebilirim?"

"Müstakbel kral bu tür ayrıntıları nasıl olur da bilemez?"

Şenar kuşkulu bir ifadeyle güldü.

"Hele bir oturma zahmetinde bulunun ve şu marmelatın tadına bakın; pişman olmazsınız."

Genç kadın, yeşil yastıklı rahat bir koltuğu seçti.

"Kader bize ayrıcalıklı bir durum sağlamış. Neden şanslı olduğumuzu kabul etmeyelim?"

"Sizi anlamakta güçlük çekiyorum."

"Pek güzel anlaşıyoruz, yoksa siz böyle düşünmüyor musunuz? Kardeşimle birleşeceğinize bu konu üzerinde biraz daha fazla durmalı ve geleceğinizi düşünmelisiniz."

"Siz benim için nasıl bir gelecek düşünüyorsunuz?"

"Benim yanımda olursanız durumunuz mükemmel olur."

Güzel işet, Firavun'un büyük oğluna dikkatle baktı. Zarif, çekici, ağırbaşlı olmaya çalışıyor, şimdiden gelecekteki rolünü oynuyor, ama Ramses'in çekiciliğine ve vahşi güzelliğine ulaşamıyordu.

"Gerçekten kardeşimin nerede olduğunu mu öğrenmek istiyorsunuz?"

"Evet, tek arzum bu."

"Neşenizi kaçırmaktan korkuyorum."

"Dayanabilirim."

"Bana güvenin. Sizi hayal kırıklığına uğratmak istemiyorum."

"Korkusuzca karşılayacak kadar güçlü olduğumu sanıyorum."

Şenar üzgün göründü.

"Ramses, Cebel Silsile bölgesindeki taşocaklarına yapılan seferde kâtip olarak görevlendirildi. Bir rapor hazırlamak, çalışmaların ayrıntılarını yazmak onun görevi. Böylesine sıradan bir görev onun aylar boyunca taşocaklarında kalmasını gerektirecek, sonunda Güney'e yerleşecek. Babam bir kez daha insanları ne kadar iyi tanıdığını göstermiş oldu. Kardeşimi layık olduğu yere yerleştirdi. Şimdi bütün bunları bir kenara bırakıp ortak geleceğimizi düşünelim mi?"

"Şenar, bu beni perişan etti..."

"Sana daha önce söylemiştim."

Yerinden kalktı, kızın sağ elini tuttu.

Bu dokunma genç kızın içini bulandırdı. Evet, Ramses sahnedeki çekilmişti. Evet, Şenar durumun tek hâkimiydi. Evet, onun tarafından sevilme için seçilen mutlu kadın şeref ve servete kavuşacaktı; onlarca soylu genç kız, tahtın vârisi ile evlenmeye can atmıyordu mu?"

Kaba bir davranışla Şenar'dan uzaklaştı.

"Dokunmayın bana!"

"Şansınızı zorlamayın."

"Ben Ramses'i seviyorum."

"Aşkın ne önemi var! O beni ilgilendirmiyor. Nasıl olsa bu aşkı unutursunuz. Ben sizden güzel olmanızı, bana bir oğul vermenizi ve Mısır'ın birinci kadını olmanızı istiyorum. Bu konuda duraksamak çılgınlık olur."

"Öyleyse beni çılgın diye niteleyin."

"Gitmeyin! Yoksa..."

"Yoksa ne?"

Şenar'ın yüzünde endişeli bir ifade belirdi.

"Düşman olmak, durumu karmakarışık eder... Bunu sizin anlayışınıza bırakıyorum."

"Elveda, Şenar. Siz kendi yolunuza gidiniz; benimki daha önceden çizildi."

Memfis hareketli ve gürültülü bir kentti. Limanda daima bir faaliyet olur, güneyden ve kuzeyden gelen birçok ticaret gemisi yanaşdı. Gemilerin limandan ayrılmaları ırmak trafiğini kontrol etmekle görevli resmi görevliler tarafından titizlikle düzenleniyor, yüklenen mallar bir kâtip ordusu tarafından kontrol ediliyordu. Sayısız ambarlardan birinde aralarında onlarca mürekkep kalıbı olan yazı malzemeleri bulunuyordu.

Ameni, Firavun'un küçük oğlunun sekreteri olduğu için mürekkep kalıplarını inceleme görevini aldı. Bütün dikkatini fiyatları en yüksek birinci kalite ürünler bulmaya yönlendirdi. Ama incelemeleri başarısızlıkla sonuçlandı.

Ufak tefekliği sayesinde, işsiz güçsüz takımı ile yemiş, sebze ya da tahıl çuvalları yüklü eşeklerin tıkadığı dar sokaklarda rahatça ilerleyen Ameni, Seti'nin yeniden onardığı Ptah tapınağının yanındaki mahalleye kadar ilerledi. Yetmiş metre genişliğindeki anıtsal ana kapının önünde pembe granitten yapılmış dev kral heykelleri, kutsal varlığın mevcudiyetini ortaya koyuyordu. Genç kâtip, kuzeyle güneyi birleştiren Menes'in kurduğu bu eski başkenti seviyordu. Ona göre bu kent, altın tanrıçanın himayesindeki kutsal çanağa benziyordu. içinde nilüferlerin açtığı gölleri seyretmek, her tarafı kaplayan çiçeklerin kokusunu solumak, dalların altında gölgede, aylak aylak oturup Nil ırmağına hayran hayran bakmaktan daha güzel ne olabilirdi! Ama, ne yazık ki aylak aylak gezmenin sırası değildi. Ordunun çeşitli birlikleri için ayrılmış silahların saklandığı askeri donatım ambarlarından uzak durarak ilerleyen Ameni, kentin en iyi okulları için mürekkep kalıpları üreten bir atölyenin kapısında durdu.

Çok soğuk karşılandı; ama Ramses adı, atölyenin eşliğinden içe-

ri girmesine ve sorumlularla konuşmasına olanak sağladı. Emekli-liğine çok az bir zaman kalmış olan ve işbirliği yapmaktan hoşlanan **biri**, bazı imalatçıların işlerini savsaklamalarına ve standartları düşürdükleri halde hâlâ saraya mal satabilmelerine üzüldüğünü belirtti. Bu sözlerin doğruluğuna inanan **Ameni**, kuzey mahallesinde, beyaz duvarlı eski hisarın ötesindeki bir adresi adamdan alabilirdi.

Genç kâtip çok kalabalık olan rıhtımdan **gitmedi**. 'İki toprağın **yaşantısı**'⁽¹⁾ anlamına gelen Anктаui mahallesinin içinden geçti, kışlalardan biri boyunca ilerledi, çok kalabalık bir kenar mahalleye daldı. Büyük villalar, iki katlı küçük evler ve zanaatkar kulübeleriyle yan yanaydılar. Birkaç kez yolunu şaşırdı. Bir yandan sokaklarını süpürüp, bir yandan sohbet eden hanımların yardımseverliği sayesinde, adresteki atölyeyi buldu. Amenî ne denli yorgun olursa olsun, bilmeden çözümünü mürekkep kalıplarının yapıldığı yerde bulacağına inandığı için **Memfis**'i dikkatle araştırmaya kararlıydı.

Kapının eşliğinde, elinde bir sopa bulunan, kırk yaşlarında kaba bir adam yolunu kesti.

"Selam. Girebilir miyim?"

"Yasak."

"Ben kral kâtibinin özel sekreteriyim."

"Yoluna git, ufaklık."

"Kral kâtibinin adı Ramses, yani Seti'nin oğlu."

"Atölye kapalı."

"Araştırmak için bundan daha iyi bir durum **olamaz**."

"Ben emir aldım."

"Uysal davranacak olursan, resmi bir soruşturmadan kurtulmuş olursun."

"Defol."

Ameni çelimsiz olduğuna pek üzüldü. Ramses olsaydı bu terbiyesiz adamı kaldırdığı gibi kanala fırlatırdı. Genç kâtip güçsüz olduğuna göre hileye başvuracaktı.

Bekçiyi selamladı, uzaklaşıyormuş gibi yaptı, bir merdivenden yararlanıp atölyenin arka tarafındaki bir tahıl ambarının çatısına

(1) Yani Yukarı ve **Aşağı** Mısır demek oluyor, ikisinin birleştiği yerde olan **Memfis**, ülkenin dengesini sağlayan önemli bir noktayı simgeliyordu.

çıktı ve beklemeye başladı. Hava kararınca atölyenin çatısındaki pencereden içeri girdi. Bir etajerin üzerine bırakılmış lambayı kullanarak ardiyedeki mürekkep kalıplarını dikkatle incelemeye başladı. İlk sıradaki kalıplar onu düş kırıklığına uğrattı. Hepsisi de mükemmel kalitedeydi. Üzerlerinde 'ekstra mal' kontrol damgası bulunan ikinci sıradaki kalıplarda bir anormallik vardı; boyları daha kısa, renkleri belirsiz, ağırlıkları yetersizdi. Bir yazı denemesi Ameni'nin kesin kaniya varmasına yetti. Kaçak imalatın merkezini ortaya çıkarmıştı.

Keyfinden kabına sığamayan genç kâtip, bekçinin yaklaştığını duymadı. Kafasına inen bir sopa darbesiyle yere yıkıldı. Bekçi, Ameni'nin hareketsiz bedenini sırtlayıp yakındaki büyük çöplüğe bırakıverdi. Bu çöplükte biriken artıklar ertesi sabah erkenden yakıldı.

Meraklı delikanlı konuşma fırsatı bulamayacaktı.

Çöplerin kaldırılmasıyla görevli memur, henüz uyku mahmur-luğunu üzerinden atamamış küçük kızının elinden tutmuş onu sürüklüyor, **Memfis**'in kuzey mahallesinin henüz uyuyan sokaklarında ağır adımlarla ilerliyordu. Yönetim tarafından konulan sağlık kuralları uyarınca güneş doğmadan önce evlerin arasına yayılmış olan çöpleri yakması gerekiyordu. Bu tekdüze, sıkıcı bir görevdi ama hem ücreti iyiydi hem de insanda hemşehrilerine yararlı olma duygusu uyandırıyor.

Memurun sorumlu olduğu bölgede çok pis iki aile vardı. Onları daha önce uyarılmıştı ama, durumda hiçbir düzelme görmediği için ceza vermek zorunda kalacaktı. **İnsanoğlunun** özünde olan bu tembelliğe karşı homurdanan memur, kızının elinden düşürdüğü bez bebeği yerden aldı ve onu teselli etti. **İşleri** bitince ona çok zengin bir kahvaltı hazırlayacak ve Tanrıça Net'in tapınağına bitişik bahçede ılıgın ağacının gölgesinde mis gibi bir uyku çekeceklerdi.

İyi bir rastlantı olarak pek fazla bir çöp birikmemişti. Elindeki meşaleyle çöpler çabuk tutuşsun diye birkaç noktayı ateşe verdi.

"Baba... ben büyük bebeği istiyorum."

"Ne dedin?"

"Şuradaki büyük bebeği dedim."

Küçük kız insan şeklini andıran bir yığına doğru elini uzattı. Çöplerin arasından çıkmış bir kol görünüyordu.

"Onu istiyorum, baba."

içine kuşku düşen adam ayaklarının yanması pahasına çöplerin arasına girdi.

Bir kol... Bir delikanlının kolu! Büyük bir özen göstererek hareketsiz vücudu çöplerin arasından çıkardı. Genç adamın ensesinde kurumuş kan izi vardı.

Dönüş yolculuğunda Ramses'in yanında babası yoktu. Seyir defterinde hiçbir eksik yoktu. Bu yazılanların tümü Seti'nin hüküm-

darlığının altıncı yılının başarılarını anlatacak olan yıllığa girecekti. Prens, kâtip giysilerini ve malzemesini terk ederek gemi **tayfalarıyla** senli benli yaşamayı ve geminin faaliyetlerine katılmayı yeğledi. Gemicici düğümü **yapmasını**, dümen kullanmasını ve özellikle de rüzgârı öğrendi. Söylendiğine göre, nasıl bir biçime sahip olduğunu hiç bir canlı varlığın bilmediği gizemli tanrı **Amon**, yelkenleri şişirerek yolcuları istenilen limana ulaştırmakla varlığını tanrısal bir açıklamayla belli etmiyor muydu? Her ne kadar hiç kimseye görünmese de var olduğunu gösteriyordu.

Kralın oğlu kim olduğunu unuttuğu ve ayrıcalıklarından yararlanmadığı için, geminin kaptanı da duruma uygun davrandı. Bir tayfaya yüklenebilecek en ağır angaryayı onun sırtına yükledi. Ramses bu tutumu olağan karşıladı ve hiç yadırgamadan kürekçilerin sırasına oturdu. Kuzeye doğru gitmek, ırmak akıntıların ve Mısır'ın cesur tayfalarını tanımasını sağlıyordu. Geminin su üzerinde kaymasını hissetmek, hızını artırmak için onunla uyum sağlamak, Ramses için en yoğun zevk olmuştu.

Böyle bir seferden dönüş, büyük bir bayram olarak kabul ediliyordu. **Memfis**'in ana limanının rıhtımı üzerinde kalabalık bir topluluk onları bekliyordu. Denizciler ayaklan yeniden Mısır topraklarına değer değmez, karşılayanların çiçek çelenkleri ve buz gibi soğuk biralarıyla karşılaştılar. Denizcilerin şerefine şarkılar söylendi, dans edildi. Cesaretleri ve onlara yol gösteren ırmağın iyilikleri övülerek yüceltildi.

Bir kadının zarif elleri Ramses'in boynuna mavi kantaron çiçeklerinden yapılmış bir çelengi geçirdi.

Güzel **İset dikkafalı** bir ifadeyle:

"Bu ödül prens için yeterli olacak mı?" diye sordu.

Ramses huysuzluk etmedi.

"Kızgın olmalısın," dedi.

Genç kadını **kollarının** arasına **aldı**; o da karşı geliyormuş gibi yaptı.

"Seni yeniden görmemin yaptığın kabalığı unutturacağını mı sanıyorsun?"

"Suçlu değilsem neden olmasın?"

"Aniden yola çıkmış olsan bile bana haber gönderebilirdin."

"**Firavun**'un buyruğuna uymak her şeyden önemlidir."

"Demek istediğin..."

"Babam beni yanma alıp Cebel Silsile'ye götürdü. Üstelik bu bir ceza değildi."

Güzel îset hemen yumuşadı.

"Onun yanında günlerce yolculuk ettin... Sana birçok konuda açılmıştır."

"Sandığın gibi değil. Yolculuk sırasında kâtip, taş kırıcı ve tayfa olarak hizmet gördüm."

"Peki seni yanında götürmesinin nedeni neydi?"

"Bunu sadece o biliyor."

"Kardeşini gördüm, senin gözden düştüğünü söyledi. Onun söylediğine göre Güney'e yerleşecek, önemsiz bir göreve atanacakmışsın."

"Kardeşimin gözünde her şey önemsizdir, yalnız kendisi hariç."

"Ama Memfis'e döndün. Ben sana aitim."

"Güzel ve zeki bir kızsın. Kral karısı olabilirdin. Bunun için gerekli niteliklerin ikisi de var sende."

"Şenar benimle evlenmekten vazgeçmiş değil."

"Neden tereddüt ediyorsun? Böylesi büyük bir geleceği reddetmek hiç de akıllıca bir şey değil."

"Ben akıllı olmak istemiyorum, yalnızca sana âşığım."

"Ya, gelecek?..."

"Sadece içinde yaşadığımız an beni ilgilendiriyor. Annem babam yazlıktalar, villa boş... Orası, saz kulübeden daha rahat olmaz mı?"

Ramses, Güzel îset ile paylaştığı bu çılgın zevkin gerçek aşk olup olmadığını bilmiyordu, ama bu pek de önemli değildi. Tensel zevki yaşamak ona yeterli görünüyordu. Sarhoş edici bu anların tadını çıkarmaktan, vücutlarının bir fırtınaya kapılmış tek bir vücut haline gelişini hissetmekten başka bir isteği **olamazdı**. îset, **okşamalarıyla** onu uyandırmasını çok iyi biliyordu. Kendisini tutmak, uzanan elleri itmek, çıplak ve aşktan bitkin düşmüş bu kadım terk etmek öylesine güçtü ki!

Güzel îset ilk kez evlenmekten söz etmişti. Prens hiçbir taşkınlık göstermeden buna karşı çıktı. Onunla birlikte olmaktan ne kadar hoşlanıyorsa, hayatlarını birleştirme düşüncesinden de o denli nefret ediyordu. Evet, yaşlarının genç olmasına rağmen ikisi de olgun birer

insandı ve birleşmelerine engel olacak hiçbir şey yoktu. Ama Ramses böylesi bir serüvene atılmaya hazır hissetmiyordu **kendini**. İset ona sitemde bulunmadı, ama kendi kendine onu ikna edeceğine söz verdi. Genç kadın Ramses'i daha yakından **tanıdıkça**, ona olan güveni artıyordu. Akli hangi yolu gösterirse göstere, o içgüdüünün sesini dinleyecekti. Kendisine böyle bir aşkı tattıran insan, yeri doldurulamayacak bir hazine, hiçbir zenginliğin erişemeyeceği bir değeri.

Ramses sarayların bulunduğu, kentin merkezine gitti. Amenî onun dönüşünü sabırsızlıkla gözlüyor olmalıydı. Araştırmalarını sürdürüp bir sonuca varabilmiş miydi?

Prens dairesinin kapısının önünde silahlı bir polis vardı.

"Hayrola ne oluyor?"

"Prens Ramses siz misiniz?"

"Evet, benim."

"Sekreteriniz bir saldırıya uğradı. Bu nedenle bana onu gözetim altında bulundurma görevi verildi."

Ramses arkadaşının odasına koştu.

Amenî, başı sargılar içinde, yatağına uzanmıştı. Başucunda bir hemşire duruyordu.

Hemşire:

"Ses çıkarmayın," dedi, "uyuyor."

Prensi odanın dışına çıkardı.

"Ne yaptılar ona?"

"Kuzey mahallesindeki bir çöplükte bulmuşlar. Görenler onu önce ölü sanmışlar."

"Yaşayacak mı?"

"Doktor bu konuda iyimser."

"Hiç konuştu mu?"

"Anlaşılmaz birkaç kelime söyledi. Verdiğimiz sakinleştirici ilaçlar acısını dindiriyor, ama derin uykusunun süresini de uzatıyor."

Ramses, polis müdürü Güney'de bir soruşturma ile meşgul olduğu için onun yardımcısı ile görüştü. Müdür yardımcısı çok üzgündü, ama hiçbir bilgi veremedi. Olayın geçtiği mahallede hiç kimse saldırganı görmemişti. Arabacı konusunda da durum aynıydı. Hiç kuşkusuz ya ortadan kaybolmuş ya da Mısır'ı terk etmişti.

Prens evine döndüğünde Ameni uyanıktı. Ramses'i görünce gözlerinde bir ışık parladı.

"Döndün demek... Biliyordum."

Sesi titrekti, ama söyledikleri anlaşılıyordu.

"Kendini nasıl hissediyorsun?"

"Başardım Ramses, başardım!"

"Böylesi tehlikeli işlerin peşinden koşmayı sürdüreceksin olursan tek bir kemiğin sağlam kalmayacak."

"Kemiklerim sağlamdır, bilirsin."

"Sana saldıran kimdi?"

"Hatalı mürekkep kalıplarının konduğu deponun bekçisi."

"Demek, gerçekten başarmışsın."

Gurur, Ameni'nin yüzüne bir canlılık verdi.

Ramses:

"Bu deponun nerede olduğunu söyle."

"Tehlikeli bir yer... Yanına polis almadan gitme."

"Sen endişelenme, dinlenmene bak. Ne kadar çabuk ayağa kalkarsan bana o kadar çabuk yardım etmiş olursun."

Ameni'nin tarifi sayesinde Ramses, saldırının gerçekleştiği atölyeyi kolayca buldu. Güneş doğalı üç saati geçtiği halde, kapı kapalıydı. Kafası karışık olan Ramses mahalleyi dolaştı, ama kuşku uyandıracak bir şey göremedi. Depo terk edilmiş benziyordu.

Bir tuzaktan kuşkulanan Ramses akşam oluncaya kadar bekledi. Birçok gelen giden olmasına rağmen, binaya giren olmadı.

Yoldan geçen bir sakaya:

"Bu atölyeyi biliyor musun?" diye sordu.

"Orada mürekkep kalıpları yapılır."

"Neden kapalı?"

"Kapısı bir haftadır kapalı. Garip bir şey."

"Sahiplerine bir şey mi oldu?"

"Bilmiyorum."

"Peki burası kime ait?"

"Burada sadece işçiler görünürdü, patronlar değil."

"Malları kime teslim ediyorlardı?"

"Bu benim bileceğim bir şey değil."

Saka uzaklaştı.

Ramses aynen **Ameni**'nin uyguladığı stratejiyi uyguladı: Merdivenleri tırmandı, tahıl ambarının çatısından geçerek binaya girdi.

Araştırma çok kısa sürdü. Depo bomboştu.

Ramses, öteki kraliyet kâtiplerinin eşliğinde Ptah tapınağına davet edildi. Ptah, dünyayı insanlara vermek için yaratan Tanrıydı. Her bir kâtip başrahibin huzuruna çıktı ve en son yaptığı işlerin bir özetini sundu. Zanaatkarların başı, onları, sözü bir malzeme gibi kullanmaları ve nutuklarını bilgelerin öğretilerine göre hazırlamaları için uyardı.

Tören sona erince Sari eski öğrencisini kutladı.

"Lalan olduğum için gurur duyuyorum; kötü kişilerin senin aleyhinde yaptıkları dedikodulara rağmen, bilgi yolunu izlediğin anlaşılıyor. Öğrenmeye hiç ara verme, bir gün saygın bir kişi olacaksın."

"Bu, kendi gerçeğine ulaşmaktan daha mı önemli?"

Sari hoşnutsuzluğunu gizlemedi.

"Sonunda uslandığın şu anda bile hakkında şaşırtıcı dedikodular duydum."

"Hangilerini?"

"Kaçak bir arabacıyı arıyormuşsun. Özel sekreterin de ağır bir biçimde yaralanmış."

"Bunlar dedikodu değil ki."

"Bırak bu işlerle ilgililer uğraşsın. Polis senden daha yetkilidir. Sonunda suçluları bulacaktır, inan bana. Senin yapacak daha başka birçok işin var. Asıl önemli olan mevkiine saygı duymak ve ona göre hareket etmendir."

Annesiyle baş başa yiyeceği yemek çok ender ayrıcalıklardan biriydi ve Ramses bunun öneminin farkındaydı. Ana Kraliçe çok meşguldü, devlet işleriyle ilgileniyor, günlük ve mevsimlik dinsel törenlere katılıyordu. Sarayın başka bir yığın görevinden söz etmesek bile, kendisine ve yakınlarına ne yazık ki çok az zaman ayırabiliyordu.

Kaymaktaşından yapılmış tabaklar, küçük sütunlardan oluşmuş gölgelikli bir sundurmanın altındaki sehpa üzerine konmuştu. Sarayda ya da başkentte gerçekleştirilen dinsel müzik faaliyetlerinden sorumlu Tuya, oğlu ile yiyeceği yemeğe, Tanrı Amon'un kadın

şarkıcılarını atamak için düzenlenen kuruldan çıktıktan sonra gelmişti. Üzerinde kırmalı keten elbise, boynunda da enli bir altın kol-ye vardı. Ramses annesine hayranlıkla karışık sınırsız bir sevgi duyuyordu. Hiçbir kadın onunla karşılaştırılmazdı. Hiçbir kadın kendini onunla karşılaştırma cesaretini gösteremezdi. Tuya, kendi halinde bir ailenin çocuğu olmasına rağmen, annesinden bir kraliçe olarak doğmuştu. Sadece o, Seti'nin aşkına karşılık verebilir ve onun yanında Mısır'ı yönetebilirdi.

Yemek, marul, salatalık, dana pirzolası, keçi peyniri, ballı yuvarlak pasta, buğday galeteleri ve şaraptan oluşuyordu. Kraliçe öğle yemeğine çok önem verir, usandırıcı kişileri ve yalvar yakar bir şeyler isteyen kimseleri çağırılmazdı. Bir havuzun çevresinde düzenlenmiş olan özel bahçesindeki huzurlu hava onu, aşçısının özenle seçtiği yiyecekler kadar besliyordu.

"Cebel Silsile'ye yolculuğun nasıl geçti?"

"Taş kırıcıların olduğu kadar denizcilerin de çektikleri sıkıntıları yaşadım."

"Bu iki meslekten biri seni çekmedi mi?"

"Babam izin vermedi."

"Baban kolay beğenmeyen bir hükümdardır, senden daima ve-rebileceğinden fazlasını ister."

"Benim hakkımda ne karar verdiğini biliyor musun?"

"Bugün pek iştahın yok."

"Beni her şeyden habersiz bırakmak zorunda mısınız?"

"Fıravun'dan korkuyor musun, yoksa ona güveniyor musun?"

"Benim kalbimde korkuya yer yoktur."

"Bütün benliğimle sana teklif edilenlere sarıl, geriye dönüp bakma, üzüntülerini ve vicdan azaplarını unut, kıskanç olma. Babanla geçirdiğin her anı, tanrısal bir bağış olarak karşıla ve bunun tadını çıkar. Gerisinin ne önemi var."

Prens tam kıvamında pişmiş, sarımsak ve otlarla tatlandırılmış dana pirzolasını yedi. Masmavi gökyüzünden bir ibis kuşu geçti.

"Yardıma ihtiyacım var, polis beni oyalıyor."

"Bu çok ağır bir suçlama oğlum."

"Bunun bir yerden desteklendiğini sanıyorum."

"Elinde kanıt var mı?"

"Hiçbir kanıt yok. Ben de bu nedenle sana başvuruyorum."

"Ama yasaların üstüne çıkamam ki."

"Sadece gerçek bir soruşturma açılmasını istesen yeter. Hiç kimse bana saldıran adama kimin para verdiğini bulmak istemiyor. Arkadaşım Ameni, atölyeyi buldu diye az daha öldürülüyordu. Mahalleden hiç kimse sanık aleyhinde tanıklık etmeye cesaret edemiyor. Demek ki önemli bir kişi onlara baskı yapıyor."

"Sen kimi düşünüyorsun?"

Ramses yanıt vermedi.

Tuya, "Harekete geçeceğim," diye söz verdi.

Firavun'un gemisi kuzeye doğru ilerliyordu. **Memfis'den** yola **çık**mış, Nil'in ana kolu boyunca **g**itmiş, sonra Delta'nın tam ortasına yönelen yan kollarından birine sapmıştı.

Ramses'in gözü kamaşmıştı.

Burası çöl değildi. Bu topraklar Horus'a aitti, buna karşılık **Set**⁽¹⁾, ırmağın iki kıyısı boyunca çölde bir geçit açan ve kuraklıkla mücadele eden mümbit vadide hüküm sürüyordu. Delta'nın bu vahşi bölümü uçsuz bucaksız bir bataklığa **benziyordu**. içinde binlerce kuş, papirüs ormanları ve balıklar vardı. Hiçbir kent, hiçbir mahalle görünmüyordu. Suların içinden yükselmiş tepeliklerde birkaç balıkçı kulübesinden başka hiçbir şey yoktu. Gün ışığı, vadide olduğu gibi hareketsiz değildi. Denizden gelen bir rüzgâr, **sazlıkları sallayıp** duruyordu.

Kara telli turnalar, ördekler, balıkçıl kuşları ve pelikanlar bu uçsuz bucaksız toprakları paylaşıyordu. Yılankavi kanallar bataklığın derinliklerinde kayboluyordu. Bir köşede bir misk kedisi, yalıcapkını kuşunun **yuvasındaki** yumurtaları mideye indiriyor; biraz ötede bir yılan, çevresinde rengârenk kelebeklerin uçtuğu bitki yığınının içine **dalıyordu**. **İnsanoğlu** henüz bu toprakları fethetmemişti.

Gemi, bu bölgenin değişken yapısına alışık kaptanın dikkatli yönetimi altında daha yavaş ilerlemeye başladı. Ülkenin efendisi, yirmi deneyimli tayfa ile birlikte, geminin pruvasında **ayakta** duruyordu. Oğlu gizlice onu seyrediyordu. Babasının heybetli görünüşü onu büyülemişti. Seti, Mısır'ın canlı simgesiydi, o Mısır'ın ta kendisiydi, bin yıllık geçmişe dayanan bir sülaleden geliyordu. Tanrının **büyükliğünün**, insanoğlunun küçüklüğünün farkındaydı. **Halkının** gözünde Firavun, gizemli bir kimseydi ve onun asıl ülkesi yıldızlarla bezenmiş **gökyüzüydü**. Yeryüzünde bulunuşu **ahiretle** aradaki iliş-

(1) İki kardeş olan SET ile HORUS, evreni ve Mısır'ı, tanrıların yasasına uygun olarak paylaşmışlardı.

kiyi sağıyordu. Bakışları halkına öbür dünyanın kapılarını açıyordu. Şayet o olmasaydı, ırmağın iki yakasında barbarlar hüküm sürerdi. Onun sayesinde, gelecek, sonsuza kadar güven altındaydı.

Geminin hangi amaçla yola çıktığını bilmemekle birlikte, Ramses daha önceki gibi bu seferin de seyir defterini tutuyordu. Ne babası ne de tayfalar ona bu konuda bilgi vermişti. Prens belirsiz bir endişe içindeydi. Sanki gizli tehlikeler gemiyi tehdit ediyordu. Her an suların içinden bir canavar çıkacak ve gemiyi yutuverecekmış gibi geliyordu ona.

İlk yolculuğunda olduğu gibi Seti, Ramses'e, Güzel İset ile Amen'i'ye haber verme zamanı bırakmamıştı. Ramses, genç kadının öfkesini, arkadaşının endişesini düşünüyordu. Ama ne aşk, ne de arkadaşlık, babasının onu götürmek istediği yere gitmesini engellemezdi.

Önlerinde küçük bir kanal açıldı; geminin ilerleyişi daha bir rahatladı. Gemi otlarla kaplı küçük bir adaya yanaştı. Adanın üzerinde ağaçtan yapılmış garip bir kule vardı.

Kral, ip merdivenden iskeleye indi. Ramses de babasını izledi. Firavunla oğlu çitle çevrili kulenin tepesine çıktılar. Kulenin tepesinden bakınca gökten başka bir şey görünmüyordu.

Seti öylesine dalgındı ki Ramses ona soru sormaya cesaret edemiyordu.

Birden Firavun'un bakışları canlandı.

"Bak Ramses, iyi bak!"

Maviliklerin en üstünde, sanki güneşe dokunuyormuş gibi görünen bir göçmen kuş sürüsü V biçiminde bir uçuş düzeniyle güneşe gidiyordu.

Seti:

"Bu kuşlar bilinen dünyanın ötesinden geliyor," dedi. "Tanrıların her an bir varlığa can verdikleri sonsuzluktan. Tanrılar güç okyanusunda oturdukları zaman insan başlı kuş biçimine girerler ve ışıkla beslenirler. Sonsuzluğun sınırını aşıp dünyaya geldikleri zaman bir kırlangıç ya da başka bir göçmen kuş kılığına girerler. Onları hayranlıkla seyretmeyi unutma, çünkü onlar bizim yeniden doğan atalarımızdır ve güneşten bizi ateşiyle yakmaması için yardım dilemektedirler. Firavun'un düşüncesini onlar ilham eder ve ona öyle bir yol çizerler ki insan gözü o yolu göremez."

Gece olup yıldızlar parlamaya başlayınca Seti oğluna göğü öğretti. Ona yıldız kümelerinin adlarını, yorulmak nedir bilmeyen gezegenlerin hareketlerini, Güneş'le Ay'ın nasıl hareket ettiğini, gökyüzündeki *Dekan* bölgelerinin önemini açıkladı. Firavun iktidarını evrenin sonuna dek götürmek zorunda olan kişi olduğuna göre, dünyanın her bölgesinde gücünü hissettirmeliydi.

Ramses bütün benliğiyle babasını dinliyordu. Babasının ona sunduğu bu bilgiyle, tek bir kırıntısını ziyan etmeden içini dolduruyordu. Tanyeri çok çabuk ağardı.

Bitkilerin bolluğu ve sıklığı nedeniyle kraliyet gemisi ilerleyemiyordu. Seti, Ramses ve dört tayfa, mızrak, cirit ve yayları alarak papirüs ağacından yapılmış hafif bir kayığa bindiler. Kürekçilere gidecekleri yönü Firavun gösteriyordu.

Ramses, vadiyle uzaktan yalandan bir benzerliği olmayan bu bambaşka dünyada kendini sarhoş olmuş gibi hissediyordu. İnsanla ilgili hiçbir iz yoktu burada. Boyları sekiz metreyi bulan papirüsler bazen güneşi maskeliyorlardı. Şayet vücudu yağlı bir merhemle kaplı olmasaydı, prens binlerce böcek tarafından yenilip yutulurdu. Hareket halindeki bu böceklerin gürültüsü kulakları sağır ediyordu.

Su içinde oluşmuş bir ormanı geçtikten sonra kayık, ortasında iki adacığın yükseldiği bir gölcüğe ulaştı.

Firavun:

"Bu iki ada Kutsal *Pe* ile *Dep*'in kentleri," diye açıkladı.

Ramses şaşkın bir ifadeyle:

"Kentleri mi?" diye sordu.

"Bu kentler hakbilir ruhlara tahsis edilmiştir; onların kentleri doğanın kendisidir. İlk hayat okyanustan fışkırdığı zaman, suların içinden çıkan toprak parçası biçiminde göründü. İşte bu gördüğün iki adacık kutsal topraklardır. Tanrılar burada oturmaktan hoşlanırlar."

Ramses babasının yanında 'kutsal kentlerin' toprağına ayak bastı ve sazdan yapılmış basit bir kulübeden oluşan tapınağın önünde saygı duruşunda bulundu. Tapınağın önünde tepesi sarmal biçimde yontulmuş bir sopa duruyordu.

Kral bu sopayı gösterip:

"İşte görevin simgesi," diye açıkladı. "Herkes, kendi nefsiyle il-

gilenmeden önce yaşamdaki görevini bulmak ve gerçekleştirmek zorundadır. **Firavun'un** görevi ise tanrıların en başta gelen kulu olmaktır. Bir firavun sadece kendi yararına çalışmayı düşünecek olursa, despot bir kraldan başka bir şey olamaz."

Sazlığın içinde yollarına devam ettiler. Çevreleri sayısız güçlerin etkisinde sürekli değişiyordu. Bu kaos içinde rahat olmak olanaksızdı. Her an tetikte olmak gerekiyordu. Sadece Seti kendini hiçbir heyecana kaptırmamış görünüyordu. Sanki sırrı çözülemez doğa onun iradesi önünde eğiliyordu. Babasının bakışlarında insanı rahatlatacak bir kesinlik olmasaydı Ramses, bu dev gibi papirüslerin arasında kaybolup giderdi.

Birden ufuk göründü; kayık bir sahili yalayan yeşil suların üzerinde kayıyordu. Kıyıda balıkçılar oturuyordu. Çıplak ve yabani insanlardı. Basit kulübelere yaşıyor, balık tutmak için ağ, olta ve sepet kullanıyorlardı. Tuttukları balıkların karnını uzun bıçaklarıyla yarıyor, kurusunlar diye güneşin altına koyuyorlardı. Aralarından ikisi çok uzun bir sırık taşıyordu.

Bu beklenmedik ziyaretten şaşkına dönen balıkçılar korkmuş ve düşmanca bir tavır almışlardı. Birbirlerine sokularak bıçaklarını havaya kaldırdılar.

Ramses ilerledi; saldırgan bakışlar ona çevrildi.

"**Firavun'un** önünde eğilin."

Bıçaklar aşağı indi, parmaklar gevşedi, silahlar süngerimsi toprağa düştü. Sonra Firavun'un kullan, yemeklerini paylaşması için kendisini davet etmeden önce, hükümdarlarının önünde secde ettiler.

Balıkçılar askerlerle şakalaştılar, askerler de onlara kupayla bira ikram ettiler. Uykuları geldiği zaman, vahşi hayvanların sokulmasını önleyen meşalelerin ve ateşböceklerinin ışığı altında Seti, oğluna döndü.

"İşte bunlar insanların en fakirleri; ama işlerini ellerinden geldikince yapmaya çalışıyorlar ve senin desteğini bekliyorlar. Firavun zayıfın yardımına koşar, dul kadınları korur, yetimleri doyurur, ihtiyaç içinde olanlara yardım elini uzatır, gece gündüz herkesi kollayan bir çoban, halkını koruyan bir kalkan olur. Tanrı en yüce görevini yerine getirsin diye seçtiği kişi hakkında, 'Onun zamanında hiç

kimse aç **kalmadı,**' diye konuşulsun ister. Onun için artık Mısır'ın **Ka's**ı olmak, yani bütün ülkeyi beslemekten daha asil bir şey yoktur oğlum."

Ramses birkaç hafta balıkçılar ve papirüs toplayıcıları ile yaşadı. Yenilebilir birçok balığı tanıdı, hafif kayıklar yapmasını öğrendi, avcılık yeteneğini geliştirdi, kanallarla bataklıkların labirentlerinde kayboldu, kocaman balıkları yakalamak için saatlerce boğuşan balıkçıların öykülerini dinledi.

Bu insanlar yaşantılarının ilkelliğine rağmen, bunu değiştirmek istemiyorlardı. Vadide oturan insanlar onlara sıkıcı ve tatsız görünüyorlardı. Vadinin uygar topraklarında kısa bir süre kalmak onlara yetiyordu. Kadınların güzelliğinin tadına baktıktan ve etli sebzeyle karınlarını doyurduktan sonra **Delta'daki** bataklıklarına dönüyorlardı.

Prens bu insanların etkileriyle gelişti. Onların konuşmalarını ve bakışlarını benimsedi. Onlarla ilişki kurduktan sonra daha bir dayanıklılık kazandı. Yorgunluktan bitkin düştüğü anda bile sızlanmadı ve bir kez daha bulunduğu konumun ayrıcalığını unuttu, gücü ve becerisi kat kat arttı. Tek başına, deneyimli üç balıkçı kadar etkin olduğunu gösterdi. Ancak bu başarı, hayranlıktan çok kıskançlığa yol açtı ve kralın oğlu dışlandı.

Ramses'in, bir başkası gibi olmak, ona yön veren gizemli gücünü **reddedip**, taş yontucuları, tayfalar ya da balıkçılar gibi yaşamak hayali yıkılmıştı. Seti onu ülkenin en uzak sınırlarına, denizin toprağı içine alıp erittiği bu bölgeye getirmiş ve gerçek benliğini bulmasını, çocukluk hayallerinden kurtulmasını sağlamıştı.

Babası onu terk etmişti. Ancak oradan ayrılmadan bir gece önce, krallığa giden yolu çizmemiş miydi? Seti'nin sözleri sadece **Ramses'e** yönelikti, başka kimseye değil.

Ama bu bir hayal, bir anlık lütuftu, başka bir şey değildi. Seti oğlu aracılığıyla aslında rüzgâra, **suya**, **Delta'nın** heybetine konuşmuştu. **Ramses'i** dünyanın bir ucuna göndererek onun kendini beğenmişliğini ve boş hayallerini paramparça etmişti. Bu haliyle Ramses bir hükümdar olamazdı.

Bununla beraber babasının kişiliği her ne kadar ezici, erişilmez olsa da, Ramses kendini Seti'ye yakın hissediyordu. Öğreniminin

devam etmesini istiyor, yeteneklerini babasına kanıtlamaya, kendini aşmaya çalışıyordu. Hayır, içinde yanan ateş sıradan bir ateş değildi. Babası bunun farkındaydı ve krallık mesleğinin sırlarını birer birer ortaya çıkararak onu alıştıırıyordu.

Onu almaya hiç kimse gelmeyecekti. Yola çıkmak ona düşüyordu.

Ramses güneş doğmadan, ateşin çevresinde uyumakta olan balıkçıları terk etti. İki küreğini kullanarak papirüsten yapılmış kayığı ile güneye doğru hızla ilerlemeye başladı. Yıldızlara dikkatle bakarak doğru yönü buldu, sonra içgüdüsüne güvenerek Nil'in önemli kollarından birine ulaşmayı başardı. Kuzey rüzgârının da yardımıyla yorulmaksızın hedefine doğru kürek çekiyor, yanına aldığı kurutulmuş balıkla karnını doyuruyordu. Ramses, akıntıyla boğuşacağı yerde, ona uyum sağladı. Karabataklar tepesinde uçuyorlardı. Güneş onu ışınlarıyla okşadı.

Herde, Delta'nın oluşmaya başladığı yerde Memfis'in beyaz surları görüldü.

16

Sıcaklık dayanılmaz bir hal almıştı. insanlar olsun, hayvanlar olsun herkes çalışmasını yavaşlatmış, suların taşmasını bekliyordu. Bu, Firavun'un şantiyelerinde vasıfsız işçi olarak çalışanlar dışında herkes için istirahat dönemi demekti. Ürünler toplanmış, topraklar susuzluktan ölecek duruma gelmişti. Buna karşın Nil'in rengi değişmişti ve bu kahverengilik, Mısır'ın zenginliğinin kaynağı olan verimli su baskınlarının işaretiydi.

Büyük kentlerde herkes bir gölge arıyordu. *Pazar* yerlerindeki satıcılar, yüksek sopaların arasına gerilmiş büyük bezlerin altına sığınıyorlardı. Korkulan dönem başlamıştı: otuzar günlük on iki aydan oluşan takvime dahil olmayan son beş gün. Normal bir dönemin dışında tutulan bu beş gün, aslan başlı korkunç Tanrıça Sekmet'in yetki alanına giriyordu. Işığın düşmanı Sekmet tüm insanlığı ortadan kaldırmak istiyordu. Neyseki yaradan insanlığın lehine araya girmiş, aslında kırmızı renkli kötü bir bira içen tanrıçayı insan kanı içtiğine inandırmıştı. Yine de insanlığın kökünü kurutmaya kararlı olan Sekmet, her yıl bu dönemde hastalıklara ve pislığe, ülkeye dalga dalga yayılıp, dünyayı insanlardan temizlemelerini emrederdi. Tapınaklarda gece-gündüz, Sekmet'i yatıştırmak için dualar ediliyordu. Firavun bizzat gizli dinsel törenleri yönetiyordu. Bu da kralın, adaletli olması halinde, ölümü yaşama dönüştürmesi için yeterli oluyordu.

Bu korkunç beş gün boyunca ekonomik faaliyetler hemen hemen sıfıra iniyordu. Yolculuklar ve tasarılar erteleniyor, gemiler limanlarda bekliyor, sayısız denecek kadar çok tarla boş duruyordu. Geç kalan birkaç kişi bentlerini sağlamlaştırmak için acele ediyorlardı. Şayet bu bentleri pekiştirmeyecek olurlarsa dişi aslanın gazabının simgesi olan şiddetli rüzgârlara dayanamazlardı. Yıkıcı güçlerin saldırısına uğrayan ülkeden, Firavun araya girmese, geriye ne kalırdı ki?

Memfis sarayının Emniyet Müdürü de, ötekiler gibi, bu beş gü-

nü odasına kapanıp geçirmek, insanların korkularından arınmış olarak eski günlerin neşesine kavuştukları yeni yılın ilk gününü beklemek istiyordu.

Emniyet Müdürü, Kraliçe Tuya tarafından çağrılmıştı. Bu davetin nedenini bir türlü tahmin edemiyor, düşünüp duruyordu. Genellikle kralın eşiyle doğrudan bir görüşmesi olmaz, buyrukları mabeyinci aracılığıyla alırdı. Neden bu kez alışılmadık bir yönteme başvurulmuştu?

Kraliçe, bütün önemli kişileri olduğu gibi onu da korkutuyordu. Mısır sarayının örnek karakterine sahip olan kraliçe, yeteksizliğe tahammül edemezdi. Onu kızdırmak demek bağışlanmaz bir hata işlemek demektir.

Saray Emniyet Müdürü o güne kadar mesleğinin en sakin günlerini yaşamıştı. Hiç kimseyi gücendirmeden, övgü almasa da kınamayarak, mesleğinin aşamalarını geççe geççe bugünkü durumuna gelmişti. Göze batmadan ve işgal ettiği mevkie iyice yerleşerek gününü gün etmesini iyi biliyordu. O, bu göreve başladıktan sonra sarayın sükûnetini bozacak hiçbir olay olmamıştı.

Kraliçenin bu daveti hariç.

Bulunduğu yerde gözü olan astlarından biri kara çalmak mı istemişti? Yoksa kral ailesine yakın biri onun felaketini mi istiyordu? Ne gibi bir kusurla suçlanıyordu? Bütün bu düşüncelerden kurtulmıyor, başı çatlayacak gibi ağrıyordu.

Korkudan titreyerek, gözünün seğirmesine yol açan bir tikle, kraliçenin bulunduğu salona alındı. Boyca kraliçeden uzun olmasına rağmen, kraliçe ona çok heybetli göründü.

Emniyet Müdürü secdeye kapandı.

"Majesteleri, tanrılar sizi korusun ve..."

"Boş sözleri bırakın da oturun."

Kraliçe çok rahat bir sandalyeyi gösterdi. Polis gözlerini kraliçeye doğru kaldırmaya cüret edemiyordu. Nasıl oluyor da böylesine ufak tefek bir kadın, böylesine otoriter olabiliyordu?

"Sizin de bildiğiniz gibi, seyislerden biri Ramses'i öldürmeye kalkışmış sanırım."

"Evet, Majeste."

"Av sırasında Ramses'e eşlik eden arabacının da arandığını ve belki de cinayete azmettiren kişinin o olduğunu biliyorsunuzdur."

"Evet, Majeste."

"Herhalde soruşturmanın ne durumda olduğundan haberdarsınızdır."

"Çok güç ve uzun sürecektir bir soruşturmaya benziyor bu."

"'Benziyor...' Çok şaşırtıcı bir ifade! Yoksa gerçeği ortaya çıkarmaktan korkuyor musunuz?"

Emniyet Müdürü sanki arı sokmuş gibi ayağa fırladı.

"Elbette ki hayır! Ama ben..."

"Oturun ve beni dikkatle dinleyin. Öyle hissediyorum ki bu olay örtbas edilmek ve basit bir meşru müdafaa indirgenmek isteniyor. Ramses kurtuldu, ama saldırgan öldü ve suç ortağı ortadan kayboldu. Neden etkin bir biçimde aranmıyor? Oğlumun ısrarına rağmen, yeni bir ipucu bulunamadı. Yoksa ülkemiz adalet kavramı olmayan barbar bir prensliğe mi dönüştü?"

"Majeste! Polisin sadakatini bilirsiniz. Siz..."

"Şu anda polisin etkisiz olduğunu görüyorum. Umarım bu geçici bir durumdur. Şayet soruşturmayı engelleyen biri varsa, onu ortaya çıkaracağım. Daha doğrusu onun kimliğini siz ortaya çıkaracaksınız."

"Ben mi? Ama..."

"Bu araştırmayı hızla ve kimseye bilgi sızdırmadan yürütecek kişi olarak, en uygun durumdasınız. Ramses'i bu tuzağa götüren arabacıyı bulun ve onu mahkeme huzuruna çıkarın."

"Majeste, ben..."

"İtiraz mı ediyorsun yoksa?"

Emniyet Müdürü yıkılmıştı. Tanrıça Sekmet'in oklarından biri vücudunu delip geçmişti sanki. Başını derde sokmadan, herhangi birinin hoşnutsuzluğuna neden olmadan kraliçeyi nasıl memnun edebilirdi? Şayet saldırının gerçek sorumlusu çok önemli bir kişiye, belki de Tuya'dan çok daha acımasız olabilirdi; ama kraliçe başarısızlığı asla kabul etmezdi.

"Hayır, elbette hayır... Ama bu kolay olmayacak."

"Bunu daha önce de söylediniz. Size başvurmamın nedeni bunun sıradan bir olay olmamasıydı. Bununla birlikte size çok daha kolay ikinci bir iş vereceğim."

Tuya hileli mürekkep kalıplarından ve imal edildikleri gizemli atölyeden söz etti. Ramses'in elde ettiği bilgiler sayesinde öğrendiği

atölyenin adresini açıkladı ve bu atölyenin sahiplerinin kim olduğunu öğrenmesini istedi.

"Bu iki olay birbiriyle ilişkili mi, Majeste?"

"Az bir ihtimal, ama kim bilir? Sizin elinizi çabuk tutmanız sayesinde öğreneceğiz."

"Kuşkunuz olmasın,"

"Beni memnun edersiniz. Haydi bakalım, görev başına."

Kraliçe çekildi.

Kolu kanadı kırılmış olan polis, kendi kendine, tek kurtuluş çaresinin büyü olup olmadığını sordu.

Şenar keyfinden yerinde **duramıyordu**.

Sarayın kabul salonlarından birinde, kralın büyük oğlunun çevresinde dünyanın dört bucağından gelmiş on kadar tacir toplanmıştı. Kıbrıslılar, Fenikeliler, Egeliler, Suriyeliler, Lübnanlılar, Afrikalılar, Sarı Benizli Doğulular, Kuzeyin sisli ülkelerinin soluk tenli insanları, Şenar'ın daveti üzerine gelmişlerdi. Seti'nin Mısırı uluslararası alanda öyle etkiliydi ki, saraya bu şekilde davet edilmek bir şerefti. Bu toplantıda sadece Hitit temsilcileri yoktu. Çünkü Hititler, Firavun'un güttüğü politikaya, giderek artan bir biçimde düşmanlıklarını sürdürüyorlardı.

Şenar, insanlığın geleceğini uluslararası ticaretin oluşturduğuna inanıyordu. Fenike'nin, Cübeyl'in, Ugarit'in limanlarına, Girit adalarından, Afrika'dan ya da Uzakdoğu'dan gelen gemiler yanaşırdı. Neden Mısır, kimliğini ve geleneklerini koruma bahanesiyle, gittikçe gelişen bu ticarete ilgisiz kalmak istiyordu? Şenar babasına hayrandı, ama onu gelişmeye sırt çevirmekle eleştiriyordu. Babasının yerinde olsaydı Delta'nın büyük bir bölümünü kurutur ve Akdeniz kıyılarında birçok ticaret limanı yaptırırdı. Seti de, ataları gibi Güney ve Kuzey topraklarının güvenliğinden başka hiçbir şeyi önemsemiyordu. Savunma sistemini geliştirmek ve orduyu savaşa hazırlamak yerine **Hititlerle** ticareti geliştirse daha iyi olmaz mıydı? İşin içine para kazanmak girince, en azılı düşmanların dost oluverdiği doğru değil miydi?

Şenar tahta çıktığı zaman şiddeti ortadan kaldıracaktı. Ordudan, generallerden ve askerlerden, ateşli militaristlerin darkafahlığından, kaba kuvvetle hâkimiyet kurmaktan nefret ediyordu. Bu

yolla uzun süren bir egemenlik kurulamazdı. Günün birinde yenilerek egemenlik altına girmiş bir ulus, ülkesini işgal edenlere karşı başkaldırarak galip gelebilirdi. Buna karşılık sadece küçük bir grubun düzenlediği ekonomik yasalar ağının içine **hapsedilmek**, böyle bir ulusun bütün direnme girişimini ortadan kaldırılabildi.

Şenar, kralın büyük oğlu **olma** şansına sahip olduğu ve tahtın vârisi olarak belirlendiği için kaderine şükrediyordu. Bu büyük hayallerinin gerçekleşmesini, bilgisiz ve yeteneksiz kardeşi Ramses artık engelleyemezdi. Mutlak efendisi **olacağı**, dünya çapında bir ticaret şebekesi, kendi çıkarları doğrultusunda yapılacak ekonomik anlaşmalar, geleneklerini ve özerkliğini koruma gibi düşüncelerin yok olduğu tek bir ulus... Bundan daha coşku verici bir şey olabilir miydi?

Mısır'ın ne önemi vardı?... Elbette o bir başlangıç noktası olacaktı, ama yakında Şenar için yetersiz kalacaktı; geleneklerine sıkı sıkıya bağlı **Güney**'in hiç geleceği yoktu. Şenar başarıya ulaştığı zaman, kendisine kucak açan bir ülkeye yerleşip imparatorluğunu oradan yönetecekti.

Genellikle yabancı tüccarlar sarayda kabul edilmezlerdi. Seti'nin yerine tahta geçecek olan Şenar'ın daveti onlara ne denli ilgi duyduğunu göstermiş oluyordu. Böylece çok yakında gerçekleşmesini istediği bir geleceği hazırlıyordu. **Seti'den** davranışını değiştirmesini istemek pek kolay değildi. Yine de, bir hükümdar, Maât'a ne kadar saygılı olursa olsun, günün gereklerine uymak zorundaydı. Şenar **Seti**'yi ikna edeceğine emindi; kralın önüne en iyi kanıtlarını koyacaktı.

Toplantı tam bir başarı oldu. Yabancı tüccarlar Şenar'a kendi ustaları tarafından yapılan en güzel vazoları gönderecekleri vaadinde bulundular. Böylece Şenar, Ortadoğu'dan Girit adasına kadar nam salmış koleksiyonunu daha da zenginleştirmiş olacaktı. Zarif hatları ve büyüleyici renkleri olan böylesine güzel eşyaları elde etmek için neyi feda etmezdi ki? Böyle bir koleksiyona sahip olma zevki, göz zevkini de iki katına çıkarıyordu. Şenar'ın, hazinesiyle başa kaldığında duyduğu zevki kimse elinden alamazdı.

Habercilerinden biri Şenar'a sokularak, Asyalı bir tüccarla yaptığı görüşmeyi yarıda kesti. Haberci:

"Can sıkıcı bir durum var," diye mırıldandı.

"Nedir?"

"Anneniz resmi soruşturma sonuçlarından memnun değil."

Şenar'ın yüzü buruştu.

"Her zamanki huysuzluklarından biri olmasın?"

"Bundan daha fazlası."

"Soruşturmayı kendisi mi yürütmek istiyor?"

"Sarayın Emniyet Müdürünü görevlendirmiş."

"O beceriksizin biridir."

"Köşeye sıkıştığına göre can sıkıcı olabilir."

"Bırakalım da, ne yapacak görelim."

"Ya bir sonuca ulaşırsa."

"Pek olası değil."

"Onu uyarsak daha iyi olmaz mı?"

"Beklenmedik bir tepkiden korkuyorum. Bu tür aptalları mantıklı bir şekilde ikna etmek imkânsızdır. Üstelik ciddi hiçbir iz bulamayacak."

"Emriniz nedir?"

"Onu göz hapsine alın ve beni bilgilendirin."

Haberci geri çekildi, şenar konuklarına döndü. Kızgın olmasına rağmen, hoşnutmuş gibi göründü.

İrmak polisi, **Memfis'in** kuzey limanına girişleri sürekli olarak denetliyordu. Gemilerin geliş **gidişleri**, bir kazayı önlemek için bir düzene bağlanmıştı. Her gemi sıraya sokuluyor, tıkanıklık halinde, limana girmeden önce sabırla açıkta bekliyordu.

Ana kanalın sorumlusu, yakıcı güneş ışınlarının altındaki beyaz kulenin tepesinden, biraz da gurur duyarak **Nil'i**, kanalları ve yeşermiş kırları dalgın dalgın seyrediyordu. Bir saate varmadan, güneş ufka doğru alçalırken kentin güney **banliyösündeki** evine dönecek, çocuklarıyla oynamadan önce dinlenmek için uykuya dalacaktı.

Midesi **kazınıyordu**. içinde bu sabah toplanmış kıvrıkcık marulun bulunduğu bir ekmek parçasını çiğnedi. Yaptığı iş göründüğünden de yorucuydu; dikkatini sürekli olarak yoğun tutma yeteneğine sahip olması gerekiyordu.

Birden garip bir şey dikkatini çekti.

Önce yaz güneşinin ırmağın mavi suları üzerinde oluşturduğu bir ışık oyunu sandı; ondan sonra hafif yemeğini unutarak, amfora ve buğday çuvalları taşıyan iki mavnanın arasında ilerlemeye çalışan garip bir tekneye dikkatle baktı.

Evet, bu papirüsten yapılmış bir **kayıktı**... içinde ölesiye kürek çeken, atletik yapılı bir genç vardı.

Genellikle **Delta'nın** labirentlerinden bu tür bir kayık çıkmazdı... Üstelik o gün oradan geçecek tekneler listesinde böyle bir kayık yoktu! Sorumlu memur, bir ayna yardımıyla acil müdahale ekibine işaret verdi.

İyi yetiştirilmiş kürekçilerin çektiği üç sandal, delikanlının üzerine doğru gidip onu durdurdular. Ramses iki polisin arasında iskeleye çıktı.

Güzel **İset** öfkeyle patladı.

"Neden Ramses benimle görüşmeyi kabul etmiyor?"

Başı hâlâ ağrıyan **Ameni**,

"Bilmiyorum," dedi.

"Hasta mı?"

"Sanmıyorum."

"Sana benden söz etti mi?"

"Hayır."

"Ameni, biraz daha konuşkan olabilirsin!"

"özel sekreterin böyle bir yönü olamaz."

"Yarın tekrar geleceğim."

"Siz bilirsiniz."

"Daha uysal olmaya çalış. Kapısını açacak olursan, seni ödüllendiririm."

"Maaşım bana yetiyor."

Genç kadın omuzlarını silkip dışarı çıktı.

Ameni şaşırıp kalmıştı. Ramses, Delta'dan döndükten sonra odasına **kapanmış**, ağzından tek bir sözcük çıkmamıştı. Arkadaşının getirdiği yemeklerden sadece bir iki lokma alıyordu. Ptah-hotep'in özdeyişlerini tekrar tekrar okuyor ya da terasa çıkıp kenti seyrediyor, Gize ve **Sakkare** piramitlerine bakıyordu.

Ramses'in ilgisini çekmeyi başaramayan Ameni, onu mürekkep kalıpları konusundaki araştırmalarının sonunda edindiği bilgilerden haberdar etmişti. Kuşku atölyede bulunduğu dokümanlardan buranın birçok işçi çalıştıran önemli bir kişiye ait olduğu kesindi, ancak daha fazla bilgi toplamaya çalıştığında Ameni yıkmayı başaramayacağı bir sessizlik duvarına çarpıyordu.

Sevincinden çılgına dönen Gece Bekçisi efendisini çok iyi karşılamış, yeniden kaybeder korkusuyla yanından ayrılmamıştı. Okşanmaya hasret kalan köpek, prensin ayaklarının dibine yatmış, sarkık **kulakları** ve kıvrık **kuyruğuyla** bekçilik görevini yapıyordu. Sadece o Ramses'in sırlarını paylaşıyordu.

Yeni yıldan ve suların kabarmasından bir gün önce Güzel İset'in sabrı tükenmişti. Ramses'in yasaklarına rağmen, köpeğiyle birlikte terasta bulunan, düşüncelere dalmış sevgilisinin yanına gitti. Köpek dişlerini gösterdi, homurdandı, kulaklarını dikti.

"**Sakinleştir** şu hayvanı!"

Ramses'in buz gibi bakışları genç kadının yaklaşmasını engelledi.

"**N'oluyor?** Rica ederim konuş."

Ramses ilgisiz bir tavırla başını çevirdi.

"Bana bu şekilde davranmaya hiç hakkın yok. Senin için endişelendim, sen bana bakmaya bile tenezzül etmiyorsun."

"Beni yalnız bırak."

Genç kadın **yalvararak** diz döktü.

"Bir **kelimecik** olsun söyle!"

Gece Bekçisi daha bir yumuşadı.

"Benden istediğin ne?"

"**Nil'e** bak, **İset.**"

"Senin yanına gelebilir miyim?"

Ramses karşılık vermedi, ama ona doğru yürüdü. Köpek araya girmede.

Ramses:

"**Sotis** yıldızı karanlıkların içinden çıkacak," dedi. "Yarın doğuda güneşle beraber doğacak ve su baskını **başlayacak.**"

"Her yıl böyle olmuyor mu?"

"Bu yılın hiçbir yıla benzemeyeceğini anlamıyor musun?"

Ramses'in sesindeki ağırlık Güzel **İset'i** etkiledi, yalan söyleme gücünü bulamadı.

"Hayır, anlamıyorum," dedi.

"Nil'e bak."

Genç kadın şefkatli bir şekilde Ramses'in koluna asıldı.

"Bu kadar gizemli olma; ben senin düşmanın değilim. **Delta'da** ne oldu sana?"

"Babam benliğimle hesaplaşmam için beni tek başıma bıraktı."

"Ne demek istiyorsun?"

"Kaçmaya hakkım yok. Saklanmak da fayda etmez."

"Başına ne gelirse gelsin, Ramses, sana güveniyorum."

Ramses yavaşça sevgilisinin saçlarını okşadı. Şaşırp kalan genç kız hayran hayran ona baktı. Uzaklarda, Kuzey topraklarında yaşadığı serüven onu çok değiştirmişti.

Ramses, delikanlılık çağını aşmış, olgun bir erkek olmuştu.

İnsanı büyüleyecek kadar yakışıklı olan bu adam, onun çılgıncasına âşık olduğu adamdı.

Nü ırmağının derinliğini ölçen uzmanlar **Memfiskıyılar**ına saldırarak su baskınının günü konusunda yanılmamışlardı.

Hemen ardından eğlenceler başladı. Her yerde Tanrıça **İris'in**

uzun bir arayışın sonunda Osiris'i bulup onu yeniden dirilttiği anlatılıyordu. Güneşin doğuşundan az sonra kentin ana kanalının kapakları açıldı ve sel suları olanca hızıyla kanaldan akmaya başladı. Suların tehlikeli öfkesini biraz olsun yatıştırmak için, binlerce küçük heykel dalgaların arasına atıldı. Bu heykelcikler, başında bir papirüs demeti bulunan ve elinde erzak dolu bir tepsiyi taşıyan erkeklerle simgelenen, Nil'in dölleyici gücü Hapi'yi temsil ediyorlardı. Her aile çini bir mataranın içine Nil'in taşan suyunu dolduruyor ve bunu, refahı güvence altına alan kutsal bir şey gibi evinde saklıyordu.

Sarayda büyük bir kaynaşma vardı. Bir saate kalmadan, Nil ırmağının kenarına kadar gidilecek, başında Firavun'un bulunacağı bir tören alayı düzenlenecek ve Nil kıyısında bir kurban ayini yapılacaktı. Herkes bu yürüyüş kolunda kimlerin bulunacağını merak ediyordu.

Şenar odanın içinde dört dönüyordu. Onuncu kez mabeyinciye sorguya çekti.

"Babam nihayet benim yerimi onayladı mı?"

"Henüz onaylamadı."

"Çok garip! Gidip ayinci başına sorun."

"Tören alayının sırasını kralın kendisi bildirecek."

"İyi de, herkes sırayı biliyor zaten!"

"Özür dilerim, daha fazlasını bilmiyorum."

Şenar sinirliydi, uzun keten elbisesinin kıvrımlarını gözden geçirdi ve üç sıra kırmızı akikten kolyesini düzeltti. Daha da süslü olmak isterdi, ama babasını gölgede bırakmamalıydı. Böylece dedikodular doğrulanmış oluyordu. Seti, kraliçeyle birlikte protokolde bazı değişiklikler yapmak niyetindeydi. Peki ama neden onu bundan haberdar etmemişti? Şayet kralla kraliçe onu böyle bir kenarda bırakacak olurlarsa, ufukta Şenar'ın gözden düşmesinin belirtileri görünüyor demektir. Peki bunu kim kışkırtıyordu, gözü yükseklerde olan Ramses mi?

Şenar kuşkusuz küçük kardeşini küçümsemekle büyük hata işlemişti. Bu yılan, perde arkasından birçok dalavere çeviriyor, onu kötileyerek öldürücü darbeyi indireceğini sanıyordu. Tuya onun yalanlarını dinlemiş ve kralı etkilemişti.

Evet, Ramses'in planı buydu: Kral ve kraliçenin ardında, halka

yönelik törende ilk sırayı almak ve ağabeyinin ayağının kaydığını ispatlamak.

Şenar, annesiyle görüşme isteğinde bulundu.

İki rahibe, kral eşini giydirmişlerdi. Kraliçenin başında, üzerinde iki tüy bulunan bir taç vardı. Bu haliyle, bütün ülkeyi verimli kılmak için gereken hayat soluğunun somut örneğini oluşturuyordu. Törene katılmasıyla kuraklık geçecek, bolluk ve zenginlik gelecekti.

Şenar annesinin önünde eğildi.

"Benim hakkımdaki bu belirsizliğin anlamı nedir?"

"Şikâyetin ne?"

"Nil'e kurban verme ayininde babama yardımcı olmayacak mıydım?"

"Buna baban karar verir."

"Onun kararının ne olduğunu bilmiyor musunuz?"

"Babana olan güvenini kaybetmiş olmayasın? Babanın verdiği kararları, akla uygun kararlar diyerek ilk öven sen değil misin?"

Şenar dondu kaldı. Annesiyle görüşmek istediğine pişman oldu. Onun karşısında kendisini rahatsız hissediyordu. Annesi, hiç saldırganlığa başvurmadan, ama korkunç bir kesinlikle, oğlunun zırhını delip geçiyor ve tam on ikiden vuruyordu.

"Evet, ben babamın kararlarını onaylıyorum, emin olunuz."

"Öyleyse neden endişe ediyorsun? Seti, Mısır'ın menfaatlerini en iyi şekilde koruyacaktır. Asıl olan da bu değil mi?"

Ramses, ellerini ve zihnini meşgul tutmak için bilge Ptahhotep' in özdeyişlerinden birini papirüsün üzerine kopya ediyordu: 'Şayet büyük bir kalabalığı yönlendirecek emirler vermekle görevlendirilmiş bir kılavuz iseniz, etkili olmak için her fırsatı **kollayınız; öyleki, yönetim tarzında hiçbir hata bulunmasın.**' Bu yaşlı bilge yazar, yüz-yılların ötesinden sanki doğruca ona sesleniyordu.

Bir saat dolmadan, bir tören görevlisi onu almaya gelecek ve ona tören alanı içindeki yerini bildirecekti. Şayet önsezisi yanılıyorsa, normal olarak Şenar'a ayrılmış olan yeri o işgal edecekti. Mantık, Seti'nin kurulu düzeni altüst etmemesini gerektiriyordu; peki öyleyse Nil kıyılarına yığılmış binlerce kişiden oluşan kalabalı-

ğın merakla beklediği protokolün sırasındaki bu esrarlı hava neden dağılmamıştı hâlâ? Firavun bir skandal hazırlıyordu. Ayinde Ramses'in Şenar'ın yerini alması büyük bir skandaldı.

Hiçbir yasada, kralı kendisinin yerine büyük oğlunu geçirmeye zorunlu kılan bir hüküm yoktu. Hatta kendinden sonra tahta geçecek kişiyi hatırı sayılır kişiler arasından seçmek zorunda da değildi. Firavunlarla kraliçenin büyük çoğunluğu mütevazı ailelerden gelmeydi ve sarayla hiçbir ilişkileri yoktu. Örneğin Tuya, zengin olmayan bir taşra ailesinin çocuğuydu.

Ramses, babasıyla yaşadığı dönemleri gözünde canlandırıyordu. Bu dönemlerin hiçbiri tesadüf sonucu olmamıştı. Seti, belirli aralıklarla, hayret edilecek bir yöntem kullanarak onun hayallerini yıkmış, gerçek benliğine kavuşması için onu aydınlatmıştı. Tıpkı bir aslanın, aslan olmak için doğması gibi, Ramses bir hükümdar olarak doğduğunu hissediyordu.

Daha önce sandığının tam aksine, seçme özgürlüğüne sahip değildi. Kader Ramses'in yolunu çoktan çizmişti ve Seti bu çizgiden uzaklaşmaması için ona göz kulak oluyordu.

Kalabalık, saraydan ırmağa kadar giden yolun iki yanında itiş kakış yer bulmaya çalışıyordu. Yeni yılın başladığı ve suların kabarcacağı bugün, Firavun'u, eşini, çocuklarını ve başlıca yüksek onurlu kişileri görmek için az rastlanır bir fırsattı.

Şenar, dairesinin penceresinden, birkaç dakika sonra onun gözden düştüğünü görecektir meraklı insanlara bakıyordu. Seti, ona kendini savunma olanağı vermediği gibi kardeşi Ramses'in kral olacak nitelikler taşımadığını açıklama fırsatı da tanımamıştı. Hükümdar, akli başında olmadığı için, keyfi ve haksız bir karar vermişti.

Saray eşrafı bunu kabullenmeyecekti. Bu adamları bir araya getirip kışkırtmak görevi ona düşüyordu. Seti, bu direnmeye kayıtsız kalamazdı. Birçok hatırı sayılır kişi Şenar'a güvenirdi. Ramses bir kusur işleyecek olursa ağabeyi hemen üstünlüğü eline geçirirdi. Şayet Ramses böyle bir hatayı işlemezse de tuzak kuracak, o da bundan kurtulamayacaktı.

Ayinci başı, kralın büyük oğlundan, kendisini izlemesini rica etti. Tören alayı hareket etmek üzereydi.

Ramses **ayincinin** ardından yürüdü.

Tören alayı, sarayın kapısından tapınaklar bölgesinin çıkışına kadar uzuyordu. Prens, en önde yol açıcı ve arkasında da kralla kraliçenin yer aldığı alayın başına doğru götürülüyordu. En önde yol açıcı ilerliyordu. Kafaları **kazınmış**, beyazlar giymiş rahipler Seti'nin oğlunun geçişine baktılar. Ramses'in burada bulunuşu onları hayrete düşürdü. Çocukları onu **kumara**, zevk ve safaya düşkün, gelecekte de sorumsuz ve sıradan bir hayat süreceğini tahmin ettikleri bir yeniyetme olarak görüyorlardı.

Ramses ilerledi.

Saray eşrafından birkaç etkili isim ve süslü, şık hanımları geçti.

Küçük prens hayatında ilk defa halkın içine çıkıyordu. Hayır, hayal görmüyordu. Yeni yılın ilk günü babası onu tahta ortak ediyordu.

Fakat birden durmak zorunda kaldı.

Tören sorumlusu, prene büyük Rahip Ptah'ın arkasında yerini almasını rica etti. Bu yer kral ve kraliçeden, Şenar'dan oldukça uzaktı. Üstelik Şenar her zamanki gibi babasının sağında, tahtın vârisine ayrılan yerde duruyordu.

Ramses, iki gün boyunca ne ağzına bir lokma koydu ne de kimseyle konuştu.

Ameni, arkadaşının derin hayal kırıklığının farkındaydı. Bir gölge gibi, hiç rahatsız etmeden ona göz kulak oldu. Evet, Ramses sade yurttaşlıktan çıkmış, Devlet'in törenlerine katılarak yeteneğini gösteren kişiler arasına girmişti, ama ona ayrılan yer, onu basit bir figüran durumuna düşüyordu. Herkesin gözünde Şenar, kralın tacının mirasçısıydı.

Kulakları sarkık sarı köpek efendisinin kederini sezmişti; ne gezmek istiyordu ne de oynamak. Prens, kendisini kapattığı hapisten bu sadık dostu sayesinde çıktı. Gece Bekçisi'ni doyurmak için yemek istedi. Özel Sekreteri onun için de bir şeyler getirince sonunda yemek yemeyi kabul etti.

"Budalanın ve kibirlinin biriyim ben Ameni. Babam bana güzel bir ders verdi."

"Sana işkence yapması neye yarıyor?"

"Kendimi daha az aptal sanıyordum."

"İktidar olmak bu kadar önemli mi?"

"İktidar olmak önemli değil, ama insanın gerçek kimliğini bulması önemli! Ben bunun hükümdarlık olduğuna inanmıştım. Oysa babam beni tahttan uzaklaştırıyormuş da ben farkında değilmişim."

"Kaderine boyun eğecek misin?"

"Bir kaderim kaldı mı?"

Ameni onun bir çılgınlık yapmasından korkuyordu. Ramses'in umutsuzluğu öyle derindi ki onu sonunda kendini öldürünceye dek didinip duracağı, acayip bir serüvene sürükleyebilirdi. Bu düş kırıklığını sadece zaman dindirebilirdi, ama sabır, prensin tanımadığı bir erdemdi.

Ameni:

"Sari bizi bir balık avı partisine çağırdı," diye mırıldandı. "Bu eğlenceye katılmayı kabul eder misin?"

"Sen nasıl istersen."

Genç kâtip sevincini belli etmedi. Şayet Ramses günlük zevklerin tadına yeniden bakmaya başlarsa, çabucak iyileşirdi.

Ramses'in eski öğretmeni ile karısı, iyi eğitilmiş gençler arasından en parlak olanlarını, ince bir zevke alıştırmak için, kültür balıklarını yetiştirdikleri havuzda oltayla balık avlamaya çağırmışlardı. Balık avına katılan herkese üç ayaklı bir tabure, akasya ağacından yapılmış bir olta kamışı verilmişti. En becerikli olan yarışmanın galibi ilan edilecek ve ödül olarak, asırlar boyu okuma yazma bilen herkesin beğendiği bir romanı, Sinue'nin serüvenlerini anlatan harika bir papi-rüsü kazanacaktı.

Ramses yerini, bu hiç duymadığı eğlenceden çok hoşlanan Ameni'ye bıraktı. Ameni, ne kendisinin arkadaşlığının, ne de Güzel İset'e duyduğu aşkın, Ramses'in ruhunu kemiren bu ateşi söndürmeyeceğini nasıl anlayabilirdi? Alinyazısı ne derse desin, vasat bir yaşantıyı asla kabul edemezdi. Sadece iki kişiye hayrandı: babası kral ile annesi kraliçe. Sadece onların görüşünü paylaşabilirdi, başkasının değil.

Sari elini, şefkatle eski öğrencisinin omzuna koydu.

"Bu oyun canını mı sıkıyor?"

"Başarılı bir davetti."

"Senin varlığınla başka türlü olamazdı zaten."

"Alay mı ediyorsun?"

"Niyetim o değil, artık saraydaki konumun sağlam. Saray eşrafindan **birçoğu**, tören sırasında seni müthiş bulmuşlar."

Gülyüzlü Sari ciddi görünüyordu. Ramses'i soğuk bira ikram edilen bir çardağın altına götürdü.

"Kraliyet kâtipliği çok arzu edilen bir görevdir," dedi coşkulu bir ifadeyle. "Kralın güvenini kazanıyorsun, hazine dairesine ve tahıl ambarına girebiliyorsun, tapınaklara ayrılan bağışlardan sonra sen *de* iyi bir pay alıyorsun; giyim kuşamın güzel, atların ve bir kayığın var, güzel bir villada oturuyorsun, tarlalarından edindiğin geliri topluyorsun, çalışıp didinen uşakların senin **huzurun**, rahatın için uğraşıyor. Kolların yorulmuyor, ellerinin beyazlığı ve yumuşaklığı bozulmuyor, sırtın pek, ağır yük taşımıyorsun, ne çapa kullanıyorsun, ne kazma. Angaryadan kurtuluyorsun. Verdiğin emir-

ler hemen yerine getiriliyor. Boya tablan, kalem kamışların ve papi-rüs rulon senin **refahını** sağlıyor ve seni zengin, saygıdeğer bir insan yapıyor. Ya şan, şöhret diye soracaksın? Ama o da senin! Kâtiplerin dışında herkes günün birinde unutulup gidecek, oysa gelecek kuşaklar kâtipleri övüp göklere **çıkartacaklar.**"

Ramses durgun bir sesle:

"Kâtip ol öyleyse," dedi, "çünkü bir kitap bir dikilitaştan ya da bir piramitten daha uzun ömürlüdür. Kitap senin adını herhangi bir yapıdan daha iyi koruyacaktır. Kâtiplerin mirasçıları bilgelik kitaplarıdır; cenaze törenlerini yapan rahipler, kendi yazdıklarıdır. Üzerine yazdıkları tahtalar oğulları, hiyeroglifle kaplı taşlar ise eşleridir. En sağlam binalar bile zamanla **parçalanır** ve yok **olur**, oysaki kâtiplerin eseri çağları aşar."

Sari:

"Harikulade!" dedi hayranlıkla. "Benim öğrettiklerimin hiçbirini unutmamışsın."

"Bunlar bize babalarımızdan kaldı."

"Elbette, **elbette...** Ama onları sana ben aktardım."

"Ben de onun için sana minnet duyuyorum."

"Giderek seninle daha çok gurur duyuyorum! İyi bir kraliyet kâ-tibi ol ve başka bir şey düşünme."

Sari ev sahibi olarak diğer davetlilerle ilgilenmek için ayrıldı. Sohbet ediliyor, içki içiliyor, oltayla balık avlanıyor, dedikodu yapılıyor-du. Ramses'in canı sıkılıyordu, çünkü vasat yaşantılarından mem-nun olan ve ayrıcalıklı durumlarıyla yetinen insanların bu küçük dünyasına yabancıydı.

Ablası şefkatle kolundan tuttu.

Dolant:

"Mutlu musun?"

"Belli olmuyor mu?"

"Güzel miyim sence?"

Ramses biraz uzaklaşıp ablasına baktı. Egzotik görünümlü elbi-sesi aşırı canlı renkli, perukası çok karmaşıktı, ama ablası her za-mankinden daha az bezgin görünüyordu.

"Mükemmel bir ev kadınısın."

"Nasıl oldu da böyle bir iltifat geldi senden?"

"Öyleyse yaptığım iltifat daha da değer kazanıyor."

"Nil'e kurban verme bayramındaki tören sırasında ettiğin bağlılık yemini takdir topladı."

"Ben orada hareketsiz durdum ve tek kelime söylemedim."

"Doğru. Bu mükemmel bir sürpriz oldu! Saraydakiler başka bir tepki beklemişlerdi."

"Ne gibi bir tepki?"

Dolant'ın alaycı bakışlarında şeytanca bir ışık belirdi.

"Mesela protesto gibi... Hatta bir saldırganlık. Arzu ettiğin şeyi elde edemediğin zaman, genellikle daha sert bir tepki gösterirdin. Aslan kovuna mı dönüştü yoksa?"

Ramses ablasını tokatlamamak için yumruklarını sıktı.

"Arzu ettiğim şeyi biliyor musun, Dolant?"

"Ağabeyimin elde ettiği şeyi arzu ediyorsun, ama bunu asla elde edemeyeceksin."

"Yanılıyorsun, ben kıskanç değilim. Ben yalnız kendi gerçekliği mi arıyorum, başka bir şey değil."

"Tatil zamanı geldi, Memfis boğucu bir yer oldu. Delta'daki yazlığımıza gideceğiz. Bizimle gel, ailemiz pek sık bir araya gelemiyor! Bizze kürek çekmeyi öğretirsin, yüzeriz ve iri iri balıkları avlarız."

"Görevim..."

"Gel, Ramses. Şimdi madem her şey açıklığa kavuştu, yakınlarına özen göster ve onların şefkatinden yararlan."

Oltayla balık avının galibi bir sevinç çığlığı attı. Dolant ev sahibi olarak onu kutlamak için Ramses'in yanından ayrılmak zorunda kaldı; bu arada kocası da Sinue'nin serüvenlerini anlatan papi-rüsü ona veriyordu.

Ramses Amenî'ye işaret etti.

Genç kâtip:

"Benim oltam kırıldı," dedi.

"Gidelim."

"Bu kadar erken mi?"

"Oyun bitti, Amenî."

Çok sık giyinmiş olan Şenar, Ramses'in yanına sokuldu.

"Çok geç geldiğim için üzgünüm. Senin tekniğini seyretme olanağı bulamadım."

"Benim yerime Amenî yarıştı."

"Geçici bir yorgunluk mu bu?"

"Nasıl istersen öyle kabul et."

"Çok iyi Ramses, her geçen gün sınırlarını daha iyi anlıyorsun. Gene de ben teşekkür umuyordum."

"Neden teşekkür edecektim?"

"Törene kabul edilmeni ben söyledim de ondan. Seti seni atmak istiyordu. Haklı olarak senin bir taşkınlık yapmandan korkuyordu. Bereket versin ki sen iyi bir davranış sergiledin. Hep böyle devam edersen aramız iyi olur."

Şenar, çevresindeki yandaş kalabalığıyla uzaklaştı. Sari ile karısı Şenar'ın önünde eğildiler. Bu beklenmedik ziyaretten pek memnun kalmışlardı.

Ramses köpeğinin başını okşuyordu. Kendinden geçmiş olan köpek gözlerini kapamıştı. Prens ölümsüz olarak nitelenmiş olan kutup yıldızlarına bakıyordu. Bilgelere göre bu yıldızlar, tanrısal mahkemeden geçip öbür dünyada yeniden dirilen firavunların kalpleriydi.

Çırılçıplak Güzel İset sevgilisinin boynuna sarıldı.

"Şu köpeğini unut biraz... Yoksa kıskanacağım. Benimle sevişiyorsun, ama başka yerdesin!"

"Sen uyudun, ama benim uykum yoktu."

"Beni kucaklarsan, sana ufak bir sır vereceğim."

"Şantajdan nefret ederim."

"Ablana kendimi Delta'daki yazlığa davet ettirmeyi başardım. Böylece sevgili ailenle tek başına kalmayacaksın ve bizi şimdiden evli gibi gören dedikoducuları da doğrulamış olacağız."

Genç kadın öylesine yumuşak, öylesine sokulandı ki, prens onun okşamalarını hatırlamaya başladı. İset'i, kucığına alıp terası geçti, onu yatağa yatırarak üzerine uzandı.

Ameni mutluydu. Ramses doymak bilmeyen iştahına yeniden kavuşmuştu.

Gururlu bir ifadeyle:

"Yola çıkmak için her şey hazır," dedi Ameni. "Bavulları tek tek kontrol ettim, bu tatil bizim için yararlı olacak."

"Sen de bir tatili hak ettin. Biraz uyumayı düşünür muydun?"

"Bir işe başladım mı, onu bitirmeden duramam."

"Ablamın evinde yapacak işin olmayacak."

"Korkarım ki hayır. Senin durumun sayısız dosyanın incelenmesini gerektiriyor ve..."

"Ameni! Durmasını bilmez misin?"

"Böyle efendiye böyle uşak yaraşır."

Ramses onu omuzlarından tuttu.

"Sen benim uşağım değilsin, arkadaşımın. Öğüdümü dinle: birkaç gün dinlen."

"Denerim, ama..."

"Kafana takılan bir şey mi var?"

"Şu bozuk mürekkep kalıpları, kuşkulu atölye... Gerçeği öğrenmek istiyorum."

"Bu gerçek bizim uzanabileceğimiz bir yerde mi?"

"Ne Mısır böyle bir soygunu kabul eder, ne de biz."

"Gerçek bir devlet adamı gibi konuştun."

"Eminim, sen de benim gibi düşünüyorsun."

"Annemden bize yardım etmesini istedim."

"Bu... Bu harikulade bir şey!"

"Ama şimdilik hiçbir sonuç elde edemedik."

"Nasıl olsa bir sonuç alacağız."

"Bu mürekkep kalıpları ile atölye beni pek ilgilendirmiyor. Benim asıl aradığım seni öldürmeye çalışan adam ile ona öldürme emrini veren kişi."

Ramses'in bu azmi, özel sekreterini titretti.

"Merak etme, hiçbir şeyi unutacak değilim Ameni."

Sari, otuz kadar davetlinin rahatça oturabileceği güzel bir gemi ayarlamıştı. Su baskını sonucunda âdeta bir denize dönüşen Nil üzerinde yolculuk yapmak ve bir tepenin üzerindeki hurma bahçeli yazlık evine gitmek fikri onu çok mutlu ediyordu. Orada sıcaktan bunalmayacaklar ve büyük bir rahatlık içinde çok güzel günler geçireceklerdi.

Kaptan hareket etmek için acele ediyordu, çünkü ırmak polisi limandan çıkış iznini vermişti. Sırasını kaçırarak olursa iki-üç saat beklemek zorunda kalacaktı.

Prensın ablası:

"Ramses gecikti," diye üzüntüsünü belirtti.

Sari:

"Neyse ki Güzel îset gemide," dedi.

"Ya eşyaları?"

"Sabahın erken saatlerinde, sıcak basmadan yüklendi."

Dolant heyecanla ayağını yere vurup **bağır**dı.

"İşte sekreteri geliyor!"

Ameni küçük adımlarla yürüyordu. Böylesi bir yürüyüşe alışık olmadığı için konuşmadan önce biraz soluklandı.

"Ramses kayboldu," dedi.

19

Sarkık kulaklı sarı köpeği yanında olan yolcu, kayışla sırtına astığı katlanmış bir hasır taşıyordu. Sol elinde, içinde sandaletleri ile peştamalı bulunan deri bir çanta, sağ elinde de bir değnek tutuyordu. Dinlenmek için durduğu zaman, bir ağacın gölgesine hasırını seriyor, sadık yol arkadaşının korumasında uyuyordu.

Prens Ramses, yolculuğunun ilk bölümünü gemiyle, ikinci bölümünü yaya olarak yapmıştı. Kıyı boyunca yer alan **tepeciklerdeki** dar yollardan giderek birçok köyden geçmiş, köylülerle yiyip içip eski gücüne kavuşmuştu. Kent yaşantısından bıkmıştı. Yolculuğu boyunca bütünüyle kendi iç dünyasına benzeyen, mevsimlerin ve bayramların **âhengine** ayak uydurarak yaşayan sakin bir dünya keşfediyordu.

Ramses, **Ameni'ye** de, Güzel **İset'e** de haber vermemişti. Ailesini görmek ya da su baskınları sırasında açık olan şantiyelerden birine gitmek isteyen herhangi bir Mısırlı gibi tek başına yolculuk etmek istiyordu.

Bazen, bir kasabadan diğerine giden sallara bindi. Bu salları ilkel **bile** olsa bir kayığa sahip olmayan fakir insanları taşıyordu. Uçsuz bucaksız Nil'in yüzeyinde çeşitli türde çok sayıda sal gidip geliyordu. Bazılarında çocuklar vardı. Birbirleriyle **şakalaşırken** sonunda suya düşüyorlar ve süratli bir yarışa girişiyorlardı.

Dinlenme zamanları, oyunlar ve yolculuklar... Ramses, Mısır halkının soluğunu, güçlü ve mutluluk dolu sevincini, **Firavun'a** olan güvenini hissediyordu. Sağda solda Seti'den saygı ve hayranlıkla söz ediliyor, Ramses oğlu olarak gurur duyuyordu, tahılın toplanmasını gözlemek ve toplanan vergilerin kayıtlarını tutmakla görevlendirilmiş basit bir saray kâtibi olarak kalsa bile, babasına layık olmaya çalışacağına dair yemin ediyordu.

Timsah tanrı **Sobek'in** hüküm sürdüğü yeşil eyalet **Fayyum'un** girişinde, Mer-Ur kraliyet haremi '**Büyük Aşk**', seçkin bahçıvanların ekip biçtiği birkaç hektarlık, geniş bir arazi üzerinde yayılmıştı.

Bilinçli bir biçimde düzenlenmiş sulama kanalları araziye suluyordu. Herkes burasını Mısır'ın en güzel toprakları olarak kabul ediyordu. Yaşlı soylu kadınlar, burada sakin bir emeklilik geçiriyor, dokuma atölyelerinde, şiir, müzik ve dans okullarında çalışan güzel genç kadınları hayranlıkla seyreliyorlardı. Mine uzmanları ve mücevherci kadınlar burada tekniklerini geliştiriyorlardı. Gerçekten de Mer-Ur kraliyet haremi, sürekli çalışan insanlardan oluşan bir arı kovanı gibi uğulduyordu.

Ramses, giriş kapısının önüne gelmeden peştamalını değiştirdi, sandaletlerini giydi ve köpeğinin üzerindeki tozları silkeledi. Görünümünün yeterince uygun olduğuna kanaat getirince asık suratlı bekçinin yanına sokuldu.

"Bir arkadaşımı görmeye geldim."

"Tavsiye mektubun var mı, delikanlı."

"İhtiyacım yok."

Bekçi omuz kaldırdı.

"Bu çalım ne böyle?"

"Çünkü ben Prens Ramses'im, Seti'nin oğlu."

"Dalga mı geçiyorsun! Kralın oğlu yanında muhafızlar olmadan seyahat edebilir mi?"

"Köpeğim bana yeter."

"Sen yoluna devam et oğlum. Şakadan pek hoşlanmam."

"Size yolumdan çekilmenizi emrediyorum."

Ses tonundaki sertlik, bakışlarındaki kesinlik polisi şaşkına çevirdi. Bu yalancıyı defetmeli mi, yoksa birtakım tedbirler almalı mıydı?

"Arkadaşının adı ne?"

"Musa."

"Bekle biraz."

Gece Bekçisi bir avokado ağacının gölgesinde arka ayaklarının üzerine oturdu. Havada güzel bir koku vardı. Buradaki yaşamı tercih edercesine, yüzlerce kuş yuvalarım haremın ağaçları üzerine kurmuşlardı.

"Ramses!"

Musa, bekçiyi bir kenara iterek Ramses'e doğru koştu! İki arkadaş kucaklaştılar, sonra kapıdan içeri girdiler. Arkalarından gelen köpek, muhafızların mutfağından gelen hoş kokulara kapılmış, burnunu ne yöne çevireceğini bilemiyordu.

Musa ile Ramses taş döşemeli bahçe yoluna girdiler. Yol döne döne incir ağaçlarının arasından geçerek içinde açmış beyaz nilüferlerin bulunduğu havuza ulaşıyordu. Üç kalker bloktan oluşan bir sıranın üzerine oturdular.

"Bu ne sürpriz, Ramses! Buraya mı tayin edildin?"

"Hayır, sadece seni görmeye geldim."

"Yalnız mı geldin, muhafızların yok mu?"

"Şaşırdın mı?"

"Senin karakterin bu! Bizim küçük grubun dağılmasından sonra ne yaptın?"

"Kraliyet kâtibi oldum ve babamın beni kendi yerine seçtiğini sandım."

"Şenar razı oldu mu buna?"

"Elbette bu yalnızca bir düştü, ama ben inat ettim. Babam herkesin önünde bana beklediğim görevi vermeyince aklım başıma geldi, ama..."

"Ama?"

"Ama bir güç, beni yetenekli olduğum alanlara doğru iten o güç hâlâ yüreklendiriyor beni. Amaçsız biri gibi uyumaktan nefret ederim. Hayatımıza nasıl bir yön vereceğiz, Musa?"

"Haklısın, en önemli soru bu."

"Peki sen bu soruyu nasıl karşılık veriyorsun?"

"Senin gibi, yalnızca geçiştiriyorum. Ben bu haremın yöneticisinin yardımcılarından biriyim. Dokuma atölyesinde **çalışıyorum**, çömlekçilerin çalışmasını kontrol ediyorum, bahçeli, beş odalı bir evim var. Nefis yemekler **yıyıyorum**. Haremın kütüphanesi sayesinde, bir Yahudi olmama rağmen, Mısırlıların bilgeliği konusunda çok şey öğrendim! Bundan âlâsı can sağlığı!"

"Peki, güzel kadınlardan ne haber?"

Musa gülümsedi.

"Burada ondan bol bir şey yok; sen âşık oldun mu?"

"Galiba."

"Kim bu?"

"Güzel İset."

"Herkesin söylediğine göre kralların ağzına layık bir lokma; neredeyse beni kışkandıracaksın... Peki ama neden 'galiba' dedin?"

"Harika bir kadın, çok iyi anlaşıyoruz, ama onu sevdiğimi söyleyecek durumda değilim. Ben aşkı başka türlü düşünüyordum, daha bir yoğun, daha bir çılgın, daha bir..."

"Kendine işkence etme, yaşadığın anın tadını çıkar. Büyük şölenler sırasında kulaklarımızı büyüleyen arp sanatçıları böyle öğüt vermiyor mu?"

"Ya sen, aşkı buldun mu?"

"Aşklar demek, daha doğru... Ama hiçbiri beni hoşnut etmedi. Benim de içimde bir ateş tutuşuyor, ama buna ne ad vereceğimi bilemiyorum. Onu unutmak mı daha iyi, yoksa geliştirmek mi?"

"Seçeneğimiz yok Musa. Şayet kaçacak olursak, ışıktaki eriyen gölgeler gibi kaybolup gideceğiz."

"Bu dünyanın ışık olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Işık dünyanın her tarafındandır."

Musa gözlerini göğe kaldırdı.

"Işık güneşin içinde saklanmıyor mu?"

Ramses gözlerini indirmesi için arkadaşını zorladı.

"Güneşe doğrudan bakma, gözlerin kör olur."

"Gizli olan şeyi keşfedeceğim."

Ani bir korku çığlığı konuşmalarını kesti. Durduklarına paralel yolda, iki dokuma işçisi kadın olanca hızlarıyla koşuyorlardı.

Musa:

"Şimdi de seni şaşırtma sırası bende," dedi. "Hadi, bu zavallı kadınları korkutan şeytanı cezalandıralım."

Kargaşaya sebep olan kişi kaçmaya kalkışmamıştı. Bir dizini yere dayadı, güzel koyu yeşil renkli bir sürüngeni yerden alıp çantasına koydu.

"Setau!"

Yılan uzmanı hiçbir heyecan belirtisi göstermedi. Ramses'in kendisini orada görmekten dolayı şaşırdığını fark edince, harem laboratuvarlarına yılan zehri satarak bağımsızlığını sürdürdüğünü açıkladı. Ayrıca Musa'yla birkaç gün geçiriyor olmak onu çok sevindiriyordu. ikisi de sıkıcı ahlak dersleri vererek birbirlerinin kafasını boş şeylerle doldurmaya kalkışmıyordu. Yolları yeniden ayrılan kadar dolu dolu yaşayarak geçireceklerdi günlerini.

"Musa'ya sanatımın bazı öğelerini öğrettim. Kapa gözlerini, Ramses."

Prese gözlerinin açılması söylendiği zaman, Musa, sağ elinde, koyu kahverengi ve çok ince bir âsâ tutuyordu.

"Bu büyük bir başarı değil."

Setau:

"Daha dikkatli bak," dedi.

Sopa **canlandı** ve kıvrıldı. Musa, **Setau'nun** az önce yerden alıp torbasına koyduğu yılanı yere attı.

"Güzel bir doğal büyü değil mi? Biraz soğukkanlı olmak yeter, kim olursa olsun, hatta bir kral oğlunu bile şaşırtmayı başarabilirsin!"

"Şu sopa oyununu bana da öğret."

"Neden olmasın?"

Üç arkadaş bir meyve bahçesine çekildiler. Setau arkadaşlarını orada eğitecekti. Canlı bir sürüngen hareketli kılmak için beceriklilik ve kararlılık gerekiyordu.

İnce uzun, narin genç kızlar, akrobasiyle karışık danslarına çalışıyorlardı. Dar ve mini peştamalları göğüsten ve sırttan çaprazlama kuşakla tutturulmuştu. Saçları at kuyruğu yapılmış, ucuna tahtadan yapılmış küçük bir top tutturulmuştu. Kızlar, içinden çıkılması zor dans figürlerini eksiksizce ve uyum içinde tamamlıyorlardı.

Ramses, Musa'nın arkadaşı olduğu için bu dansı izleme fırsatını bulmuştu. O, gösterinin tadını çıkarırken diğer taraftan Musa git-tikçe suratını asıyordu. Setau, iki arkadaşın sıkıntılarını paylaşmı-yordu. Ani ve kesin bir ölüme neden olabilecek yılanlarla her gün haşır neşir olması hayatına bir anlam veriyordu. Musa da böyle bir tutkuyu yaşamayı isterdi. Ama idari görevliler şebekesinin içinde bir tutsak olarak yaşıyordu. Bu işini hiç sevmediği halde öylesine mükemmel bir şekilde yapıyordu ki kısa bir süre sonra haremle-ren birinin yönetiminin kendisine bırakılacağına dair ona söz veril-mişti.

Ramses'e,

"Bir gün her şeyi bırakacağım," dedi.

"Yani ne demek istiyorsun?"

"Ben de bilmiyorum, ama yaşadığım bu hayat giderek daha tahammül edilmez oluyor."

"Beraber gidelim."

Kokular sürünmüş bir dansöz yakına sokulup iki arkadaşa sür-tündü, ama onları neşelendirmeyi başaramadı. Gösteri sona erdiği zaman iki arkadaş, genç kadınlarla birlikte suları mavimsi bir havuzun kenarında düzenlenen yemeğe katılmaya razı edildiler. Genç kadınlar Prens Ramses'e, saray yaşantısı, kraliyet kâtipliği ve gelecek hakkındaki tasarıları üzerine sorular sordular. Hırçın bir tavır içinde olan Ramses sorulara kaçamak yanıtlar vermekle yetindi. Hayal kırıklığına uğrayan kadınlar, kültürlerinin ne denli geniş olduğunu göstermek için, şiir yarışmasına başladılar.

Ramses genç kadınlardan birinin sessiz sessiz oturduğunu fark etti. Ötekilerden daha genç olan bu kadın, parlak siyah saçları, **ma-vi-yeşil** gözleriyle, hayran olunacak kadar güzeldi.

Ramses Musa'ya:

"Adı ne?" diye sordu.

"Nefertari."

"Bu mahcubiyetin nedeni ne?"

"Fakir bir ailenin kızı ve hareme daha yeni girdi. Çok yetenekli bir dokumacı olduğu için herkesin dikkatini çekti. Ama zengin aile kızları bunu bir türlü kabul edemediler."

Yeniden atağa geçen birçok **dansöz**, Prens Ramses'in sevgisini kazanmaya giriştiler. Dedikodulara bakılacak olursa prensin Güzel îset ile evleneceği söyleniyordu, ama bir kral oğlunun yüreğinde öteki **erkeklerinkinden** daha geniş yer olmaz mıydı? Prens onları bırakıp Nefertari'nin yanına oturdu.

"Yanınızda olmam sizi rahatsız eder mi?"

Ramses'in bu tavrı genç kızı yatıştırdı, ama gene endişeli bakış-larla Ramses'e baktı.

"Kabalığımı bağışlayın, sizi o kadar yalnız gördüm ki."

"Şey, ben... düşünüyordum."

"Aklınızı kurcalayan nedir?"

"Bilge Ptah-hotep'in özdeyişlerinden birini seçip yorumlama-mız gerekiyor."

"Bu esere büyük saygım vardır; hangisini seçtiniz?"

"Henüz karar vermedim."

"Siz hangi görevi seçmeyi düşünüyorsunuz, Nefertari?"

"Çiçek sanatını. Tanrılar için buketler hazırlamak ve yıl boyunca olabildiğince uzun süre tapınaklarda kalmaktan hoşlanıyorum."

"Çok zor bir yaşantı değil mi?"

"Düşüncelere dalmayı seviyorum. Bütün gücümü ondan alıyorum. Sessizliğin, ruhu, çiçekli bir ağaç gibi geliştirip büyüttüğü kutsal yazılarda belirtilmez mi?"

Dansözlerin gözetmeni onlardan toplanmalarını ve dilbilgisi dersine katılmadan önce üstlerini değiştirmelerini rica etti. Nefertari kalktı.

"Bir dakika... Bana bir lütufta bulunur musunuz?"

"Gözetmen çok serttir, hiçbir gecikmeyi kabul etmez."

"Hangi özdeyişi seçeceksiniz?"

Nefertari'nin dudaklarında beliren gülümseme, en gözü dönmüş savaşçıyı bile yatıştırırdı.

"En mükemmel söz, yeşil taştan da gizlidir; ama gene de o, değirmende çalışan hizmetçi kızların yanında bulunabilir."

Bu, âdeta hava gibi hafif, pırıl pırıl genç kız, gözden kayboluverdi.

20

Ramses, Mer-Ur haremde bir hafta kaldı, ama Nefertari'yi bir daha görme olanağı bulamadı. Musa, eline aldığı her işi en kısa sürede çözümlediği için, âmirleri ona durmadan yeni yeni işler yüklüyor, o da Ramses'e çok az zaman ayırabiliyordu. Bununla birlikte her konuşmaları onlara yeni bir güç veriyordu; birbirlerine bilinçlerini hiçbir zaman uykuya terk etmeyeceklerine dair söz verdiler.

Kısa zamanda Seti'nin küçük oğlunun varlığı haremdeki en önemli olay oldu. Yaşlı soylu hanımlar onunla görüşmeye çok önem veriyor, bazıları onu anıları ve öğütleriyle bunaltıyorlardı. Birçok sanatkâr ve memur ona çok yakınlık gösterdiler. Bölgenin müdürü ise ona karşı son derece saygılıydı. Amacı Ramses'in babasına, kendisinin iyi bir yönetici olduğunu söylemesini sağlamaktı. Ramses, bu cennette tutsak olduğunu hissederek, bir gün seyahat çantasını, hasırını ve esasını aldı hiç kimseye haber vermeden oradan uzaklaştı. Musa'nın bu davranışını anlayışla karşılayacağını biliyordu.

Köpeği şişmanlamıştı. Birkaç gün yürüdükten sonra eski durumuna dönerdi.

Saray Emniyet Müdürü tükenmişti. Meslek hayatı boyunca asla böylesine çalışmamıştı. Sağa sola koşturmuş, onlarca sorumluyu soruşturmaya çağırmış, ayrıntılı bilgileri yeniden gözden geçirmiş, tekrar tekrar sorgulama yapıp ağır cezalar vereceğini söyleyerek çevresine göz dağı vermişti. Böylesine bir çabayı daha önce hiç göstermemişti.

Soruşturma birisi tarafından mı durdurulmuştu, yoksa ağır aksak yürüyen bürokrasiden mi tıkanmıştı? Bunu ortaya çıkarmak çok güçtü. Kendisine de birkaç kez baskıda bulunduğu bir gerçektir, ama bu baskının kimden kaynaklandığını bulamamıştı. Gene de ne kadar sert, ne kadar acımasız olursa olsun, hiçbir saray mensubu kraliçe kadar korkutamazdı onu.

Olanaklarının tükendiği ve daha fazla ilerleyemeyeceği kanaatine varınca Tuva'nın huzuruna çıktı.

"Majestelerine olan sadakatimin sonsuz olduğunu arz ederim."

"Beni ilgilendiren sizin etkin olmanız."

"Bana sonu nereye varırsa varsın, gerçeği ortaya çıkarmamı buyurmuşunuz."

"Evet."

"Hayal kırıklığına uğramamalısınız, çünkü..."

"Bırak da ona ben karar vereyim. Biz olaylara geçelim."

Emniyet Müdürü duraksadı.

"Çok önemli olduğuna inandığımı belirterek söylemek isterim ki benim sorumluluğum..."

Kraliçenin bakışı Emniyet Müdürünün savunmasını ayrıntılı bir biçimde açıklamasını engelledi.

"Majesteleri, bazen gerçeği duymak zordur."

"Sizi dinliyorum."

Adam yutkundu.

"Pekâlâ, size iki felaketi bildireceğim."

Ameni, her kral kâtibinin bilmesi gereken kararnameleri özenle kopya ediyordu. Ramses'in, kendisine nereye gittiğini söyleyecek kadar güvenmemesine üzülsede, tekrar geleceğini biliyordu. O nedenle, sanki hiçbir şey olmamış gibi özel sekreterlik görevine devam etti.

Gece Bekçisi dizlerine atılıp, yumuşak ve nemli diliyle yanaklarını yalayınca Ameni bütün üzüntüsünü unuttu ve büyük bir coşkunlukla Ramses'in geri dönüşünü kutladı.

Prens:

"Büronu boş bulacağımı sanıyordum," diye itirafta bulundu.

"Peki dosyaları kim güncelleştirecekti?"

"Senin yerinde olsaydım, böyle bir terk edilmeyi kabul etmezdim."

"Ama sen benim yerimde değilsin. Tanrılar böyle olmasını istediler. Ben bundan memnunum."

"Beni bağışla Ameni."

"Sana sadık kalacağıma yemin ettim ve sözümde duracağım. Aksi takdirde cehennemden şeytanları boğazımı keserler! Görüyor musun hep kendimden söz ettim. Yolculuğun nasıl geçti?"

Ramses ona haremnden, **Musa'dan** ve **Setau'dan** söz etti, ama Nefertari ile kısa karşılaşmasını atladi. O anlik Tanrı **lütfunu**, bir mücevher gibi, aklından çıkarmayacaktı.

Ameni:

"Tam vaktinde geldin," dedi. "Kraliçe seni en kısa zamanda görmek istiyor ve Aşa bizi akşam yemeğine davet etti."

Aşa, Ramses ile Ameni'yi, Dışişleri **Bakanlığı'nın** kendisine verdiği, kentin ortasındaki görev konutunda kabul etti. Bu daire, Aşa'nın bağlı olduğu yönetim binasının **yakınındaydı**. Aşa genç yaşına rağmen yumuşak tavırları ve uysal sesi ile deneyimli bir diplomat gibi görünüyordu. Giyimine kuşamına özen gösteriyor, şekil olarak klasik, renk olarak aşırıya kaçan son moda kıyafetler giyyordu. Doğuştan var olan zarafetine şimdi de kendine güven duygusu katılmıştı. Hiç kuşku yok ki Aşa yolunu bulmuştu.

Ramses:

"Yaşamından çok memnun görünüyorsun," dedi.

"Yönümü iyi saptadım, şans da bana yardım etti. Truva savaşı üzerine **hazırladığım** rapor, en uygun rapor olarak kabul edilmiş."

"Gerçekte neler oluyor?"

"**Truvalıların** bozgunu kaçınılmaz. **Agamemnon'un** iyi yürekliliğine inananların aksine ben bir katliam olacağını ve kentin yerle bir edileceğini tahmin ediyorum. Bununla beraber biz araya girmeyeceğiz. Bu çarpışma Mısır'ı hiç ilgilendirmiyor."

"Doğru, barışı korumak Seti'nin en çok arzu ettiği şeydir."

"O da bu yüzden endişeli."

Ramses'le Ameni aynı anda sordular:

"Bir çarpışma olmasından mı korkuyorsun?"

"Hititler horozlanmaya başladılar."

Seti, ilk hükümdarlık yılından itibaren bedevilerin isyanını bastırmak zorunda kalmıştı. Hititlerin kışkırtmasıyla ayaklanan bedeviler Filistin'i ele geçirip bağımsız bir krallık kurduklarını ilan etmişlerdi. Bunun hemen ardından kavimler birbirlerini öldürmeye başladılar. Olaylar yatışınca, Firavun, Fenike'yi yeniden barışa kavuşturmak, Suriye'nin güneyini topraklarına katmak, Fenike limanlarını kontrol etmek için sefere çıktı. Hükümdarlığının üçüncü yılında, herkes Hitit birlikleriyle savaşılacağını sanmıştı, ama iki or-

du, kendi mevzilerinde kalmış, sonra da gerideki kışlalarına çekilmişlerdi.

Ramses:

"Kesin olarak ne biliyorsun?" diye sordu.

"Bunlar gizli belgeler; kraliyet kâtibi olsan da diplomatik hizmetlerle bir ilgin yok."

Aşa, sağ elinin **işaretparmağıyla**, kusursuz bir biçimde kesilmiş olan küçük bıyığını düzeltti. Ramses içinden, arkadaşının ciddi olup olmadığını düşündü, ama pırıltılı gözlerinde alaycı bir ifade görünce rahatladı.

"Hititler, Suriye'de karışıklık yaratmak için her türlü kışkırtmayı yapıyorlar. Fenikeli bazı prensler hatırı sayılır bir ödül karşılığında onlara yardıma hazırlar. Kralın askeri danışmanları hemen müdahale edilmesini tavsiye ediyorlar. Son gelen haberlere göre Seti bu müdahaleyi zorunlu görüyormuş."

"Sefere katılacak mısınız?"

"Hayır."

"Bu kadar çabuk mu düştün gözden?"

"Tam olarak değil."

Aşa'nın yüzü, Ramses'in son sorusunu yakışksız bulmuşçasına buruştu.

"Bana başka bir görev verildi."

"Nasıl bir görev?"

"Bu kez gerçekten ağzımı sıkı tutmam gerekiyor."

Ameni:

"Gizli bir görev!" dedi. "Büyüleyici, ama... tehlikeli."

"Devletin hizmetindeyim."

"Gerçekten bize biraz bilgi veremeyecek misin?"

"Güneye doğru gidiyorum; bana daha fazlasını sormayın."

Gece Bekçisi kendisine tanınan imkânları takdir ediyordu. Kraliçenin bahçesinde önüne bol bol yemek konmuştu. Keyfi yerinde olan Tuya, sevgi dolu bir köpeğin ifade etmeye çalıştığı şefkat belirtilerinden çok hoşlanıyordu. Sabırsızlanan Ramses ağzına aldığı saman parçasını çiğniyordu.

"Çok güzel bir köpeğin var oğlum. Bu büyük bir mutluluktur. Onun değerini bil."

"Beni görmek istediğin için geldim."

"Mer-Ur haremindeki günlerin nasıl geçti?"

"Her zaman her şeyi biliyorsun!"

"Hükümdarlık etmesi için Firavun'a yardım etmek zorunda değil miyiz?"

"Soruşturmadan ne haber?"

"Emniyet Müdürü tahminimden daha becerikli çıktı. Oldukça ilerledik, ama haberler hiç de iç açıcı değil. Seni tuzağa sürükleyen arabacı **Memfis**'in güneyinde terk edilmiş bir tahıl ambarında ölü olarak bulundu."

"Oraya nasıl gitmiş."

"Güvenilir hiçbir tanık yok. Bozuk mürekkep kalıplarını yapan atölyenin sahibinin kim olduğunu belirlemek olanaksız. Üzerinde adının bulunduğu papirüsler arşiv servisinde yok edilmiş."

"Böyle bir suçu ancak ileri gelenlerden biri işleyebilir."

"Haklısın. Böyle bir suç ortağını satın alabilmek için zengin ve güçlü biri olması gerekir."

"Böylesi bir ahlak bozukluğu midemi bulandırıyor... İş bu kadarla bırakmamalıyız!"

"Korkacağımı mı sanıyorsun?"

"Anne!"

"Dikbaşlı tavırlarından çok hoşlanıyorum. Adaletsizliği asla kabul etme."

"Şimdi ne yapmam gerekir?"

"Emniyet Müdürü soruşturmayı daha ileri götürecek yeteneğe sahip değil. Gerisini ben getireceğim."

"Hizmetinizdeyim. Emirlerinize gönülden itaat edeceğim."

"Gerçeği elde etmek için böyle bir fedakârlığa hazır mısınız?"

Kraliçenin gülümsemesi hem alaycı, hem sevecendi.

"Kendi gerçeğimi bile bulmaktan acizim."

Ramses daha fazla içini açmaya, Tuya'nın gözünde gülünç duruma düşmekten korktuğu için cesaret edemedi.

"Gerçek bir erkek umut etmekle yetinmez, harekete geçer."

"Ya şansını yaver gitmezse?"

"Şansını değiştirmek ona düşer; şayet bu beceriyi gösteremezse, yeteneksizliğini kabul eder ve felaketinden başkasını sorumlu tutmaz."

"Beni öldürmeye çalışan kişiyi yönlendirenin Şenar olduğunu varsayarsak?"

Kraliçenin yüzünde bir keder ifadesi belirdi.

"Korkunç bir suçlama."

"Böyle bir şüphe senin de yüreğine işledi, değil mi?"

"Sen de, o da benim oğullarımsınız. ikinizi de seviyorum. Karakterleriniz farklı olsa da, ihtiraslarınız iddia edildiği gibi olsa da, kardeşinin bu denli alçak olabileceğini nasıl düşünürsün?"

Ramses sarsıldı. Hükümdar olma arzusu komploların en kötüsünü düşünecek kadar gözlerini körleştirmişti.

"Arkadaşım Aşa, barışın tehdit altında olduğunu söylüyor."

"Çok iyi bir bilgi almış."

"Babam Hitlerle savaşacak mı?"

"Durum öyle gösteriyor."

"Onunla gitmek ve ülkem için çarpışmak istiyorum."

Sarayın Şenar'a ayrılan bölümünde, memurlar ve yüksek görevliler arasında ciddi bir hava hâkimdi. Herkes sorumlu olduğu büroda verilen yönergeleri harfi harfine uyguluyordu. Bu sıkıcı havayı dağıtacak ne bir gülüşme ne de bir konuşma duyuluyordu.

Haber öğleye doğru gelmişti; ani bir müdahalede bulunulması için iki seçkin alay hemen seferber edilmişti. Durum açıktı: Hitilere karşı savaşa girilecekti! Şenar şaşkına dönmüştü. Bu ani tepki, Şenar'ın bir süreden beri canlandırmaya çalıştığı ticaret politikasını tehlikeye atıyordu. Oysaki bu girişimin meyvelerini yakında alacaktı.

Bu saçma çarpışma, bir güvensizlik ortamına yol açacak, ticarete zarar verecekti. Seti de, kendinden önceki hükümdarlar gibi bir batağın içine saplanıp kalmıştı. Her zamanki gibi, modası geçmiş manevi duygular ağır basmış, Mısır topraklarının korunması ön plana çıkmıştı. Başka yerde kullanılsa çok daha yararlı olacak enerjiyi bir savaşta boşa harcayan bir ülke, uygarlığının büyüklüğünü nasıl ileri sürebilirdi? Şenar, kralın askeri danışmanlarının şöhretini yıkmaya, onların ne kadar saf olduklarını kanıtlamaya vakit bulamamıştı. Savaştan yana olan bu insanlar, kendilerini, bütün ulusların önlerinde eğilmek zorunda oldukları birer fatih sanarak sadece boğaz boğaza çarpışmayı düşünüyorlardı. Bu sefer bozgunla sonuçlanacak olursa Şenar, bu yeteneksizleri saraydan kovacağına dair kendi kendine söz vermişti.

Firavun'un, başbakanın ve genelkurmay başkanının savaşta bulunduğu sırada ülkeyi kim yönetecekti? Elbette ki kraliçe Tuya. Şenar ile görüşmeleri seyrekleşse ve hatta bazen sertleşse de ikisi de birbirlerine gerçek bir sevgi besliyorlardı. Şenar'ın annesinden açık ve kesin bir açıklama istemesinin zamanı gelmişti. Tuya bunu anlamakla kalmayacak, belki de barışı korumak için Seti'ye etkide bulunabilecekti. Bu yüzden, kraliçenin işlerinin yoğun olmasına rağmen onu bir an önce görmek için ısrar etti.

Tuya onu öğleden sonra görüşme odasında kabul etti.

"Beni resmi bir ortamda kabul ediyorsunuz, sevgili anneciğim!"

"Bahse girerim ki benimle görüşme girişiminiz özel nedenlere dayanmıyor."

"Her zaman olduğu gibi tahmininizde yanılmadınız. Bu güçlü altıncı hissiniz nereden geliyor?"

"Bir oğul annesine dalkavukluk yapmamalıdır."

"Savaşı sevmiyorsunuz değil mi?"

"Kim sever ki?"

"Babamın verdiği karar biraz acele olmadı mı?"

"Onun çılgınca bir hareket yapabileceğine mi inanıyorsun?"

"Elbette hayır, ama durum... Hititler.

"Güzel giysilerden hoşlanır mısınız?"

Şenar afalladı.

"Elbette, ama..."

"Benimle gel."

Tuya oğlunu bitişik salona götürdü. Alçak bir masanın üzerinde ondüleli lüleleri olan arkası uzun bir peruka, kollan bol bir gömlek, kıvrımları olan püsküllü süslü uzun bir etek, omuzlardan çaprazlama takılan ve giysiyi belinden tutan bir kuşak vardı.

"Çok güzel değil mi?"

"Belli ki çok emek harcanmış."

"Bu giysiler senin için hazırlandı. Baban seni Suriye'ye karşı yapılacak seferde onun sağ tarafında sancaktar olarak görevlendirdi."

Şenar'ın yüzü kireç gibi oldu.

Sancaktar, kralın sağında bulunacak, ucunda Zafer Tanrısı Amon'un simgesi olarak bir koç başı bulunan bayrak direğini taşıyacaktı. Firavun'un büyük oğlu babasıyla birlikte sefere çıkacak ve savaşta ilk sırada bulunacaktı.

Ramses tepiniyordu.

Ameni neden, Seti'yle sefere gidecekleri açıklayan kararnameyi getirmekte bu kadar gecikiyordu? Prens kendisine verilen rütbenin ne olduğunu öğrenmek için sabırsızlanıyordu. Cafcaflı bir unvanın pek önemi yoktu onun için. Önemli olan savaşa katılmaktı.

"Nihayet gelebildin! Liste nerede?"

Ameni başını önüne eğdi.

"Bu hoşnutsuzluğunun nedeni ne?"

"Kendin oku."

Kral kararnamesiyle Şenar, kralın sağında sancaktar olarak tayin edilmişti, Ramses'in adı ise hiç yazılmamıştı.

Memfis'in bütün kışlarında büyük bir hazırlık vardı. Ertesi sabah erkenden piyadelerle savaş arabalarından oluşan birlikler bizzat kralın komutasında Suriye yolunu tutacaklardı.

Ramses bütün gününü merkez kışlanın avlusunda geçirdi. Babası akşam karanlığı basarken savaş kurulundan çıktığı sırada yanına sokulma cesareti gösterdi.

"Size bir şey arz edebilir miyim?"

"Seni dinliyorum."

"Sizinle sefere çıkmak istiyorum."

"Kararım kesindir."

"Subay olmak benim için önemli değil. Ben sadece düşmanı yenmek istiyorum."

"Demek ki kararım doğruymuş."

"An... anlamadım."

"Garip istekler, zevzeklikten başka bir şey değildir. Düşmanı yenmek için bu işte yetenekli olmak gerekir. Sen bu durumda değilsin Ramses."

Öfkesi ve hayal kırıklığı yatışan Şenar, yeni görevinden memnuniyetsizlik duymadı. Bu göreve ayrıca bir yığın saygınlık da ekleniyordu. Gerçekten de, savaşçı niteliklerini gözler önüne sermeden tahta çıkmak olanaksızdı. İlk Teb kralları döneminden beri kralın, ülke topraklarını korumak ve düşmanı püskürtmek için gerekli niteliklerini kanıtlaması gerekiyordu. Şenar da kendisinin gözünde çok kötü, fakat halkın gözünde çok önemli olan bu geleneğe uyuyordu. Aralarında sancaktarın da bulunduğu öncü birliğinin geçişi sırasında, Ramses'in kızgın bakışlarını görünce beğenmediği bu gelenek ona daha bir eğlenceli göründü.

Ordunun sefere çıkması, her önemli olayda olduğu gibi ortalıkta bir bayram havasının esmesine neden olmuştu. Halk, günboyu sürececek olan bu tatil fırsatından doyasıya yararlanıp, bira içerek eğleniyordu. Seti'nin zaferinden kuşkulanan kimse yoktu.

Şenar, kişisel zaferine rağmen kaygılarından kurtulmuş değildi. Çarpışma sırasında en iyi asker bile kötü bir durumla karşılaşabiliyordu. Kendini yaralı, küçük düşmüş ve sakat hayal etmek, içini bulandırıyordu. Cephede tehlikeli görevleri uzmanlarına bırakarak, kendisini tehlikelere karşı koruyacaktı.

Bir kez daha şansı onu kayırmıştı. Bu sefer sırasında babasıyla görüşme olanağı bulacak ve geleceğini belirleyecekti. Böyle bir gelecek büyük bir gayret göstermeye değerdi değmesine, ama sarayın rahatlığından uzaklaşmak katlanılması zor bir deneyimdi.

Bakhen, orduya gönüllü olarak katılan taşralılardan pek hoşlanmıyordu. Bunlar, savaş tehlikesi baş gösterince, uzak topraklarda zengin olma düşleriyle orduya gönüllü yazılan insanlardı. Böyle kaba köylülerden oluşturulan birlik daha Memfis'in kenar mahallelerinden çıkmadan tarlalarına dönerdi. Kemikli yüzlü, kısa sakallı ve çok kuvvetli bir adam olan Bakhen, kraliyet ahırlarının baş idarecisi olmasının yanı sıra, acemi erlerin eğitimi ile de ilgileniyordu.

Bakhen sert ve boğuk sesiyle erlere, içi taş dolu çuvaları kaldırıp sağ omuzlarına koymalarını, dur emri verilinceye kadar kışla duvarları boyunca koşmalarını emrediyordu.

Eleme çok acımasız ve çok çabuk yapıldı. Çoğunluğu güçlerini ayarlayamadı, yüklerini yarı yolda bıraktılar. Bakhen sabırlı davranıyordu ve koşuda elli aday kalınca elemeyi durdurdu.

Acemi erlerin arasında gördüğü bir genç, hayretten ağzının açık kalmasına neden olmuştu. Arkadaşlarının birçoğunun en az bir boy ötesinde koşusunu sürdüren bu aday, şaşırtıcı bir canlılık sergiliyordu.

"Prens Ramses! Sizin yeriniz burası değil."

"Bu denemeye girmek ve yeterlik belgesi almak istiyorum."

"Ama... Sizin böyle bir şeye ihtiyacınız yok ki! İstemeniz..."

"Ben böyle düşünmüyorum; eminim sen de düşünmüyorsundur. Bir asker papirüs üzerinde eğitilmez!"

Hazırlıksız yakalanan Bakhen, kaslarını daha da gösterişli kılan deri bilekliklerini çevirdi.

"Çok dürüst bir davranış."

"Korktun mu yoksa, Bakhen?"

"Ben mi? Korktum mu? Öyleyse ötekilerle sıraya girin!"

Geçmek bilmeyen üç gün boyunca **Bakhen**, adamları güçlerinin en son haddine kadar zorlayarak âdeta onlara işkence etti. En dayanıklı yirmi adamı seçti. Ramses bu yirmi kişi arasındaydı.

Dördüncü gün silahları kullanmaya başladılar: cop, kısa kılıç ve kalkan. Bakhen bir iki öğüt vermekle **yetindi**, sonra gençleri birbirine **saldırttı**.

Aralarından biri kolundan yaralanınca, Ramses elindeki kılıcı yere bıraktı. Arkadaşları da onun gibi yaptılar.

Bakhen:

"Size ne oldu?" diye gürledi. "İşinize devam edin, yoksa çekip gidin!"

Asker adayları eğitimcinin emrine uydular. Korkaklar ile beceriksizler reddedildiler. Geriye kala kala on iki aday kaldı. Bunların askerlik mesleğini icra edebilecekleri kanaatine varılmıştı.

Ramses iyi dayanıyordu; on gün süren yoğun talim sırasında coşkusu hiç tükenmedi.

On birinci günün sabahı Bakhen:

"Bana bir subay gerekli," dedi.

Aralarında biri hariç, adaylar oku elli metreye kadar atan yay germe denemesinde aynı yeteneği gösterdiler.

Bu durumdan memnun olan Bakhen onlara ön tarafı boynuzla güçlendirilmiş büyük bir yay gösterdi. Sonra da okçulardan yüz elli metre uzağa üzeri deri kaplı bir hedef tahtası koydu.

"Şu silahı alın ve hedefi delin."

Adaylardan çoğu yayı geremediler bile. ikisi oku atabildi, ama okları yüz metreyi aşamadı.

En son Ramses, Bakhen'in alaycı bakışları altında yerini aldı. Onun da arkadaşları gibi üç atış hakkı vardı.

"Bir prens gülünç duruma düşmekten kaçınmalıdır. Sizden daha güçlü olanlar bile başaramadılar."

Düşüncesini yoğun olarak hedef tahtasının üzerine yoğunlaştıran Ramses için yeryüzünde sanki başka hiçbir şey yokmuş gibiydi.

Yayı girmesi aşırı güç gerektirmişti. Kasları dayanılmaz derecede ağrıyan Ramses oku yerleştirip sığır sinirinden yapılmış yay kirisini çekti.

Birinci ok hedefin solundan geçti. Bakhen bıyık altından güldü.

Ramses, soluğunu verdi, sonra soluk almadı ve hemen ardından ikinci oku fırlattı. Ok hedef tahtasının üstünden geçti.

Bakhen:

"Sonuncu şans," dedi.

Prens bir dakikadan fazla gözlerini yumdu, hedef tahtasını zihninde canlandırdı. Hedefin yakında olduğunu ve kendisinin okun yerine geçtiğini ve okun hedefle birleşmek arzusu ile yandığını hissetti.

Üçüncü atışı başarılı oldu. Ok saldırgan bir eşekarası gibi havayı yarmış ve deri hedefi delip geçmişti.

öteki adaylar günün galibini alkışladılar. Ramses büyük yayı **Bakhen'e** verdi.

Eğitmen:

"Bütün bunlara bir yarışma daha ekliyorum. Benimle çıplak elle güreş tutacaksınız."

"Bu kural mı?"

"Bu da benim **kuralım**. Benimle güreşmekten korkuyor musun?"

"Bana subay belgemi verin."

"Dövüşün ve gerçek bir askerle güreş tutabilecek yetenekte olup olmadığınızı **ispatlayın!**"

Ramses, **Bakhen'den** daha uzun boyluydu, ama adaleleri onunkinden daha az gelişmişti ve onun kadar çalışmamıştı. Bu yüzden reflekslerine güvenmek zorundaydı. Eğitimci hiçbir haber vermeden saldırdı. Prens yana kaçtı, ama **Bakhen'in** yumruğu sol omzunu sıyrıp geçti. Eğitimcinin üst üste beş kez yaptığı saldırı boşa gitti. Duruma sinirlenen Bakhen, prensin sol bacağına daldı ve dengesini bozdu. Ramses, hasmının yüzüne bir tekme atarak kurtuldu ve elinin yan tarafıyla Bakhen'in ensesine vurarak onu yere yıktı.

Ramses düelloyu kazandığını sandı. Gururu kırılan Bakhen ayağa kalktı, hız aldı ve prensin göğsüne kafa attı.

Güzel **İset**, sevgilisinin göğsüne çok etkili bir merhemi bolca sürdü. Ağrısı şimdiden hafiflemeye başlamıştı.

"Elim çok hafif değil mi?"

Ramses:

"Çok aptallık ettim," diye mırıldandı.

"Bu hayvan seni öldürebilirdi."

"O işini yapıyordu. Ben düelloyu kazandığımı sandım. Alnıma çarpsaydı öldürdüm."

İset'in eli daha bir yumuşak, daha bir cüretli olmaya başladı.

"Burada kaldığın için mutluyum! Savaş çok iğrenç bir şey."

"Ama bazen zorunlu oluyor."

"Seni ne kadar sevdiğimi bilmiyorsun."

Genç kadın nilüfer çiçeğinin yumuşaklığıyla sevgilisinin üzerine uzandı.

"Savaşları ve şiddeti unut; beni onlara tercih etmez misin?"

Ramses onu reddetmedi ve genç kadının ona sunduğu zevke kendini bıraktı. Ramses sevgilisine söylemediği daha yoğun bir mutluluk içindeydi. Subay belgesini almaya hak kazanmıştı.

Mısır ordusunun seferden dönüşü debdebe ile karşılandı. Sarayda, savaşın gelişmesi endişeyle izlenmişti. Mısır'a bağlılık sözlerini ve **Firavun'un** sadık kulları olma yeminlerini bir yana bırakıp ayaklanan Lübnanlılar ancak birkaç gün dayanabilmişlerdi; Seti merhameti karşılığı Lübnanlılardan, birinci kalite sedir ağaçlarından büyük miktarda istedi. Amacı, tapınakların cephelerine yeni direkler dikmek ve tören alayı halinde götüreceği birçok kutsal kayık yaptırmaktı. Bunun üzerine, Lübnan'ın prensleri hep bir ağızdan, Firavun'un, kutsal ışık olarak bilinen Tanrı Râ'nın dünyadaki bir görünümü olduğunu ve kendilerine yaşam verdiğini kabul ettiler.

Seti elini çabuk tuttuğu için, hiçbir dirençle karşılaşmadan Suriye'ye girdi. Hitit kralı Muvattali usta askerlerini toplamaya vakit bulamamış, durumu uzaktan gözetlemeyi yeğlemişti. Bu nedenle Hitit gücünün simgesi olan ve tahkim edilmiş olan Kadeş kentinin kapılarını açtı. Hazırlıksız yakalandıkları için, kent dalga dalga gelecek saldırıları durduramazdı. Seti, generallerinin şaşkın bakışları altında, kentin surlarını yıkacağı yerde Kadeş'in ortasına bir dikilitaş dikirmekle yetindi. Yüksek sesle söylenmeyen bazı eleştiriler yapıldı ve bu acayip stratejinin ne amaca hizmet ettiği düşünüldü.

Mısır ordusu **Kadeş'ten** uzaklaşır uzaklaşmaz, Muvattali ile güçlü bir ordu kentin surlarını kuşattı ve böylece kent yeniden Hititlerin egemenliği altına girdi.

O zaman müzakereler başladı. Kanlı bir çarpışmadan sakınmak amacıyla, iki hükümdar, elçilerin aracılığıyla anlaşmaya vardılar. Hititler artık Lübnan'da ve Fenike limanlarında hiçbir kargaşa yaratmayacak, buna karşılık olarak da **Mısırlılar**, Kadeş'e ve çevresine saldırmayacaktı.

Bu pek güvenilirmez bir barıştı, ama gene de barıştı.

Kralın selefi olacağı açıkça ilan edilen ve ordular komutanlığına yeni tayin edilen Şenar, binden fazla davetlinin bulunduğu bir şöle-

nin şeref konuğuydu. Titizlikle hazırlanmış yemeklerin tadına bakan, Seti'nin ikinci hükümdarlık yılının tarihini taşıyan özel şarapları içen, çıplak dansözlerin, flüt ve arpların çıkardığı melodiye uygun, kıvrıla büküle dans edişini seyreden konuklar pek memnundu.

Kral davete kısa bir süre katıldı. Başarıyla sonuçlanan bir seferin şerefini büyük oğluna bıraktığını belirtti. *Kap*'ın iyi bir geleceği olduğu anlaşılan eski öğrencilerinden Musa, Ameni ve hatta Setau, Ramses'in verdiği şatafatlı giysileriyle konukların arasındaydılar.

inatçılığıyla tanınan Ameni, Memfis'in hatırı sayılır kişileriyle görüşüyor ve onlara kısa bir süre önce kapanan mürekkep kalıplarının yapıldığı atölyeler hakkında sorular soruyordu. Ama ne kadar inat etse de, hiçbir başarı elde edemedi.

Setau, Şenar'ın yönetim görevlisi aracılığıyla acele çağrıldı. Bu davetin nedeni, süt güğümlerinin konduğu ardiyede bir yılanın görülmüş olmasıydı. Genç adam kuşkulu deliği buldu, içine sarmısak sıkıştırdı, ağzını da bir balıkla kapattı. Zavallı sürünge bu kaptan kurtulamayacaktı. Setau'nun kibirli bulduğu görevlinin sevinci pek uzun sürmedi. Yılan uzmanı, ardiyede dolaşan sivri dişli kırmızı beyaz renkli başka bir yılanı gösterince, kasıntı görevli son süratle oradan uzaklaştı. Setau "Budala," diye aklından geçirdi. "Bu tür yılanların zararsız olduğunu bilmiyor."

Musa'nın etrafını çeviren güzel kadınlar onun heybetini ve erkeksi görünümünü beğeniyorlardı. Bu kadınlardan birçoğu Ramses'e sokulmayı isterlerdi, ama Güzel İset, onun çevresinde nöbet tutuyordu. İki genç adamın şöhreti giderek artıyordu. Musa'yı yüksek düzeyde bir idari görev vaat ediliyordu. Ramses'in cesareti ilgi uyandırıyor ve bunun sayesinde de kendisine sarayda verilmeyen görevi orduda elde edebilecekti.

İki arkadaş iki dans gösterisi arasında kaçmayı başardılar, bahçede, bir avokado ağacının altında buluştular.

"Şenar'ın konuşmasını dinledin mi?"

"Hayır, tatlı nişanım İset'in başka işleri vardı. Onlarla ilgileniyordum."

"Ağabeyin herkese bu seferin en büyük galibinin kendisi olduğunu söylüyormuş. Onun sayesinde Mısır ordusunun kayıpları çok az olmuş ve diplomasi kaba kuvvete galip gelmiş. Ayrıca, Seti'nin

artık yorulmaya başladığını da mırıldanıyormuş. Şenar'ın kral naibi olarak tayini gecikmeyecekmiş. Şimdiden kendince bir hükümet programı hazırlamaya başlamış. Bu programda uluslararası ticarete, çatışmaları önlemeye, en azılı düşmanlarımızla ekonomik anlaşmalara öncelik tanınacakmış."

"Bu adam midemi bulandırıyor."

"Kişilik olarak pek parlak değil; bu konuda seninle aynı fikirdeyim, ama projeleri yabana atılır gibi değil."

"Musa, eğer Hititlilere elini uzatırsan, kolunu kesip alırlar."

"Savaş hiçbir şeyi çözmez."

"Şenar Mısır'ı, egemenliğini ve her şeyini yitirmiş bir ülke haline getirecek! Firavunların toprakları, ayrı, özel bir dünyadır. Eğer bu topraklar korumasız kalırsa Asyalılar ülkemizi işgal etmekte hiç gecikmezler. Ülkemizi işgal edenleri sınırlarımızın dışına atmak için de kahramanlık göstermemiz gerekir. Silahları bırakacak olursak canımıza okurlar."

Ramses'in coşkusu Musa'yı şaşırttı.

"Bunları söylemek bize düşmez. Ben de aynen kabul ediyorum, ama gidilmesi gereken doğru yön bu mu?"

"Topraklarımızın bütünlüğünü korumak ve tanrıların burada yerleşmelerine olanak sağlamak için başka çıkar yol yok."

"Tanrılar... peki tanrılar var mı?"

"Ne demek istiyorsun?"

Musa yanıt verecek zamanı bulamadı. Bir genç kız topluluğu Musa ile Ramses'in arasına girdi ve gelecek hakkında binbir soru sormaya başladılar. Güzel İset, sevgilisini kurtarmakta gecikmedi.

İset:

"Ağabeyin beni alıkoydu," diye itiraf etti.

"Hangi konuda?"

"Benimle evlenmek için ısrar edip duruyor. Sarayda her şey kesindir. Dedikodular da bu yönde gelişir: Seti, Şenar'ı tahta ortak etmek üzereymiş. Bana kral karısı olmamı teklif ediyor."

Garip bir şey oldu: Ramses'in aklı birden Memfis'i terk etti ve uçarak Mer-Ur haremine ulaştı ve yağ kandilinin ışığı altında Ptah-hotep'in özdeyişini kopya eden, çalışkan genç kızı görür gibi oldu.

Ramses'teki bu heyecan, Güzel İset'in gözünden kaçmadı ve kupkuru bir ifadeyle sordu:

"Keyifsiz misin?"

Ramses soğuk bir sesle şöyle yanıt verdi:

"Ben hastalık nedir bilmem."

"Pek dalgın görünüyorsun da..."

"Düşünüyordum. Kabul edecek misin?"

"Bu soruyu daha önce yanıtlamıştım."

"Tebrikler îset. Sen benim kraliçem olacaksın ve ben de senin kölen olacağım."

Genç kız Ramses'in göğsünü birkaç kez yumrukladı. Prens, genç kızın bileklerini tuttu.

"Seni seviyorum Ramses ve seninle yaşamak istiyorum. Bunu, sana nasıl anlatmalıyım?"

"Bir koca ve baba olmadan önce, izleyeceğim yol hakkında açık seçik bir fikre sahip olmam gerekiyor. Bana biraz zaman ver."

Güzel kokulu gecenin içinde yavaş yavaş her taraf sessizleşti. Müzisyenler ve dansözlerle birlikte yaşlı saray nedimleri de çekilmişlerdi. Sarayın bahçesinde, ötede beride birbirlerine bilgi aktaran, hasmını atlatarak daha yüksek rütbelere çıkmak için gülünç komplolar kuranlar vardı.

Mutfak tarafından gelen yürek parçalayan bir çığlık sessizliği aniden bozdu.

Mutfağa ilk koşan Ramses oldu. idare memuru uzun bir sopayla yaşlı bir adama vuruyor, adam da elleriyle yüzünü kapatmaya çalışıyordu. Ramses, saldırganın üstüne atılıp boğazını sıkmaya başladı. Nefesi kesilen idare memurunun elindeki sopa yere düştü, yaşlı adam kaçarak bulaşık yıkayanların arasına saklandı.

Musa araya girdi.

"Adamı öldüreceksin!"

Ramses elini gevşetti. Yüzü kıpkırmızı olan idare memuru zorlukla nefes alıyordu.

"Bu yaşlı adam Hitit tutsaklardan biriydi," dedi. "Onu eğitmek zorundayım."

"Emrinde çalışanlara hep böyle mi davranırsın?"

"Sadece Hititlere!"

Şatafatlı giyimiyle diğer herkesi gölgede bırakan Şenar, meraklı kalabalığı yararak araya girdi

"Dağın, ben hallederim."

Ramses idare memurunu saçlarından kavradığı gibi yere yıktı.

"Bu alçağı işkence yapmakla suçluyorum."

"Kendini bu kadar kaptırma sevgili kardeşim! Öfkelenme... Benim idare memurum bazen sertleşir, ama..."

"Bu adamdan şikâyetçiyim ve onu mahkemede görmek istiyorum."

"Senin Hititlilerden nefret ettiğini sanırdım?"

"Bu Hititli senin hizmetkârın artık, düşman değil. Bizim ülkemizde çalışıyor ve saygı görmeyi hak ediyor. Maât yasası da bunu emreder."

"Büyük sözlere gerek yok! Bu olayı unut, ben de sana minnet duyayım."

Musa:

"Ben de Ramses'e katılıyorum," dedi, "hiçbir şey böylesi bir davranışı haklı gösteremez."

"Durumu daha ağırlaştırmak şart mı?"

Ramses, Musa'ya:

"İdare memurunu götür," dedi, "onu dostumuz Setau'ya teslim et. Yarın sabah hemen yargılanmasını isteyeceğim."

"Zor kullanarak ve tehdit ederek bir insanı alıkoymak suçtur."

"İdare memurunun mahkemede hazır bulunacağına söz veriyormusun?"

Şenar boyun eğdi. Bunca tanık varken... Kaybedeceği önceden belli olan bir kavgaya girişmemek en iyi davranış olacaktı. Suçlu, çöldeki bir vahada sürgüne gönderilme cezasına çarptırılacaktı.

Şenar uysal bir tavırla:

"Adalet güzel şeydir," dedi.

"Adaletle saygılı olmak bizim toplumumuzun temel direğidir."

"Aksini söyleyen kim?"

"Ülkeyi böylesi usullerle yönetmeye kalkacak olursan, karşında beni hasmın olarak bulacaksın."

"Sen neler hayal ediyorsun böyle?"

"Ben hayal etmiyorum, gözlemliyorum. Başkalarını küçük düşürmek ideallerinin bir parçası mı yoksa?"

"Yanılığa düşme Ramses; bana saygı borçlusun."

"Ben hükümdarımıza saygı duyarım, Güney ve Kuzey Mısır'ın efendisi hâlâ Seti'dir, sanırım."

"Alay etmenin de bir haddi vardır. Yarın bana itaat etmen gerekecek."

"Yarına daha çok var."

"Böyle yanılgılara düşe düşe, sonun kötü olacak."

"Bana da Hitit tutsağına yaptığını yapmaya mı niyetlisin?"

Çok kızan Şenar tartışmayı sona erdirdi.

Musa:

"Ağabeyin hem güçlü, hem de tehlikeli bir adam," dedi. "Ona böyle kafa tutmak zorunda mısın?"

"O beni korkutmuyor. Daha önce tanrılar hakkında konuşurken ne demek istiyordun?"

"Ben de tam bilmiyorum. Acayip düşünceler kafama üşüşüyor ve yüreğimi parçalıyor. Onların sırrını çözemediğim sürece huzura kavuşamayacağım."

Amend vazgeçmedi. Kraliyet kâtibi Ramses'in özel sekreteri olarak birçok resmi daireye girebildi ve oralarda araştırmalarına yardım edecek dostlar edindi. Böylece mürekkep imal eden atölyelerin listesini elde etti ve sahiplerinin adlarını öğrendi. Kraliçe Tuya'nın da Ramses'e söylediği gibi kuşkulu atölyeyle ilgili bilgiler arşivde gerçekten kaybolmuştu.

Mademki bu yol tıkanmıştı, Amenî de yeni bir girişimde bulundu: Kâtiplerle doğrudan ilgisi olan saray görevlilerinin listesini çıkardı ve bunların mal varlığı arasında sözü geçen atölyeyi bulmaya çalıştı. Araştırmayla geçen uzun günler başarısızlıkla sonuçlandı.

Geriye tek bir yol kalıyordu, o da düzenli bir şekilde çöplükleri aramaktı ve önce kendisinin ölüm tehlikesi geçirdiği çöplükten başlayacaktı. Bir kâtip, elde ettiği bir belgeyi papirüse yazmadan önce, müsvedde olarak bir kalker tabakasının üzerine yazardı. Bu müsveddelerin yazıldığı kalkerler, binlercesi gibi büyük bir çukura atılırdı ve bu çukur, idari çalışmalarla giderek dolardı.

Amenî, atölyenin tapusunun bir kopyasının olabileceğinden emin değildi. Böyle olmakla birlikte, şansı olup olmadığını hiç düşünmeden, günde iki saatini bu işe ayırarak çöplükleri araştırmayı sürdürdü.

Güzel İset, Musa'yla Ramses arasındaki dostluktan pek hoşlanmıyordu. Yahudî, karmaşık ve kararsız karakteriyle Mısırlı'nın üzerinde kötü etki yaratıyordu. Bu nedenle genç kadın, Ramses'i sık boğaz edip iyice bunaltmamak için, evlenme arzusunu hiç ortaya koymadan sevgilisini zevk fırtınalarına sürüklüyordu. Ramses tuzağa düşmüştü. Bir villadan ötekine, bir bahçeden başka bir bahçeye, toplantıdan toplantıya gidiyordu. Günlük işlerin yönetimini özel sekreterine bırakarak bir soylunun aylak yaşantısını sürdürmeye başlamıştı.

Mısır, gerçekleşmiş bir düş, her gün harikalarını ortaya koyan bir cennetti. Tıpkı bir annenin bitip tükenmek bilmeyen cömertliği gibi. Hurma ağaçlarının gölgesini, hurma balının tadını, rüzgârın türküsünü, nilüferin güzelliği ile zambak kokusunun değerini bilenler için bu ülkede mutluluk sel gibi akıyordu. Bütün bunlara bir de âşık bir kadının tutkusu eklenince her şey olağanüstü etkileyici olmaz mıydı?

Güzel İset, Ramses'in bütün aklının fikrinin kendisinde olduğunu sanıyordu. Sevgilisinin keyfi yerindeydi, canlılığı erişilmezdi. Aşk oyunları devam ediyordu, paylaşıtları zevk onlara canlılık veriyordu. Gece Bekçisi'ne gelince, Memfis'in iyi ailelerinin aşklarının hazırladığı yemekleri keyifle yiyerek damağını engin deneyimlere açıyordu.

Hiç kuşku yok ki, kader, Seti'nin iki oğlunun yolunu çizmişti: Şenar'a devlet işleri; Ramses'e parıltılı, fakat gününü gün etmesini sağlayan bir yaşam. Güzel İset, bu görev bölüşümüne mükemmel bir biçimde uyum sağlamış oluyordu.

Bir sabah, yatak odasını boş buldu. Ramses ondan önce kalkmıştı. Güzel İset endişelenmişti. Makyajını yapmadan bahçeye fırladı ve sevgilisine seslendi. Yanıt vermediğini görünce şaşkına döndü. Sonunda onu, kuyunun yanında, süsen çiçeklerinin ortasında düşünürken buldu.

"Hayrola, ne oldu? Beni korkudan öldürdün!"

Onun yanına diz çöktü.

"Seni bu kadar endişelendiren nedir?"

"Senin benim için biçtiğin hayata uygun olarak yaratılmamışım ben."

"Yanıyorsun; mutlu değil miyiz?"

"Bu mutluluk benim için yeterli değil."

"Hayattan daha fazlasını isteme; yoksa hayat senin aleyhine dönebilir."

"Uyarın için teşekkür ederim."

"Gururlu olmak bir erdem mi?"

"Eğer kendini aşmak istiyorsan, evet. Babamla konuşmalıyım."

Hititler ile yapılan ateşkesten sonra eleştiriler sona ermişti. Mısır orduları Hitit kuvvetlerini yenecek güçte görünse de herkes, ba-

şansı şüpheli bir savaşı kışkırtmamakla Seti'nin çok iyi ettiğini düşünüyordu.

Sürdürdüğü propagandaya rağmen, Şenar'dan başka hiç kimse onu bu zaferin tek sorumlusu olarak görmüyordu. Üst rütbeli subaylara göre, kralın büyük oğlu hiçbir çatışmaya katılmamış, uzakta seyretmekle yetinmişti.

Firavun dinliyor ve çalışıyordu.

Aralarında namuslu olanları da bulunan danışmanlarını dinliyor, haberleri inceliyor, iyiyi kötünden ayırıyor, hiçbir kararı aceleyle getirmiyordu.

Memfis sarayının geniş bürosunda çalışıyordu. Salon üç büyük pencereden gün ışığı alıyordu. Duvarlar beyaza boyanmıştı. Üzerlerinde hiçbir süs yoktu. Mobilya olarak sade, süssüz büyük bir masa, ziyaretçiler için hasır iskemleler ve içine papirüslerin konduğu bir dolap vardı.

İşte bu salonda, yalnızlık ve sessizlik içinde Güney'le Kuzey topraklarının efendisi, dünyanın en güçlü devletinin geleceğini yönetiyor ve Mısır'ı evrensel Kural'ın yansıması Maât'ın yolunda tutmaya çalışıyordu.

Bu sessizlik, kral ve müşavirlerine ayrılmış arabaların beklediği iç avludan gelen bağırıp çağırımlarla bozuldu.

Çalışma odasının penceresinden bakan Seti, bir atın çılgin gibi sağa sola saldırdığını gördü. Bağlandığı ipini kopardıktan sonra, kendisine yaklaşmak isteyenlere çifte atarak dört nala koşuyordu. Bir çiftle güvenlik görevlilerinden birini, başka bir çiftle de yaşlı bir kâtibi yere yuvarladı.

Hayvanın soluk almak için durduğu andan yararlanan Ramses bir direğin arkasından çıkıp üzerine sıçradı ve dizginleri sıktı. Çılgına dönen at şaha kalktı, binicisini düşürmeye çalıştı, ama bu çabası boşunaydı. Yenildiğini anlayınca soluklandı, hırladı, sonra sakinleşti.

Ramses atın üzerinden indi. Muhafız birliğinin erlerinden biri onun yanına sokuldu.

"Babanız sizi görmek istiyor."

Prens ilk kez Firavun'un çalışma odasına kabul ediliyordu. Aşırı bir lüksle karşılaşacağını umarken, hemen hemen boş, hiçbir çekiciliği olmayan sade döşenmiş bir oda görünce şaşırdı. Kral oturmuştu, önünde açık duran bir papirüs vardı.

Nasıl davranması gerektiğini bilemeyen Ramses, babasına iki metre kadar sokuldu. Kral oturmasını söylemedi.

"Kendini tehlikeye attın."

"Hem evet hem hayır. O atı tanıyorum. Huysuz değildir. Belki güneş onu öfkelenlendirmiş olabilir."

"Gene de sen kendini tehlikeye attın. Muhafızım atı yatıştırabilirdi."

"İyi bir iş yaptığımı sanıyordum."

"Belki de göze girmeyi düşünüyordun, ne dersin?"

"Eh peki..."

"Açık yürekli ol, içten davran."

"Çılgına dönmüş bir atı sakinleştirmek kolay bir iş değildir."

"Kendini göstermek için bu olayı sen düzenlemiş olmayasın?"

Ramses öfkeden kıpkırmızı kesildi.

"Baba! Nasıl oluyor da böyle düşüne..."

"Bir firavun, iyi bir strateji uzmanı olmak zorundadır."

"Peki bu bir strateji olsaydı beğenir miydiniz?"

"Senin yaşında böylesine ikiyüzlü bir taktiğe başvurmak, geleceğin için hiç de hayırlı olmayabilir. Ama tepkin, açık yürekli olduğunu gösteriyor."

"Ben aslında sizinle görüşmek için bir yol arıyordum."

"Hangi konuda?"

"Suriye'ye seferiniz sırasında bir asker gibi dövüşme yeteneğinden yoksun olduğumu söyleyerek beni kınamıştınız. Siz burada yokken ben bu eksikliği giderdim. Şimdi subaylık diplomasına hak kazandım."

"Bana söylendiğine göre, çok iyi dövüşmüşsün."

Ramses şaşkınlığını gizlemeyi başaramadı.

"Siz... siz biliyordunuz, değil mi?"

"Demek subay oldun."

"Ata binmesini bilirim; kılıçla, mızrakla ve kalkanla dövüşmesini de bilirim ve yayla ok atmasını da."

"Savaş seviyor musun, Ramses?"

"Savaş zorunlu değil mi?"

"Savaş birçok acılara yol açar; sen onların artmasını mı arzu ediyorsun?"

"Ülkemizin özgürlüğünü ve kalkınmasını güvence altında tut-

mak için başka bir yol var mı? Biz kimseye saldırmıyoruz, ama bizi tehdit ettikleri zaman biz de karşılık veriyoruz. Bu hep böyledir."

"Benim yerimde olsaydın Kadeş'in surlarını yıkar mıydın?"

Genç adam düşündü.

"Hangi bilgilere dayanarak sorunuzu yanıtlayacağım? Barışın yeniden sağlandığı ve Mısır halkının rahat nefes aldığı dışında seferiniz hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Hiçbir temele dayanmadan bir düşünce ileri sürmeye kalkışmak aptallığın ta kendisidir."

"Başka konulardan söz etmek istemez misin?"

Ramses günlerdir içindeki sabırsızlığı engellemeye çalışıyordu. Babasına Şenar'la aralarında geçen çatışmayı açıp, tahtına vâris olarak düşündüğü bu adamın aslında kazanmadığı bir zaferle böbürlendiğini söylemeli miydi? Prens istese doğru sözcükleri kullanıp, hoşnutsuzluğunu güçlü bir biçimde ortaya koymasını bilirdi ve bunun sonucunda da babasının, koynunda nasıl bir yılan beslediğini anlamasını sağlardı.

Ama Firavun'un huzurunda böyle bir tutum ona saçma ve küçültücü geldi. O ya dedikoducu gibi davranacak ya da Seti kadar akli başında olduğunu gösterecekti.

Ama yalan söyleme alçaklığını da gösteremezdi.

"Evet, size açıklamak istediğim bir şey vardı..."

"Peki neden tereddüt ediyorsun?"

"Ağzımızdan çıkan her şey, eğer dikkat etmezsek bizi lekeleyebilir de ondan."

"Daha fazlasını öğrenemez miyim?"

"Söylemek istediğim şeyi siz zaten biliyorsunuz. Bilmiyorsanız, söylemek istediklerim kuruntudan öteye gitmez demektir."

"Bir aşırılıktan ötekine geçmiş olmuyor musun?"

"Adını bile bilmediğim bir istek, bir ateş içimi kemiriyor. Ne aşk, ne dostluk onu uzaklaştırabiliyor."

"Bu yaşta bu kadar kesin konuşmak ha!"

"Yılların ağırlığı beni yatıştırarak mı?"

"Kendinden başka hiç kimseden medet umma; hem bazen hayat insana beklediğinden daha cömert davranabilir."

"İçimi kemiren bu ateş nedir baba?"

"Soruyu iyi sorarsan, yanıtı da alırsın."

Seti incelemekte olduğu papirüsün üzerine eğildi. Görüşme sona ermişti.

Ramses eğilerek selam verdi. Geri geri dışarı çıkarken babasının gür sesi onu olduğu yere çiviledi.

"Atı yatıştırman tam zamanına denk geldi, çünkü ben de seni bugün çağıracaktım. Yarın, sabah ayininden sonra Sina yarımadasındaki firuze madenlerini denetlemek için yola çıkacağız."

Seti'nin hükümdarlığının sekizinci yılında, Ramses de herkes tarafından çok iyi bilinen Serabit el-Kadim⁽¹⁾ madenlerine giden doğudaki çöl yolunun üzerinde on altıncı yaşını kutluyordu. Güvenlik güçlerinin dikkatli korumasına rağmen bu yol tehlikelerle doluydu ve hiç kimse bu verimsiz topraklarda kendi isteğiyle serüvene atılmazdı. Çünkü bu bölge korkunç yaratıklarla ve soyguncu bedevilerle doluydu. Bedeviler sık sık tutuklanıp hapse atılmalarına rağmen, Sina yarımadasını geçmek zorunda kalan kervanlara saldıraktan vazgeçmiyorlardı.

Bu seferin, savaşmaya yönelik bir sefer olmamasına rağmen Firavun'u ve madencileri, oldukça kalabalık bir askeri birlik koruyordu. Kralın mevcudiyeti bu yolculuğa olağanüstü bir nitelik veriyordu. Bu yolculuğa çıkacağı haberi, bir gün önce, akşam duasından sonra duyurulmuştu. Hükümdarın yokluğu sırasında kraliçe Tuya, devlet gemisinin dümenini tutacaktı.

Ramses ilk önemli resmi görevini alıyordu: Seferin genel komutanlığına terfi ettirilen Bakhen'in emri altındaki piyade birliğinin komutanlığını yapacaktı. Yola çıkış anında Bakhen'le Ramses'in karşılaşmaları buz gibi bir hava estirdi, ama ne o ne de öteki kralın gözleri önünde bir çatışmayı göze alabilirdi. Görevlerinin devamı süresince birbirlerinin huylarına alışmak zorunda kalacaklardı. Bakhen, Ramses'e "yeni bir subayın emrindeki askerlere en az zarar verebileceği yer" olan artçı birliğin başına geçmesini emrederek araya mesafeyi koyuverdi.

Altı yüzden fazla asker, Tanrıça Hator'un taşı olan firuzeyi taşımakla görevli birliği oluşturuyordu. Hator insan olarak ortaya çıkmak için bu çorak ve ıssız toprakları seçmişti.

(1) Daha kolay anlaşılması için günümüzde geçerli olan Sina ve Serabit el-Kadim adlarını kullanıyoruz. Serabit el-Kadim, Sina yarımadasının güneyinde, Süveyş körfezinin 160km. uzağında bulunmaktadır.

Bu ilkel yol hiçbir zorluk göstermiyordu **aslında**. İyi belirlenmişti, düzgün bir şekilde bakımı yapılıyordu, küçük tabyalarla ve su noktalarıyla pekiştirilmişti. Yol, yer yer san kırmızı dağların yükseldiği bölgelerden geçiyordu, bu dağların yükseklikleri ilk görenleri şaşkına çeviriyordu, bazıları da cinlerin tepelerden inip ruhlarını ele geçireceklerinden korkuyorlardı. Ama Seti'nin varlığı ve Ramses'in yaydığı güven duygusu onları yatıştırmaya yetiyordu.

Ramses, babasına gerçek değerini gösterme fırsatını verecek sert bir çarpışmayla karşılaşmayı umut etmişti. Bu yüzden görevinin çok kolay olduğunu öne sürerek yakınmaya başladı. Komutasına verilmiş olan otuz kadar piyadenin üzerindeki otoritesini zorlanmadan kurdu. Hepsi de onun nasıl ok attığını, çığına dönen bir kısırağı nasıl yola getirdiğini duymuştu. Hepsi de onun komutasında terfi olanağı bulacaklarını umuyorlardı.

Ramses'in ısrarları üzerine **Ameni** bu sefere çıkmaktan vazgeçmişti; bir yandan zayıf bünyesi çok büyük gayret göstermesi gereken bu yolculuğa dayanmasını engelleyecekti, öte yandan da, kuşukulu atölyenin kuzeyindeki çöplükte, üzerinde garip bir işaret bulunan bir kalker parçası bulmuştu. Bir iz üzerinde olduğunu söylemek için henüz erkendi, ama genç kâtip bu konuda gösterdiği gayreti esirgemeyecekti. Ramses ona çok ihtiyatlı olmasını tembih etmişti. Gece Bekçisi, **Ameni**'yi koruyacaktı. ihtiyaç duyulduğu zaman, tapınaklara zehir satarak ve zengin **villaları** istenilmeyen kobralardan temizleyerek servet yapmaya başlamış olan Setau'dan yardım isteyebilirdi.

Prens kulağı kırıyordu. Ölüm tehlikesi geçirmiş olduğu halde **Mısır'daki çölü** çok seven Ramses, Sina çölünden hiç hoşlanmıyordu. Burada sessiz kayalar, insanı endişelendiren birçok gölge ve çok fazla karmaşa vardı. **Bakhen** bedevilerin saldırmayacağını iddia ediyordu, ama Ramses yine de kaygılıydı. Elbette, Mısırlıların çok kalabalık olmaları nedeniyle cepheden saldırmaya **kalkışmazlardı**, ama geride kalmış birinin yolunu kesmeyi düşünmezler miydi? Daha da kötüsü, gece karanlığında ordugâhın içine giremezler miydi? Kaygılı olan prens önlemlerini **artırdı**, talimatlarını verdi. **Bakhen**'le kısa bir ağız dalaşından sonra, Ramses'in uyarılarını dikkate alarak, **Bakhen**'in güvenlik önlemlerine son olarak göz atması kararlaştırıldı.

Bir **akşam**, kralın **oğlu**, artçı birliğinden ayrıldı ve öndeki birlikler arasında, adamları için şarap aramaya koyuldu; herkes ona çadırında çalışmakta olan levazım sorumlusuna başvurmasını öğütledi. Ramses çadırın perdesini aralayıp eğildi, lamba ışığında bir haritayı incelemek için bağdaş kurmuş adamı görünce şaşırdı.

"Musa, senin ne işin var burada?"

"**Firavun**'un emriyle geldim. Levazım hizmetlerini yürütmek ve bölgenin ayrıntılı haritasını yapmak için görevlendirildim."

"Ben de artçı birliğine komuta ediyorum."

"Burada olduğunu **bilmiyordum**... **Bakhen**'in senden söz etmekten hazzetmediği ilk bakışta anlaşılıyor."

"Giderek daha iyi geçiniyoruz."

"Çıkalım bu daracık yerden."

İki adamın vücut yapıları hemen hemen eşitti. Atletik yapıları ile doğal güçleri onları yaşlarından daha büyük gösteriyordu. Onlar artık yeni yetme iki delikanlı değil, ergin iki erkekti.

Musa:

"Benim için çok güzel bir sürpriz oldu," dedi. "Saraydan davet geldiği sırada haremden canım sıkılıyordu. Buradaki temiz hava orada olmadığı için, neredeyse firar edecektim."

"**Mer-Ur** harikulade bir yer değil mi?"

"Benim için değil. Kendini beğenmiş gülünç kadınlar beni öfkeliyor. Sanatkarlar kıskançlıklarından sırlarını saklıyorlar; idarecilik görevi bana uygun değil."

"Bu değişiklik sana bir şey kazandırdı mı?"

"Bir değil bin şey kazandırdı! Ben buraları, bu acımasız dağları seviyorum. Burada kendimi evimdeymişim gibi hissediyorum."

"İçini yakan ateş canlılığını yitiriyor mu?"

"Aslında giderek azaldığı doğru. Sanırım benim ilacım güneşin altında cayıp cayıp yanan şu kayalarla, şu gizli dar vadilerde."

"Buna pek inanmadım doğrusu."

"Bu unutulmuş topraklardan yükselen çağrıyı duymuyor musun?"

"Ben daha çok bir tehlike **sezinliyorum**."

Musa birden coştı.

"Bir tehlike ha! Bir asker gibi mi tepki gösteriyorsun yoksa?"

"En azından ben görevimi yapıyorum. Sen ise levazımcı olarak

bazı görevlerini ihmal ediyorsun. Mesela benim artçı birliğin şarabı yok."

Yahudi bir kahkaha attı.

"Bundan ben sorumluyum. Onların dikkatlerini dağıtacak hiçbir şey olmamalı."

"Ufacık bir miktar morallerini yükseltecektir."

Musa:

"İşte ilk çatışmamız," dedi. "Kim galip gelmeli?"

"Hiçbirimiz; önemli olan grubumuzun iyiliği."

"Kendi kendinden kaçmanın bir yolu da, sana dışardan kabul ettirilmek istenen bir görevde kalmak değil midir?"

"Böyle bir alçaklığı yapabileceğime inanıyor musun?"

Musa, Ramses'in gözlerinin içine baktı.

"Az miktardaki şarabını alacaksın, ama Sina dağlarını sevmesini öğren."

"Buralar Mısır değil ki."

"Ben Mısırlı değilim."

"Ne demek Mısırlı değilim. Sen Mısırlısın."

"Yanıyorsun."

"Sen Mısır'da doğdun, Mısır'da eğitildin ve burada geleceğini kuracaksın."

"Bunlar Mısırlı sözleri, Yahudi sözleri değil. Benim atalarım, senin ataların değil. Belki onlar burada yaşadılar... Onların buralardan geçerken bıraktıkları izleri, umutlarını, başarısızlıklarını hissediyorum."

"Sina çölü başım mı döndürdü?"

"Sen bunu anlayamazsın."

"Bana güven duymamaya mı başladın yoksa?"

"Elbette ki hayır."

"Ben Mısır'ı kendimden de çok seviyorum Musa. Hiçbir şey benim için doğduğum topraklardan daha değerli değildir. Sen de kendi ülkeni bulmayı düşünüyorsan heyecanını anlayabilirim."

Yahudi bir kayanın üzerine oturdu.

"Bir vatan... Hayır, bu çöl bir vatan değildir. Ben de senin kadar Mısır'ı seviyorum, bana sunduğu zevk ve eğlenceleri seviyorum, ama başka bir ülkenin çağrısını hissediyorum."

"Ve karşına çıkan ilk yabancı ülke seni allak bullak ediyor."

"Pek de haksız değilsin."

"Birlikte başka çölleri de aşacağız ve tekrar Mısır'a döneceğiz, çünkü sadece orada bir ışık parıldıyor."

"Bundan nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?"

"Çünkü bu artçı birliğin başında geleceğimi düşünecek vakit bulamıyorum."

Sina çölünün karanlık gecesinde iki kahkaha yıldızlara kadar yükseldi.

Eşekler ağır adımlarla ilerliyor, askerler de onları izliyordu. Her biri gücüne göre yük taşıyordu, hiçbirinin suyu ve erzakı eksik değildi. Kral birçok kez Musa'nın bölgenin ayrıntılı haritasını hazırlamasına olanak sağlamak için yürüyüş kolunun durmasını emretti. Ona yardım eden geometri bilginlerinin yardımıyla Yahudi kurumuş derelerden yukarı çıktı, bayırlara tırmandı, yeni işaret noktaları seçti ve böylece uzmanların çalışmasını kolaylaştırdı.

Ramses, kendini pek açıkça belli etmeyen bir tedirginlikten kurtulamıyordu. Bu nedenle yanına üç usta piyade eri alarak, devriye görevini sürdürdü. Arkadaşının hırsızlık yapmaya çıkan bedevilerin saldırısına uğramasından korkuyordu. Musa kendini savunabilecek güce sahip olsa da her an için bir tuzağa düşürülebilirdi. Ama hiçbir olay olmadı. Musa harika bir iş başardı. Böylece daha sonra yolculuk yapacak olan madencilerle kervancılara büyük kolaylık sağlanmış oluyordu.

Akşam yemeğinden sonra iki arkadaş, ateşin başında sohbet ettiler. Sırtlanların gülüşleriyle leoparların homurtularına alışık oldukları için Memfis sarayı ile Mer-Ur haremının konforundan uzakta bu zahmetli yaşantı ile yetinmek hoşlarına gidiyordu. Az sonra doğacak güneşi sabırsızlıkla bekliyorlardı. Güneşin doğuşu onlara, çözmekten asla vazgeçmeyecekleri bir sırrın yeni bir görünümünü gösterecekti, buna inanıyorlardı. Zaman zaman konuşmadan duruyorlar ve geceyi dinlemekle yetiniyorlardı. Gece onlara, gençliklerinin bütün engelleri aşacağını mırıldanmıyor muydu?

Uzun yürüyüş kolu durdu. Bu saatte durmak hiç de olağan değildi. Ramses adamlarına yüklerini yere indirmelerini ve savaş durumuna geçmelerini emretti.

Göğsünde büyük bir yara izi bulunan bir er:

"Sakin olun," diye tavsiyede bulundu. "Bunu söylemek bana düşmez komutanım, ama bir barış duası için hazırlansak daha iyi olacak."

"Neden durduk?"

"Çünkü geldik."

Ramses birkaç adım yana çekildi. Güneşin altında, aşılması imkânsız gibi görünen kayalık bir yayla görünüyordu.

Firuzeler diyarının ecesi, Tanrıça Hator'un arazisi Serabit el-Kadim önlerindeydi.

Şenar renk vermiyordu.

Kraliçe, belki onuncu kez, oğlunun devlet işlerinin yönetimine ortak olma isteğini babasının bu konuda hiçbir kesin emir vermediğini bahane ederek reddetmişti. Firavun'un selefi olma konumu ona, altından kalkamayacağı dosyalara burnunu sokma hakkını vermiyordu.

Kralın büyük oğlu annesinin iradesi önünde boyun eğdi ve düşkünlüğünü gizlemesini bildi, ama dostlarının ve haberci şebekesinin, Tuya'ya etkili bir biçimde karşı koyamayacak kadar zayıf olduğunu anladı. Sonra da beklemektense, kendi çıkarı için çalışmaya karar verdi.

Hiç gösterişe kaçmadan, sarayın geleneklerine bağlı birçok nüfuzlu kişisini akşam yemeğine davet etti. Alçakgönüllü, öğüt almaya susamış kişi rolünü oynadı. Gurur ve kibiri bir tarafa bırakarak, tek isteği babasının yolundan gitmek olan örnek bir oğul izlenimini yarattı. Bu davranışları herkesin çok hoşuna gitti. Geleceği şimdiden belirlenmiş görünen Şenar, böylece birçok taraftar kazandı.

Bununla beraber dış politikanın elinden kaçtığını gördü, oysaki düşman bile olsalar, öteki ülkelerle ticari ilişkiler ilk hedefini oluşturuyordu. Kendi takımında yetkili ve yararlanılabilir bir adamı olmadan diplomatik ilişkiler hakkında nasıl bilgi sahibi olabilirdi? Tüccarları dinlemek yeterli olmuyordu. Dar kapsamlı bilgilerle düşünmek zorunda kalıyor ve o ülkenin yöneticilerinin gerçek niyetlerini bilmiyordu.

Seti'ye yakın bir diplomatı kendi hesabına çalışması için ikna etmek. . . En ideal çözüm buydu, ama gerçekleşmesi hemen hemen imkânsız olan bir hayaldi bu. Bununla beraber Şenar'ın, stratejisini geliştirmek ve en uygun zamanda Mısır'ın politikasını kökünden değiştirmeye hazır olmak için ilk elden alınmış bilgilere ihtiyacı vardı.

Aklına 'ihamet' sözcüğü geldi, ama bu söz onu güldürdü. Geçmişten ve geleneklerden başka neye ihamet edebilirdi ki?

Serabit el-Kadim yaylasının tepesinden, çevresini saran dağlar ve vadilerden oluşan bir manzara görünüyordu. Bu karmaşık ve hırçın manzaranın ortasında bir tek firuze yaylası huzur ve barış dolu bir atmosfere sahipti.

Ramses şaşkın şaşkın yere bakıyordu. Değerli taş yer yer kayadan oluşan bu yaylanın yüzeyine kadar çıkmıştı! Başka yerlerde ise bu kadar belirgin değildi. Kuşaktan kuşağa, madenciler yeraltında geçitler ve dar yollar kazmışlar, bir dahaki gelişlerinde kullanmak üzere aletlerini oralarda saklamışlardı. Maden ocaklarında yaz-kış kalmaya elverişli binalar yoktu, çünkü firuzenin çıkarılması işi sıcak mevsimde yapılamazdı. Madenin niteliği bozulur, rengi kaybolurdu.

Eski madenciler acemileri aralarına alarak hemen çalışmaya başladılar. Amaçları cehennemin dibindeki bu yerde olabildiğince az kalmaktı. Gecenin ayazına iyi kötü engel olmaya çalışan taşlardan yapılmış barınaklara yerleştiler ve onları iyi kötü onarmaya çalıştılar. Asıl işlerine başlamadan önce, Firavun küçük bir Hator tapınığında dini tören yaptı. Bu dinsel duanın amacı göklerin tanrıçasının himayesini ve yardımını istemektir. Mısırlılar buraya dağları yaramak için değil, tanrıçanın doğurganlığının meyvelerini toplayıp tapınaklarına sunmak, yıldızların hükümdarının ölümsüz ve canlandırıcı güzelliğini yaymak için gelmişlerdi.

Kısa süre sonra kazı kalemleri, yontma kalemleri ve tokmakların şarkısı duyulmaya başladı. Küçük gruplara ayrılmış madencilerin türküleri de bu seslere karışıyordu. Seti de başlarında onları yüreklendiriyordu. Ramses'e gelince, o, göklerin ve yerin esrarlı güçleri şerefine dikilmiş taşları inceliyordu. Bu taşlar aynı zamanda yüz-yıllarca önce bu madeni bulanların anısını yaşıyordu.

Musa, levazım hizmetindeki rolünü pek ciddiye alıyor ve herkesin hakkını koruyordu. Hiçbir işçi aç-susuz kalmıyor, tapınaklardaki sunaklarda buhur eksik olmuyordu. Çünkü insanlar, tanrılara saygıda kusur etmediği sürece, onlar da bunun karşılığında insanlara harikulade şeyler veriyorlardı. Tıpkı şu genç maden işçisinin talihli eliyle havaya kaldırdığı kocaman firuze gibi.

Buranın arazi yapısı nedeniyle, herhangi bir baskından kuşku duyulmuyordu. Hiç kimse nöbetçilere görünmeden dik yamaçları

tırmanamazdı. Bu durumda Ramses'in görevi çok kolaylaşmıştı. İlk günler askerlerini çok sıkı disiplin altında tutmuştu. Sonra gülünç duruma düştüğünün farkına vardı. Güvenlik önlemlerini hiç savsaklamadan askerlerin gevşemelerine ve isteyenlerin öğle yemeğinden sonra uyumalarına izin verdi.

İşsizliğe hiç katlanamayan Ramses, Musa'ya yardımcı olmak istedi, ama arkadaşı uzlaşmaz bir adamdı. Kendi görevini tek başına yapmaktan hoşlanıyordu. Prensın şansı madencilerle de yaver gitmemişti. Yeraltındaki geçitlerde daha fazla kalmamasını öğütlediler ona, aksi takdirde Bakhen kızacak, göreviyle yetinmesini ve şantiye çalışanlarını rahat bırakmasını emredecekti.

Bunun üzerine Ramses sadece emrindeki askerle meşgul olmaya başladı. Onların sivillikteki meslekleri, aileleri ile ilgilendi, şikâyetlerini dinledi, eleştirilerinden bazıları kabul etmedi, bazıları haklı buldu. Onlar iyi bir emeklilik istiyorlar ve devletin, doğdukları yerlerden uzaklarda zor koşullar altında yerine getirmeye çalıştıkları görevlerini göz önünde bulundurarak durumlarıyla daha fazla ilgilenmesini arzu ediyorlardı. Aralarından çok azı savaşa katılma olanağı bulmuştu. Ama hepsi de, büyük şantiyelerdeki taşocaklarına ya da bunun gibi seferlere çağrılmışlardı. Görevin zorluğuna rağmen, yaptıkları işten gurur duyuyorlardı. Firavun'la birlikte yolculuk etme şansını elde edenlerin anlatacağı yığınla masalsı anı vardı.

Ramses, gözlemler yapmaya başladı.

Bir şantiyenin nasıl yönetilmesi gerektiğini öğrendi, edinilmiş haklara değil, yeteneğe dayanan gerçek bir hiyerarşinin zorunluluğunu fark etti. Cesurları tembellerden, kararlıları hercailerden, sessizleri de gevezelerden ayırt edebilmeyi öğrendi. Gözlerini, ıssız çölün ortasında tekdüzelğe meydan okurcasına yükselen, atalarının mirası olan bu taşlara dikmişti.

"Duygulandırıcı, değil mi?"

Babası şaşırtmıştı onu.

Eski İmparatorlukta atalarının sarındığı türden basit bir peştamala sarınmıştı ve en az onlar kadar güçlü bir Firavun'du. Kişiliğinden yayılan bir güç, her karşılaşmalarında Ramses'i büyülüyordu. Seti, otoritesini belli edecek ayırt edici bir süse ihtiyaç duymazdı. Kişiliği, gücünü kabul ettirmeye yetiyordu. Başka kimse böyle

bir etkileme gücüne sahip değildi. Çoğunluk **yapmacıklığa** başvuruyor ya da kendini **güçlüymüş** gibi göstermeye çalışıyordu. Seti gördüğü anda kargaşalık düzene dönüşüyordu.

Ramses:

"Bu taşlar beni derin düşüncelere sevk ediyor," diye itiraf etti.

"Onlar vücut bulmuş **sözlerdir**. insanlardan **ayrıldıkları** nokta yalan söylememeleri ve ihanet etmemeleridir. Bir yıkıcının anıtları yıkılır, bir yalancının davranışları geçicidir. **Firavun'un** tek gücü, Maât yasasıdır."

Ramses allak bullak olmuştu. Bu özdeyişler ona mı sesleniyordu? Ramses yıkılmış **mydı**, ihanet mi etmişti, yalan mı söylemişti? Fırlayıp yamacın kenarına geldikten sonra koşarak aşağı inmek ve çölde kaybolmak istedi. Ama hangi hatayı işlemişti? Daha kesin bir suçlama bekledi, ama böyle bir suçlama gelmedi. Kral uzaklara bakmakla yetindi.

Şenar... Evet, babası kuşkusuz adım söylemeden Şenar'ı hatırlatıyordu! Onun nankörlüğünün farkına varmıştı ve böylece Ramses'i gerçek konumundan haberdar ediyordu. Yeniden kaderi değişiyordu. Prens, Seti'nin kendisinden yana konuşacağını anlamıştı ve düş kırıklığı yeniden umuda dönüşmüştü.

"Bu seferin amacı nedir?"

Ramses duraksadı. Sorunun basitliği bir tuzak olduğuna mı işaret ediyordu?

"Tanrılar için firuzeleri götürmek."

"Ülkenin kalkınması için gerekli midir bu taşlar?"

"Hayır, ama... Onların güzelliğinden nasıl vazgeçilir?"

"Bizim zenginliğimizin kökeninde kazanç olmamalı, çünkü kazanç düşüncesi bizi içten yıkar. Her insanda ve her nesnede özel olana itibar et; yani niteliğe, parıltıya ve dehaya. Eşi bulunmaz olan şey neyse onu ara."

Ramses, kalbine bir ışığın girdiği ve onu güçlendirdiği hissine kapıldı. Seti'nin sözleri, sonsuza dek benliğinde yer etti.

"Küçük olan da büyük olan gibi **Firavun'dan** geçiminin payım alabilsin. Birinin zararına ötekini ihmal etme, insanlara, toplumun bireyden daha önemli olduğunu öğret. Kovana yararlı olan, ariya da yararlıdır. Ve arı, içinde yaşadığı kovana hizmet etmelidir."

Arı, firavunun adını yazmaya yarayan simgelerden biriydi! Seti,

devletin en üstün görevinin nasıl uygulanacağını anlatıyor, Ramses'e azar azar krallık mesleğinin sırlarını açıklıyordu.

Şaşkınlık dönemi yeniden başlıyordu.

Seti:

"Esas olan üretimdir," diye devam etti, "ondan daha da önemlisi üretilenlerin adil bir şekilde dağıtılmasıdır. Bir sınıfın lehine olan zenginlik felakete ve geçimsizliğe neden olur. İyi bölüşülmüş az bir miktar sevinç yayar. Bir hükümdarlığın tarihi, bir bayramınki gibi olmalıdır. Böyle bir yaşam sağlamak için hiçbir karın aç olmamalı. Gözlem yap oğlum, gözlem yapmaya devam et, zira görülmezi görebilen bir insan olamazsan, sözlerimin anlamını sökemezsin."

Ramses uykusuz bir gece geçirdi. Gözlerini, yaylanın ucundaki, mavi bir taş damarına dikmişti. Bir saman çöpü gibi içinde çırpındığı karanlıkları yok etmesi için Tanrı Hator'a dua etti.

Babası kesin bir plan uyguluyordu, ama hangi planı? Ramses gelecekte kral olacağına inanmıyordu artık. Peki ama, sır açıklamadan yana çok cimri olmakla tanınan Seti, onu böyle bir eğitimle mi ödüllendiriyordu? Belki de Musa hükümdarın niyetlerini daha iyi sezinlemiş olamaz mıydı? Ama prens tek başına mücadele edecek ve kendi yolunu kendi seçecekti.

Güneş doğmadan az önce madenin ana girişinden bir gölge çıktı. Batmakta olan ayın solgun ışığı olmasaydı Ramses, inine girmek için acele eden bir şeytanla karşılaştığını sanacaktı. Ama bu şeytan insan biçimindeydi ve göğsünde bir şey taşıyordu.

"Kimdir o?"

Adam bir an duraksadı, başını prensten yana çevirdi, sonra yaylanın, madencilerin şantiye kulübelerini kurdukları en engebeli tarafına doğru koştu.

Ramses kaçanın arkasından fırladı.

"Dur!"

Adam daha da hızlandı, Ramses de hızlandı. Arayı kısa zamanda kapattı ve dik yardan aşağı inmeden adama yetişti.

Prens atılıp adamın ayaklarına daldı; hırsız yükünü bırakmadan düştü; sol eliyle yerden bir taş aldı ve Ramses'in başına vurmaya çalıştı. Ramses dirseğini adamın gırtlığına dayayıp nefesini kesti.

Adam gene de ayağa kalkmayı başardı, ama yeniden dengesini kaybetti ve sırtüstü düştü.

Bir acı çığlık, sonra ikincisi, arkasından da yamaçtan aşağı yuvarlanıp dibe çarpan bir vücudun gürültüsü.

Ramses, onun yanına indiği zaman, adam ölmüştü. Göğsünde taşıdığı torba ağzına kadar firuze ile doluydu.

Bu hırsız yabancı değildi. Çöldeki av sırasında Ramses'e tuzak kuran, onun ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalmasına yol açan arabacıydı.

Madencilerden hiçbirisi hırsız tanıımıyordu. Bu, adamın ilk seferiydi ve kimseyle arkadaşlık kurmamıştı. işinde dayanıklı, zamanının çoğunu madenin ücra köşelerinde geçiren bu adam arkadaşlarının saygısını kazanmıştı.

Firuzeleri çalmak, ağır ceza gerektiren bir suçtu, ama yıllardan beri hiçbir madenci böyle bir suç işlememişti. Sefere katılanlar suçlunun ölümüne üzülmediler. Çöl yasası, kendine yaraşan cezayı vermişti. işlediği suçun büyüklüğü nedeniyle arabacı dinsel tören yapılmadan gömüldü. Ağzı ve gözleri öteki dünyada açılmayacaktı ve sıra sıra kapılardan geçemeyip, yiyip bitirici zebaniye av olacaktı.

Ramses, Musa'ya:

"Kim işe aldı bu adamı?"

Yahudi listeleri inceledi.

"Ben."

"Ne demek, sen?"

"Haremdeki âmirim, burada çalışabilecek nitelikte birçok işçi önerdi. Ben de işe alma belgelerini imzalamakla yetindim."

Ramses rahat bir nefes aldı.

"Bu hırsız, çölde beni ölüme sürüklemek isteyen arabacıydı."

Musa sapsarı kesildi.

"Sanırım beni..."

"Bir an bile düşünmedim. Sen de bir tuzağa düştün."

"Haremdeki âmirim? Her şeyden korkan, zayıf karakterli bir insandır."

"Kolayca yönlendirilen bir insan. Ben acele Mısır'a dönüyorum Musa, bu adamın arkasında kimin saklandığını bulmak için sabırsızlanıyorum."

"Böyle davranmakla iktidarın yolunu terk etmiyor musun?"

"önemli değil, ben gerçeği öğrenmek istiyorum."

"Gerçek hoşuna gitmese de mi?"

"Benden sakladığın bir şeyler mi var?"

"Hayır, yemin ederim ki yok... İyi ama kim Firavun'un küçük oğluna saldırmaya cesaret edebilir ki?"

"Belki hayal edebileceğinden çok kimse."

"Şayet bir komplo varsa, bu işin başı erişilmez bir yerdedir."

"Vaz mı geçiyorsun, Musa?"

"Bu tür çılgınlıklar bizi ilgilendirmez. Mademki Seti'nin yerini almayacaksın, neden sana zarar vermek istesinler ki?"

Ramses arkadaşına babasıyla yaptığı görüşmenin içeriğinden söz etmedi. Ne anlama geldiğini anlamadığı sürece, bu görüşmeleri saklaması daha uygun olmaz mıydı?

"Sana ihtiyacım olduğu zaman bana yardım eder misin Musa?"

"Bu soruyu neden sordun?"

Bu olaya rağmen Seti, programında bir değişiklik yapmadı. Kral dağdan çıkarılan firuze miktarının yeterli olduğuna kanaat getirdiği zaman Mısır'a dönüş işaretini verdi.

Sarayın Emniyet Müdürü, kraliçenin görüşme salonuna kadar koştu. Tuya'nın buyruğunu getiren görevli, kraliçenin davetine hemen gitmesini bildirmişti.

"Geldim Majesteleri."

"Soruşturmanızdan ne haber?"

"Ama... soruşturma bitmişti!"

"Gerçekten mi!"

"Daha fazlasını öğrenmek imkânsız."

"Şu arabacıdan söz edelim... Size göre öldü değil mi?"

"Ne yazık ki, zavallı."

"Nasıl oldu da bu ölü, firuze madenlerine gidecek ve oradan kıymetli taşları çalacak gücü buldu?"

Emniyet Müdürü çöktü.

"Olamaz... böyle bir şey olamaz."

"Yani beni bunamakla mı suçluyorsunuz?"

"Majesteleri!"

"Üç yanıtı var bunun: ya sizi yoldan çıkardılar, ya beceriksizsiniz ya da ikisi birden."

"Majesteleri..."

"Benimle alay ettiniz."

Polis şefi kraliçenin ayaklarına kapandı.

"Bayağı insanlardan nefret ederim. Kimin adına çalışıp, bana ihanet ediyorsunuz?"

Emniyet Müdürünün ipe sapa gelmez konuşması o güne kadar saflık perdesi arkasına saklanmış olan beceriksizliğinin ortaya çıkmasına yaradı. Yerini kaybetmek korkusuyla etliye sütlüye karışmamıştı. O güne kadar iyi davranışlar sergilediğini belirterek kraliçeden merhamet diledi.

"Büyük oğlumun kapı bekçiliğine tayin oldun; hiç olmazsa usanç verici kimseleri uzaklaştırmaya çalışırsın."

Memur, minnettarlığını sundu. O sırada kraliçe görüşme salonunu çoktan terk etmişti.

Ramses'le Musa'nın arabası, idari büroların baktığı Mer-Ur haremının avlusuna olanca hızıyla girdi. İki arkadaş yolda gelirken arabayı sırayla kullanmışlar, hünerlerini ve dayanıklılıklarını göstererek yarışmışlardı. Birçok kez at değiştirilerek alınan Memfis-Harem yolunu hiç durmadan almışlardı.

Gök gürültüsünü andıran bu geliş, öğle uykusunda olan harem yöneticilerini uyandırmıştı.

"Çıldırдың mı siz? Burası kışlaya benziyor mu!"

Ramses:

"Kraliçe bana bir görev verdi," dedi.

Harem yöneticisi, titreyen ellerini oldukça şişkin duran karnının üzerine koydu.

"Peki ama bu görev bu gürültüyü haklı çıkaracak kadar önemli mi?"

"Çok acele etmemiz gereken bir durumla karşı karşıyayız."

"Burada mı, benim sorumluluğumda olan bu kurumda mı?"

"Evet, tam burada, acele etmemiz gereken durum da sizin durumunuz."

Musa başını sallayarak onayladı. Adam iki adım geriledi.

"Muhakkak bir yanlışlık vardır."

Musa:

"Firuze madenlerine yapılan sefer için bana bir caniyi işe aldırдыңız."

"Ben mi? Saçmalıyorsunuz!"

"Onu size kim tavsiye etti?"

"Kimden söz ettiğinizi anlamıyorum."

Ramses:

"Arvişlerinizi inceleyelim," dedi.

"Elinizde yazılı emir var mı?"

"Kraliçenin mührü yeterli mi?"

Görevli daha fazla direnmedi. Çok heyecanlanan Ramses, hedefi on ikiden vurduğu kanısındaydı. Musa da aynı düşüncedeydi. O da coşkuluydu. Gerçeğin galip geldiğini görmek onu heyecanlandırıyordu.

Firuze hırsızının dosyası tam anlamıyla bir düş kırıklığına yol açtı. Bu dosyada adamın arabacı olduğundan söz edilmiyor, daha önce birçok sefere katılmış tecrübeli bir madenci olduğu yazıyordu. Mer-Ur'da bulunmasının nedeni, mücevhercilere firuzenin nasıl işlenmesi gerektiğini öğretmekti. Harem sorumlusu, göreve Musa tayin edildikten sonra, böyle bir uzmanın Yahudinin ekibinde yararlı olacağını düşünmüştü. Hiç kuşku yok ki sorumlu aldanmıştı. Seyis-le arabacının ölmüş olması komployu düzenleyen kişiye ulaşılmasını imkânsızlaştırmıştı.

Ramses iki saatten fazla bir süre hedefleri delik deşik ederek ok atmıştı. Öfkesini, düşüncelerini yoğunlaştırmak, enerjisini dağıtmak yerine toplamak için kullanmaya çalışıyordu. Kasları ağrımaya başladığı zaman, harem bahçeleriyle meyveliklerinde tek başına bir koşuya çıktı. Birçok düşünce kafasının içinde dolanıp duruyordu. Düşüncenin çılgın maymunu bu dereceye geldiği zaman, onu yatıştırmanın en iyi yolu bedeni zora koşmaktı.

Prens yorgunluk nedir bilmiyordu. Onu üç yıldan fazla bir süre emzirmiş olan sütanesi o güne dek böylesine sağlam bir çocuk beslememişti. Çocuk hiç hastalanmamıştı. Soğuğa olduğu kadar sıcağa da aynı rahatlıkla dayanır, istediği kadar uyur ve doymak bilmezcesine yedi. On yaşından sonra, atlet yapılı vücudu her gün yaptığı çalışmalarla giderek gelişmişti.

İki tarafı ılıgın ağaçlarıyla çevrili yoldan geçerken, bir kuştan çıkmadığı belli olan ama yine de kuş sesini andıran bir ses duydu. Durdu ve kulak kabarttı.

Bu çok güzel bir kadın sesiydi. Gürültü etmeden yanaştı ve onu gördü.

Bir söğüt ağacının altında oturan Nefertari, Asya'dan getirilmiş

bir lavtanın eşliğinde bir melodiyi tekrarlıyordu. Güzel bir meyvenin tadını çağrıştıran yumuşak sesi, ağacın yapraklarını hışırdatan hafif ve serin yele karışıyordu. Genç kadının solunda, üzerinde rakamlarla geometrik şekillerin bulunduğu bir yazı tahtası vardı.

İnanılmaz bir güzelliği vardı. Bir an Ramses "Acaba rüya mı görüyorum," diye düşündü.

"Gelsenize... Yoksa müzikten korkuyor musunuz?"

Ramses arkasında durduğu çalının yapraklarını araladı.

"Neden saklanıyorsunuz?"

"Çünkü..."

Ramses devam edemedi. Ramses'in mahcubiyeti genç kadını gülümsetmişti.

"Toz içinde kalmışsınız. Koşuyor muydunuz?"

"Burada beni ortadan kaldırmaya çalışan adamın adını bulacağımı umuyordum."

Nefertari'nin gülümsemesi kayboldu, şimdi de ağırbaşlılığıyla Ramses'i büyülemeye başlamıştı.

"Demek başarısız oldunuz."

"Ne yazık ki evet."

"Bütün umudunuz kayboldu mu?"

"Korkarım ki öyle."

"Araştırmanıza devam etmekten vazgeçmeyeceksiniz, değil mi?"

"Nerden biliyorsunuz?"

"Çünkü hiç vazgeçmezsiniz."

Ramses yazı tahtasına eğildi.

"Matematik mi öğreniyorsunuz?"

"Hacimleri hesaplıyorum."

"Geometriyi meslek olarak mı seçeceksiniz?"

"Bir sonraki günü düşünmeden kendi kendimi yetiştirmekten hoşlanıyorum."

"Arada sırada eğlenmeyi düşünmez misiniz?"

"Yalnızlığı tercih ediyorum."

"Çok acımasız bir seçim değil mi?"

Kızın yeşil-mavi gözleri ciddileşti.

"Sizi rahatsız etmek istemezdim, affedersiniz."

Nefertari'nin alımlı bir şekilde boyanmış dudaklarında bağışlayıcı bir gülümseme belirdi.

"Haremde bir süre daha kalacak mısınız?"

"Hayır, yarın **Memfis**'e gitmek için yola çıkacağım."

"Gerçeği her ne pahasına olursa olsun ortaya çıkarmak için, değil mi?"

"Bu yüzden beni kınıyor musunuz?"

"Bu kadar çok tehlikeyi göze almak şart mı?"

"Ben gerçeği istiyorum **Nefertari** ve bana neye mal olursa olsun daima onu arayacağım."

Ramses genç kızın bakışlarında cesaretlendirici bir anlam okudu.

"**Memfis**'e gelecek olursanız, sizi bir akşam yemeğine davet etmek isterim."

"Bilgilerimi artırmak için birkaç ay daha haremde kalmak zorundayım. Ondan sonra da memleketime döneceğim."

"Sizi orada bekleyen bir nişanlınız var mı?"

"Bu çok yersiz bir soru."

Ramses kendini aptal gibi hissetti. Son derece sakın, kendinden son derece emin bu genç kadın onun keyfini kaçırmıştı.

"Mutlu olun **Nefertari**."

Yaşlı diplomat, uzun yıllar ülkesine hizmet ettiği ve öğütleriyle üç firavuna, dış politikada neredeyse hiç hata yapmamalarını sağlayarak yardımcı olduğu için gurur duyuyordu. Seti'nin ihtiyatlı davranmasını, savaştan çok barışa önem vermesini çok beğeniyordu.

Yakında mutlu bir emekliliğe ayrılacak, Karnak tapınağının yakınlarında, Teb'de, sayısız seyahatleri yüzünden ihmal ettiği ailesiyle birlikte yaşayacaktı. Görevdeki bu son günlerini, çok zevk aldığı bir uğraşla geçiriyordu: göz kamaştırıcı bir yeteneği olan genç Aşa'yı yetiştirmek. Delikanlı çabuk öğreniyor, önemli noktaları hiç unutmuyordu. Görevini mükemmel bir şekilde yerine getirdiği günden önceki ülkelerden dönüşünde, kendiliğinden diplomata başvurmuş, ondan kendisini yetiştirmesini istemişti. Diplomat onu öz oğlu gibi bağrına bastı. Kuramsal verilerle yetinmeyen diplomat ona idari işlemlerin inceliklerini göstermiş, ancak tecrübeyle kazanılabilecek hünerlerini açıklamıştı. Bazen Aşa, tahminden de öteye geçiyor, uluslararası duruma, gerçeğin en keskin yönünü ya da ileri görüşlülüğünü katmasını biliyordu.

Diplomatın sekreteri, bir görüşme isteğinde bulunan Şenar'ın ziyaretini haber verdi. Seti'nin, günü gelince kral olacak büyük oğlunu başından savamazdı. Bundan ötürü bütün yorgunluğuna rağmen diplomat, kendini çok önemli ve üstün durumda gören bu yuvanlık suratlı şahsiyeti kabul etti. Şenar'ın kahverengi küçük gözleri, tez kavrayışlı bir insan olduğunu gösteriyordu. Onu önemsiz bir rakip gibi görenler büyük bir hata yaparlardı.

"Gelişiniz benim için bir şeref."

Şenar ateşli bir ifadeyle konuştu:

"Size daima hayranlık duymuşumdur. Herkes babamın Asya siyasetini sizin yardımınızla yürüttüğünü biliyor,"

"Bu kadarı da fazla. Abartmışlar. Kararı bizzat Firavun verir."

"Sizin elde ettiğiniz istihbarat sayesinde."

"Diplomatlık zor bir meslektir. Elimden geldiğince iyi çalıştım."

"Büyük bir başarıyla."

"Tanrılar benden yana olduğu zamanlarda. Soğuk bir bira içer misiniz?"

"Memnuniyetle."

İki adam Kuzey rüzgârının serinlettiği bir çardağın altına oturdular. Gri bir kedi diplomatın kucağına zıpladı, tortop olup uykuya daldı.

Hafif ve sindirimi kolaylaştıran iki kupa birayı getiren uşak uzaklaştı.

"Ziyaretim sizi şaşırttı mı?"

"İtiraf edeyim ki biraz şaşırttı."

"Bu görüşmemizin aramızda kalmasını isterim."

"Bana güvenebilirsiniz."

Şenar dikkat kesildi; yaşlı diplomat ise daha ziyade işin alayındaydı. Hizmetlerinden yararlanmak isteyenlerle defalarca karşılaşmıştı. Duruma göre ya onlara yardım ediyor ya da cesaretlerini kırıyordu. Bir kral oğlunun böyle alçakgönüllülük göstermesi hoşuna gitti.

"Söylendiğine göre emekliye ayrılacaktıydınız."

"Gizli tutmadım bu kararımı. Bir ya da iki yıl sonra, kralın onayını alınca görevimden ayrılacağım."

"Canınız sıkılmayacak mı?"

"Artık yoruludum. Yaşlılık, bir engel olarak karşıma çıkıyor."

"Uzun yılların tecrübesi, değeri biçilemeyen bir hazinedir."

"Ben de bu nedenle, Aşa gibi gençlere bu tecrübelerimi aktarıyorum. Yarın ülkemizin diplomasisinin sorumluluğunu onlar yüklenecekler."

"Seti'nin kararını tanı tamına onaylıyor musunuz?"

Yaşlı diplomat sıkıldığını hissetti.

"Sorunuzu pek anlayamadım?"

"Hititlere karşı duyduğumuz düşmanlık hâlâ geçerli mi?"

"Onları yanlış tanıyor olmayasınız?"

"Bizimle ticaret yapmayı arzu etmiyorlar mı?"

"Hititler, Mısır'ı ele geçirmek istiyorlar ve bu niyetlerinden hiç vazgeçmeyecekler. Kralın yönettiği etkili savunma politikasının yerini tutabilecek bir seçeneğimiz yok."

"Ya ben başka bir yol önerirsem?"

"Bundan babanıza söz edin, bana değil."

"Benim konuşmak istediğim kişi ise sizsiniz."

"Beni şaşırtıyorsunuz."

"Asya prenslikleri hakkında bana kesin bilgiler veriniz. Ben de size minnettarlığımı göstereyim."

"Böyle bir şey yapmaya hakkım yok. Toplantılar sırasındaki konuşmalar gizli kalmak zorundadır."

"Beni bu konuşmalar çok ilgilendiriyor."

"Israr etmeyiniz."

"Yarın hükümdarlık benim olacak, bunu hesaba katmalısınız."

Yaşlı diplomatın yüzü kıpkırmızı kesildi.

"Bu bir tehdit mi?"

"Henüz emekli değilsiniz, tecrübeniz benim için yararlanılması gereken bir hazine. Gizli müttefikim olunuz. Pişman olmayacaksınız."

Yaşlı diplomatın kendisini öfkeye kaptırmak gibi bir alışkanlığı yoktu; ama bu kez öfkeye kapıldı.

"Kim olursanız olun, istedikleriniz kabul edilir gibi değil! Nasıl olur da Firavun'un büyük oğlu kendi babasına ihanet etmeyi düşünebilir?"

"Rica ederim, sakın olun."

"Hayır, sakın olmayacağım! Davranışınız müstakbel bir hükümdara yakışmıyor. Babanızın bu durumdan haberi olması gerekir."

"Fazla ileri gidiyorsunuz."

"Çabuk terk edin burayı!"

"Kiminle konuştuğunuzun farkında mısınız?"

"Evet rezil bir kişiyle!"

"Susmanızı emrediyorum."

"Hiç beklemeyin."

"O zaman, konuşmanızı engelleyeceğim."

"Beni, engellemek ha..."

Soluğu kesilen yaşlı diplomat ellerini kalbine götürdü ve yere yıkıldı. Şenar uşaklara seslendi. Diplomatı yatağa yatırdılar. Hemen çağrılan doktor diplomatın ağır bir kalp krizi sonucu öldüğünü söyledi.

Şenar'ın şansı vardı. Tehlikeli bir hal alan girişimi mutlu bir sonla bitiyordu.

Güzel İset'in suratından düşen bin parçaydı.

Annesiyle babasının villasına kapandı, tenini soluklaştıran yorgunluğu bahane ederek Ramses'le görüşmeyi reddetti. Bu kez, kendisine haber vermeden Memfis'den ayrılmasının ve uzun süre dışarıda kalmasının hesabını ona ödetecekti. Birinci kattaki perdenin arkasına saklanarak oda hizmetçisiyle prensin konuşmalarını dinledi.

Ramses:

"Hanımefendinize, acil şifalar dilediğimi iletiniz ve ona artık gelmeyeceğimi söyleyiniz."

Genç kadın:

"Olamaz," diye haykırdı.

Perdeyi araladı, merdivenleri dörder dörder indi ve sevgilisinin kollarına atıldı.

"Görünüşe göre iyileşmişsiniz."

"Gitme, yoksa gerçekten hasta düşerim."

"Yani krala itaatsizlik etmemi mi istiyorsun?"

"Bu seferler çok can sıkıcı... Sen yokken, canım çok sıkılıyor."

"Yoksa şölen davetlerini kabul etmiyor musun?"

"Hayır, ama genç soyluların tekliflerini durmadan geri çevirmek zorunda kalıyorum. Sen benim yanımda olsaydın kimse beni rahatsız etmezdi."

"Bazen, boş yere yolculuk yapılmaz."

Ramses kenara çekildi ve genç kadına küçük bir kutu sundu. İset şaşkın bakışlarla Ramses'e baktı.

"Aç."

"Bu bir emir mi?"

"Keyfin nasıl istiyorsa öyle yap."

İset kutunun kapağını kaldırdı. İçindekini görünce hayranlıktan bir çığlık attı.

"Bu bana mı?"

"Sefer komutanının izniyle."

İset coşkuyla sevgilisini kucakladı.

"Boynuma taksana."

Ramses söyleneni yaptı. Firuze kolye genç kadının yeşil gözlerini sevinçten parıltıdı. Şimdi artık rakibelerini gölgede bırakabilecekti.

Ameni, hiçbir düş kırıklığının önleyemeyeceği bir inatla çöplüklerde araştırmalarını sürdürüyordu. Bir gün önce, bilmecenin birçok parçasını bulduğunu ve atölyenin adresiyle mal sahibinin adı arasında bir ilişki kurduğunu sanmıştı, ama yelkenleri suya indirmek zorunda kaldı. Ele geçirdiği yazı okunaklı değildi, eksik harfler vardı.

Sonuç alınamayacağı neredeyse yüzde yüz belli olan soruşturma, genç kâtibin özel sekreterlik görevini gerektiği gibi yapmasına engel olmuyordu. Ramses her geçen gün daha çok mektup alıyor, hepsine, nezaket kalıplarına uygun yazılmış yanıtlar vermek gerekiyordu. Ameni, prensin şöhretinin kusursuz olmasına çok önem veriyordu ve onun firuze madenlerine yaptığı yolculuğa ilişkin raporu tamamlamıştı.

Ramses, Ameni'ye:

"Ünün giderek artıyor," dedi.

"Kulis dedikoduları beni ilgilendirmez."

"Daha iyi bir göreve layık olduğun söyleniyor."

"Ben sana hizmet edeceğime dair söz verdim."

"Ameni, mesleğini düşün."

"Benim mesleğim belli."

Bu sürekli dostluk prensin yüreğini sevinçle kabartıyordu, ama ona layık olabilecek miydi? Ameni davranışıyla onun saygınlığını koruyordu.

"Soruşturmada ilerleme kaydettin mi?"

"Hayır, ama umudumu yitirmedim. Ya sen?"

"Kraliçenin araya girmesine rağmen, hiçbir ciddi ipucu elde edemedik."

Ameni:

"Bu işin sorumlusunun adını kimse ağzına almaya cesaret etmiyor," dedi.

"Haksız da değiller aslında. Ortada kanıt yokken suçlamak, çok büyük bir hata olur."

"Senin böyle konuştuğunu görünce çok seviniyorum. Giderek Seti'ye daha çok benzediğini biliyor musun?"

"Onun oğluyum."

"Şenar da onun oğlu... Yine de onun başka bir soya ait olduğuna dair herkes yemin ederdi."

Ramses huzursuzdu. Musa tam Mer-Ur haremüne dönmek üzere iken neden saraya davet edilmişti? Sefer sırasında, arkadaşı hiçbir kusur işlememişti; tam tersine madencilerle askerler, onu eşsiz bir insan olarak övmüşler ve öteki levazımcıların onu örnek almalarını arzu ettiklerini söylemişlerdi. Ancak dedikodu ve iftira hiç durmuyordu. Musa'nın halkça tutulup **sevilmesi**, yüksek seviyedeki yeteksiz bazı bürokratların konumlarına gölge düşürmüş olabilirdi.

Ameni, soğukkanlılığını yitirmeden yazılarını yazmayı sürdürüyordu.

"Sen endişe etmiyor musun?"

"Musa için endişelenmiyorum. O senin gibidir; felaketler onu yıkacağına daha da güçlendirir."

Bu sözler Ramses'i pek tatmin etmedi. **Yahudinin** karakteri öylesine şeffaftı ki saygı yerine daha çok kıskançlık uyandırırđı.

Ameni:

"Sıkıntıdan patlamak yerine, krallık kararlarını okusan daha iyi olmaz mı?"

Prens, canla başla çalışmaya başladı. Ama kendini işe vermek için zorlanıyordu. Belki on kez ayağa kalktı, terasa çıkıp gezindi.

öğleden az önce Musa'nın, davet edildiğı idari binadan çıktığını gördü. Prens sabır gösterecek durumda değildi, merdivenleri **yuvarlanırcasına** indi, arkadaşına doğru koştu.

Yahudi, soğukkanlılığını yitirmiş gibi görünüyordu.

"Anlat!"

"Bana kraliyet şantiyelerinde ustabaşılık görevi teklif edildi."

"Harem bitti mi?"

"Saraylarla tapınakların inşaatına **katılacak**, kentten kente gitmek zorunda kalacağım. Görevim, ustabaşının yönetiminde çalışmaları denetlemek."

"Kabul ettin mi?"

"Haremin uyuşturucu yaşantısına yeğlenmez mi?"

"Öyleyse bu bir arkadaş toplantısına vesile olur. Aşa **burada**, Setau da. Bu akşam birlikte eğlenelim."

Kap'neski öğrencileri çok coşkulu bir gece geçirdiler. Profesyonel dansözler, şarap, et, **tatlılar**... Her şey gayet mükemmeldi. Setau birkaç yılan öyküsü anlattı ve özel dairelerine kendi eliyle koyduğu yılanlardan kurtardığı güzel kadınları nasıl baştan çıkardığını açıkladı. Biraz ahlaksızlık olarak nitelediği bu davranış onu sonu gelmez uğraşısının tekdüzeliğinden kurtarıyordu.

Herkes kendi yazgısından söz etti. Ramses kendini orduya, **Ameni** kâtipliğe, Aşa diplomasiye adamıştı. Musa ise bayındırlık işleriyle, Setau da sevgili sürüngen arkadaşlarıyla uğraşacaktı. Bundan sonraki görüşmelerinde birbirlerini mutlu ve başarılı görebilecekler miydi?

Toplantıdan, yanında Nubyeli bir dansözle ilk ayrılan Setau oldu. Musa ise, **Seti'nin** dev gibi bir proje inşa etmek istediği **Karnak'a** hareket etmeden önce birkaç saat uyumak **istiyordu**. İçkiye pek alışık olmayan Ameni, yumuşacık yastıkların üzerinde **uyuyakaldı**. Geceye hoş bir koku yayılmıştı.

Aşa, Ramses'e

"Çok garip," dedi, "kent o kadar sessiz ki."

"Daha değişik mi olması gerekiyordu?"

"**Asya'daki** ve **Nubye'deki** yolculuklar beni daha bir uyanık yaptı. Sahte bir güvenlik içinde yaşıyoruz. Güneyde olduğu gibi kuzeyde de tehlikeli uluslar bizim zenginliğimizi ele geçirmek istiyorlar."

"Kuzeyde Hititler var... Ya güneyde?"

"**Nubyelileri** unuttun mu?"

"Onlar bizim egemenliğimiz altına gireli o kadar çok oldu ki!"

"Oraya gitmeden ve keşif görevini yönetmeden önce ben de öyle düşünüyordum. Orada resmi olmayan birçok konuşmaya tanık oldum ve sonunda, sarayda söylenenlerin tersi bir gerçeklikle karşılaştım."

"Bilmece gibi konuşuyorsun."

Hassas ve kibar bir kişi olan Aşa'nın konuksever olmayan bölge-

lerde uzun süre görev yapmaya elverişli bir karakter yapısına sahip olmadığı görülmüyordu. Böyle olmakla birlikte, en zor durumda bile mizacında bir değişiklik olmuyor, ses tonunu asla yükseltmiyor, her türlü felaket karşısında serinkanlılığını hiç kaybetmiyordu. Dışardan hemen fark edilmeyen güçlülüğü ve kıvraklığı onu küçümseyenleri şaşkına çeviriyordu. O anda Ramses, Aşa'nın hiçbir görüşünün ihmal edilmemesi gerektiğini anladı. Pimpirikli davranışları yanıltıcıydı. Sıradan görünümünün altında kararlı ve kendinden emin bir adam saklanıyordu.

"Devlet sırlarından söz ettiğimizi biliyor musun?"

Ramses alaycı bir ifadeyle,

"Bu senin uzmanlık alanın," dedi.

"Bu kez doğrudan doğruya seni ilgilendiriyor. Bu nedenle, dost sıfatıyla söylüyorum, sana vereceğim bilgiyi Şenar'dan önce öğrenmeye layık olduğunu düşünüyorum. Yarın sabah, Firavun'un toplayacağı konsey üyelerinin arasında o da olacak."

"Benim yüzümden, verdiğin söze ihanet mi edeceksin?"

"Ben ülkeme ihanet etmiyorum, çünkü bu işte senin de bir rol alman gerektiğine kesinlikle inanıyorum."

"Daha açık söyler misin?"

"Uzmanların tam aksine, benim fikrime göre Nubye'nin bir bölgesinde bir isyan hazırlanıyor. Bunu olağan bir protesto hareketi olarak görmemek gerekir. Bu isyan sonucunda, Mısır ordusunun hiç gecikmeden müdahale etmemesi halinde sayısız kurban verilebilir."

Ramses şaşkına dönmüştü.

"Böylesi inanılmaz bir varsayımı sunma cesareti gösterebildin mi?"

"Kanıtlarımı ortaya koyarak yazılı olarak bildirdim. Ben kâhin değilim, sadece uyanık ve akli başında bir insanım."

"Nubye'nin genel valisi ve generalleri, sayıkladığını öne sürerek seni suçlayacaklar!"

"Doğru, ama Firavun ile müşavirleri benim raporumu okuyacaklar."

"Neden senin yazdıklarım kabul etsinler?"

"Çünkü gerçeği yansıtıyorlar da ondan. Gerçek bizim hükümdarımızın kılavuzu değil mi?"

«Evet, ama..."

"Kuşkuyu bırak da hazırlan."

"Hazırlanmak mı?"

"Firavun isyanı bastırmaya karar verdikten sonra, yanında oğullarından birini götürecektir. Bu sen olmalısın, Şenar değil. Gerçek bir asker olarak kendini kabul ettirmen için işte hayal ettiğin fırsat."

"Ya yanıyorsan..."

"Buna imkân yok; yarın sabah erkenden sarayda ol."

Firavun'un konsey üyelerini topladığı saray bölümünde alışılmadık bir canlılık vardı. Konsey üyeleri 'eşsiz dokuz arkadaş', generaller ve birkaç bakandan oluşuyordu. Genelde Firavun veziriyle görüşmekle yetinir, önemli olduğuna karar verdiği dosyalar üzerinde uzun uzun dururdu. O sabah tüm konsey üyelerini, hiçbir açıklama yapılmadan, aceleyle toplanmıştı; üstelik bu kez, üyelerin dışında başkaları da çağırılmıştı konseye.

Ramses, vezir yardımcısına başvurdu ve Firavun'la görüşme isteğinde bulundu. Bir süre sabretmesini istediler. Seti, gevezelikten hoşlanmadığı için prens toplantısının çok kısa süreceğini sandı. Durum tam tersi oldu. Görüşmeler anormal bir biçimde uzadı. öğle yemeği vakti geçmiş, toplantı öğleden sonra da sürmüştü. Anlaşmazlıklar toplantıya katılanları karşı karşıya getiriyor ve firavun, doğru yolu takip ettiğine kesin emin olmadan önce hiçbir şeyi kestirip atmıyordu.

Güneş batarken 'eşsiz dokuz arkadaş', arkalarından gelen generallerle konsey salonundan çıktılar. Yüzlerinde endişeli bir ifade vardı. On beş dakika sonra, vezirin yardımcısı, Ramses'i almaya geldi.

Bu kez prensi Seti değil, Şenar kabul etti.

"Firavun'u görmek istiyorum."

"Şu anda meşgul. Ne istiyorsun?"

"Gene geleceğim."

"Ramses, sana yanıt verecek yetkiye sahibim. Benimle konuşmayı reddedersen, rapor yazarım. Babam bu davranışından hoşlanmayacaktır. Bana saygı borçlu olduğunu defalardır unutuyorsun."

Bu tehdit Ramses'i etkilemedi, çünkü gerekirse her şeyini kaybetmeye hazırdı.

"Biz kardeşiz Şenar; yoksa bunu unutuyor musun?"

"Karşılıklı **durumumuz...**"

"Dostluk ve güven bize yasaklandı mı?"

Bu açıklama Şenar'ı allak bullak etti, ses tonu biraz daha yumuşadı.

"Elbette **hayır...** Ama sen bu kadar taşkınlık yapar, böylesine öfkelenirsen..."

"Ben kendi yolumdan gidiyorum; sen de seninkinden. Yanılgı dönemi artık sona erdi."

"Ya... senin yolun ne?"

"Ordu."

Şenar çenesini okşadı.

"Orada parlak görevler yapacaksın. Bu **doğru...** Hangi nedenle Firavun'u görmek istiyordun?"

"Nubye'de onun yanında çarpışmak için."

Şenar yerinden sıçradı.

"Nubye'de savaş olacağını kim söyledi sana?"

Ramses soğukkanlılığını bozmadı.

"Ben kral kâtibi ve üst rütbeli bir subayım. Sadece savaş alanında yükleneceğim esas görevim belli değil. Bu görüşmeyi sağla bana."

Şenar ayağa kalktı, odanın içinde aşağı yukarı dolaştı, sonra yeniden yerine oturdu.

"Aklından çıkar bunu."

"Neden?"

"Çok tehlikeli."

"Sağlığım için mi endişe ediyorsun?"

"Kanı asil olan bir prens yersiz tehlikelere atılmaz."

"Firavun birliklerimizin başında olmayacak mı?"

"İsrar etme. Senin yerin orası değil."

"Bilakis!"

"Kararım karardır."

"Bu kararı babamın vermesini isteyeceğim."

"Rezalet çıkarma, Ramses. Ülkenin protokolle ilgili çatışmalar-dan daha başka sıkıntıları var."

"Yolumu kesmekten vazgeç Şenar."

Tahtın mirasçısının yuvarlak yüzü sertleşti.

"Beni neyle suçluyorsun?"
 "Tayinim yapıldı mı?"
 "Buna karar vermek krala aittir."
 "Senin teklifin üzerine..."
 "Düşünmeye ihtiyacım var."
 "Çabuk ol."

Aşa çevresine bakındı. Oda oldukça genişti. İki pencere hava akımını sağlayacak biçimde karşılıklı yerleştirilmişti. Duvarlar ile tavan çiçekli kumaşlar ve kırmızı-mavi geometrik motiflerle süslenmişti. Birkaç sandalye, alçak bir masa, kaliteli hasırlar, içine gerekli eşyaların yerleştirildiği çekmeceler, bir papirüs dolabı odanın başlıca mobilyasıydı. Dışişleri Bakanlığı'nda verilen büro ona tamamen uygun göründü. Bakanlıkta bu kadar konfordan yararlanan genç memurların sayısı çok azdı.

Aşa, sekreterine mektupları yazdırdı, bakanın bir dâhi olarak nitelendirdiği yeni arkadaşlarını merak eden meslektaşlarını kabul etti. Sonra iyi bir gelecek vaat eden her yeni memuru tanımak isteyen Şenar'ı karşıladı.

"Memnun musunuz?"
 "Daha azı ile bile memnun olunabilirdi."
 "Firavun sizin çalışmanızı çok takdir etti."
 "Benim sadakatim Majestelerini memnun etsin yeter."
 Şenar büronun kapısını kapattı ve alçak sesle konuştu.

"Ben de sizin çalışmanızı beğeniyorum. Sizin sayenizde Ramses farkına varmadan *tuzağa* düştü. Tek hayali Nubye'de savaşıyordu! Elbette onu daha fazla heyecanlandırmak için, önce isteklerini reddettim, sonra da azar azar razı oldum."

"Tayinini elde edebildi mi?"

"Firavun, ilk çarpışma deneyimini kazanması için onu Nubye'ye götürmeyi kabul etti. Ramses, Nubyelilerin korkunç birer savaşçı olduklarını ve söz konusu isyanın kanlı geçeceğini bilmiyor. Firuze madenlerine yaptığı gezinti onu coşturdu. Kendisini şimdi den eski bir savaşçı sayıyor. Ona kalsaydı, böyle bir sefere katılma düşüncesi aklına bile gelmezdi. Bu işi iyi kotardık, değil mi, dostum?"

"Umarım."

"Şimdi de sizden bahsedelim mi Aşa? Ben nankör değilim. Siz genç bir diplomatın yeteneklerini parlak bir biçimde sergiliyorsunuz. Biraz sabredin, iki ya da üç önemli ve dikkat çekici rapordan sonra **terfiler** birbiri ardına gelecek."

"Benim tek tutkum ülkeme hizmet etmektir."

"Elbette, benim düşüncem de o, ama daha üstün duruma geçmek daha etkili olma olanağını sağlar. Asya ilginizi çeker mi?"

"Bizim diplomasimizin öncelikli faaliyet alanı Asya değil mi?"

"**Mısır**'ın sizin gibi değerli profesyonellere ihtiyacı var. Kendinizi geliştirin; öğrenin, dinleyin ve bana sadakat gösterin. Pişman olmazsınız."

Aşa eğildi.

Mısır halkı savaştan pek hoşlanmamasına **rağmen**, **Seti'nin** Nubye seferinden hiç endişelenmiyordu. Nasıl olur da zenci kabileleri düzenli ve güçlü bir orduya karşı koyabilirdi ki? Bu sefer, gerçek bir çatışmadan çok bir polis operasyonuna benziyordu. Sertçe cezalandırılan isyancılar kolay kolay başlarını kaldıramayacaklardı. Nubye bundan sonra sakin bir eyalet olacaktı.

Aşa'nın kaygı verici raporu sayesinde, **Şenar**, Mısırlıların güçlü bir direnmeyle karşılaşacaklarını biliyordu. Ramses, kahramanlığını gençliğinin çılgınlığı ile kanıtlamaya çalışacaktı. Geçmişte Nubyelilerin oklarıyla baltalan; ihtiyatsız ve kendilerini herkesten üstün gören askerlerin varlığını sona erdirmişti. Ramses de aynı hatayı işleyecekti.

Talih Şenar'ın yüzüne gülüyordu. Piyonlarını iktidar oyununu kazanacak biçimde oynatıyordu. Firavun'un yoğun çalışmaları kendini tüketmesine yol açıyordu. Çok yakın bir gelecekte, büyük öğlunu krallık naibi olarak ilan etmek ve ona giderek daha çok girişimde bulunma yetkisi vermek zorunda kalacaktı. Soğukkanlılığını korumak, sabırsızlık göstermemek, saman altından su yürütmek; işte başarının anahtarları.

Ameni ana iskeleye kadar koştu. Koşuya alışık olmadığı için çok yavaş ilerliyordu ve gemilerle giden askerleri uğurlayan kalabalığı zorlukla yardı. Yeni bir çöplüğü incelerken çok önemli, belki de kesin bir ipucu bulmuştu.

Ramses'in sekreteri unvanı, güvenlik kordonunu kolaylıkla geçmesini sağladı. Rihtıma ulaştığı zaman nefes nefeseydi.

"Prensin gemisi hangisi?"

Görevli subay:

"Gitti," diye yanıt verdi.

Seti'nin hükümdarlığının sekizinci yılında, kış mevsiminin ikinci ayının yirmi dördüncü gününde Memfis'i gemiler içinde terk eden Mısır ordusu güney yönünde hızla ilerledi. Asuan'da gemilerden inildi, ilk çağlayanın kayalıkları karadan geçildi ve sonra tekrar gemilere binildi. Aslında Nil'in suları, onların tehlikeli geçitlerden gemiyle geçmelerine imkân sağlayacak kadar kabarmıştı. Yine de Firavun, bu tip koşullarda kullanılacak gemileri Nubye'ye saklamayı tercih etmişti.

Ramses çok mutluydu. Ordunun kâtibi olarak görevlendirilmişti. Babasından doğrudan aldığı emirlerle, seferi yönetiyordu. Bu nedenle babasıyla aynı gemideydi. Teknenin ön ve arka tarafı su düzeyinin üstünde kalkık, hilal biçimindeydi. Biri iskele, öteki sancak tarafında bulunan iki dümen, geminin yumuşak ve çabuk manevra yapmasına yarıyordu. Çok geniş bir yelken, çok uzun bir direk tarafından tutuluyor, kuzeyin güçlü rüzgârıyla şişiyordu. Tayfalar sık sık halatların gerginliğini kontrol ediyorlardı.

Geminin ortasındaki büyük kamara yatak odaları ve bürolara bölünmüştü. Teknenin pruvası ile kıç tarafındaki daha küçük kamara gemi kaptanı ile iki dümen yekesini kullanan gemicilere ayrılmıştı. Kral gemisinde olduğu gibi savaş filosunun öteki gemilerinde de neşeli bir hava esiyordu. Denizcilerle askerler tehlikesiz bir gezinti yaptıklarını düşünüyorlardı. Subaylar da onlarla aynı fikirdiydi. Hepsi kralın talimatlarını okuyup anlamışlardı: sivillere saldırganca davranılmayacak, kimse zorla askere alınmayacak ve keyfe bağlı hiçbir tutuklama yapılmayacaktı. Zaten ordunun varlığı korku yaratacağından düzeni sağlamak kolay olacaktı. Terör ve yağma yasaktı. Bu talimatlara uymayanlar en ağır biçimde cezalandırılacaklardı.

Nubye, Ramses'i büyüledi. Seyahat süresince geminin pruvasından ayrılmadı. Issız tepeler, granit adacıklar, çöle inat varlığını sürdüren ince yeşil bir şerit, masmavi bir gök; bunların hepsi değişme-

yen aydınlık bir manzara oluşturunuyordu. Yamaçlarda inekler uyukluyor, su aygırları ırmakta serinliyorlardı. **Leylekler**, flamingolar ve kırlangıçlar, şebeklerin oynadığı palmyelerin üzerinde uçuyordu. Ramses, bu vahşi bölgeye hemen ısındı. Burası Ramses'in doğasına tıpatıp uyuyordu; ikisi de aynı baş eğmez ateşle yanıyordu.

Asuan'dan ikinci çağlayana kadar Mısır ordusu sakin bir bölgeden geçti; sessiz köylerde durdu, köylülere tahıl ve ufak tefek eşyaları dağıtıldı. Uzun süreden beri barışın egemen olduğu **Uauat**⁽¹⁾ adındaki bu bölge, üç yüz elli kilometrelik bir araziye yayılmıştı. Ramses sanki rüyadaymış gibi mutluydu; bu topraklar onun ruhuna sesleniyordu.

inanılmaz bir anıt olan dev boyutlardaki Buhen kalesini görünce, Ramses düşlerinden uyandı. Kalenin tuğladan yapılmış duvarları on bir metre yüksekliğinde, beş metre kalınlığındaydı. Kalenin dikdörtgen biçimindeki kulelerinden bakan Mısırlı nöbetçiler ikinci çağlayan ile çevresini gözetliyorlardı. Mısır kalelerinden oluşan savunma hattı, Nubyelilerin her türlü saldırısını durduracak güçteydi. Bu kalelerden en önemlisi Buhen'di. Üç bin asker barındırıyor ve kuryeler yoluyla Mısır'la sürekli haberleşiyordu.

Seti ile Ramses kalenin çöle bakan ana girişine yaklaştılar. Burada, tahta köprüyle birbirine bağlanan iki kapı vardı. Muhtemel bir saldırı böyle bir yerde sıkışıp, okların, mızrakların ve sapanla fırlatılan taşların altında ezilip giderdi. Üç delikli mazgallar öyle bir düzenlenmişti ki çapraz ateş altında kalan hiç kimse oradan kurtulamazdı.

Askerlerin bir kısmı, kale duvarının hemen dibinde kurulmuş küçük kente girmişti bile. Kentte bir kışla, şirin evler, depolar, atölyeler, bir pazar ve sağlık tesisleri vardı. Nubye'nin ikinci kenti olan **Kuş'a** girmeden önce burada birkaç saat dinlenmekten pek hoşlanacaktı. Şu an için ordunun morali çok iyi durumdaydı.

Kale komutanı kralla oğlunu **Buhen'in** tören salonuna aldı. Bu salon ayrıca mahkeme olarak kullanılıyordu. Saygın konuklara serin bira ile hurma ikram edildi.

Seti:

"Nubye genel valisi yok mu?" diye sordu.

(1) "Ateşler içinde, çok sıcak" anlamına gelir.

"Gecikmez, Majeste."

"Evinde değil mi?"

"Hayır, **Majeste**, üçüncü çağlayanın güneyinde bulunan İrem bölgesindeki durumu bizzat görmek istedi."

"**Durum...** Yani, isyan mı demek istiyorsunuz?"

Komutan bakışlarını Seti'den kaçırды.

"isyan sözcüğü biraz abartılı."

"Genel vali birkaç hırsız yakalamak için bu kadar uzağa gider mi?"

"Hayır **Majeste**, bölgeyi mükemmel bir biçimde kontrol ediyoruz**ve...**"

"Peki, birkaç aydan beri raporlarınızda neden ortada bir tehlike yokmuş gibi gösteriyordunuz öyleyse?"

"Objektif olmaya **çalıştım**. İrem'deki Nubyeliler biraz kıpırdanıyorlar, doğru, **ama...**"

"**İki** kervana saldırıldı, yağmacılar bir kuyu ele geçirdi, bir haberalma subayı **öldürüldü...** Bütün bunlar küçük kıpırdanmalar mıdır?"

"Daha kötülerini de gördük Majeste."

"Doğru, ama o zaman cezalar verilmiş ve hemen uygulanmıştı. Şimdi ise genel vali ile siz **suçluları** yakalama konusunda beceriksizlik gösterdiniz. Bu adamlar onlara hiçbir şey **yapamayacağımızı** sanıyorlar ve gerçek bir ayaklanmayı kışkırtmak için hazırlık **yapıyorlar.**"

Komutan:

"Benim görevim sadece savunmak," diye itiraz etti. "Hiçbir isyancı Nubyeli, kalelerimizden oluşan savunma hattını aşamaz."

Seti'nin öfkesi daha da arttı.

"Yoksa **siz**, bizim Kuş ve İrem'i isyancılara terk edeceğimizi mi düşünüyorsunuz?"

"Böyle bir şeyi bir an bile düşünmedik, Majeste!"

"Ama gerçekler öyle göstermiyor."

Üst rütbeli subayın gevşekliği Ramses'i tiksindirdi. Böylesi alçaklar Mısır'a hizmet etmeye layık değillerdi. Babasının yerinde o olsaydı hemen bu subayın rütbesini söker, cepheye, ön hatlara gönderirdi.

"Bana öyle geliyor ki bazı ufak tefek ayaklanmalar rahatımızı bozdu **diye**, birliklerimizi seferber etmek gereksiz."

"Ya **kayıplarımız?**"

"Umarım, kayıp vermemişsinizdir. Genel vali deneyimli bir müfrezenin başında gitti. Nubyeliler onu görür görmez silahlarını bırakacaklardır."

"**Üç** gün daha **sabredeceğim**, bir gün bile fazla değil; ondan sonra duruma kendim **elkoyacağım**."

"Buna gerek kalmayacak Majeste, fakat sizi burada ağırlamak bizim için büyük bir onur. Bu akşam küçük bir eğlence **düzenledim**..."

"Bu eğlenceye katılmayacağım; siz askerlerimin rahat etmesini sağlayın **yeter**."

İkinci çağlayandan daha vahşi ve görkemli bir manzara olabilir miydi? Yüksek dik kayalıklar arasına sıkışan Nil, köpüklü suları ile şiddetle çarptığı dev bazalt ve granit blokları arasından kendine geçit açmaya çalışıyordu. Nehir âdeta fokurduyor, öfke ile saldırdığı engelleri aşıyor ve geniş bir yatağa kavuşuyordu. Nehrin her iki yanında, bir kum seli gibi uzanan çöl, nehir yatağını oluşturan kırmızı ve mavi renkli kayalara çarparak duruyordu. Sağda solda tek **tük** palmyeler, ikiye ayrık gövdeleriyle manzaraya yeşil bir dekor oluştuyordu.

Ramses, Nil'in bu şiddet dolu geçişini benliğinde hissediyor, kayalara karşı yaptığı saldırılarında ona eşlik ediyor, onunla zaferini kutluyordu. Irmakla onun arasında tam bir ortaklık kurulmuştu.

Kimsenin gerçekleşeceğine inanmadığı muhtemel savaş yerinden bir mil uzaktaki Buhen kentinde halk sevinç içindeydi. On üç Mısır kalesi binlerce saldırganın cesaretini kırarak **güçteydi**. İrem ülkesine gelince, geniş ekili topraklara sahip olduğu için kimsenin bozmayı düşünemeyeceği bir barışın güvencesiydi. Seti de, kendisinden evvelki hükümdarların yaptıklarına uyarak, herkesi etkilemek ve barışı sağlamlaştırmak için askeri gücünü göstermekle yetinmişti.

Ordugâhı dolaşan Ramses, hiçbir askerin savaşı aklının ucundan bile geçirmedişini fark etti. Bir kısmı **uyuyor**, bir kısmı iyice yiyip içiyor, kimileri çok güzel Nubyeli kadınlarla sevişiyor, bazıları da barbut oynuyordu. Mısır'a dönmekten söz ediliyor, ama herhangi bir çarpışma için gerekli hazırlık yapılmıyordu.

Durum böyle iken genel vali hâlâ İrem'den dönmemişti.

Ramses, insanların doğal eğiliminin esas olanı kabul etmeyip birtakım yanılsamalarla beslenmek olduğunu saptadı. Gerçek onlara öylesine anlamsız geliyordu ki özgürlüğe kavuşma inancıyla kafalarını ham hayallerle dolduruyorlardı. İnsan hem asker kaçağı, hem de katil olabiliyordu. Prens umutlarına denk düşme de olaylar karşısında geri adım atmayacağına dair yemin etti. Tıpkı Nil gibi kayalara saldıracak ve galip gelecekti.

Ordugâhın batı ucunda, çöl yönünde bir adam çömelmiş ve bir hazineyi saklamak istercesine kumu kazıyordu.

Kuşkulanan Ramses, eli kılıcında yaklaştı.

"Ne yapıyorsun?"

Soruya güç bela duyulabilen bir ses yanıt verdi:

"Sus, gürültü etme!"

"Soruma cevap ver."

Adam ayağa kalktı.

"Yaptığını gördün mü? Onu kaçırdın."

"Setau! Gönüllü asker mi oldun?"

"Elbette ki hayır... Siyah bir kobranın bu delikte yuvalandığını sanıyorum."

Çok cepli garip bir manto giymiş, tıraşlı, soluk benizli, ay ışığında siyah saçları parlayan Setau'nun askere benzer bir hali yoktu.

"Usta büyücülerin söylediklerine bakılacak olursa Nubye yılanlarının zehiri son derece nitelikliymiş. Böyle bir sefer benim için bulunmaz bir fırsattı!"

"Ya tehlikesi?... Savaş söz konusu!"

"Ben kan kokusu almıyorum. Bu aptal askerler tıkınıp sarhoş olmaktan başka bir şey bilmezler. Aslında sefere çıkmak, yaptıkları işin en tehlikesiz yanı."

"Bu sessizlik devam etmeyecek."

"Bu, kesin bilgi mi, yoksa bir tahmin mi?"

"Firavun bunca askeri buraya basit bir geçit töreni için mi getirdi sanıyorsun?"

"Benim için önemli değil; yeter ki ben yılanlarımı yakalayayım. Renkleri ve boyları harika! Saçma sapan bir savaş için hayatım tehlikeye atacağına, benimle çöle gelebilirsin. Çok güzel yılanlar tutardık."

"Babamın emri altındayım."

"Bense özgürüm."

Setau toprağa uzandı ve hemen uyudu. O, gece sürüngeçlerinin hücumuna uğrayacağından kuşku duymayan tek Mısırlıydı şüphesiz.

Ramses çağlayanı seyrediyor ve Nil'in bitmez tükenmez gayretini kendisinin gayreti gibi benimsiyordu. Ortalık ağarmak üzereyken arkasında biri belirdi.

"Uyumayı unuttun mu, oğlum?"

"Setau'nun başında bekliyordum. Bir sürü yılanın yakınına kadar sokulduğunu, bir süre hareketsiz durduktan sonra uzaklaştıklarını gördüm. O uykudayken bile yılanların üzerindeki etkisini kaybetmiyor. Bir hükümdar da böyle değil midir?"

Seti:

"Genel vali döndü," dedi.

Ramses babasına baktı.

"İrem'i yatıştırmış mı?"

"Beş ölü, on ağır yaralı ve hızla geri çekilen askerler: İşte yapıldığı! Arkadaşın Aşa'nın tahminleri doğru çıkıyor. Bu çocuk mükemmel bir gözlemci. Elde ettiği bilgilerden çok iyi sonuçlar çıkarıyor."

"Bazen keyfimi kaçırıyor, ama zekâsına diyecek yok."

"Ne yazık ki birçok danışmana karşı haklı çıkan o oldu."

"Savaş mı çıkacak?"

"Evet Ramses. Savaştan nefret ettiğim kadar hiçbir şeyden nefret etmem, ama bir Firavun ne âsileri ne de kargaşalığı kışkırtanları başışlayabilir. Aksi takdirde, Maât hükümrancılığının sonu gelir ve her yerde kargaşa baş gösterir. Bu da küçük büyük herkes için felaket demektir. Mısır, kuzeyde Kenan Ülkesi ile Suriye'yi, güneyde de Nubye'yi kontrol altında bulundurarak istiladan korunuyor. Kral, Akenaton gibi zayıf davranacak olursa, ülkeyi büyük bir tehlikenin içine sokmuş olur."

"Çarpışacak mıyız?"

"Umalım ki Nubyelilerin akli başına gelsin. Ağabeyin senin tayinini onaylamam için çok ısrar etti. Senin askerlik niteliklerine sahip olduğunu bildiği anlaşılıyor. Ama düşmanlarımız çok korkunçtur.

Kendilerinden geçtikleri zaman yaralarına aldırış etmeden ölünceye kadar çarpışırlar."

"Çarpışmak için uygun olmadığımı mı düşünüyorsunuz?"

"Yersiz bir tehlikeye kendini atmak zorunda değilsin."

"Bana bir sorumluluk verdiniz. Bu tehlikeyi göze alacağım."

"Senin var olman daha değerli değil mi?"

"Hiç de değil. Sözüne ihanet edenin yaşama hakkı yoktur."

"Âsiler yola gelmezlerse dövüş öyleyse. Boğa gibi, aslan gibi, şahin gibi dövüş. Fırtına gibi şimşek çaktır. Yoksa yenilgiye uğrarsın."

Ordu, ikinci çağlayanı ve kaleyi koruyan barajı aşp, görünürde sakin, ama yiğitlikleri dillere destan güçlü kuvvetli Nubyelilerin yaşadığı Kuş kentine girmek üzere istemeye istemeye Buhen'i terk etti. içinde genel valinin yazlık sarayının da yer aldığı **Şaat** kalesinin yükseldiği Say adasına kadar yolculuk çok kısa sürdü. Say'ın birkaç kilometre aşağısında Ramses başka bir ada keşfetti. **Amara** adındaki bu adanın vahşi güzelliği onu kendine bağlamıştı. Kader yüzüne gülecek olursa, babasından bu adanın üzerine **Nubye'nin** görkeminin belirtisi olarak küçük bir tapınağın yapılmasını isteyecekti.

Şaat'da neşeli türküler sona erdi. Buhen kalesi kadar önemli olmayan bu küçük kale, irem'in zengin ovalarından kaçmış sığınmacılarla ağzına kadar dolmuştu. Valinin zayıf tepkisinden aldıkları cesaretle, zafer sarhoşu iki kabile, üçüncü çağlayanı aşmış, kuzeye doğru ilerliyordu. Eski hayal yeniden canlanıyordu: Kuş ülkesini ele geçirmek, Mısırlıları kovmak ve kalelere karşı bir saldırıya geçmek.

Şaat önlerindeki ilk kaleydi.

Seti hemen alarm verilmesini emretti. Her mazgala bir okçu, kulelerin tepelerine de sapan kullananlar yerleştirildi. Hendekleri siper gibi kullanan piyadeler yüksek tuğla duvarların dibine yayılmıştı.

Sonra Firavun'la oğlu, Nubye'nin sessiz ve bitkin genel valisi ile birlikte kale komutanını sorguya çektiler.

Komutan:

"Haberler çok üzücü," diye itiraf etti. "Bir haftadan beri, ayaklanmaya inanılmaz sayıda gönüllü katılıyor. Genellikle kabileler aralarında kavga ederler ve her türlü birleşmeyi geri çevirirlerdi. Bu kez anlaşıyorlar! Buhen'e birçok yazılı bildiri **gönderdim, ama...**"

Genel valinin orada olması nedeniyle kale komutanı ağır suçlamalarda bulunmamak için kendini tuttu.

Seti:

"Devam edin," diye emretti.

"Zamanında müdahale edilseydi, bu isyan işin başında bastırılırdı. Şimdi kendi kendime düzenli bir biçimde geri çekilsek daha akıllıca olmaz mı diye soruyorum."

Ramses allak bullak olmuştu. Nasıl oluyor da Mısır'ın güvenliği ve sorumluluğunu yüklenen bu kişiler böylesine korkak ve basiretsiz olabiliyorlardı?

"Bu kabileler bu kadar korkunç mu?" diye sordu.

Komutan:

"Yırtıcı hayvanlardan farksızlar," diye yanıt verdi. "Ne ölümden korkarlar, ne de acıdan. Dövüşmekten ve adam öldürmekten zevk alırlar. Uluyarak saldırıya geçtikleri zaman önlerinden kaçan hiç kimseyi suçlayamam."

"Kaçmak mı? Ama bu ihanettir!"

"Siz de onları gördüğünüz zaman anlayacaksınız. Sadece sayıca çok üstün bir ordu onları durdurabilir. Bugün ise düşmanımızın yüzlerce kişiden mi, yoksa binlerce kişiden mi oluştuğunu bilmiyoruz."

Seti:

"Sığınmacılarla birlikte Buhen'e gidin ve genel valiyi de yanınızda götürün," diye emretti.

"Size takviye birlikleri göndermem gerekiyor mu?"

"Duruma göre ben size haber göndereceğim. Nil'i kapatın ve bütün kaleleri muhtemel bir saldırıyı püskürtecek biçimde hazırlayın."

Genel vali yavaşça çekildi. Ağır şekilde cezalandırılacağını düşünmüştü. Kale komutanı, sığınmacıların kaleyi boşaltması için gerekli hazırlıkları yaptı. İki saat sonra uzun yürüyüş kolu kuzeye doğru yola çıktı. Şaat'da Firavun, Ramses ve birdenbire morali bozulan bir askerden başka kimse kalmamıştı. Kana susamış on bin zencinin kaleye saldıracağı, Mısırlılar'ın son ferdine kadar kılıçtan geçirileceği haberi kulaktan kulağa yayılıyordu.

Seti, gerçeği birliklere bildirme görevini Ramses'e verdi. Genç adam gerçekleri anlatıp söylentileri önlemekle kalmadı, yok olma pahasına da olsa hepsinin cesur olmaları gerektiğini ve ülkelerini korumakla görevli olduklarını söyledi. Kullandığı sözcükler sade ve

dolambaçsızdı. Coşkusunun onlara da geçtiğini fark etti. Kralın oğlunun da onlarla birlikte, hiç ayrıcalığı olmadan dövüşeceğini öğrenen askerler umutlandılar. Ramses'in ateşli davranışı, Seti'nin strateji yeteneğine eklenince askerler felaketten kurtulacaklardı.

Kral muhtemel bir saldırıyı beklemektense güneye doğru ilerlemeyi kararlaştırdı. Şayet düşman çok kalabalıksa geri çekilecekti, ama yine de saldırmak ona daha uygun görünüyordu. En azından oldukları yerde kalacaklardı.

Uzun gece boyunca Seti, Ramses'le birlikte Kuş ülkesinin haritasını inceledi ve ona coğrafya işaretlerini öğretti. Firavun tarafından gösterilen bunca güven genç adamın gönlünü sevinç ve mutlulukla doldurmuştu. Öğretilenleri çabucak öğrendi ve hiçbir ayrıntıyı unutmayacağına dair kendi kendine söz verdi. Her ne olursa olsun , yarın şan ve şeref dolu bir gün olacaktı.

Seti, kalede hükümdara ayrılan odaya çekildi. Ramses ise basit bir yatağın üzerine uzandı. Zafer düşleri birden bitişikteki odadan gelen gülmeler ve iç çekişleriyle bozuldu. Kuşkulanıp kalktı ve güven telkin etmeyen odanın kapısını açtı.

Yüzükoyun yatmış olan Setau, ahlayıp pufalayarak, güzel yüzlü ve harika vücutlu, çıplak bir Nubyeli kadının masajının tadını çıkarıyordu. Kızın hatları bir zenciden çok asil bir Tebli kadını andırıyordu. Setau'nun halinden memnun olduğunu gören kadın gülüyordu.

Yılan oynatıcısı:

"On beş yaşında ve adı Lotus," diye açıkladı. "Parmakları eşsiz bir mükemmellikte, sırtımı gevşetiyor. Sen de onun yeteneklerinden yararlanmak ister misin?"

"Böylesi güzel bir kadını senden çalmaya kalkarsam pişman olurum."

"Üstelik, hiçbir korkuya kapılmadan en tehlikeli yılanlarla arkadaşlık edebiliyor. ikimiz birlikte oldukça çok yılan zehiri topladık. Çok şanslıyım. Bu seferin hoşuma gideceğini biliyordum... Bu sefere katılmakla çok iyi ettim."

"Yarın kaleyi koruyacaksınız."

"Sen saldıracak mısın?"

"İlerliyoruz."

"Anlaşıldı, Lotus'la ben bekçi görevi yaparız. Biz on kadar kobra yakalamaya çalışacağız."

Kışın, sabahın erken saatleri serin olur. Bu nedenle piyadeler uzun bir tunik giymişlerdi. Güneş kanlarını ısıtır ısıtmaz çıkaracaklardı. Hafif bir arabayı süren Ramses, birliğin başında, keşif grubunun hemen ardından gidiyordu. Seti, özel muhafız birliğinin himayesinde, ordusunun ortasında bulunuyordu.

Yüksek bir ses, bozkırın sessizliğini bozdu. Ramses dur emrini verdi, yere atladı ve keşifkıtasını izledi.

Hortumlu dev bir hayvan ısırtıdan uluyordu. O kocaman burunun ucuna bir mızrak saplanmıştı. Onu deliye döndüren bu mızraktan kurtulmak için debeleniyordu. Bir fil... Çok eski zamanlarda Mısır'ın güney sınırında, anısına Fil Adası denen adada yaşayan ve sonraları ortadan kaybolan bir hayvan türü!

Prens hayatında ilk kez bir fil görüyordu.

Keşifkıtası erlerinden biri:

"Kocaman erkek bir fil," dedi. "Savunma aracı olarak kullandığı dişlerinden her biri en az seksen kilo çeker. Sakın sokulmayın."

"Ama o yaralı!"

"Nubyeliler onu öldürmeyi denemişler. Kaçırdık onları."

Çarpışma anı yaklaşıyordu.

Keşif erlerinden biri kralı haberdar etmek için koşarken Ramses file doğru yürüdü. Hayvanın yirmi metre uzağında durdu ve gözlerine dikkatle baktı. Yaralı hayvan debelenmeyi bıraktı ve bu minnacık yaratığa baktı.

Ramses boş ellerini gösterdi. Dev yapılı hayvan hortumunu kaldırdı, sanki karşısındaki iki ayaklının barışçıl niyetini anlamıştı. Prens yavaş yavaş ilerledi.

Erlerden biri bağırarak istedi, arkadaşı ağzını kapadı. En ufak bir olay, filin Firavun'un oğlunu çiğnemesine yol açabilirdi.

Ramses hiç korkmamıştı. Dört ayaklının dikkatli bakışlarında, onun niyetini anlayabilecek bir zekâ parıltısı sezinledi. Birkaç adım daha attı ve yaralı hayvana bir metre yaklaştı. Hayvan, **kuyruğuyla** böğrünü dövüyordu.

Prens kollarını havaya **kaldırdı**, dev hayvan hortumunu indirdi.

"Senin canını acıtacağım, ama bundan başka çare yok."

Ramses mızrağın sapını yakaladı.

"Kabul mü?"

Sanki fil, mızrağı çıkarmasına izin vermiş gibi geniş kulaklarını oynattı.

Prens sorunu bir hamlede çözümlmek için mızrağı olanca hızıyla çekti. Kurtulan hayvan bağırdı. Şaşkına dönen keşifkıtası erleri, bunun bir mucize olduğuna ama Ramses'in sağ kalamayacağına inanmışlardı. Hortumun kana bulanmış ucu prensin gövdesine düştü.

Birkaç saniyede Prens ezilecek, sonra da sıra onlara gelecekti. En iyisi kaçmaktı.

"Hey, baksanıza!"

Prensin neşeli sesi erleri durdurdu. Erler geri döndü ve Ramses'in dev gibi hayvanın başında oturduğunu gördüler. Fil hortumuyla prensi kaldırıp başının üzerine oturtmuştu.

Ramses:

"Bu dağın **üzerinden**, düşmanın en ufak hareketini fark edebilirim," dedi.

Prens'in fil gösterisi orduyu coşturmuştu. Kimileri Ramses'in olağanüstü kuvvetini anımsadılar. Hayvanların en güçlüsünü kendi iradesi altına alma yeteneğini göstermişti. Hayvanın yaraları yağ ve bal emdirilmiş tamponlarla tedavi edildi. Fil ile Ramses kolayca anlaşıyorlardı. Biri dili ve elleriyle konuşuyordu, öteki de hortumu ve kulaklarıyla. Açık bir yoldan giden dev hayvanın himayesinde askerler bir köye ulaştılar. Çatıları palmiye dallarıyla kaplı köy evleri, kurutulmuş çamurdan inşa edilmişti.

Sağda solda karınları yarılmış ya da boğazları kesilmiş yaşlıların, çocukların ve kadınların cesetleri vardı. Karşı koymaya çalışan erkekler biraz daha uzakta, parçalanmış olarak yerde yatıyorlardı. Ürünler yakılmış, hayvanlar öldürülmüştü.

Ramses kusacak gibi oldu.

Demek ki savaş buydu, bu kıyım, bu sınırsız zulüm, insanı yağmacıların en kötüsü yapıyordu.

Orta yaşta bir asker:

"Kuyu suyu içmeyin!" diye haykırdı.

Çok susayan iki genç su içmişlerdi. Midelerindeki ateş gibi bir acıyla kıvranarak on dakika sonra öldüler. isyancılar, orada oturanları ve kendi kanlarından olan kardeşlerini, Mısır'a sadık oldukları için cezalandırmak amacıyla kuyuları zehirlemişlerdi.

Setau:

"Karşılaşmak istemediğim bir durum," diye üzüntüsünü belirtti. "Bitkisel zehirler konusunda öğreneceğim çok şey var. Bereket versin, Lotus beni bu konuda bilgilendirecek."

Ramses:

"Burada ne yapıyorsun?" diye şaşkınlığını belirtti. "Kaleyi beklemek zorunda değil miydin?"

"Sıkıcı bir görevdi... Buradaki doğa o kadar zengin ki!"

"Bütün insanları öldürülmüş bu köy gibi mi?"

Setau elini dostunun omzuna koydu.

"Yılanları neden yeğlediğimi anlıyor musun? Onların öldürme biçimi daha asilce ve bize, hastalıklara iyi gelen güçlü ilaçları sağlıyorlar."

"insan bu dehşet verici duruma düşmemeli."

"O kadar emin misin?"

"Bir yanda Maât, öteki yanda kaos var. Bize Maât'ın hüküm sürmesi ve kötülüğün, tekrar tekrar ortaya çıksa da yenilmesi için dünyaya geldik."

"Sadece bir Firavun böyle düşünür. Sen ise kılıçtan geçirenleri kılıçtan geçirmek için hazırlanan bir savaşçı, yüksek rütbeli bir subaysın."

"Ya da onların darbesiyle yıkılacak bir kişi."

"Kendine nazar değdirme. Gel de Lotus'un hazırladığı bitki çayını iç. Bu seni yenilmez kılacak."

Seti karamsardı.

Çadırının içinde Ramses ve üst rütbeli subaylar toplanmışlardı.

"Teklifiniz nedir?"

Deneyimli bir yaşlı asker:

"ilerleyelim," diye teklif etti. "Üçüncü çağlayanı aşalım ve İrem ülkesini işgal edelim. Elimizi ne kadar çabuk tutarsak başarı o kadar kesin olur."

Genç subaylardan biri:

"Tuzağı düşebiliriz," dedi. "Nubyeliler bu taktiğı başvurabileceğimizi biliyorlar."

Firavun:

"Doğru," dedi. "Bir tuzaktan sakınmak için düşmanın mevzilerinin nerede olduğunu saptamamız şart. Bu gece bu görevi yapabilecek gönüllüler gerekli bana."

Yaşlı asker:

"Bu çok tehlikeli," dedi.

"Biliyorum."

Ramses ayağı kalktı.

"Ben gönüllüyüm."

Yaşlı asker:

"Ben de," dedi. "Ayrıca, Prens kadar cesur olan üç arkadaşım daha var."

Prens başlığını, deri giysisini, süslü peştamalını ve sandaletlerini çıkardı. Nubye bozkırlarında serüvene atılmak için vücudunu odun kömürüyle karaya boyayacak, yanına sadece bir bıçak alacaktı. Serüvene atılmadan önce Setau'nun çadırına girdi.

Yılan oynatıcısı sarımtırak bir sıvıyı **kaynatıyor**, Lotus da kırmızı renkli bir ilaca dönüşen ebegümece çayı hazırlıyordu.

Setau sevinç ve mutluluk içinde:

"Kara kırmızı bir yılan hasırımın altına girdi. Ne büyük şans! Bugüne kadar bilinmeyen bir örnek ve oldukça da zehirli. Tanrılar bizimle Ramses! Bu Nubye bir cennet. Burada kim bilir daha kaç türlü barınıyor?"

Gözlerini kaldırarak uzun uzun prene baktı.

"Bu kılıkla nereye gitmeyi düşünüyorsun?"

"Âsilerin ordugâhlarını saptamaya."

"Nasıl yapacaksın bu işi!"

"Dosdoğru güneye gideceğim. Sonunda onları bulacağım."

"Önemli olan geri dönmektir."

"Şansıma güveniyorum."

Setau başını salladı.

"Bizimle birlikte karkade iç. Hiç olmazsa zencilerin eline düşmeden önce soylu bir tadı tanımış olursun."

Kırmızı likör, meyve kokulu ve serinleticiydi. Lotus, Ramses'e üç bardak sundu.

Setau:

"Bana **sorarsan**," dedi, "aptallık ediyorsun."

"Görevimi yapıyorum."

"Boş lafları bırak! Hiç başarı şansı olmayan bir serüvene gözü kapalı dalıyorsun."

"Bilakis, **ben...**"

Ramses titreyerek kalktı.

"Bir sıkıntın mı var?"

"Yok, ama..."

"Otur."

"Gitmem gerekiyor."

"Bu durumda mı?"

"İyiim, ben..."

Ramses kendinden geçip **Setau'nun** kollarına düştü. Setau onu ateşin yanındaki bir hasırın üzerine yatırdı ve çadırdan çıktı. **Firavun**'la karşılaşacağını bildiği halde, Seti'nin gelişi onu heyecanlandırdı.

"Sağol Setau."

"**Lotus'un** söylediğine göre bu çok hafif bir ilaç. Ramses yarın sabah dinlenmiş ve dinç olarak uyanacak. Onun görevine gelince, hiç endişe etmeyiniz. Lotus'la ben onun yerini alacağız. Lotus bana yol gösterecek."

"İstedığınız bir şey var mı?"

"Oğlunuzu aşırılıklardan koruyunuz."

Seti uzaklaştı. Setau kendisiyle gurur duyuyordu. **Firavun'dan** teşekkür alıp bununla **övünebilen** kaç kişi vardı ki?

Çadırın içine sızan güneş ışını Ramses'i uyandırdı. Birkaç dakika kafası bulanıklıktan kurtulamadı. Nerede olduğunu bilmiyordu. Sonra birden gerçek kafasında **çakıverdi**: Setau ile Nubyeli sevgilisi onu ilaçla uyutmuşlardı!

Hiddetle dışarı fırladı, yerde oturmuş, kurtulmuş balık yiyen Setau'ya çarptı.

"Yavaş ol! Az daha genzime kaçırıacaktın."

"Ne yutturdun bana?"

"Bir bilgelik dersi."

"Yerine getirmem gereken bir görevim vardı ve sen beni engelledin."

"**Lotus'u** kucakla ve ona teşekkür et. Onun sayesinde düşmanın en büyük ordugâhının yerini öğrendik."

"**Ama...** O da onlardan biri!"

"Köyünü yakıp yıktıkları zaman annesiyle babasını öldürmüşler."

"Doğruyu mu söylüyor?"

"Sen coşkulu bir adamsın, şimdi de buna kuşkuculuk mu eklen-

di? Evet, söylediklerinde samimi. Bize yardım etmek istiyor. isyancılar onun kabilesinden değilmiş, Nubye'nin en gelişmiş bölgesinde felaket tohumları ekiyorlar. Sızlanıp duracağına, yüzünü gözünü yıka, prens giysilerini giy, baban seni bekliyor."

Lotus'un bilgilerine güvenen Mısır ordusu yola çıktı. Ramses filin üzerine çıkmış, önde gidiyordu. İlk iki saat, fil sakın, hatta tasasız görünüyordu. Yolda ağaç dallarıyla besleniyordu.

Sonra filin davranışı değişti. Bakışları sabitleşti, ilerlemesi yavaşladı, hiç gürültü yapmamaya çalışır gibiydi. Ayakları hafifleşmiş, inanılmaz bir yumuşaklıkla yere basıyordu. Birden hortumunu bir palmye ağacının tepesine kadar kaldırdı ve elinde sapan bulunan bir zenciye yakaladı. Sonra ağacın gövdesine fırlatarak adamı mahvetti.

Bu zenci, âsilere durumu bildirecek kadar zaman bulabilmiş miydi? Ramses arkasına baktı, babasının emirlerini bekledi. Fırvun'un işareti kesindi: birlikler savaş düzenine girecek ve saldırıya geçeceklerdi.

Fil ileri atıldı.

Palmye ağaçlarından oluşturulan incecik barajı aşar aşmaz Ramses onları gördü: Kara derili, basık burunlu ve geniş dudaklı yüzlerce Nubye savaşçı, başlarının ön tarafını tıraş etmiş, kulaklarına altın halka küpeler takmış, kısa ve kıvrıkcık saçlarının arasına kuş tüyleri yerleştirmişti. Hepsinin yanaklarında ayınlar sırasında yapılan kesiklerin izleri vardı. Askerlerin benekli deri peştamalları, şeflerininse bellerinde kırmızı kemer bulunan beyaz elbiseleri vardı.

Onlardan teslim olmalarını istemek yararsızdı: fili ve Mısır ordusunun öncülerini görünce hemen yaylarına sarılıp ok atmaya başladılar. Acele etmeleri onlar için zararlı oldu. Çünkü onlar dağınık düzende saldırmaya çalışırken Mısırlıların dalgalar halinde saldırıları sakın bir düzen ve kararlılıkla birbirini izledi.

Seti'nin okçuları, şaşkına dönen ve kararsız kalan Nubye atıcıları saf dışı ettiler; sonra mızraklı birlikler düşmanı sağdan soldan sararak, sapanlarına taş koymaya çalışan zencileri öldürdüler. Kalkanlar sayesinde piyadeler, baltalarla yapılmak istenen umutsuz bir saldırıyı durdurdular ve düşmanlarını kısa kılıçlarıyla delik deşik ettiler.

Sağ kalan Nubyeliler paniğe kapılıp silahlarını bıraktılar, yere diz çöktüler: canlarına kıymamaları için Mısırlılara yalvardılar.

Seti sağ kolunu kaldırdı ve birkaç dakika süren çarpışma sona erdi. Mısırlı askerler hemen yenilenlerin ellerini arkadan bağladılar.

Fil, savaşmayı bırakmamıştı. En büyük kulübenin çatısını söktü, duvarlarını parçaladı. Yıkılan kulübeden iki Nubyeli çıktı. Biri uzun boylu bir adamdı ve saygıdeğer bir görünümü vardı. Göğsünde çapraz asılmış kırmızı bir bez kuşak **vardı**. öteki ise kısa boyluydu, sinirli sinirli bir küfenin arkasına sığınmaya çalışıyordu.

Filin hortumuna mızrak saplayarak yaralayan adam bu kısa **boylusuydu**. Fil hortumunun **ucuyla** adamı olgun bir meyve gibi tuttu ve belini sıkarak onu uzun bir süre havada tuttu. Kısa boylu zenci, kısıpı gevşetmek için boşuna çırpınıyor ve bağırıp çağırıyordu. Fil onu yere bıraktığı zaman kurtulduğunu sandı. Kaçmak için bir hamle yapmaya niyetlendiği anda filin koskoca ayağı adamın kafasını parçaladı. Fil, kendisine onca acı çektiren adamı hiç zorlanmadan ezdi geçti.

Ramses kılını bile kıpırdatmayan uzun boylu Nubyeliye seslendi. Kollarını göğsünün üzerine kavuşturmuş olan adam, olup bitenleri seyretmekten memnun görünüyordu.

"Onların şefi sen misin?"

"Evet şefleriyim. Bizi böylesine yerle bir etmek için çok gençsin."

"Bu saygınlık Firavun'a aittir."

"Demek oluyor ki o burada, sizin başınızda... İşte bu nedenle büyücüler sizi yenemeyeceğimizi söylüyorlardı. Büyücülerini **dinleseymişim** daha iyi olurmuş."

"Başkaldıran öteki kabileler nerede saklanıyor?"

"Size onu açıklayacağım ve teslim olmalarını istemek için yanlarına gideceğim. Firavun onların canlarını bağışlayacak mı?"

"Karar vermek ona düşer."

Seti, düşmanlarına soluklanma süresi tanımadı. Aynı gün iki ayrı zenci ordugâhına daha **saldırdı**. ikisi de bozguna uğramış şefin teslim olma önerisini kabul etmemişlerdi. Çarpışmalar kısa süreli oldu. Nubyeliler birbirleriyle uyum sağlamadan savaşıyorlardı. Bü-

yücülerin kehanetini hatırlayan ve bakışları ateş gibi yanan **Seti'nin** ortaya çıktığını gören birçok zenci coşkusunu yitirdi. Savaşı kaybet-tikleri fikri kafalarına çoktan yerleşmişti.

Ertesi gün güneş doğarken öteki kabileler silahlarını teslim etti-ler. Herkes on kadar zenciye öldüren erkek filin sahibi olan kralın oğlundan dehşetle söz ediyordu. Hiç kimse **Firavun'un** ordusuna karşı koyamazdı.

Seti altı yüz tutsak **aldı**. Onlara elli dört delikanlı, altmış altı genç kız ve kırk sekiz çocuk eşlik edecekti. Bu çocuklar Mısır'da eğitilecekler ve Nubye'ye döneceklerdi. Kendi öz kültürlerine ek bir kültür elde edecekler ve güçlü komşularıyla barış içinde yaşamaya katkıda bulunacaklardı.

Kral, **İrem** ülkesinin bütünüyle kurtulduğundan ve tarım bakı-mından zengin olan bu bölgenin insanların, âsilerin ele geçirdiği kuyulardan yeniden yararlanabileceklerinden emin olana kadar tedbiri elden bırakmadı. Bundan böyle Kuş'un genel valisi her ay, yeni kargaşaların çıkmasını önlemek için bölgeyi denetleyecek, köy-lüler sorunlarını ilettikleri zaman onları dinleyecek ve onları mem-nun edecek çözümler bulmaya çalışacaktı. Derin uzlaşmazlıklar ol-duğu zaman, bunları Firavun çabuk ve kesin bir çözüme bağlaya-caktı.

Ramses kendini üzgün hissediyordu. **Nubye'yi** terk etmek ona üzüntü veriyordu. Babasından, kendisini uygun gördüğü valilik gö-revini istemeye cesaret edemedi. Kafasında bu düşünceyle babası-nın yanına gittiğinde, Seti'nin bakışları, onu düşüncesini açıkla-maktan caydırdı: şimdiki genel vali yerinde bırakılacak ve ondan kusursuz bir hizmet beklenecekti. En küçük bir hata işlediği anda, kalenin levazım müdürü gibi görevine son verilecekti.

Filin hortumu **Ramses'in yanaklarını** okşadı. Filin sokaklarda gösteri yapmasını isteyen askerlerin birçoğunun önerisine ilgisiz kalan Ramses, onu, doğduğu topraklarda daha mutlu olacağını dü-şünerek özgür bırakmaya karar verdi.

Ramses yarısı şimdiden kapanmaya yüz tutan hortumu okşadı. Fil sanki peşinden gelmesini istercesine prene bozkır yönünü gös-terdi. Oysaki prensle kocaman hayvanın yolları burada ayrılıyordu.

Ramses uzun bir süre hareketsiz kaldı. Akıl almaz müttefikinin

yokluğu gönlünü burkuyordu. Onunla birlikte gidip bilinmedik yolları keşfetmeyi, onun bilgilerinden yararlanmayı ne kadar çok istedi... Ama hayalleri dağılıyordu, çünkü gemiye binmek ve kuzeye dönmek gerekiyordu. Prens, ileride Nubye'ye tekrar gelmeye karar verdi.

Mısırlılar şarkılar söyleyerek ordugâh malzemelerini topluyorlardı. Askerler, tehlikelerle dolu bir seferi zafere dönüştüren Seti ile Ramses'e durmadan övgüler yağıdırıyorlardı. Yerli halkın yararlanması için yaktıkları ateşi söndürmediler.

Bir koruluk yanından geçerken prens bir inilti duydu. Nasıl olur da bir yaralı böylesine terk edilebilirdi?

Yaprakları araladı, korkan ve zorlukla nefes alan bir aslan yavrusu gördü. Hayvan şişmiş sağ ayağını uzattı. Gözleri çakmak çakmaktı, inliyordu. Ramses hayvanı kucağına aldı, kalbinin düzensiz attığını fark etti. Tedavi edilmezse zavallı yavru ölecekti.

Bereket versin ki Setau henüz gemiye binmemişti. Ramses hastayı ona götürdü. Yara kuşkusuz bir yılan sokması sonucu olmuştu.

Setau:

"Teşhisin bu mu?"

"Durumu çok karamsar... Dikkatle bak: önce uzun sivri dişlerin üç deliği ve onların yanında da yirmi altı dişin izi var. Demek ki hayvanı bir kobra yılanı ısırılmış. Şayet bu yavru güçlü bir yapıya sahip olmasaydı şimdi çoktan ölmüş olurdu."

"Nerden anladın?"

"Hayvanın ayaklarına bak: bu kadar genç bir hayvana göre oldukça iriler. Şayet bu hayvan yaşarsa dev gibi bir şey olur."

"Onu kurtarmaya çalış."

"Tek şansı bu mevsimde olmamız. Kışın kobra yılanının zehri daha az etkilidir."

Setau doğu çölünden gelen ve yılanı yastığı deneni bitkinin kökünü şarabın içinde ezdi ve aslan yavrusuna emdirdi. Sonra bir çalının yaprağını çok ince bir biçimde ezerek yağın içine karıştırdı ve hayvanın kalbini uyarmak ve soluk alma gücünü artırmak için elde ettiği sıvıyla vücudunu yağladı.

Ramses yolculuk boyunca aslan yavrusunu yanından ayırmadı. Hayvanın gövdesi hep nemli tutulan kum çölü ve keneotu yaprak-

larından yapılmış bir pansumanla kaplanmıştı. Zavallı hayvan çok yavaş hareket edebiliyordu. Sadece sütle beslendiği için zayıflıyordu. Böyle olmakla birlikte prensin okşamalarından hoşlanıyor, minnettarlık dolu bakışlarını ondan ayırmıyordu.

Ramses hayvana:

"Yaşayacaksın," diye söz verdi, "ve seninle dost olacağız."

Gece Bekçisi önce geriledi, sonra sokuldu.

Aslan yavrusundan korkan sarı köpek, garip bakışlı bir hayvanı keşfetmekte olan aslan yavrusunu yalama cesaretini gösterdi. Hâlâ güçsüz olan küçük aslan onunla oyun oynamak istedi ve Gece Bekçisi'nin üzerine atıldı, zavallı köpeği ağırlığı altında soluksuz bıraktı. Köpek bir çığlık attı ve can havliyle kurtuldu, ama kıcını tırmalayan pençeden kurtulamadı.

Ramses aslan yavrusunu boynundan tutarak kaldırdı ve uzun uzun nasihat etti. Kulaklarını diken hayvan onu dinledi. Prens yarısı derin olmayan köpeği tedavi etti ve iki arkadaş arasında yeni bir tanışma merasimi düzenledi. Bu sefer de Gece Bekçisi aslan yavrusunun yüzüne, biraz da öç almak istercesine ön ayağıyla bir tokat attı. Setau yılan zehrini yenen ve kesin bir ölümden kurtulan bu yavru aslana "Katil" adını takmıştı. Bu ad ona şans getirecek ve harikulade gücüne uygun düşecekti. Setau yüksek sesle düşünmüştü: Dev gibi fil, korkunç bir aslan... Ramses artık küçük ve sefil hiçbir şeye ilgi duymuyor, kendini yüce ve az rastlanır olana yakın buluyordu.

Aslan yavrusu ile köpek karşılıklı güçlerinin farkına vardılar. Katil kendine hâkim olmayı öğrendi, Gece Bekçisi de ona daha az takılması gerektiğini anladı. ikisinin arasında kalıcı bir dostluk doğdu. Oyunlar ve çılgınca koşular, onları aynı yaşama sevincinde birleştiriyordu. Karınlarını doyurduktan sonra köpek, aslan yavrusunun göğsünde uyuyordu.

Ramses'in Nubye'deki başarıları sarayda büyük yankı uyandırdı. Bir fille aslanı evcilleştirebilecek yetenekte olan bir insan, hiç kimsenin küçümseyemeyeceği bir güce sahip demekti. Güzel İset Ramses'in bu başarısından gururlandı; Şenar ise derin bir üzüntü içindeydi. Nasıl olur da sarayın saygıdeğer kişileri böylesine aptal olabilirlerdi? Ramses'in şansı yaver gitmişti, hepsi o kadar. Hiç kimse yırtıcı hayvanlarla ilişki kuramazdı. Bu aslan da büyüyüp vahşileşecek ve Ramses'i paramparça edecekti.

Bununla beraber, kralın büyük oğlu, kardeşi ile resmi ilişkilerini mükemmel bir biçimde yürütecek olursa kendisinin kazançlı çıkacağını anladı. Bütün Mısır gibi Şenar da **Seti'**ye övgüler yağdırdı. Ayrıca Nubye'li isyancılara karşı yapılan savaşta Ramses'in oynadığı rolü **belirtmekten** de geri kalmadı. Onun askeri niteliklerini övdü ve bu niteliklerin daha resmi bir biçimde tanınmasını diledi.

Asyalı eski askerlere verilen bir ödül töreninde, saray heyetiyle birlikte töreni yöneten Şenar, kardeşi ile baş başa görüşmek niyetinde olduğunu söyledi. Ramses törenin sonunu bekledi ve ikisi Şenar'ın yeniden döşenmiş çalışma odasına çekildiler. Tam anlamıyla dâhi bir ressam duvarlara üzerinde rengârenk kelebeklerin uçtuğu bir çiçek bahçesinin resmini çizmişti.

"Harika değil mi? Lüks içinde çalışmaktan **hoşlanıyorum**. İşler bu şekilde bana çok hafif geliyor. Yeni şaraptan içmek ister misin?"

"Hayır, teşekkür ederim. Bu tür törenler canımı sıkıyor."

"Benim de canımı sıkıyor, ama gerekli. Bizim kahramanlarımız onurlandırılmaktan hoşlanırlar. Onlar da senin gibi bizim güvenliğimizi sağlamak için hayatlarını tehlikeye atmıyorlar mı? Senin davranışın Nubye'de örnek oldu. Ancak olay pek iyi çözümlenmedi."

Şenar daha da şişmanlamıştı. Jimnastik yapmadığı ve boğazına çok düşün olduğu için çok şişko bir taşralıyı andırıyordu.

"Babamız bu savaşı ustaca yönetti. Onun sadece orada bulunması düşmanı dehşete düşürdü."

"Elbette, elbette... Senin orada, filin üzerinde görülmen de başarımıza büyük katkıda bulundu. Dedikodulara bakacak olursak Nubye senin çok hoşuna gitmiş."

"Doğru, orayı çok sevdim."

"Peki Nubye genel valisinin tutumunu nasıl buluyorsun?"

"Çok kötü ve ayıplanacak bir tutum."

"Ama Firavun onu yerinde bıraktı."

"Seti, insanları nasıl yöneteceğini bilir."

"Bu durum böyle devam edemez. Genel vali çok geçmeden ağır bir hata işleyecek."

"Bugüne dek yaptığı hatalardan bir ders **çıkarmayacak** mı?"

"Sevgili kardeşim, insanlar kolay kolay **değişmezler**. İnsan yedi-sinde neyse yetmişinde de odur. **İnan** bana, genel vali de bir istisna olmayacak."

"Herkesin kaderi kendi elinde."

"Onun görevden alınması senin kaderini de etkileyecek."

"Nasıl?"

"Bilmezlikten gelme: Nubye'ye bu denli vurgunsan arzu ettiğin görev genel valilik demektir. O görevi elde etmen için sana yardım edebilirim."

Ramses böyle bir olasılığı hiç beklemiyordu. Şenar, Ramses'in şaşkınlığını fark etti.

"Bu isteğin tamamen yasal. Hem bu görevi kabul edecek olursan hiçbir isyan girişimi de olamaz. Böylece ülkeye hizmet eder ve mutluluğu tatmış olursun."

Bu bir hayaldi... Ramses çoktan bu hayali kafasından kovmuştu.

Orada aslanı ve köpeğiyle yaşamak, uçsuz bucaksız toprakları dolaşmak; Nil, kayalar ve sapsarı kumla bütünleşmek... Yok, hayır, bu kadarı da çok fazla.

"Benimle dalga geçiyorsun Şenar."

"Bu görev için biçilmiş kaftan olduğunu babama kanıtlayacağım. Seti seni işbaşında gördü. Birçok kişinin oyu benimkine katılacak. Sen de haklı çıkacak, davayı kazanmış olacaksın."

"Nasıl istersen."

Şenar kardeşini kutladı.

Ramses, Nubye'ye gidecek olursa artık ayaklarına dolanmayacaktı.

Aşa'nın canı sıkılıyordu.

Birkaç hafta içinde, resmi makamların ona verdikleri görevin zevkli yanlarını bitirmişti. Bürokrasi ile arşivlerin ilginç bir yönü yoktu. Onun ilgilendiği sadece serüvendi. İnsanlarla ilişki kurmak, her düzeydeki insanları konuşturmak, yalanları ortaya çıkarmak, küçük ve büyük sırları anlamak, kendisinden saklanmak istenilen şeyi çözmeye çalışmak; işte onu oyalayıp eğlendiren şeyler bunlardı.

Zamanı kendi yararına kullanmak zorundaydı. Asya'da yolculuğa çıkarak Mısır'ın düşmanlarının düşünme tarzını anlamasını sağlayacak bir görev alabilmek için her şeyi yapmaya hazırdı. Bu amaçla bir diplomatın kullanabileceği tek stratejiyi benimsedi; koridorlarda aylak aylak dolaşmak.

Böylece deneyimli, konuşmaktan pek hoşlanmayan, sırlarım tizlikle saklayan insanlarla karşılaştı ve onları pohpohlayıp kandırdı. Hiçbir şey istemeden, nazik, kültürlü olduğunu belirtecek biçimde davrandığı için onların güvenini kazandı. **Karşısındakileri** tedirgin etmeden birçok görüşme yaptı. Yavaş yavaş, içlerine bakma gereği duymadan gizli dosyaların içeriğini öğrendi. Birkaç dalkavukluk, aşırıya kaçmayan iltifatlar, yerinde sorular ve özenli bir dil **Dışişleri Bakanlığı'nın** yüksek rütbeli memurlarının itibarını kazanmasını sağladı.

Şenar, genç Aşa hakkında bilgiler aldı. Onu da müttefiklerinin arasına almak en büyük başarılarından biriydi. Baş başa yaptıkları görüşmelerde Aşa, itibar kazanmak için başvurduğu yollarda bulduğu bilgileri Şenar'a aktarıyordu. Şenar da bu bilgileri doğruluyor ve kendi bilgileriyle onları tamamlıyordu. Her geçen gün, kendini **metodik** biçimde krallık mesleğine hazırlıyordu.

Seti, **Nubye'den** döndüğünden beri yorgun görünüyordu; saray danışmanlarının çoğu **Şenar'ın**, **Seti'yi** rahatlatmak için hükümdarın bazı sorumluluklarını üstlenerek kral naibi olarak tayin edilmesini öneriyorlardı. Mademki karar verilmişti ve muhalefet de yoktu, öyleyse neden daha fazla bekleyecekti ki?

Becerikli Şenar, oyunu kararında oynuyordu. Yaşının gençliği ve tecrübe eksikliğinin birer engel olduğunu, **Firavun'un** bilgeliğine güvenmek gerektiğini söylüyordu.

Ameni, onu yatağa bağlayan hastalığı geçince, yeniden araştırmaya koyuldu; Ramses'e çabalarının boşa gitmediğini ispatlamayı çok önemsiyordu. Aşırı yoğun bir tempo genç sekreterin sağlığını bozmuştu, ama o yine de işine aynı ciddiyetle sarılıyordu. Onu üzen tek şey çalışmasının bir süre aksamasıydı. Ramses'e hastalığını açıklamasına rağmen, kendini suçlu hissediyordu. Bir günlük dinlenme ona başışlanmaz bir kusur gibi geliyordu.

Ramses'e:

"Bütün çöplükleri araştırdım ve bir kanıt buldum," dedi.

"**Kanıt**' aşırı bir sözcük değil mi?"

"İki kalker parçası. Hiçbir kuşkuya yer vermeyecek şekilde bu iki parça birbirini tamamlıyor: Birinin üzerinde kuşkulu atölyenin adı yazılı. Ötekinin üzerinde ise atölye sahibinin adı yazılıydı, ama

ne yazık ki kırıldığı için, yalnızca adın son harfi olan R kalmış. Bu ipucu Şenar'ı suçlamaz mı?"

Ramses, Nubye yolculuğundan önce olup bitenleri, hemen hemen unutmuştu. Seyis, arabacı, kaçak olarak üretilen mürekkep kağıtları... Bugün bütün bunlar artık çok uzakta kalmıştı, önemini yitirmişti.

"Ameni, tebrik edilmeye layıksın, ama hiçbir yargıç bu kadar az ve değersiz bilgilere dayanarak dava açmaz."

Genç kâtip gözlerini yere indirdi.

"Böyle bir yanıt alacağımdan korkuyordum... Denemek zorunda değil miyiz?"

"Yüzde yüz başarısızlıkla sonuçlanır."

"Daha başka kanıtlar bulacağım."

"Mümkün mü?"

"Şenar'ın seni yanıltmasına izin verme. Seni Nubye genel valisi tayin ettirirse, nedeni senden kurtulmak istemesidir. Cinayetleri unutulacak ve Mısır'da istediği gibi at koşturacak."

"Bunun bilincindeydim Ameni, ama ben Nubye'yi seviyorum. Sen de benimle geleceksin ve sarayın entrikalarından, soysuzluğundan uzakta yaşayacak, soylu bir ülkeyi keşfedeceksin."

Prens'in özel sekreteri yanıt vermedi, Şenar'ın iyi davranışının altında bir tuzak bulunduğuna inanıyordu. Memfis'de kaldığı sürece gerçeğin peşini bırakmayacaktı.

Ramses'in ablası Dolant, vücudunu yağlatıp masaj yaptırmadan önce, günün sıcak saatlerinde yıkandığı havuzun kenarında uyumuş bir şekilde dinleniyordu. Kocasının **terfiinden** sonra bütün gün tembellik ediyor ve kendini giderek daha yorgun hissediyordu. Berber, manikürcü, pedikürcü, kâhya, aşçı... hepsi onu yorgun ve bitkin düşürüyordu.

Doktorun önerdiği merhemleri kullanmasına rağmen derisi gene de yağlıydı. Doğrusu, daha bilinçli bir biçimde bakım yapması gerekiyordu, ama sosyal yaşamın **zorunlukları** zamanının büyük bölümünü yalayıp yutuyordu. Sarayın binbir küçük sırrını bildiği için her kabul gününe, her törene çağrılırdı. Zaten bu toplantılar Mısır yüksek sosyetesinin varlığının bir simgesiydi.

Dolant birkaç haftadan beri oldukça endişeliydi. Şenar'ın yakın-

ları, sanki kuşkulanyorlarmışçasına onunla çok daha az bilgi paylaşmaya başlamışlardı. Dolant bu konuyu Ramses'e açmanın kaçınılmaz olduğunu düşündü.

"Mademki ağabeyinle barış imzaladın," diye söze girdi, "senin araya girmen oldukça önemli."

"Benden ne bekliyorsun?"

"Şenar kral naibi olduğu zaman, hatırı sayılır bir iktidara sahip olacak. Beni ihmal etmesinden korkuyorum. Şimdiden beni bir kenara itmeye başladı. Yakında taşralı bir burjuvadan da değersiz olacağım."

"Ne yapabilirim?"

"Şenar'a benim varlığımı, çok geniş bir çevrem olduğunu hatırlat. Gelecekte, bu çevre ona yararlı olacak."

"Benimle açıkça alay eder. Ağabeyimin gözünde ben şimdiden Nubye genel valisiyim ve Mısır'ın uzağındayım."

"Aranızdaki barış yalnızca lafta mı?"

"Şenar sorumlulukları bölüştürdü."

"Demek sen zencilerin ülkesine sürgün edilmeye razı oldun?"

"Nubye'yi seviyorum."

Dolant güçsüzlüğünü üstünden atmak için canlandı.

"Rica ederim, isyan et! Bu davranışın kabul edilemez. Şenar'a karşı durmak için ikimiz müttefik olalım. Bu anormal yaratık bir ailesi olduğunu hatırlamalı ve onları karanlıklara itmemesi gerektiğini anlamalı."

"Üzgünüm, sevgili ablacağım, ama komplolardan öğrendim artık."

Ablası, kızgın, ayağa kalktı.

"Beni terk etme."

"Senin, kendini tek başına savunacak nitelikte olduğuna inanıyorum."

Kraliçe Tuya, akşam duasını ettikten ve rahibelerin ilahilerini dinledikten sonra, Hator tapınağının sessizliği içinde dinsel düşüncelere dalmıştı. Tanrıya hizmet etmek kişiyi insanlara özgü bayağılıklardan uzaklaştırıyordu; bu da kraliçeye, ülkenin geleceğini daha bilinçli düşünme olanağını sağlıyordu.

Kraliçe, kocasıyla yaptığı uzun görüşmeler sırasında, Şenar'ın

ülkeyi yönetme yeteneğinden kuşku duyduğunu anlatmıştı. Her zaman olduğu gibi Seti onu dikkatle dinlemişti. Ramses'in hayatına kastedildiğini, firuze madenlerinde ölen arabacı suçlu olsa bile, gerçek suçlunun hâlâ bulunamadığını ve cezalandırılmadığını biliyordu. **Şenar**'ın kardeşine karşı duyduğu hınç sönmüş gibi görünse de onu masum olarak kabul etmek mümkün müydü? Kanıt olmayınca böylesi kuşkular korkunç görünüyordu, ama iktidar hırsı insanları yırtıcı bir hayvana dönüştürmüyor muydu?

Seti hiçbir ayrıntıyı ihmal etmiyordu. Karısının düşünceleri, **Şenar**'ın davasını güden **dalkavuklarından** ve hükümdarı pohpohlamaya alışmış olanlarınkinden daha önemliydi. Seti ile **Tuya**, iki oğullarının da davranışlarını birlikte incelediler ve bir bilanço çıkardılar.

Hiç kuşku yok ki karşılaştırmayı yapan ve inceleyen akıldı, ama akıl bile karar vermekte yetersiz kalıyordu. Kararı verecek olan, yıldırım gibi başdöndürücü olan sezgi, yani **Sia**'ydı. Evet, bir **Firavun**'un yüreğinden öteki Firavun'un yüreğine doğrudan aktarılan bu bilgi, doğru yolu gösterecekti.

Prens Ramses'e özel olarak ayrılan bahçeye bakan kapıyı açan **Ameni** acayip bir şeye çarptı: Akasya ağacından yapılmış, hayran olunacak kadar güzel bir yatak! Mısırlıların çoğu hasır üzerinde yattı. Bunun gibi bir mobilya küçük bir servet ederdi.

Çok şaşırmış olan genç kâtip Ramses'i uyandırmak için koştu.

"Yatak mı? İmkânsız."

"Gel, kendi gözlerinle gör. Yatak değil sanki, bir şaheser!"

Prens de özel sekreterinin düşüncesini paylaştı. Marangoz az rastlanır bir sanatkârdı.

Ameni:

"Onu eve sokalım mı?" diye sordu.

"Sakın ha! Sen gözünü bu yataktan ayırma."

Atının sırtına atlayan Ramses, Güzel İset'in annesiyle babasının oturdukları villaya kadar dörtnala gitti. Genç kadının süslenmesini sabırla bekledi. İset makyajlı, kokular sürünmüş bir halde çıktı; çekiçi görünmek istiyordu.

İset'in güzelliği Ramses'i heyecanlandırdı.

Kız gülümseyerek:

"Hazırım," dedi.

"İset... Benim bahçeme o yatağı sen mi koydurdun?"

Sevinç ve mutlulukla dolup taşan genç kadın, onu kucakladı.

"Benden başka kim cesaret edebilirdi?"

Güzel İset 'yatak armağanı'nı hazırladıktan sonra prensi kendisine başka bir şatafatlı armağan vermek zorunda bırakıyordu. Bu armağan sadece yakında evlenecek olanları hayat boyu birbirine bağlayacak bir armağan olabilirdi.

"Hediyemi kabul ettin mi?"

"Hayır, dışarda duruyor."

Genç kadın, okşanmayı, seilmeyi isteyen bir ifadeyle:

"Bu çok ağır bir hakaret," diye mırıldandı. "Kesin olan bir şeyi geciktirmenin ne anlamı var?"

"Özgür kalmaya ihtiyacım var."

"Sana inanmıyorum."

"Nubye'de yaşamak ister miydin?"

"Nubye'de ha... Ne iğrenç şey!"

"Ne yapalım ki benim kaderim bu."

"Kabul etme!"

"Olanaksız."

Genç kadın Ramses'in yanından ayrıldı ve koşarak uzaklaştı.

Ramses, Firavun tarafından onaylanan yeni tayinlerin okunma töreninde bulunmak üzere birçok kişiyle birlikte davet edilmişti. Kabul salonu doluydu. Kıdemli memurlar yanıltıcı bir sükûnet sergiliyor, daha genç olanlar ise sinirliliklerini pek saklamıyorlardı. Birçoğunun, verilen görevi yerine getirmede herhangi bir gecikmeyi asla kabul etmeyen Seti'nin kararlarından ödü patlıyordu. Ayrıca Seti, bilgisiz ve yetersiz kişilerin şişirme belgelerine pek önem vermezdi.

Törelerden önceki haftalar boyunca karışıklık doruğa varmıştı. Her üst düzey görevli, kendisinin ve yakınlarının çıkarını korumak için Seti'nin politikasını körükörüne uygulayan gayretli bir memur olduğunu gösterme yarışına girmişti.

Delege kâtip, kararnameyi kral adına okumaya başladığı zaman, salon sinek uça duyulacak kadar sessizdi. Bir akşam önce ağabeyiyle akşam yemeği yiyen Ramses en ufak bir korku hissetmiyordu.

Durumu bir sonuca bağlandığı için o sadece ötekilerin tayinleriyle ilgilendi. Bazı yüzler ısıldadı, bazıları ise **soluklaştı**, bir kısmı da karan beğenmediklerini somurtarak belirttiler; ama bu Firavun'un kararıydı, herkes bu karara itaat etmek zorundaydı.

Nihayet sıra Nubye'ye geldi. Buraya yapılacak tayin az sayıda olduğu için pek ilgi uyandırmıyordu. Yakın zamanda cereyan eden olaylar ve Şenar'ın girişimlerinden sonra Ramses genel valilik için biçilmiş kaftandı.

Karar büyük şaşkınlık uyandırdı. Eski genel vali görevinde kalmıştı.

Güzel İset sevincinden yerinde duramıyordu. Şenar'ın el altından yaptığı müdahalelere rağmen Ramses Nubye genel valiliğine tayin edilmemişti! Prens Memfis'de kalacak ve onurlu görevini yapmaya devam edecekti. Genç kadın bu beklenmedik fırsattan yararlanacak ve Ramses'i, sevgisinin ağına düşürebilecekti. Ramses isyan ettikçe, genç kadını kendine daha çok çekiyordu.

Şenar'ın ısrarlarına olumlu yanıt vermesi için ailesinin sürekli baskılarına maruz kalan Güzel İset'in gözü Ramses'den başkasını görmüyordu. Nubye'den dönüşünden sonra genç adam daha bir yakışıklı, daha bir cesur olmuştu. Biraz kilo almış, göz kamaştırıcı vücudu daha da gelişmişti. Doğuştan gelen soyluluğu daha güçlü bir biçimde çıkıyordu ortaya. Hemşerilerinin birçoğundan bir baş boyu kadar daha uzun olan prens, yenilmez bir insan olarak görülüyordu.

Onun yaşamını, heyecanlarını, isteklerini paylaşmak... Ne kadar güzel ve masalsı bir gelecek! Hiçbir şey ve hiçbir kimse Güzel İset'in Ramses'le evlenmesini engellemeyecekti!

Genç kadın tayin listesinin okunmasından birkaç gün sonra Ramses'in evine gitti. Daha erken yapılacak bir ziyaret uygunsuz kaçabilirdi. An düşkünlüğünü giderme anıydı, İset de kendini prensi teselli edecek en uygun kişi olarak görüyordu.

Ameni ziyaretçiyi, pek sevmese de saygıyla karşıladı. Nasıl oluyor da prens, sağlığı bozuk ve sıska, yazı tahtalarının üzerine eğilmekten başka bir şey yapmayan, yaşama sevincinin ne olduğunu bilmeyen bu çocuğa güven duyabiliyordu? İset, er geç müstakbel kocasını ondan kurtulması gerektiğine inandıracak, böylece daha değerli bir yardımcı bulabilecekti. Ramses bu kadar beceriksiz ve vasat adamlarla yetinemezdi.

"Efendine geldiğimi söyle."

"Üzgünüm, burada değil."

"Ne zaman gelecek?"

"Bilmiyorum."

"Şu anda nerede?"

"Bilmiyorum."

"Benimle alay mı ediyorsun?"

"Böyle bir şey aklımdan geçmez."

"Öyleyse, açıkla! Ne zaman gitti."

"Dün sabah kral onu almaya geldi. Ramses onun arabasına bindi ve iskele yönüne doğru gittiler."

Krallar Vadisi'nde mutlak bir sessizlik hâkimdi. Bilgelerin 'Büyük Çayır' adını verdikleri bu yer, Firavunların ılık saçan ruhlarının yeniden canlandığı cennetti. Firavun ve oğlu, Teb'in batı kıyısındaki sahilin iskelesinden, girişi gece gündüz nöbetçiler tarafından kontrol edilen bu kutsal alana kadar iki yanı yüksek kayalıklarla çevrili yılankavi bir yol boyunca ilerlediler. Vadiye hâkim bir tepe vardı. Piramit biçimindeki doruk sessizlik tanrıçasını barındırıyordu.

Ramses kasılıp kalmıştı.

Babası neden onu bu esrarlı yere götürüyordu? Oraya sadece hükümdar olan Firavun ile onların öbür dünya konutunu yapmakla görevli sanatkârlara girme yetkisi verilmişti. Mezarlarda bulunan hazineler nedeniyle, polisin okçuları, kimliği saptanamayan herkesi vurma emrini almışlardı. En küçük bir hırsızlık girişimi, bütün ülkenin güvenliğini tehlikeye sokan bir cinayet olarak kabul edilir ve ölüm cezasına çarptırılırdı. Bir de elleri bıçaklı olan cinlerden söz ediliyordu. Bu cinler, sorularına cevap verecek durumda olmayan ihtiyatsızların kellesini uçuruyorlardı.

Elbette Seti'nin orada bulunuşu güven vericiydi, ama Ramses, bu kuşkulu dünyada yolculuk etmektense Nubyelilere karşı on kez savaşmayı tercih ederdi. Burada onun gücü ve cesareti hiç işine yaramıyordu. Kendisini her şeyi elinden alınmış gibi hissediyordu. Ramses, nasıl savaşacağını bilmediği bir gücün elindeki bir av gibiydi.

Ne tek bir sap ot, ne tek bir kuş, ne tek bir böcek... Âdeta tüm canlıların reddedildiği bu vadiye, ölüme tek karşı gelebilen taştan başka bir şey yoktu. Seti'nin sürdüğü araba ilerledikçe insanı tehdit eden duvarlar yaklaşıyordu, sıcak giderek boğucu oluyor, insanların dünyasından çıkmak sanki nefes almayı zorlaştırıyordu.

Az sonra kayanın içine oyulmuş bir kapıyı andıran dar bir geçit görüldü. Dar geçidin önünde ve ardında silahlı askerler vardı. Ara-

ba durdu, Seti ile Ramses indiler. Polis memurları eğilerek selam verdiler. Hükümdarlarını tanıyorlardı. Firavun çalışmaların düzenli ilerlediğinden emin olmak için düzenli aralıklarla buraya geliyor, kendi mezarının iç duvarlarına kazılmasını istediği hiyeroglif metinlerini heykeltıraşlara bizzat kendisi yazdırıyordu.

Ramses kapıdan geçer geçmez şaşkınlıktan donup kaldı.

‘Büyük Çayır’ aşırı ısınmış bir çanak gibiydi. Toprak rengi keskin yarların ötesinde lacivert bir gök parçasından başka hiçbir ufuk görünmüyordu. Doruk noktasının sanki zorla kabul ettirdiği tüm sessizlik Firavunların ruhuna barış ve dinginlik veriyordu. Korku, yerini göz kamaşmasına bırakmıştı. Kentin büyüklüğü ve gizemi karşısında kendini gülünç olacak derecede küçük hisseden insan, yıkan değil, geliştiren bir öbür dünyanın varlığını seziyordu artık yavaş yavaş.

Seti oğlunu taş bir girişe doğru götürdü, içeride, selvi ağacından yapılmış yaldızlı kapıyı itti, küçük bir odaya kadar inen dik bir inişten yürüdü. Odanın ortasında bir lahit görünüyordu. Kral, duman çıkarmayan özel meşaleleri yaktı. Duvarlardaki süslemelerin görkemli ve eşsiz güzelliği Ramses’in gözünü kamaştırdı. Altın sarısı, kırmızı, mavi ve siyah renkler canlı ve parlaktı. Prens, ışığı yutan karanlıklar canavarı kocaman yılan Apofis’in tasviri önünde bir süre durdu. Yaradan insan kılığına girmiş, elindeki beyaz bir bastonla yılanı zarar vermeden, etkisiz hale getiriyordu. Ramses, tanrı Sia’nın kılavuzluğunu yaptığı güneş kayığını hayranlıkla seyretti. Bu sezgileri güçlü tanrı, karanlık bölgelerde doğru yolu bulabilen tek tanrıydı. Şahin başlı Horus ve çakal başlı Anubis tarafından büyülenen Firavun tasviri hayranlık vericiydi. Tüm insanlığa seslenen Yasa’yı simgeleyen tanrıça Maât, doğruların cennetinde Firavun’u yanına kabul ediyordu. Genç ve yakışıklı olarak gösterilen kralın başında geleneksel başlık, boynunda geniş bir altın kolye ve belinde de yaldızlı bir peştamal vardı. Tekrar hayata dönüşü simgeleyen ve başında lotus bulunan tanrı Osiris ya da Nefertum’un karşısında duran kral sakin bir tavırla gözlerini sonsuza doğru kaldırmıştı. Başka yüzlerce ayrıntı daha prensin ilgisini çekti. Bunların arasında özellikle, öbür dünyanın kapılarıyla ilgili gizemli bir metin vardı. Ama Seti oğlunun merakını gidermesine izin vermedi ve lahdin önünde secdeye varmasını emretti.

"Burada yatan kralın adı, seninki gibi Ramses'di. O bizim hanedanımızın kurucusudur. Daha önce vezir olan Ramses ülke hizmetinde geçen zahmetli bir yaşantıdan sonra emekli olmuştu. Buna rağmen Horemheb onu halefi olarak ilan etti. ihtiyar adam huzurlu hayatından sökülüp alındı. Son gücünü de Mısır devletine adadı. Çok yorgun olduğu için hükümdarlık süresi iki yıldan az oldu ama **bu** süre içinde ona verilen tüm unvanların hakkını verdi: 'Kuzey ve Güney Mısır'da Maât'ı yücelten kişidir; iktidarı kalıcı olan Kutsal Işık tarafından dünyaya getirilmiştir; Baş Yaratıcının seçtiğidir. İşte böyleydi bizim atamız: bilge ve alçakgönüllü. Gözümüzü açması için büyük bir saygı göstermek zorunda olduğumuz insan. Ona dua et, adına ve hatırasına saygı göster, çünkü atalarımız bizim **önümüzdedir** ve biz onların izinden gitmek zorundayız."

Prens, hanedanın kurucusunun manevi varlığını hissetti. Hiye-rogliflerin 'Hayatı Sağlayan' diye adlandırdıkları lahitten, ılık bir güneşin ışınlarını andıran apaçık bir enerji yayılıyordu.

"Kalk, Ramses; ilk yolculuğun sona erdi."

Çevrelerinde yer yer piramitler yükseliyordu. En büyüğü, en görkemlisi, merdivenimsi büyük **basamaklarıyla** göğe yükselen **Zoser'inkiydi**. Ramses babasının eşliğinde başka bir yeraltı mezarlığını, ulu Sakkare'yi keşfediyordu. Orada Eski imparatorluğun Firavunları ile sadık hizmetkârlarının sonsuzluğu simgeleyen konutları yapılmıştı.

Seti, çölümsü platonun ucuna doğru yürüdü. Oradan hurmalıklar, ekili tarlalar ve Nil görünüyordu. Bulunduğu yerde, bir kilometreden daha geniş bir alanda, yan tarafları sarayların cephesine benzeyen, tuğladan yapılmış elli metre uzunluğunda mezarlar birbiri ardınca uzanıyorlardı. Yükseklikleri beş metreden fazlaydı ve İnsana neşe veren canlı renklere boyanmışlardı.

Bu mezarlardan biri Ramses'i hayrete düşürdü. Çevresine **çıkıntı** şeklinde, pişmiş topraktan üç yüz boğa başı yapılmıştı. Her birinin boynuzu gerçektir. Böylece kabir yenilmez bir orduya dönüşüyordu. **Zararlı** hiçbir güç ona yavaşmayı başaramazdı.

Seti:

"Buraya gömülen Firavun'un adı Cet'ti," diye açıkladı. "Bu ad sonsuzluk anlamına gelir. Onun yanında Birinci Hanedanlığın öte-

ki kralları yatıyor. Bu topraklar üzerinde ilk kez **Maât**'in yasasını uygulamaya koydular ve düzensizlik yerine düzeni kurdular. Her hükümdarlık ekildiği bahçeye kök **salmalıdır**. Dövüştüğün boğayı hatırlıyor musun? Burada doğdu o. Uygarlığımızın başlangıcından bugüne kadar güç burada sürekli olarak yeniden doğdu."

Ramses her boğa kafasının önünde durdu. Hiçbiri ötekine benzemiyordu. Böylece en sertinden en yufka yüreklisine kadar her türden yönetici temsil edilmiş oluyordu. Bu garip anıtı dolaşmayı **bitirince**, babası arabaya bindi.

"ikinci yolculuğun da böylece tamamlandı."

Bir süre tekneyle kuzeye doğru ilerlediler, sonra at üstünde yemyeşil tarlalar arasındaki dar patikalardan dörtnala giderek küçük bir kasabaya vardılar. **Firavun**'la oğlunun geldiğini duyan kasaba halkı sevinç içindeydi. **Delta**'nın bu unutulmuş köşesinde bu beklenmedik ziyaret bir mucize demektir. Böyle olmakla birlikte kasaba halkının kralı çok iyi tanıdığı anlaşılıyordu. Güvenlik güçleri çok sert olmayacak biçimde halka müdahale ederken, **Seti** ile **Ramses**, karanlığın içine gömülmüş küçük bir tapınağa girdiler. Taş sıraların üzerine karşılıklı oturdular.

"**Avaris** adını duydun mu?"

"Onu kim bilmez! **Hiksoslu** istilacılara başkent olmuş lanetli kentin adı değil mi?"

"Şimdi **Avaris**'desin."

Ramses şaşkına döndü.

"Peki **ama**... o yıkılmamış mıydı?"

"Hangi insan kutsal bir yeri yıkabilir? Burada, bana adını veren, fırtınaların ve şimşeklerin gücü olan **Set**'in egemenliği hüküm sürüyor."

Ramses dehşete düşmüştü. **Seti**'nin onu, basit bir hareket ya da bakışla yok edebilecek güce sahip olduğunu hissetti. Belki de onu yok etmek için getirmişti buraya.

"Korkuyorsun, bu hayra alamettir. Sadece kendini beğenmişlerle budalalar korkuyu bilmezler. Bu korkudan onu yenebilecek güç de doğmalıdır. İşte **Set**'in sırrı burada. Onu inkâr edenler, tıpkı **Akenaton** gibi hata işlemiş ve Mısır'ı zayıflatmıştır. Bir firavun aynı zamanda fırtınanın, gökteki öfkenin, yıldırımın amansız karakteri-

nin canlı simgesi olur. Onun yol gösteren eli ve bazen de cezalandıran yumruğu olur. insanların iyi olduklarına inanmak, bir **kralın** **la** işlememesi gereken bir kusurdur. Ülkesini harabeye çevirir, **halkını** da sefaletle sürükler. Peki sen Set'e meydan okuyabilecek niteliğe sahip bir kişi misin?"

Tapmağın çatısından gelen bir ışık huzmesi, kulakları büyük, burnu uzun bir heykelin kaygı verici görünümünü aydınlattı. Korkunç yüzlü Set karanlıklardan çıkıyordu!

Ramses kalktı ve ona doğru yürüdü.

Görünmeyen bir duvara çarptı ve durmak zorunda **kaldı**. ikinci bir girişim de aynı başarısızlıkla **sonuçlandı**, ancak üçüncü girişim **onun** engeli aşmasını sağladı. Heykelin kırmızı gözleri iki alev topu gibi **parıltıyordu**. Ramses bir yanma hissetmesine rağmen gözlerini **kaçırmadı**. Sanki alevden bir dil bütün vücudunu dolaşıyordu. Acısı çok şiddetlendi, ama dayandı. Hayır, yok olma pahasına da olsa **Set'in** önünde gerilemeyecekti.

Kaybetme hakkı olmayan eşitsiz bir düelloda karar anı gelmişti. **İki** kırmızı gözün yuvalarından çıkan alev Ramses'i sardı; sanki başım yutuyor ve kalbini parçalıyordu. Buna rağmen Ramses ayakta **kaldı**, Set'e meydan okudu ve onu kendisinden uzağa, tapınağın en dibine çekilmeye zorladı.

Fırtına patladı, tufanı andıran bir yağmur Avaris'in üzerine çöktü. Dolu taneleri tapınağın duvarlarında çınladı. Kırmızı ışık hafifledi ve Set karanlıklara döndü. Bu, oğlu olmayan tek tanrının yüzündeki mirasçısı Seti, kendi oğlunun ne kadar güçlü olduğunu görmüştü.

Seti:

"Üçüncü yolculuğun sona erdi," diye mırıldandı.

Bütün saray halkı, eylülün ortasında görkemli Opet bayramına katılmak için Teb'e taşınmıştı. Bayram süresince Firavun, gizli tanrı Amon ile düşünce ve duygu ortaklığı kuracaktı. Bu tanrı, onu yüzünde temsil eden oğlunun *Ka'sını* yeniden düzeltecekti. On beş gün sürecek bu bayramda hiçbir soylu, Güney'in bu büyük kentinde bulunmamazlık edemezdi. Dini törenlere herkes katılamasa da, halk tatil yapar, zenginler de zamanlarını lüks villalarında birbirlerini ziyaret etmekle geçirirlerdi.

Ameni için bu yolculuk bir angaryaydı. Yanında çok sayıda papirüs ile yazı takımını götürmek zorunda olduğu için, çalışma düzenini alt üst eden böyle yolculuklardan nefret ediyordu. Suratından düşen bin parça olmasına rağmen, yol hazırlıklarını Ramses'i memnun edecek biçimde büyük bir özenle tamamladı.

Prens, döndüğünden beri değişmişti. Sıkıntılı bir havası vardı, çoğu kez düşünmek için bir kenara çekiliyordu. Ameni onu rahatsız etmiyor, günlük çalışmalarının raporunu vermekle yetiniyordu. Prens, krallık kâtibi ve üst subay olduğu için birçok küçük sorunu çözmek zorundaydı ve özel sekreter onu bu konuda da rahatlatıyordu.

Ameni hiç değilse Teb'e giden gemide Güzel İset'ten kurtulmuştu! Ramses'in bulunmadığı sırada, kadın her gün ondan, aslında gerçekten de bilmediği bilgileri elde etmeye çalışmıştı. Genç kadının cazibesinin onun üzerinde hiçbir etkisi olmadığı için, karşılıklı fikir alışverişi sinirli bir hava içinde geçiyordu. İset, Ramses'den sekreterinin görevine son vermesini istediği zaman, prens bu isteğini kaba bir tavırla reddetti. Bu nedenle küskünlükleri uzun süre devam etti. Güzel kadının, Ramses'in dostlarına ihanet edemeyeceğinden kuşkusu kalmamıştı.

Ramses bitişik kamarada Ameni'nin yazdığı mektuplara mührünü basıyordu. Prens, kâtibin yanındaki bir hasırın üzerinde oturuyordu.

Ameni:

"Böylesine kızgın bir güneşe nasıl tahammül edebiliyorsun?" diye sorarak şaşkınlığını belirtti. "Senin yerinde olsam bir saate kal-

madan haşlanmış yumurtaya dönerdim."

"O ve ben birbirimizi anlıyoruz. Ben onu kutsal kabul ediyorum, o da beni besliyor. Şu güzel manzarayı seyretmen için çalış-

mana ara veremez misin?"

"Aylaklık beni hasta eder. Son yolculuğun sana pek yaramamış

galiba."

"Bu bir eleştiri mi?"

"Yalnız yaşamayı seven biri oldun çıktın."

"Bu konuda seni örnek alıyorum."

"Benimle alay ederek sırrını saklamaya çalışma."

"Bir sır... Evet, haklısın."

"Demek ki artık bana güvenin kalmamış."

"Tam tersine; açıklaması imkânsız şeyleri anlayabilen tek insan

sensin."

Yanıt alma iştahıyla yanan bakışlarla Ameni:

"Baban, Osiris'in sırlarını sana açıkladı mı?" diye sordu.

"Hayır, ama beni atalarımızla buluşturdu."

Ramses son sözlerini öylesine ağırbaşlılıkla söylemişti ki genç

kâtip allak bullak oldu. Prens'in yaşadıkları hiç kuşkusuz hayatının

bir dönüm noktası olmuştu. Ameni içini kemiren soruyu sordu.

"Firavun senin geleceğin hakkındaki kararını değiştirdi mi?"

"Babam benim gözlerimi başka bir gerçeğin üzerine çevirdi.

Tanrı Set'le karşılaştım."

Ameni ürperdi.

"Ama sen... hâlâ canlısın!"

"istersen bana dokunabilirsin."

"Şayet herhangi bir kimse Set'le karşılaştığını ileri sürseydi, ona

inanmazdım! Ama sen farklısın."

Ameni her şeye rağmen, kuşkuyla elini Ramses'e uzattı. Genç

kâtip rahatlamıştı, derin bir nefes aldı.

"Kötü cine dönüştürülmemişsin ama..."

"Kim bilir?"

"Ben biliyorum. Sen Güzel Iset'e benzemiyorsun."

"Ona karşı bu kadar sert olma."

"Benim mesleğimi söndürmeye çalışmadı mı?"

"Hata yaptığını ispatlayacağım ona."

"Yine de ona karşı iyi davranacağımı sanma."

"Aklıma **gelmişken**... Sen gereğinden çok yalnız değil misin? Üstelik biraz hırçınsın da!"

"Kadınlar tehlikelidir. Ben işimi tercih ederim. Sen ise, Opet bayramı süresince oynayacağın rolle ilgilenmelisin. Senin yerin yürüyüş kolunun ilk üçte biri içinde olacak ve pilili kollan olan yeni bir keten elbise giyeceksin. Bu kumaşın **dayanaksız** olduğunu hatırlatırım. Dimdik durman ve ani hareketlerden kaçınman gerekir."

"Benden zor şeyler yapmamı istiyorsun."

"insan bir kez Set'in enerjisiyle ateşlendi mi, bu tür şeylere çocuk oynacağı gibi bakar."

Kenan Ülkesi, Suriye ve Filistin'de barışı sağlanmış Galile ile Lübnan egemenlik altına alınmış, Bedeviler ve Nubyeliler yenilmiş, Hititler Âsi ırmağının ötesinde durdurulmuştu. Artık Teb de dahil olmak üzere tüm **Mısır**, bayramı korkusuzca **kutlayabilirdi**. Kuzeyde olduğu gibi güneyde de dünyanın en güçlü ülkesi olan Mısır, zenginliklerini ele geçirmekten başka bir şey düşünmeyen şeytanları engellemiştir. Seti, sekiz yıllık hükümdarlığında, gelecek kuşakların kendisini saygıyla anacağı büyük bir firavun olmuştur.

Söylentilere göre, Seti'nin Krallar Vadisi'ndeki anıtkabri o güne kadar yapılanların en geniş ve en güzeli olacaktı. Aynı zamanda, **Karnak**'ta birçok mimarın çalıştığı büyük proje devam ediyor, Firavun çalışmaları bizzat yönetiyordu. Gurna'nın batı kıyısında Seti'nin öbür dünya için gerekli olan dinsel gücü **Ka**'nın saygınlığını yüceltmek için yapılmış tapınağa yağdırılan övgüler ise bitmek bilmiyordu.

Şimdi en **dikkatli**lar bile hükümdarın Hititlilere karşı savaşa girmemekle akıllılık ettiğini ve ülkenin işgücünü kutsal kişilerin toplanma yeri olan taş tapınakların inşaatına doğru kaydırarak isabetli davrandığını kabul ediyorlardı. Bununla birlikte, **Şenar**'ın konuya ilgi duyan soylu kişilere göstermek istediği gibi, bu ateşkes, düşmanlıkları yok etmenin tek yolu olan karşılıklı ticaret ilişkisini geliştirmek için kullanılmamıştı.

Soylulardan birçoğu Firavun'un büyük oğlunun tahta çıkmasını

sabırsızlıkla bekliyordu, çünkü o içlerinden biriydi. Seti'nin ekonomideki kemer sıkma politikası ve hiç sır vermemesi, ona karşı ciddi **kızgınlıklara** yol açıyor, bazıları kendilerine danışılmadığından dolayı yakınıyorlardı. Oysa Şenar bu konuda çok daha açıktı. Herhangi bir tartışmada, büyüleyici, hoş tavırlarıyla desteklediği insanların sevgisini kazanıyor, diğerlerini de kızdırmamaya özen gösteriyordu. Herkese, duymaktan hoşnut kalacağı şeyler söylüyordu. Onun için Opet bayramı, **Amon** baş rahibi ile çevresinin dostluğunu kazanarak etki edeceği kitleyi genişletmek için bir fırsat olacaktı.

Kuşkusuz, Ramses'in varlığı onun canını sıkıyordu, yine de, **Ramses'in**, Nubye'ye genel vali olarak atanması için yaptığı teklifi, Seti'nin anlaşılması çok güç bir şekilde reddetmesinden sonra olaylar korktuğu gibi gelişmemiş, Firavun küçük oğluna hiçbir ayrıcalık tanımamıştı. Ramses, tıpkı öteki kralların çocukları gibi şatafatlı ve kaygısız bir ömür sürmekle yetiniyordu.

Gerçekte Ramses'den korkmak ve onu kendine rakip görmekle haksızlık ediyordu. Kardeşinin canlılığı ve fizik yapısı etkileyici olabilirdi ama kavrama gücü yeterince gelişmemişti. Onun Nubye genel valiliğine tayini gerekli değildi, çünkü böylesi bir görevin altında ezilirdi. Şenar, savaş arabaları üsteğmenliği gibi onurlu bir görev düşünüyordu onun için. Ramses en iyi binek hayvanlarını yetiştirebilir, serkeşlerden oluşmuş küçük bir birliği disipline sokabilirdi. Sonra da Güzel İset zengin kocasının kaslarını hayranlıkla seyrederdi.

Tehlike başka yerdeydi: Seti'yi, zamanının çoğunu tapınaklarda geçirmesi ve ülkenin sorunlarıyla giderek daha az ilgilenmesi gerektiğine nasıl inandıracaktı? Ne de olsa kral, kendi düşüncelerinde ısrar ederek Şenar'ın yapmak istediği şeylerin önünü kesebilirdi. Bu durumda, Şenar'a ustaca yalan söylemeyi öğrenmek ve sürtüşmek-**sizin** Seti'yi öbür dünya düşüncelerine yöneltmek düşüyordu. Bu arada Şenar da, yerli ve yabancı tüccarlarla ilişkilerini **geliştirecek**, hükümdarın fazla ilgi göstermediği bu konuda giderek önem kazanacak ve bir süre sonra vazgeçilmesi imkânsız biri olacaktı. Firavun'a açıkça karşı gelmek yerine, onu yavaştan gelişen bir etki ağı içinde boğmak gerekiyordu. O bunun farkına vardığında ise zaten iş işten geçmiş olacaktı.

Şenar aynı zamanda ablası Dolant'ı da etkisiz duruma getirme-

liydi. Geveze, meraklı ve zayıf bir kadın olan Dolant'ın gelecekteki politik çalışmalarında Şenar'a hiçbir yararı olmayacaktı. Bu kadarla da kalsa gene iyiydi, ilk planda bir mevki elde edemediği için düş kırıklığına uğrayacak ve kendisi için vazgeçilmez olan varlıklı soylularla Şenar'a karşı bir cephe oluşturacaktı. Şenar, Dolant'a kocaman bir villa, sürüler ve kalabalık bir hizmetçi kadrosu vererek iyi yapmıştı, ama Dolant hiçbir zaman bunlarla yetinmeyecekti. Şenar gibi onun da entrikalar düzenleyip dolap çevirmek gibi bir zevki vardı. İki timsah bir su birikintisine fazlaydı, birinin gitmesi gerekiyordu ve ablası Şenar'a karşı koyacak güçte değildi.

Güzel İset beşinci elbiseyi giydi, bu elbise de önceki dördü gibi hoşuna gitmemişti. Ya çok uzun, ya çok geniş, ya da gerektiği kadar pilili değildi... Öfkesi burnundaydı. Oda hizmetçisine başka bir dokuma atölyesi seçmesini emretti. Bayramı sona erdiren ziyafetteki en sevimli, en güzel kadın olmalıydı. Şenar'ı küçümseyebilmeli, Ramses'in hoşuna gitmeliydi.

Berberi koşarak geldi. Nefes nefeseydi.

"Çabuk, çabuk... Oturun da hemen saçınızı yapıp şatafatlı bir peruka takayım."

"Bu acelenin sebebi ne?"

"Batı kıyısındaki Gurna tapınağında bir tören var."

"Ama böyle bir tören programda yoktu! Ayinler yarın başlıyor."

"Evet, ama durum başka. Bütün kent büyük bir heyecan içinde. Acele etmemiz gerekiyor."

Canı sıkın olan Güzel İset klasik bir elbise giydi, gençliğini ve sevimliliğini belli etmeyen sade bir peruka taktı, bu beklenmedik buluşmayı kaçırmamalıydı.

Gurna tapınağı, tamamlandıktan sonra, insan olarak ortaya çıkan ve enerji okyanusuna dönen Seti'nin ölümsüz ruhu için düzenlenecek ayinlere adanacaktı. Yapının gizli bir bölümünde kral, onu geleneksel ayini yaparken gösteren bir heykelle temsil edilecekti. Bu gizli bölme şimdiden heykeltıraşların ellerine teslim edilmişti. Soylularla üst düzey görevliler tapmağın ön cephesinin karşısında, yakında anıtsal ana kapı ile kapanacak olan bir avluda toplandılar. Sabahın erken saatine rağmen güneşin şiddetinden korkanlar şimdi-

ilden portatif şemsiyelerinin altına sığınmışlardı. Ramses, aşın bir özenle giyinmiş olan bu önemli kişiliklere eğlenerek bakıyordu: Uzun elbiseler, bol kollu tunikler ve siyah perukalarla ilk bakışta **cok** önemli ve ciddi dursalar da, Seti görünür görünmez, yaltaklanmaya başlayıp kralın hoşuna gitmeye çalışıyorlardı.

Kulağı delik olan saray eşrafı, kralın **Karnak'taki** sabah ayinine katıldıktan sonra, Gurna tapınağının kayıkhanesinde tanrı **Amon'a Ka'sının** yüceltilmesi ve yaşamsal gücünün asla azalmaması için özel bir bağışta bulunacağını ileri sürüyorlardı. Gecikmenin sebebi buydu. Ancak bu bekleyiş yaşlı soyluların bedensel olarak dayanamayacakları bir şeydi. **Seti'nin** tutumu çoğu kez insancıl olmuyordu. Şenar kendi kendine bu kusurdan sakınacağına ve ötekilerin zayıflıklarından olabildiğince yararlanacağına söz verdi.

Başı tıraş edilmiş bir rahip üzerinde sade ve ciddi beyaz bir elbiseyle üstü örtülü tapınaktan çıktı. Elinde uzun bir sopa vardı. Konuklar, şaşkınlıkla baktıkları bu yabancı din adamına yol açmak için açıldılar.

Rahip, Ramses'in önünde durdu.

"Arkamdan gelin, prens."

Ramses'in yakışıklılığı ve heybetini gören birçok kadın mırıldandılar. Güzel İset hayranlıktan kendinden geçmişti. Şenar gülümsedi. Sonunda muradına ermişti. Kardeşi, Opet bayramından önce Nubye genel valiliğine tayin edilecek ve o çok sevdiği uzak bölgeye hemen gönderilecekti.

Şaşırp kalan Ramses, yapının sol kısmına doğru giden yolu gösteren rahibi izleyerek üstü kapalı salonun eşiğinden içeri girdi.

Selviağacından yapılmış kapı, arkalarından kapandı. Kılavuz rahip, prensi karanlığa gömülmüş üç küçük tapınağın karşısındaki iki sütunun arasına yerleştirdi. Orta tapınaktan Seti'nin sesi duyuldu.

"Kimsin?"

"Benim adım Ramses, Firavun Seti'nin oğluyum."

"Bu gizli yerde kutsal şeylere saygısı olmayan kişiye yer yoktur. Biz burada, hükümdarlığımızın kurucusu, atamız Ramses'in ölümsüz kişiliğini anıp yüceltiyoruz. Duvarlara kazınmış olan çehresi sonsuza kadar yaşayacaktır. Onu yüceltmek ve ona ibadet etmek için söz veriyor musun?"

"Söz veriyorum."

"Şu anda **ben**, gizli tanrı **Amon'um**. Bana doğru gel, oğlum."

Küçük tapınak aydınlandı. Firavun Seti ile Kraliçe Tuya iki tatta oturmuşlardı. Kralın başında yüksek iki tüyü ile tanınan **Amon** tacı; kraliçenin başında da tanrıça **Mut'un** beyaz tacı vardı. Kraliyet çifti ile kutsal çift birbirleriyle örtüşüyordu. Ramses ise oğul tanrı ile özdeşleşiyor ve böylece kutsal üçlüyü tamamlıyordu.

Genç adam şaşkına dönmüştü. Anlamı sadece tapınakların gizi içinde ortaya çıkan bir efsane, gözleri önünde gerçek olmuştu. Anne ve babasından daha öte olduğunu keşfettiği bu iki varlığın önünde diz çöktü.

Seti:

"Sevgili oğlum," diye açıkladı, "benden ışığı al."

Firavun ellerini Ramses'in başının üzerine koydu; kralın eşi de aynı şeyi yaptı.

Prens, hemen ardından benliğine ılık bir sıcaklığın yayıldığını hissetti. Sinirlilik ve gerginlik kayboldu, bilinmeyen bir enerji gövdesinin bütün hücrelerine girdi. Bu andan sonra Ramses, kral ve kraliçenin ruhuyla birlikte yaşayacaktı.

Seti, sağ tarafında Ramses'le tapınağın eşliğinde görüldüğü zaman bir sessizlik oldu. Firavun, Kuzey Mısır ile Güney Mısır'ın birliğini simgeleyen iki tacı birden taşıyordu. Ramses'in alnında da bir hükümdar tacı vardı.

Şenar irkildi.

Nubye'nin genel valisinin böyle bir simge taşımaya hakkı yoktu... Bu bir hata, bir çılgınlıktı!

Seti güçlü ve kalın sesiyle:

"Oğlum Ramses'i, ben hayattayken geliştiğini görebilmek için tahtıma ortak ediyorum," diye ilan etti. "Onu kral naibi olarak atıyorum. Bundan sonra alacağım bütün kararlara o da katılacaktır. Bu ülkeyi yönetmeyi, ülkenin bölünmez bütünlüğüne toz kondurmamayı öğrenecek. Huzurlu bir yaşam sürerek halkının başında olacak, onun mutluluğunu kendi mutluluğundan üstün **tutacak**. İç ve dış düşmanlara karşı savaşacak, **Maât** yasasının saygınlığını kabul ettirip zayıfları güçlülere karşı koruyacak. Böyle olacak, çünkü ışığın oğlu Ramses'e duyduğum sevgi çok büyüktür."

Şenar dudaklarını ısırды. Bu kâbus elbet yatışacak, Seti sözünü

geri alacak, Ramses ise on altı yaşına göre ağır gelen bu görevden vazgeçerek yok olupgidecekti... Ama o anda tören görevlisi, Fira-
vun'un emri üzerine Ramses'in tacına firavunların simgesi olan al-
tın bir yılan başı taktı. Bu kobra yılanının ağzından fışkıran alev,
Mısır'ın müstakbel firavununun görünen ve görünmeyen bütün
düşmanlarını yok edecekti.

Bu kısa tören bitince, alkışlar Teb'in aydınlık göğüne doğru
yükseldi.

Ameni protokolün gereklerini saptamaya çalışıyordu. Karnak'tan Luksor'a kadar uzanacak tören alayı sırasında Ramses iki yaşlı görevli arasında bulunacağı için fazla hızlı yürümek zorundaydı. Böylesine yavaş ve görkemli bir yürüyüşün ritmini sürdürmek belli bir gayreti gerektirecekti.

Ramses bürosuna girdi, ama kapıyı kapatmayı unuttu. Hava akımından rahatsız olan Ameni hapşırdı.

Ameni:

"Kapıyı arkandan kapasana," diye homurdandı. "Sen hiç hastalanmazsın tabii."

"Özür dilerim... Sen Mısır kralının naibine böyle mi hitap edersin?"

Genç kâtip şaşkın bakışlarla arkadaşına döndü:

"Ne naibi dedin?"

"Şayet rüya görmediysem, babam beni tüm saray eşrafının önünde tahta ortak ettiğini açıkladı."

"Bu kötü bir şaka!"

"Coşkudan hiç nasibini almamış olman içime sıkıntı veriyor."

"Naip, naip... Ne çok çalışma gerektirecek kim bilir..."

"Senin sorumluluklarının listesi kabarıyor, Ameni. Benim ilk kararım seni sandalet taşıyıcısı olarak tayin ettirmek olacak. Böylelikle benim yanımdan ayrılmayacak ve bana yararlı öğütlerde bulacaksınız."

Şaşkına dönen genç kâtip, alçak sandalyesine yığıldı, başı sarktı.

"Sandalet taşıyıcısı ve özel sekreter... Zavallı bir kâtibin üzerine çullanacak olan bu tanrı hangisidir?"

"Protokolü bir kez daha incele, benim yerim artık kortejin ortasında değil."

Öfkeli Güzel İset:

"Onu hemen görmek istiyorum!" dedi.

Ramses'in büyük törende giyeceği çok güzel bir çift sandaleti parlatmakta olan **Ameni**:

"Tamamen olanaksız," diye yanıt verdi.

"Bu kez nerede olduğunu biliyorsundur!"

"Evet."

"Öyleyse konuş!"

"Bir işe yaramaz."

"Bırak da buna ben karar vereyim!"

"Boşuna vakit kaybediyorsunuz."

"Buna karar vermek senin gibi küçük bir kâtime **düşmez.**"

Ameni sandaletleri bir hasırın üzerine bıraktı.

"Sizin küçük bir kâtip **dediğiniz**, kral naibinin özel sekreteri ve sandalet taşıyıcısıdır. Güzel hanım, benimle konuşurken dilinizi **düzeltilmelisiniz.** insanları küçük görmek Ramses'in asla kabul edemeyeceği bir davranıştır."

Güzel İset az kalsın **Ameni**'yi tokatlayacaktı, ama son anda kendini tuttu. Saygısız küçük adam haklıydı. Kral naibinin saygınlığı nedeniyle **Ameni** de hor görülemeyecek resmi bir kişilik kazanmış **oluyordu.** istemeye istemeye konuşma tonunu değiştirdi.

"Kral naibinin nerede olduğunu öğrenebilir miyim?"

"Az önce söylediğim gibi ona ulaşamazsınız. Kral onu Karnak'a götürdü. Geceyi babasıyla birlikte düşünerek geçirecek; sonra da sabahleyin Luksor'a kadar yapılacak tören yürüyüşünde başta gidecek."

Kendini küçülmüş hissedenden Güzel İset çekip gitti. Tam da bir mucize olduğu anda, Ramses'i elinden mi kacınıyordu? Olamaz, o Ramses'i seviyordu, Ramses de onu seviyordu. Önsezileri onu doğru yola yöneltmiş, Şenar'dan uzaklaştırmış, yeni naibin yanında bulunmasını sağlamıştı. Yarın kral karısı, Mısır'ın kraliçesi olacaktı!

Ama birden bu manzara onu ürküttü. Tuşa'yı düşünerek, kraliçelik görevinin ve ilgilenmek zorunda olduğu sorumlulukların ne denli ağır olduğunu fark etti. İset'i yöneten ihtiras değil, tutkularıydı. Onun çılgınlar gibi sevdiği Ramses'di, kral naibi değil.

Ramses en yüce iktidara adanmıştı... Mucize dediği şey bir felakete benzemiyor muydu?

Ramses'in kral naibi olarak tayininden sonra oluşan neşeli kalabalık içinde Şenar, kız kardeşi Dolant ile kocası **Sarı'yı** görmüştü. Yeni naibi ilk kutlayanlar arasında bulunmak için **dirsekleriyle** kalabalığı yarmaya çalışıyorlardı. Şaşkınlığın etkisinden kurtulamayan Şenar'ın yandaşları Ramses'e bağlılıklarını henüz açıkça göstermemişlerdi, ama kralın büyük oğlu onların oldukça yakın bir zamanda taraf değiştireceklerinden emindi.

Açıkçası o **yenilmiş**, bir kenara atılmıştı ve naibin emrinde bir hizmeti üstlenecekti. Kendisine gerçek bir iktidardan yoksun, yalnızca onursal bir görev vermesinden başka Ramses'den ne bekleyebilirdi?

Ramses'i kandırmak için ona boyun eğecekti, ama iktidardan asla vazgeçmeyecekti. Gelecek, belki de sürprizler bakımından cimrilik etmezdi. Ramses henüz Firavun değildi. Mısır'ın tarihinde birçok kral naibi, kendilerini tayin eden krallardan önce ölmüşlerdi. Sağlam ve sağlıklı olan Seti, daha uzun yıllar yaşayacak, bu sırada yetkilerinden pek küçük bir bölümünü naibine devredecek ve onu ne yapacağını bilmez durumda bırakacaktı. Şenar'a da, naibin onarılmaz kusurlar işlemlerini sağlamak kalacaktı. Gerçekte, kaybedilmiş hiçbir şey yoktu.

Seti'nin **Karnak'ta** açtığı geniş şantiyede arkadaşını gören Ramses:

"Musa!" diye seslendi.

Yahudi, emri altında çalışan taş yontucular ekibini bırakıp naibin önünde eğildi.

"Saygılar..."

"Doğrul, Musa."

Tekrar kavuşmanın sevinciyle birbirlerini kutladılar.

"İlk görevin mi?"

"ikincisi. Batı kıyısında taş yontmayı ve tuğla yapımını öğrendim, sonra da buraya atandım. Seti çok büyük sütunlu bir salon yaptırmak istiyor. İki tip sütun başlığı olacak. Bunlardan biri papi-rüs çiçeği diğeri de lotus goncası biçiminde yapılacak. Duvarlar dağların yamaçlarına benzeyecek, yeryüzünün zenginlikleri araduvvarların üzerine kazınacak ve yapıtın güzelliği göğün yüksekliklerine ulaşacak."

"Proje seni etkisi altına almış!"

"Bir tapınak, içinde yaradanın bütün harikalarının bulunduğu altından yapılmış bir kap değil midir? Evet, bu mimarlık mesleği benim çok hoşuma gidiyor. Sanırım ben yolumu buldum."

Seti iki delikanlının yanına geldi ve niyetlerinin ne olduğunu açıkladı. III. Amenotep tarafından yapılan ve sütunları yirmi metre yüksekliğinde olan üstü kapalı geçit, Karnak'ın azametine pek uygun düşmüyordu. Bu yüzden, birbirine çok yakın sütunlardan oluşmuş gerçek bir sütun ormanı tasarlamıştı. Bu salon özel olarak yerleştirilmiş pencerelerden giren ışıkla ustaca aydınlatılacaktı. Tanrıların ve Firavun'un resimleri kolonlara kazınacağı için, burası ebedi bir ayın yeri olacak, taşlar, Mısır'ın beslendiği kaynağın ışığı koruyacaktı. Musa malzemenin dayanıklılığı ve yerleştirilmesi konusunda gördüğü bazı güçlükleri ortaya koydu. Kral onu, Der el dine köyündeki 'Gerçeklik Meydanı' loncasındaki ustabaşının femrine vererek içini rahat ettirdi. Nil'in batı kıyısında kurulmuş olan Der el-Medine köyünde, işe yeni alınmış acemi sanatkarlar mesleğin sırlarını öğreniyorlardı.

Akşam, Karnak'ın üzerine çöküyordu. işçiler aletlerini yerlerine koymuşlar, şantiye boşalmıştı. Bir saate varmadan gökbilimciler ile müneccimleryıldızların mesajlarını incelemek için tapınağın çatısına çıkacaklardı.

Seti Ramses'e:

"Firavun nedir?" diye sordu.

"Halkını mutlu eden kimsedir."

"Bunu başarabilmek için, insanları kendilerine rağmen mutlu etmeye çalışma, bunun yanında tanrılar ve Yaratıcı Güç için yararlı işler yapmaya devam et. Göğü andıran tapınaklar yap ve onları kut-Sal sahiplerine teslim et. Temel olanı ara, ikinci sırada gelen sorunlar esas sorunun çözümüne nasıl olsa uyum sağlayacaklardır."

"Temel olan Maât değil mi?"

"Maât doğru yolu gösterir. O toplum teknesinin dümeni, tahtın kaidesi, insan varlığının doğru yoludur. O olmadan doğru olan hiçbir şey yapılamaz, gerçekleştirilemez."

"Baba..."

"İçini kemiren endişe nedir?"

RIO 15

"Görevime uygun biri olabilecek miyim?"

"Yükselmeye uygun değilsen, ezilip gidersin. Firavun'un eylemi, sözü ve yaptırdığı ayinler olmadan dünya dengede duramaz. Şayet bir gün firavunluk kurumu insanların aptallığı ve tamahkârlığı yüzünden kaybolacak olursa Maât'ın hükümrânlığı sona erer ve karanlıklar yeryüzünü kaplar. İnsan, kendi de dahil olmak üzere her şeyi yıkar, kuvvetli zayıfı ortadan kaldırır, adaletsizlik zafere ulaşır, şiddet ve çirkinlik her yere egemen olur. Yuvarlak şekli gökyüzünde görünse bile güneş doğmaz. İnsanı kendi haline bırakırsan kötülüğe meyleder. Firavun'un rolü eğri bastonu düzeltmek, hiç ara vermeden kargaşayı düzene çevirmektir. Bunun dışındaki her türlü yönetim biçimi, ister istemez o ülkeyi başarısızlığa götürür."

Doymak bilmeyen Ramses, babasına belki de bin türlü soru sordu. Kral hiçbirini yanıtsız bırakmadı. Kral naibi, gönlü dolu olarak bir taş sıraya uzanıp bakışları binlerce yıldızın arasında kaybolduğu zaman, tatlı yaz gecesi oldukça ilerlemişti.

Seti'nin buyruğu üzerine Opet bayramı başladı. Rahipler Teb'li üçlünün kayıklarını tapınaklarından çıkardılar: birincisi gizli tanrı Amon'un, ikincisi evrensel ana Mut'un, üçüncüsü de uzayın ve göklerin yolcusu ve onların oğlu Konsu'nundu. Bu oğulun yeryüzündeki yansıması Ramses'di. Tapınağın kapısından içeri girmeden önce baba ile oğul, kutsal kayıklara çiçekler sundular, onların onuruna yere şarap saçtılar. Sonra kutsal şeylere saygısı olmayanların görmelerine engel olacak biçimde onları bir tülle örttüler.

Su baskını mevsiminin ikinci ayının dokuzuncu gününde, muazzam bir kalabalık Karnak tapınağının çevresine toplanmıştı. Yıldızlı ahşap kapı, kralla oğlunun başında bulunduğu tören alayına açıldığı anda neşeli haykırışlar duyuldu. Tanrılar yeryüzüne indiklerine göre bu yıl, mutlu bir yıl olacaktı.

İki tören alayı düzenlenmişti. Birincisi Karnak'tan Luksor'a uzanan Sfenks Yolu'nu izleyerek kara yoluyla gidecekti. Öteki tören alayı ise, birinci tapınağın iskelesinden ikinci tapınağa kadar Nil ırmağından gidecekti. Irmak üzerindeki kral gemisi bütün bakışları üzerinde toplamıştı. Değerli taşlar ve çöl altını ile bezenmiş gemi güneşin altında parlıyordu. Filoyu kralın kendisi yönetiyordu. Bu sırada Ramses, çevresinde koruyucu sfenkslerin bulunduğu yola girmişti.

Borular, flütler, davullar, sistreler ve lavtalar cambazlarla dansözlere eşlik ediyorlardı. Nil'in kıyılarında satıcılar insanın ağzını sulandıran yiyecekler ve soğuk bira satıyorlardı. Az sonra bunlara kızarmış kümes hayvanları, pastalar ve meyveler de eklenecekti.

Ramses kendini gürültüden kurtarmaya ve düşüncesini dinsel törendeki rolü üzerine toplamaya gayret etti. Bu rol, tanrıları, kraların ruhsal temizliğini simgeleyen tapınağa, Luksor'a kadar götürmekti. Tören alayı, adaklar sunmak için belli sayıda küçük tapınağın önünde durdu. Bütün bunlar bilgeliğin yavaşlığı içinde yapılıyordu. Luksor'un kapılarına geldiklerinde Seti de oraya varmıştı.

Kutsal kayıklar kalabalığının alınmadığı yapının içine girdiler. O sırada dışarda tören başlıyordu. içeride ise verimliliğin kaynağı olan gizli güçlerin yeniden doğuşu hazırlanıyordu. On bir gün süresince sadece Azizler Azizi'nin bileceği bir sır perdesi altında bu üç kayık yeni bir güçle doldurulacaktı.

Amon'un rahibesi dans edip şarkı söyledi ve müzik aleti çaldı. Uzun saçlı ve sıkı göğüslü dansözler, büyüleyici cazibesi olan yavaş hareketlerle dans ettiler. Bu kızlar reçine ve lotus kokuyorlardı. Başlarında ise kokulu sazdan örülmüş birer çember vardı.

Lavta çalan kızlar arasında Nefertari de vardı. Arkadaşlarının biraz gerisinde duruyordu. Bütün dikkatini çalgısının üzerinde toplamıştı. Dış dünyayla ilişkisini kesmiş gibi görünüyordu. Nasıl olur da bu kadar küçük bir genç kız bu denli ciddi olabilirdi? Görünmeye çalışarak kendini daha çok gösteriyordu aslında. Ramses kızın bakışlarını aradı, ama mavi-yeşil gözler lavtanın telleri üzerinde takılı kalmıştı. Nefertari ne yaparsa yapsın güzelliğini saklamayı başaramıyordu. Çok çekici olmalarına rağmen Amon'un rahibelerini gölgede bırakıyordu.

Herkesin susması gerektiği an geldi. Genç kızlar çekildiler. Bazıları yaptıkları görevden memnunlardı, bazıları da izlenimlerini birbirlerine aktarmak için acele ediyorlardı. Nefertari, törenin yankısını benliğinin derinliklerinde saklamak istercesine içine kapanık halini hiç bozmadı.

Kral naibi onu, yaz güneşinin gözleri kamaştıran ışığında tertemiz beyaz elbiseleri içinde gözden kaybolurcaya kadar izledi.

Güzel İset, Ramses'in çıplak vücuduna sarıldı ve sevgilisinin kulağına Mısır'ın bütün genç kızlarının bildiği bir aşk şarkısını fısıldadı.

"Senin ayaklarına bağlı kulun kölen olayım; seni giydiren, soyayan, saçını tarayan, vücuduna masaj yapan el olayım. Elbiseni yıkayan, seni kokulara boğan insan olayım. Koluna bilezik, tenine dokunan mücevher olayım ve kokunu doyasıya tadayım."

"Bu mısraları söyleyen erkek, kadın değil ki."

"Önemi yok... Ben senin onları tekrar tekrar duymanı istiyorum."

Güzel İset bazen sevecen davranarak, bazen zor kullanarak, ama hep aynı coşku içinde sevişiyordu. Bir yandan yumuşak, bir yandan ateş gibi davranarak, sevgilisini büyülemek için akla gelmez oyunlar icat ediyordu.

"Sen ister kral naibi ol, ister köylü; benim için hiç fark etmez! Benim sevdiğim sensin, gücün ve yakışıklılığın."

İset'in coşkusu ve açık yürekliliği Ramses'i duygulandırıyor. Bakışlarında en ufak bir yalan izi yoktu. Ramses onun kendini içtenlikle teslim etmesine on altı yaşın ateşliliği ile karşılık verdi ve tam bir uyum içinde elde ettikleri zevkin tadını çıkardılar.

İset:

"Vazgeç," diye teklifte bulundu.

"Neden vazgeçeyim?"

"Naip rolünden, Firavun olmaktan... Vazgeç Ramses, mutluluk içinde yaşayalım."

"Daha küçükken kral olmak isterdim. Bu düşünce bütün benliğimi kavuruyor ve geceleri uyumamı engelliyordu. Sonra babam bana bu tutkunun düşüncesizce olduğunu anlattı. Ama şimdi beni tahta ortak ediyor... Yaşantımın içinden bir ateş seli geçiyor ve gi-deceğim yeri bilmiyorum."

"Bu selin içine dalma, kıyıda kal."

"Buna karar verme özgürlüğüm var mı?"

"Bana **güven**, sana yardım **edeyim**."

"Ne yaparsan yap ben yalnızım."

Gözyaşları İset'in yanaklarından süzüldü.

"Bu kaderciliği reddediyorum! Biz birbirimize bağlı bir çift oluşturursak, bütün zorluluklara daha kolay göğüs **gereriz**."

"Babama ihanet **edemem**."

"Hiç olmazsa beni terk etme."

Güzel İset, artık evlenme sözcüğünü kullanmaya cesaret edemiyordu. Gerekirse, gölgede kalmasını bilirdi.

Setau, Ramses'in neşeli bakışları altında kral naibinin tacını, yılan başı biçimindeki mücevheri elleriyle **yoklayarak** inceliyordu.

"Bu yilandan korkar **myydın**?"

"Bu yılanın ısırığını tedavi etmek olanaksız. Bu yılanın zehrine karşı hiçbir ilaç yok."

"Sen de benim naiplik görevimi yerine getirmememi mi öğütleyeceksin?"

"Evet, ben **de**... Bu düşüncede olan sadece ben değilim."

"Güzel İset daha sakın bir yaşam arzu **ediyor**."

"Kim buna karşı çıkabilir?"

"Sen ki serüvenci bir insansın, ama olabildiğince sınırlı ve sıkıntısız bir yaşamı hayal **ediyorsun**."

"Senin girdiğin yol tehlikeli."

"Gerçek gücü keşfetmek için sözleşmedik mi? Sen de hayatını tehlikeye atıyorsun. Ben niye korkak olayım?"

"Ben sadece sürüngenlerin karşısına çıkıyorum. Sen ise insanlarla **çarşıyorsun**. İnsanlar çok daha korkunçtur."

"Benim yanımda çalışmayı kabul eder miydin?"

"Naip kendi grubunu **kuruyor**..."

"**Ameni**'ye ve sana güveniyorum."

"Musa'ya güvenmiyor musun?"

"O kendi yolunu biliyor, onu ustabaşı olarak bulduğum için bu inancım kesinleşti. Ben onunla birlikte harika tapınaklar inşa edeceğim."

"Ya Aşa?"

"Onunla konuşacağım."

"Teklifin beni onurlandırıyor, ama reddediyorum. Lotus'la evleneceğimi söylemiş miydin sana? Kadınlara güvenmemek gerekir, kabul ediyorum, ama Lotus değerli bir yardımcı. Sana iyi şanslar dilerim, Ramses."

Şenar bir ay dolmadan arkadaşlarının sadece yarısını kaybetmişti. Demek ki durum umutsuz değildi. Hemen hemen yalnız kalacaktı, ama çok büyük sayıda üst düzey görevli, **Seti'nin** seçimine rağmen, tahta Ramses'in çıkacağına inanmıyordu. Firavun ölünce, belki de naip, bitkinliği ve yeteneksizliği yüzünden, kendisinden daha tecrübeli kişi lehine istifa etmeyecek miydi?

Şenar, adaletsizliğin kurbanı olmamış mıydı? Tahtın vârisi olarak belirlenmiş olmasına rağmen, kendisine en küçük bir açıklama yapılmadan, çok kaba bir biçimde bir kenara itilmişti. Ramses nasıl hareket etmiş de babasının hoşuna gitmişti? Tabii ağabeyini suçlayıp gammazlamamışsa?

Şenar açık seçik bir memnuniyetle kendini bir kurban gibi göstermeye başlamıştı! Bu beklenmedik avantajı kullanmak, giderek daha çok dedikodu yaymak, Ramses'in taşkınlıkları karşısında başvurulabilecek bir kimse gibi görünmek düşünüyordu ona. Bu entrika uzun, belki de çok uzun bir zaman alacaktı. Başarısı, hasmının planlarını bilmesine bağlıydı. Bunun üzerine yeni naiple görüşme dileğinde bulundu. Ramses, **Memfis** kraliyet sarayının bir bölümüne, Firavun'un yakınına yerleşmişti.

Şenar'ın önce, Ramses'e körükörüne bağlı olan Ameni engelini aşması gerekiyordu. Onu nasıl yoldan çıkarabilirdi? Ameni ne kadınları severdi, ne de sofranın nimetlerini. Bürosuna kapanıp durmadan çalışırdı. Ramses'e bağlılığından başka bir tutkusu yok gibi görünüyordu. Bununla birlikte herkesin bir zayıf yönü bulunurdu. Şenar elbette bunu bulacaktı.

Naibin sandalet taşıyıcısına saygıyla başvurdu, emrinde yirmi kadar kâtibin bulunduğu **Ameni'yi** yeni çalışma yerlerinin kusursuzluğundan dolayı kutladı. Dalkavukluğu pek önemsemeyen Ameni, Şenar'a hiçbir iltifatta bulunmadı ve onu naibin görüşme salonuna sokmakla yetindi.

Üzerinde taht bulunan bir sekinin basamaklarına oturmuş olan Ramses, köpeği ve giderek şişmanlayan aslan yavrusuyla oynuyor-

du. İki hayvan çok iyi anlaşıyorlardı. Aslan yavrusu gücüne hâkim oluyor, köpek de muziplik etmiyordu. Gece **Bekçisi**, aslan yavrusuna, yakalanmadan mutfaktan et çalmayı öğretmişti. Katil de sarı köpeği **koruyor**, kendi rızası olmadan kimseyi onun yanına sokmuyordu.

Şenar şaşkına döndü.

Firavun'dan sonra gelen, devletin ikinci adamı olan naip bu muydu! Atlet yapılı bir çocuk kendini eğlendiriyordu! Seti, sonradan pişman olacağı bir çılgınlık **yapmıştı**. öfkelenen Şenar, zorlukla kendini tuttu.

"Naip beni dinlemek şerefini bahşedecek mi?

"Aramızda merasime gerek yok! Gel otur."

San köpek sırt üstü yatmış, ayaklarını havaya kaldırmıştı. **Katil'in** önünde bağlılığını göstermek ister gibiydi. Ramses bu hileden hoşlandı. Aslan yavrusu da halinden memnundu, köpeğin onu burundan sürükleyip götürdüğünü, oyunları kendi keyfine göre düzenlediğini fark **etmemişti**. İki hayvanı seyretmek naibe çok şey **öğretiyordu**. **İkisinin** birlikteliği zekâ ile gücün ittifakını simgelemiyor muydu?

Şenar çekinerek basamaklardan birine kardeşinden biraz **uzağa** oturdu. Aslan yavrusu homurdandı.

"Korkma ben istemezsem saldırmaz."

"Bu yırtıcı hayvan tehlikeli olacak. Şayet önemli bir ziyaretçiyi yaralayacak **olsa...**"

"Hiçbir tehlike yok."

İki hayvan oyunu bırakıp Şenar'ı seyretmeye başladılar. Onun varlığı hayvanları kızdırıyordu.

"Hizmetine girmek için geldim."

"Teşekkür ederim."

"Bana nasıl bir görev vermeyi düşünüyorsun?"

"Devlet yönetimi ve kamu hayatı hakkında hiçbir tecrübem yok. Bu durumda hata işlemeyen sana nasıl bir görev verebilirim?"

"Ama sen kral naibisin!"

"Seti, Mısır'ın tek efendisidir. Önemli olan bütün kararları o **verir**, başka kimse değil. Onun benim düşüncelerime ihtiyacı yok."

"Ama..."

"Yetersizliğimin bilincinde olan ilk kişi **benim**, onun için ülkeyi

yönetme oyunu oynamaya en ufak bir niyetim yok. Benim davranışlarım değişmeyecek: Krala hizmet etmek ve itaat etmek."

"Girişimde bulunman gerekebilir."

"Bu Firavun'a ihanet etmek demektir. Bana vereceği görevlerle yetinecek ve onları elimden geldiğince yapmaya çalışacağım. Şayet başarısız olursam beni atacak ve yerime bir başka naip atayacak."

Şenar ne söyleyeceğini bilemez duruma düşmüştü. O karşısında, başkalarını acımasızca ezen küstah davranışlı birisini bulacağını umuyordu, ama onun önünde, korunmasız ve uysal bir süt kuzusu duruyordu! Ramses kurnazca davranmayı mı öğrenmişti de hasmını yanıltmak için yeni bir kişiliğe mi bürünmüştü? Bunu öğrenmenin basit bir yolu vardı.

"Hiyerarşinin ne olduğunu okuyup öğrenmişsinizdir sanırım."

"Birtakım ustalıkları öğrenmem için aylar, hatta yıllar geçecek. Gerçekten bunları öğrenmek şart mı? Amenî'nin çabası sayesinde birçok idari sıkıntıdan kurtulacak ve köpeğim ve aslanımla oynayacak vakti bulacağım."

Ramses'in ses tonunda hiçbir alay kırıntısı yoktu. Elindeki iktidarın hakkını verecek nitelikte olmadığı anlaşıyordu. Amenî ne denli çalışkan, ne denli becerikli olsa da, alt tarafı on yedi yaşında bir kâtipti. Sarayın sırlarını hemen öğrenemeyecekti. Ramses de çevresinde deneyimli insanları toplamayı reddettiği için giderek zayıflayacak ve kuşbeyinli bir insan gibi görünecekti.

Şenar kıyasıya bir savaşa girişmektense fethedilmiş topraklarda ilerlemeyi yeğledi.

"Umarım Firavun benim hakkımda bazı direktifler vermiştir."

"Haklısın."

Şenar gerginleşti. Nihayet gerçeğin ortaya çıkacağı an gelmişti. Demek şu ana kadar kardeşi komedi oynamıştı ve günlük hayatın ayrıntılarıyla onu oyalamıştı. Şimdi son darbeyi vurmaya hazırlanıyordu.

"Firavun ne arzu ediyor?"

"Büyük oğlunun önceden olduğu gibi aynı görevleri yerine getirmesini ve protokol şefi olmasını."

Protokol şefliği... Önemli bir görevdi. Şenar, resmi törenlerin düzenlenmesiyle meşgul olacak, kararnamelerin uygulanmasına dikkat edecek, kralın politikasına sürekli karışacaktı. Bir kenara atıl-

mayacak, naibin özgürlüğüne sahip olmasa bile merkezi bir durumda bulunacaktı. Beceriklilik gösterdiği takdirde sağlam ve sürekli bir kumaş dokuyacaktı.

"Çalışmalarım hakkında sana hesap verecek miyim?"

"Firavun'a vereceksin, bana değil. Bilmediğim bir şeyi nasıl değerlendirebilirim?"

Demek ki Ramses değersiz bir naipten başka bir şey değildi. Seti bütün iktidarı elinde bulunduruyor ve büyük oğluna güven duymaya devam ediyordu.

Kutsal Heliopolis kentinin ortasında, hayatı yaratmış olan Işık Tanrısı Râ'nın tapınağı yükseliyordu. Geceleri serin olan bu Kasım ayında, rahipler Râ'nın gizli yüzü olan Osiris'in bayram hazırlıklarını yapıyorlardı.

Seti Ramses'e:

"Memfis ile Teb'i tanıyorsun," dedi. "Şimdi de Heliopolis'i keşfet. Atalarımızın düşüncesi burada biçimlendi. Bu kutsal yere saygı göstermeyi unutma. Teb bazen aşırı derecede önem kazanıyor. Hükümdarlığımızın kurucusu Ramses, Heliopolis, Memfis ve Teb'in büyük rahipleri arasında yetkiyi bölüştürür ve dengeyi sağlamayı tavsiye ederdi. Ben onun görüşüne saygı gösterdim. Sen de göster. Hiçbir ulu kişiye boyun eğme, ama onları birleştiren ve onları ege-menliği altına alan bağ ol."

Ramses:

"Ben sık sık Set'in kenti Avaris'i düşünüyorum," diye düşüncesini açıkça söyledi.

"Şayet kader seni Firavun yapacak olursa oraya gidecek ve ben ölmüş olduğum için onun gizli gücüyle düşünce ve duygu ortaklığı kuracaksın."

"Siz asla ölmeyeceksiniz!"

Bu sözler genç naibin ciğerlerinden fırlarcasına çıkmıştı. Seti'nin dudaklarında bir gülümseme belirdi.

"Benim yerime geçecek olan kimse benim yolumdan gidecek olursa, belki böyle bir şansım olur."

Seti, Ramses'i büyük Râ tapınağının içindeki ana sunağa götürdü. Üstü açık avlunun ortasında, altınla kaplı ucu gökleri delerek kötü güçleri yok eden çok büyük bir dikilitaş yükseliyordu.

"Zamanın başlangıcında, **Okyanus'tan** çıkan ilk taş bu biçimde simgeleştirilmiştir. Bu taşın varlığı yaratıcılığın sürdürülmesini sağlar."

Bir kez daha sersemleyen Ramses, **İsis** ve **Neftis** rollerine girmiş iki rahibenin taptıkları çok büyük bir akasya ağacının altına götürüldü.

Seti:

"**İşte** bu ağacın içinde görünmeyen tanrı **Firavun'u** yarattı, onu yıldızların sütüyle besledi ve ona adını verdi."

Kral naibini şaşırtacak daha çok şey vardı. Geniş bir tapınakta, yalancı mermer biçiminde boyanmış bir tahta ayağın üzerine konmuş altın ve gümüşten yapılmış, iki metre çapında, iki metre otuz santim yüksekliğinde bir terazi bulunuyordu! Tepesinde hiyerogliflerin ve uzunluk ölçüsünün ustası tanrı Tot'u simgeleyen altından yapılmış bir şebek vardı.

"**Heliopolis** terazisi canlı ve cansız her şeyin yüreğini ve ruhunu tartar. **Maât'ın** sembollerinden biridir. Dilerim Maât düşüncelerini ve davranışlarını her zaman esinler."

Işık kentinde geçen günün sonunda Seti, Ramses'i, işçilerinin terk ettiği bir şantiyeye götürdü.

"Burada yeni bir tapınak yükselecek, çünkü hiçbir eser yarıda bırakılmaz. Tapınak inşa etmek **Firavun'un** ilk görevidir. O da bu yolla ülkesini kuracaktır. Diz **çok** Ramses ve ilk eserini tamamla."

Seti, Ramses'e bir kazı klemi ile bir tokmak verdi. Ramses, kutsal dikilitaşın himayesinde ve babasının bakışları altında gelecekteki yapının ilk taşını yonttu.

Ameni, Ramses'e karşı sınırsız bir hayranlık duyuyordu, ama onun kusursuz olduğunu düşünmüyordu. Ramses kendisine karşı yapılan kötülükleri çabucak unutuyor ve kaçak olarak yapılan mürekkep kalıpları gibi bazı esrarlı işleri aydınlatmak için fazla çaba **sarfetmiyordu**. Oysa kral naibinin genç sandalet taşıyıcısının hafızası yerindeydi ve aradığı cevapları bulmak için yeni görevinin sağladığı birtakım avantajlardan yararlanıyordu.

Hasırlarının üzerine diz çökerek oturmuş, dikkatle dinleyen yirmi kâtibine olayları hatırlattı ve hiçbir ayrıntıyı atlamadı. **Ameni**, kötü bir konuşmacı olmasına rağmen dinleyicilerini etkiledi.

Memurlardan biri:

"Ne yapmalı?" diye sordu.

"Benim giremediğim arşiv servislerini dikkatle incelemek gerekiyor. Orijinal bir belgenin zorunlu olarak bir kopyası vardır. Bu belgede atölye sahibinin adı tam olarak yazılıdır. O belgeyi kim bulursa bana getirsin ve kimseye bundan söz etmesin. Naip onu **ödüllendirecektir**."

Böylesine geniş bir araştırma, sonunda başarılı olurdu. Kanıt elinde olunca **Ameni** onu **Ramses'e** gösterecekti. Bu iş halledilince, araba sürücüsü ve seyisle yeniden uğraşması için onu ikna edecekti. Hiçbir canı cezalandırılmadan bırakılamazdı.

Ramses, kral naibi sıfatından ötürü birçok istekle ilgilenmek zorunda kalıyor ve çok mektup alıyordu. **Ameni** bu isteklerin **usandırıcı** olanlarını ayırıyor, yazdığı yanıtlara **Seti'nin** oğlu mühürünü **basıyordu**. özel sekreter her mektubu okuyor, her dosyayı takip ediyordu. **Ameni**, geriye kalan azıcık sağlığını kaybetme pahasına da olsa herhangi bir eleştirinin naibe zarar vermesine engel olacaktı.

On sekiz yaşından daha küçük olmasına rağmen, **Aşa**, büyük tecrübeler kazanmış, artık birçok şeyden elini eteğini çekmiş olgun

bir adamı andırıyordu. Zarif bir kibarlık anlayışıyla, her gün elbisesini ve peştamalını **değiştiriyor**, Memfis modasını izliyor ve vücuduna gayet iyi bakıyordu. Her gün sakal tıraşı oluyor, kokular sürünüyor, bazen de kıvrıcık saçlarını çok pahalı bir perukanın altında **saklıyordu**. İnce bıyığı kusursuz bir şekilde kesilmişti. Zarif yüzünden, kuşaktan kuşağa soylu bir aileden geldiği okunuyordu; böyle bir aileden geldiği için de gurur duyuyordu.

Genç adam herkesin sevgisini kazanmıştı. Meslekten diplomatlar onun hakkında durmadan övgüyle konuşuyorlar ve **Firavun'un** ona bir elçilikte henüz önemli bir görev vermemesine hayret ediyorlardı. Aşa, mizacında hiçbir değişikliğe yer vermiyor, asla bir itirazda bulunmuyordu. Dışişleri **Bakanlığı'nın** koridorlarındaki en ufak bir sırdan bile haberi olduğu için, nasıl olsa kendisine de sıranın geleceğini biliyordu.

Böyle olmakla birlikte naibin ziyareti onu şaşırttı. Hemen bir hata işlediğini hissetti. Ramses'i ziyaret edip önünde eğilmek ona düşerdi.

"Kusurumu bağışla, Mısır naibi."

"Dostlar arasında böyle şey aranmaz."

"Görevimi ihmal ettim."

"İşinden memnun musun?"

"Şöyle böyle; hep aynı yerde geçen bir yaşam beni açmıyor."

"Nereye gitmek isterdin?"

"Asya'ya. Yakın bir gelecekte, dünyanın yazgısı orada kararlaştırılacak. Mısır bu konuda yeterli bilgi edinmezse, ağır düş kırıklıklarına uğrayabilir."

"Bizim siyasetimiz sana uyumsuz mu görünüyor?"

"Bildiklerime göre, evet."

"Önerin nedir?"

"Oralara gitmeli, müttefiklerimizin ve hasımlarımızın düşünce biçimlerini daha iyi anlamalı, güçlü ve zayıf olan taraflarının dökümünü yapmalı ve kendimizi yenilmez sanmayı artık bırakmalıyız."

"Hititlerden korkuyor musun?"

"Onlar hakkında birbirleriyle çelişkili o kadar çok haber var ki... Onların asker sayısı ile ordusunun gücünü gerçekten bilen kim var? Şu ana kadar karşılıklı bir çarpışmadan hep kaçınıldı."

"Buna üzülüyor musun?"

"Elbette ki hayır, ama sen de kabul edersin ki belirsizlik içinde yüzüyoruz."

"Memfis'de bulunmak hoşuna gitmiyor mu?"

"Zengin bir aile, harika bir villa, geleceği olan bir meslek, iki ya da üç metres... Sence mutluluk bu mudur? Birkaç dil biliyorum. Hititçe de buna dahil. Neden benim yeteneklerimden yararlanılmıyor?"

"Sana yardım edebilirim."

"Ne şekilde?"

"Kral naibi olarak krala senin Asya'daki elçiliklerden birine atanmanı teklif edeceğim."

"Bu harika bir şey olur!"

"O kadar çabuk sevinme. Kararı verecek olan Seti'dir."

"Davranışın için teşekkürlerimi kabul et."

"Umalım da işe yarasın."

Dolant'ın doğum günü, soyluların davet edildiği bir davetle kutlanacaktı. Seti tahta çıktığı günden beri bu tür davetlere katılmıyordu. Tören düzenlemelerini Şenar'a bırakan Ramses bu kibarlar toplantısından kurtulacağını umuyordu, ama Amenî'nin tavsiyesi üzerine akşam yemeğinden önce davette görünmeyi kabul etti.

Göbekli ve güleryüzlü Sari, naibe övgüler düzmek isteyen dalkavukları ve bilhassa ondan yardım isteyenleri uzaklaştırdı.

"Varlığınla bize şeref verdin... Öğrencimle o kadar gurur duyuyorum ki! Ama cesaretim kırılıyor."

"Cesaretin mi kırılıyor?"

"Artık müstakbel bir naibi eğitemeyeceğim! Senin yanında **Kap'ın** çocukları bana pek yavan görünecekler."

"Mesleğini değiştirmek ister miydin?"

"İtiraf edeyim ki ambarların yönetimi benim daha çok işime gelir, hem Dolant'la meşgul olabilecek yeterli zaman da bulurdum. Bunu sakın her gün karşılaştığın sayısız ricalardan biri olarak görme! Ama eski öğretmenini **hatırlayabilirsin...**"

Ramses başını salladı. Ablası ona doğru koştu. Aşırı derecede makyajlı yüzüyle on yaş daha yaşlanmış görünüyordu. Sari yanlarından ayrıldı.

"Kocam seninle konuştu mu?"

"Evet."

"Şenar'ı yendiğinden beri çok mutluyum! O bizim yıkılmamızı isteyen çok kötü ve kalles bir insan."

"Ne yaptı ki sana?"

"Artık önemi yok; kralın naibi sensin nasıl olsa, o değil. Seni gerçekten destekleyenleri yanına toplamalısın."

"Sen ve Sari olanaklarım hakkında yanılıyorsunuz."

Dolant kirpiklerini kırptı.

"Ne anlama geliyor bu..."

"Ben idari görevlerde hokkabazlıklar yapmıyorum, sadece babamın düşüncesini yakalamaya ve ülkeyi nasıl idare ettiğini öğrenmeye çalışıyorum, çünkü tanrılar izin verirse ondan esinlenmek istiyorum."

"Süslü lafları keselim artık! Üstün iktidar yakında senin olacağına göre imparatorluğunu büyütmeyi düşün ve şimdiden kendi çevreni kurmaya bak. Kocamla ben bu çevreye girmek isteriz, çünkü bunu hak ediyoruz. Bizim niteliklerimizden yararlanmak senin için kaçınılmaz olmalı."

"Beni hiç tanımıyorsun sevgili ablacığım ve babamı da tanımamışsın. Mısır senin söylediğin gibi yönetilmiyor. Naip olmak bana onun çalışmasını gözlemleme ve yaptıklarından ders çıkarma olanağını veriyor."

"Senin uyuşuk sözlerin beni ilgilendirmiyor. Orada, yani sarayda, sadece hırs önemlidir. Sen de ötekilere benziyorsun Ramses. Günümüzün gerçeklerini gözardı edersen, silinip yok olursun."

Villasının önündeki sıra sütunların altında yalnız oturan Şenar, eline geçen haberlerin tümünden sonuç çıkarmaya çalışıyordu. Bereket versin ki dost çevresi dağılmamıştı ve Ramses'in düşmanlarının sayısı azalmamıştı. Şenar'ın dostları Ramses'in söz ve davranışlarını yakından gözlüyor ve hiç gecikmeden Şenar'a ulaştırıyorlardı. Onlara göre, hiç kuşku yok ki Seti'nin ölümünden sonra Şenar Firavun olacaktı. Naibin pasif davranışı, Seti'ye olan kayıtsız şartsız sadakati ve körükörüne itaat etmesi onun kısa zamanda unutulmasına yol açacaktı.

Şenar felaket saydığı bir olay nedeniyle bu iyimserliği paylaşmıyordu: Ramses'in Heliopolis'e yaptığı kısa ziyaret. Gerçekten de, bir

firavunun tanınmasının kesinleştiği yer orasıydı. Mısır'ın ilk kralları orada taç giymişlerdi.

Seti niyetini apaçık ortaya koyuyordu, çünkü Ramses boşboğaz bir rahibin anlattıklarına göre Heliopolis terazisiyle karşılaştırılmıştı. Bu da Firavun'un, kral naibinin doğruluk konusundaki yeteneğini ve Maât kuralına saygı derecesini tanıdığı anlamına geliyordu. Aslında, büyük bir gizlilik içinde yapılan bu tören kimse tarafından bilinmiyor ve büyüsel bir değer ötesinde bir şey ifade etmiyordu. Ancak Seti'nin niyeti ortaya çıkmıştı ve artık değişmeyecekti.

Protokol şefliği... Göz boyamaktan başka bir şey değildi! Seti ile Ramses onun konforlu görevinde uyuyup büyüklük hayallerini unutmasını arzu ediyorlardı. Bu arada kral naibi de iktidarın dizginlerini yavaş yavaş ele geçiriyordu.

Ramses sanıldığından daha kurnazdı. Görünürdeki alçakgönüllülüğü acımasız bir tutkuyu gizliyordu. Ağabeyinden kuşkulanan naip onu kandırmaya çalışmıştı, ama Heliopolis yolculuğu gerçek planını açığa vuruyordu. Şenar strateji değiştirmek zorundaydı. Olayları olurlarına bırakmak, onu başarısızlığa mahkûm edecek bir hata olurdu. Öyleyse saldırıya geçmek ve Ramses'i korkunç bir rakip olarak görmek gerekiyordu. Ona içerden saldırmak yeterli olmazdı. Şenar'ın kafasından korkunç düşünceler geçiyordu ve bu düşünceler onu ürkütüyordu.

Öç alma isteği çok güçlüydü. Ramses'in bir kulu olarak yaşamak onun için tahammül edilmez bir durumdu. Giriştiği gizli savaşın sonuçları ne olursa olsun, gerilemeyecekti.

Büyük, beyaz bir yelkenli, krallara layık bir zarafetle Nil'in suları üzerinde kayıyordu. Kaptan ırmağı en ufak noktasına kadar tanıyor ve teknesini ustalıkla yönetiyordu. Şenar güneş ışınlarından korunmak için kamarasında oturuyordu. Güneşte yanmaktan hoşlanmanın ötesinde, köylüler gibi esmer tenli görünmemek için, cildinin beyaz kalmasını istiyordu.

Onun karşısında Aşa oturmuş, keçiboynuzu suyu içiyordu.

"Umarım gemiye bindiğinizi kimse görmemiştir."

"Gerekli önlemleri aldım."

"Çok ihtiyatlı bir adamsınız."

"özellikle de meraklı... Bütün bu gizlilik neden?"

"*Kap*'taki öğreniminiz sırasında siz Ramses'in arkadaşıydınız."

"Evet, okul arkadaşıydım."

"Naip olarak tayininden sonra onunla ilişkiniz devam ediyor mu?"

"Asya'daki elçiliklerinden birinde bir görev isteğimi destekledi."

"İnanın bana, gözden çıkarılmış olmam sizin için istediğim makamı elde etmemi engellemiş olsa da, ününüzün yayılmasına epey katkıda bulundum."

"Gözden çıkarılma... Durumu abartan bir söz değil mi?"

"Ramses benden nefret ediyor ve Mısır'ın mutluluğu için hiç uğraşmıyor. Onun tek amacı mutlak hâkimiyeti ele geçirmek. Birisi çıkıp da onu engellemezse, bir felaketler dönemine gireceğiz. Onu yolundan çevirmeyi kendim için ödev biliyorum ve birçok akıllı başında insanın bana yardım edeceğine eminim."

Aşa soğukkanlılığım koruyordu.

"Ramses'i çok yakından tanıdım," diye düşüncesini açıkladı. "Sizin açıklamaya çalıştığınız zorba hükümdar tipine hiç benzemiyor."

"Kendini çok iyi bir evlat ve Seti'ye itaat eden bir öğrenci gibi göstererek çok kurnazca bir oyun oynuyor. Saraya ve halka bundan başka hiçbir şey daha hoş görünemez. Ben bile bir süre kandırıldım. Gerçekte o, iki Mısır'ın efendisi olmaktan başka bir şey düşünmüyor. Heliopolis'e büyük rahibin onayını almak için gittiğini biliyor muydunuz?"

Bu kanıt Aşa'yı afallattı.

"Doğrusu bu girişim biraz zamansız görünüyor."

"Ramses'in Seti'nin üzerinde çok etkisi var. Kanımca kralı bir an önce çift başlık çekilmesi ve iktidarı kendisine teslim etmesi için inandırmaya çalışıyor."

"Seti bu kadar etki altında kalabilir mi?"

"Öyle olmasa, Ramses'i naip olarak neden seçsin ki? Oysa benden, yani büyük oğlundan taraf olsaydı, yanında devletin sadık bir memurunu bulacaktı."

"Gelenekleri yıkmaya hazır görünüyorsunuz."

"Çünkü o geleneklerin geçerliği kalmadı! Büyük Horemeh yeni bir yasa hazırlayarak bilgece hareket etmemiş miydi? Eski gelenekler giderek doğruluklarını yitirdiler."

"Mısır'ı dış dünyaya açmaya karar vermemiş miydiniz?"

"Gerçekten de benim niyetim buydu, çünkü kalkınmayı sadece uluslararası ticaret sağlar."

"Fikir mi değiştirdiniz?"

Şenar'ın suratı asıldı.

"Ramses'in müstakbel hükümdarlığı beni planlarımı değiştirmeye zorluyor; bu nedenle aramızdaki görüşmenin gizli kalmasını istiyorum. Size asıl söz etmek istediğim şeyin olağanüstü önemi var: Çünkü ülkemi kurtarmak istiyorum. Ramses'e karşı yeraltından bir savaş başlatmak zorundayım. Şayet benim müttefikim olursanız, sizi kılavuzum yapacağım. Savaşı kazandıktan sonra, bağlılığınızın meyvelerini toplayacaksınız."

Aşa hiç renk vermeden, uzun uzun düşündü.

İşbirliğini reddedecek olursa Şenar onu yok etmek zorunda kalacaktı. Ne de olsa, Şenar'ın gizli niyetini biliyordu artık. Ancak Şenar'ın da kendine yandaş bulmak için niyetini açıklamaktan başka seçeneği yoktu. Aşa, bu teklifi kabul edecek olursa ülkedeki en etkili kişilerden biri olacaktı.

Aşa:

"Ne planladığınızı tam olarak açıklamadınız," dedi.

"Asya ile sadece ticari ilişkiler kurmak Ramses'i devirmeye yetmez. Koşullar nedeniyle çok daha ileri gitmek gerekir."

"Düşündüğünüz... yabancılarla başka bir tür anlaşma mı?"

"Bundan asırlarca önce Hiksoslar bu ülkeyi işgal edip yönettileri zaman, Delta eyaletinde hüküm süren ve ölmektense işbirliği yapmayı tercih eden birçok şeften destek gördüler. Şimdi tarihi geride bırakalım Aşa, Ramses'i kovmak için Hititleri kullanalım, ülkemizi doğru yolda tutabilmek için sorumlu kişilerden oluşan bir grup kuralım."

"Bu çok tehlikeli."

"Ama biz bir şey yapmazsak, Ramses bizi sandaletlerinin altında ezecek."

"Somut olarak ne yapılmasını öneriyorsunuz?"

"Asya'ya atanmanız ilk adım olacak. İnsanlarla ilişki kurmadaki olağanüstü becerinizi biliyorum. Düşmanın dostluğunu kazanmanız ve onu bize yardım etmesi için ikna etmeniz gerekiyor."

"Ama bugüne kadar Hititlilerin gerçek niyetlerinin ne olduğunu kimse öğrenemedi."

"Sizin sayenizde öğreneceğiz işte. Sonra stratejimizi oluşturup Ramses'in hata yapmasını sağlarız. Onun her hatası bizim lehimize bir puan olacaktır."

Aşa çok sakın bir biçimde parmaklarını birbirine geçirdi.

"İlginç bir proje, ama çok tehlikeli."

"Korkaklar başarısız olmaya mahkûmdur."

"Farzedelim ki Hititlilerin bir tek arzusu var. Savaş yapmak."

"Bu durumda Ramses'in savaşı kaybetmesi için uğraşacağız, sonra da kurtarıcı sıfatıyla ortaya çıkacağız."

"Hazırlıklar için yıllar gerekecek."

"Haklısınız. Mücadele bugün başlıyor. Önce Ramses'in tahta çıkmasını önlemek için her çareye başvurmamız gerekir. Başarısız olursak, bu sefer onu içten ve dıştan aynı anda gelecek bir saldırı sayesinde devirmeyi deneriz. Ben onu çok önemli bir hasım olarak görüyorum, çünkü giderek daha da güçleniyor. İşte bu nedenle bir an önce hareket etmek gerekiyor."

Aşa:

"Yardıma karşılığında bana ne veriyorsunuz?" diye sordu.

"Dışişleri Bakanlığı sizin için uygun mu?"

Diplomatın dudağındaki küçük bir gülümseme, Şenar'a hedefi on ikiden vurduğunu gösteriyordu.

"Memfis'de bir büroya kapanarak yaşadığım sürece yapabileceklerim çok sınırlı olacak."

"Mükemmel bir şöhretiniz var, Ramses bilmeden bize yardım edecek. Sanırım atanmanız gerçekleşmek üzere. Mısır'da kaldığınız sürece artık hiç görüşmeyeceğiz. Daha sonraki buluşmalarımız gizli olacak."

Gemi, Memfis limanından uzakta karaya yanaştı. Şenar'ın adamlarından birinin sürdüğü araba Aşa'yı kente götürdü.

Kralın büyük oğlu diplomatın uzaklaşmasını seyretti. Birçok adam onu dikkatle izleyecekti. Şayet Ramses'e bilgi sızdıracak olursa, bu ihaneti nedeniyle canından olacaktı.

Ramses'i ortadan kaldırmak için arabacı ve seyisin hizmetlerinden yararlanan adam yanılmamıştı. Kralın küçük oğlu onun yerini alacak kimse olarak gelmişti dünyaya. Karakteri birçok yönden **babasının** benziyordu. Tükenmez bir enerjisi vardı, tutkusu ve zekâsı her türlü engeli aşabilecek düzeyde **görünüyordu**. içinde yanan ateş onun hâkimiyet kurmak için yaratılmış olduğunu belli ediyordu.

Birçok kez uyarmasına rağmen hiç kimse onu dinlemek istememişti. Ramses'in kral naibi olarak seçilmesi nihayet yakınlarının gözlerini açmıştı, o güne kadar yaptığı girişimlerin başarısızlıkla sonuçlanmasına üzüyorlardı artık. Bereket versin ki seyisle arabacı ölmüşlerdi: onlarla hiç karşılaşmadığı ve aracılık yapan kişi de konuşmayacağına göre soruşturmanın ona kadar ulaşmasına olanak **yoktu**. Suçlu olduğunu hiç kimse kanıtlayamazdı.

Bütün projelerinin gizlilik içinde yürütülmesi gerekiyordu, dolayısıyla en küçük bir ihtiyatsızlığa izin veremezdi. Tam zamanında, tam yerinde ve bütün gücüyle darbeyi indirmek tek çözümdü. Oysa Ramses'in yeni pozisyonu, ona yaklaşılmasını zorlaştırıyordu. Kral naibi olduğu için çevresi hiç boş bırakılmayacaktı. Ameni had-dini bilmez kişileri **uzaklaştırıyordu**. Aslanla köpek mükemmel muhafızlardı. Sarayın içinden yapılacak bir girişim olanaksız görünüyordu.

Buna karşılık bir gezi ya da yolculuk sırasında bir kaza düzenlemek, yerin çok iyi seçilmesi koşuluyla hiç de güç olmazdı. Bir anda aklına parlak bir fikir geldi. Seti *tuzağa* düşüp oğlunu Asuan'a götürmeyi kabul ederse, Ramses oradan asla geri dönemeyecekti.

Seti'nin hükümdarlığının bu dokuzuncu yılında Ramses, on yedinci yaşını kutluyordu. Yanında **Ameni**, Setau ve onun Nubyeli karısı Lotus vardı. Ramses, Musa ile Aşa'nın orada **olmayışına** üzüldü.

muştı. **Musa, Karnak'taki şantiyede alıkonmuştu.** Aşa ise Dışişleri Bakanı tarafından bilgi edinmek göreviyle Lübnan'a gönderilmişti. Naip yakın dostlarıyla arasında bir tür işbirliği kurmadıkça ilerde *Kap* öğrencilerini bir araya getirmek çok daha zor olacaktı ve bağımsız kalma düşünceleri hepsinin yollarını ayıracaktı. Sadece **Ameni**, kendisi olmadan idari görevlerini yerine getiremeyeceğini ve dosyaları günü gününe izleyemeyeceğini bahane ederek Ramses'den uzaklaşmayı kabul etmiyordu.

Sarayın mutfak servisini istemeyen Lotus, üzüm taneleri ve haşlanmış nohutla süslenmiş kuzu kızartması hazırlamıştı.

Naip:

"Çok lezzetli olmuş," dedi.

Ameni:

"Tadını çıkara çıkara yiyelim, ama karnımızı şişirmeydim," dedi. "Benim işim var."

Setau, köpeği ve giderek irüişen aslanı doyururken:

"Bu mızımız ve eğlence düşmanı kâtibe nasıl katlanıyorsun?" diye sordu.

Ameni karşılık olarak:

"Herkesin yılanların peşinden koşarak harcayacak vakti yok," dedi. "Yaptığın ilaçları not etmek için zaman **ayırmasaydım**, araştırmaların boşa giderdi."

Ramses:

"Yeni evliler nereye yerleştiler?" diye sordu.

Setau gözleri parıldayarak:

"Çölün kıyısında," diye karşılık verdi. "Gece olur olmaz sürüngenler ortaya çıkıyorlar, Lotus'la ben de onları avlamaya çıkıyoruz. Yılanların sayısını ve yaşama biçimlerini öğrenmek için yeteri kadar ömrümüz olup olmayacağını merak ediyorum."

Ameni:

"Sizinki evden çok bir laboratuvara benziyor," dedi. "Sen de durmadan yeni bir şeyler **ekliyorsun**... Hastanelere zehir satarak elde ettiğin servete bakacak olursak, buna şaşırılmamak gerek."

Yılan oynatıcısı büyücü, genç kâtibe merakla baktı.

"Kim verdi sana bu bilgileri? Bildiğim kadarıyla, sen bürondan dışarı çıkmazsın!"

"Evin ıssız bir yerde olsa da kadastroya kaydedilmiş durumda ve

temizlik hizmetlerinden yararlanıyor. Bana gelince, görevim kral **naibine** güvenilir bilgileri iletmektir."

"Beni ispiyonluyor musun yoksa! Bu cüce, bir akrepten daha tehlikeli!"

Setau Ameni ile tatlı sert bir tartışmaya girerken, Setau'nun görünürdeki öfkesinin gerçek olmadığını anlayan sarı köpek, neşeyle havlamaya başladı. Bu şamata **Firavun'un** bir habercisinin içeri girmesiyle aniden kesildi. Ramses'in her işi bırakarak saraya gitmesi isteniyordu.

Çok büyük pembe granit blokların arasındaki yılankavi bir patikada Seti ile Ramses ağır adımlarla yürüyorlardı. Hükümdarla oğlu, o sabah Asuan'a varır varmaz **taşocaklarına** gitmişlerdi. Firavun doğrudan kendine gönderilen kaygı verici bir raporun içeriğini bizzat kendisi araştırmak istemişti. Ayrıca oğluna, dikilitaşların, dev heykellerin, tapınak girişlerinin ve sayısız sanat şaheserinin yapımında kullanılan, eş benzeri bulunmayan parlaklıktaki bu **dayanıklı** pembe taşı tanıtmak imkânı olacaktı.

Rapor, ustabaşılar ve işçilerle, birkaç ton ağırlığındaki yekpare taşın birbirine bağlı teknelere yüklemekle görevli askerler arasında **çatışma** çıktığını haber veriyordu. Bu kargaşa yetmiyormuş gibi işin içinde daha da kaygı verici bir durum vardı: Uzmanlar en büyük **taşocağının** artık işlevini yitirdiğini düşünüyorlardı. Onlara göre, **taşocağındaki** damarlar o kadar kısa ve sınırlıydı ki, bundan böyle uzun dikilitaşlar ya da dev heykeller yapmak için yeterli miktarda taş çıkarılamayacaktı.

Rapor, taşocağı şefi Aper tarafından imzalanmıştı. Bu adam üst makamların hepsini atlamış, gerçeği açıkladığı için âmirleri tarafından cezalandırılacağından korkarak doğruca krala başvurmuştu. Mesajı ağırbaşlı ve gerçekçi bulan sekreterlik onu krala iletmekte bir sakınca görmemişti.

Ramses, güneş ışınlarının acımasızca yaktığı kayaların ortasında kendini çok rahat hissediyordu. Heykeltıraşların konuşan taşlar haline getirdikleri bu malzemenin sonsuzca **kadar** var olacak gücünü fark etti. Asuan'ın uçsuz bucaksız taşocağı, ilk hanedanlıktan bu yana, ülkenin üzerine kurulduğu kaidelerden biriydi. Kuşaklardan kuşaklara geçen ve zamanı aşan bir çabanın istikrarını simgeliyordu.

Granit blokların çıkarılması sıkı bir çalışmayı gerektiriyordu. Ekiplere ayrılmış taş yontucuları en iyi **blokları** ortaya çıkarıyorlar, onları saygıyla inceliyor ve yüklüyorlardı. Çalışmalarının mükemmelliği Mısır'ın sonsuza kadar yaşamasına bağlıydı. Ellerinden doğan tapınaklarda evrenin güçleri oturuyor, yeniden dirilenlerin ruhları yaşıyordu.

Bütün firavunlar **taşocakları** ve orada çalışanların yaşam koşullarıyla yakından ilgileniyordu. Ekip şefleri **Seti'yi** yeniden görmekten ve naibi selamlamaktan mutluluk duydular. Ramses'in giderek **babasına** daha çok benzediğini fark ettiler. Burada Şenar adı bilinmiyordu.

Seti taş işçilerinin şefini çağırdı.

Geniş omuzlu, köşeli yüzlü, kalın parmaklı, bodur Aper, kralın önünde secdeye kapandı. Acaba, kınanacak mıydı, yoksa övülecek miydi?

"Şantiye pek sakin görünüyor."

"Her şey yolunda, Majeste."

"Ama mektubun aksini söylüyor."

"Mektubum mu?"

"Bana mektup yazdığını inkâr mı edeceksin?"

"Yazmak mı... Haddime mi düşmüş. Böyle bir şey gerektiğinde bir kâtibe başvururum."

"İşçilerle askerler arasında çatışma olduğunu belirterek beni uyaran sen değil misin?"

"Hayır, ayrıca ortada böyle bir sorun yok Majeste. Arada ufak tefek sürtüşmeler olmuyor değil, ama bunları kendi aramızda çözümlüyoruz."

"Ya ustabaşılar?"

"Biz onlara, onlar da bize saygı duyarlar. Buradaki işçiler kentli değillerdir, ama alaydan yetişmedirler. Elleriyle çalışırlar ve mesleklerini bilirler. Şayet aralarından biri aşırıya kaçacak olursa onunla ilgileniriz."

Aper ellerini ovuşturdu. Otoritesini kötüye kullanan birisine karşı dövüşmeye hazırlanır gibiydi.

"Peki en büyük taşocağının tükenmek üzere olduğu doğru değil mi?"

Taşçıların şefinin ağzı açık kaldı.

"Ne... kim haber verdi?"

"Bu doğru mu?"

"Az çok... Çalışma giderek güçleşiyor. Çok derin kazmak gerekiyor. İki ya da üç yıl sonra yeni bir taşocağı kurmak gerekecek. Ama bunu şimdiden bilmeniz... Bu bir falcılık!"

"Sözü edilen yeri göster bana."

Aper, Seti'yle Ramses'i küçük bir tepenin üstüne çıkardı. Oradan taşocağı arazisinin büyük bir bölümü görünüyordu.

Aper elini uzatarak:

"İşte burada solunuzda," diye gösterdi. "Buradan bir dikilitaş çıkar mı bilmiyorum."

Seti:

"Susalım," dedi.

Ramses babasının bakışlarının değiştiğini gördü. Gövdesi âdeta granite dönüşen Seti sanki taş damarının içine nüfuz ediyormuş gibi olağanüstü bir yoğunlukla taşlara bakıyordu. Seti'nin yanında sıcaklık dayanılamayacak kadar arttı. Şaşkına dönen taşocağının şefi kenara çekildi. Ramses hükümdarın yanından ayrılmadı. O da babası gibi görünenin ötesini algılamaya çalıştı, ama düşüncesi yoğun taş bloklara çarptı ve mide boşluğunda bir acı hissetti. Mücadeleci bir karaktere sahip olduğu için vazgeçmedi. Acısına rağmen sonunda kaya damarlarını birbirinden ayrı olarak fark etmeyi başardı. Damarlar sanki toprağın derinliklerinden güneşe ve havaya doğru fırlamış, sonra da belli bir şekilde katılışp içine parlak yıldızlar serpiştirilmiş pembe granite dönüşmüştü.

Seti:

"Her zamanki çalışma yerinizi terk edin," diye buyurdu, "daha sağdaki geniş alanı kazın. Granit onlarca yıl boyunca cömert davranacaktır."

Taşçıların şefi yuvarlanırcasına tepeden indi ve eline bir kazma alarak, uzaktan fazla bir şey vaat etmeyen siyahımsı bir kaya tabakasını kırdı. Firavun yanılmamıştı. Tabakanın altından insanı büyüleyen güzellikte bir granit çıktı.

"Sen de gördün, Ramses. Böyle devam et. Taşın ta içine kadar git, o zaman aradığını bulacaksın."

On dakikaya kalmadan Firavun'un mucizesi taşocaklarındaki, rıhtımlardaki ve kentteki herkese duyuruldu. Bu, büyük çalışma

dönemlerinin birbirini izleyeceğini ve Asuan'ın kalkınmaya devam edeceğini gösteriyordu.

Ramses:

"Mektubu yazan Aper değil," dedi. "Sizi kim yanıltmaya çalıştı?"

Seti:

"Beni buraya yeni bir taşocağının açılışını yapmak için getirtmediler," diye tahminini belirtti. "Mektubu gönderen böyle bir sonuç ummuyordu."

"Peki ne umuyordu?"

Bu işten bir anlam çıkaramayan kral ile oğlu, tepenin yamacındaki keçi yolundan inmeye başladılar. Seti kendinden emin adımlarla önden gidiyordu.

Bir uğultu Ramses'in dikkatini çekti.

Arkasına döndüğü anda, çılgına dönmüş ceylanlar gibi zıplayarak gelen iki taş parçası bacağını sıyrıp geçti. Yokuşun tepesine baktığında, aşağıya doğru yuvarlanan taşları ve onların peşinden olanca hızıyla gelen dev bir granit blokunu gördü.

Toz bulutu ile gözleri görmez olan Ramses:

"Kenara kaçın, baba!" diye haykırdı.

Geri geri çekilen delikanlı düştü.

Seti'nin güçlü bileği onu kaldırdı ve taş yığının menziline çıkardı. Granit blok onları geçip çılgın koşusuna devam etti. Aşağıdan çığlıklar yükseldi. Taş yontucularla taş çekenler kaçmaya çalışan bir adam görmüşlerdi.

Aper:

"İşte o! Granit blokunu yerinden oynatan o!" diye bağırdı.

Kovalamaca başladı.

Kaçanı ilk yakalayan Aper oldu. Adamı durdurmak için ensesine şiddetli bir yumruk indirdi. Taşçıların şefi gücünü iyi hesaplamamıştı; Firavun'un önüne getirdiği adam bir cesetten ibaretti.

Seti:

"Kim bu adam?" diye sordu.

Aper:

"Bilmiyorum," diye yanıt verdi. "Burada çalışmıyor."

Asuan polisi kısa zamanda bir sonuca ulaştı: adam çanak çömlek işiyle uğraşan, dul, çocuksuz bir kayıkçıydı.

Seti:

"Seni hedeflemişti," dedi. "Ama senin ölümün bu blokun üzeri-
ne **kazınmamıştı.**"

"Gerçeği kendim araştırmak istiyorum. Bana bu hakkı verir mi-
siniz?"

"Veririm."

"Soruşturmayı kime havale edeceğimi biliyorum."

Ameni hem ürkümüştü hem de sevinçliydi.

Ürkümüştü, çünkü Ramses'in korkunç bir ölümden nasıl kıl payı kurtulduğunu öğrenmişti. Sevinçliydi, çünkü naip ona önemli bir ipucu getirmişti: Seti'yi Asuan'a kadar götüren mektup.

"Yazı çok güzel," dedi. "Kültürlü, yüksek sosyetedен, böyle mektupları yazmaya alışık birinin elinden çıkmış."

"Öyleyse Firavun, bu mektubun taşocağı şeflerinden birinin elinden çıkmadığını ve kendisine bir tuzak kurulduğunu biliyordu."

"Bana kalırsa bu tuzak ikinizi de hedef almıştı. Ne de olsa bu tür şantiye kazaları çok sık rastlanan olaylardandır."

"Soruşturma açılmasından yana mısın?"

"Elbette! Ama..."

"Ama?"

"Sana bir itirafborcum var: Kuşkulu atölyenin sahibi konusundaki araştırmalarıma devam ettim. Sana işin içinde Şenar'ın olduğunu kanıtlayacak belgeyi getirmek isterdim, ama başaramadım. Sen bana daha iyisini getirdin."

"İnşallah öyledir."

"Kayıkçı hakkında daha fazla bilgi edinildi mi?"

"Hayır, onu azmettiren kişiye ulaşmanın imkânsız olduğu anlaşılıyor."

"Gerçek bir yılan o... Setau'nun yardımını istemek gerekecek."

"Neden olmasın?"

"İçin rahat etsin, ben bunu sağladım bile."

"Ne yanıt verdi?"

"Senin güvenliğin söz konusu olduğuna göre, bana yardım etmeyi kabul etti."

Şenar, Güney Mısır'dan pek hoşlanmıyordu. Burası dayanılmaz derecede sıcaktı. Üstelik, Kuzey'in tam tersine, Güney'de dış dün-

yadaki değişimlere pek ilgi duyulmuyordu. Bununla birlikte Karnak'taki büyük tapınak öylesine zengin ve öylesine etkili bir ekonomik güç oluşturunuyordu ki, iktidar koltuğuna oturmak isteyen hiçbir aday büyük rahibin desteğinden vazgeçemezdi. Onun için başrahibe bir nezaket ziyaretinde bulundu. Görüşme sırasında sadece önemsiz şeylerden söz edildi. Yine de Şenar, böylesine güçlü bir lilerden düşmanca bir tavır görmediğine çok memnun oldu. Rahip, Memfis'in siyasal çekişmelerini yakından izliyordu ve gerektiği anda güçlüden yana olacaktı. Ramses'den övgüyle söz etmemesi iyiye işaretti.

Şenar, günlük hayatın çalkantısının uzağında düşünebilmek için bir süre tapınakta kalmasına olanak sağlanmasını rica etti. İsteği kabul edildi. Seti'nin büyük oğlu, misafir edildiği rahip hücresinin çok yetersiz konforuyla yetinmek zorunda kaldı, ama hedefine ulaşmıştı: Musa ile karşılaşmak.

Bir mola sırasında, Yahudi, heykeltıraşların bir sütun üzerine kazıdıkları bir adak sahnesini inceliyordu.

"Harikulade bir eser! Siz çok seçkin bir mimarsınız."

Sağlıklı bir vücut yapısı olan Musa, löp löp etleri olan bu şişman adama küçümseyerek baktı.

"Ben mesleğimi öğreniyorum. Bu başarı ustabaşının."

"O kadar mütevazı olmayınız."

"Pohpohçulardan nefret ederim."

"Benden pek hoşlanmadığınız anlaşılıyor."

"Umarım bu karşılıklıdır."

"Ben buraya derin düşüncelere dalmak ve sükûneti bulmak için geldim. itiraf etmeliyim ki Ramses'in tayini benim için çok şiddetli bir şok oldu, ama sonunda gerçeği kabul etmek gerekir. Bu tapınağın huzuru bana yardımcı olacak."

"Umarım sizin için iyi olur."

"Ramses'e karşı duyduğunuz dostluk hisleri sizi kör etmemeli. Kardeşim pek iyi niyetli değil. Siz düzenden ve adaletten yanaysanız, gözlerinizi yummayınız."

"Seti'nin kararını eleştiriyor musunuz?"

"Babam eşsiz bir insandır, ama kim hata işlemez? Benim için iktidar yolu kesin olarak kapatılmıştır. Buna üzülüyorum. Protokol işleriyle uğraşmak beni çok meşgul ediyor, ama iktidar, kafası tek

bir tutkuyla meşgul bir beceriksizin eline teslim edilirse Mısır'ın geleceği ne olur?"

"Niyetiniz nedir Şenar?"

"Sizin gözünüzü açmak. Büyük bir geleceğe sahip olacağınız inancındayım. Ramses'e bel bağlamak korkunç bir hata olur. Yarın tahta çıktığı zaman hiç dostu kalmayacak ve siz de unutulacaksınız."

"Peki siz ne teklif ediyorsunuz?"

"Bu duruma katlanmayı bırakalım ve başka bir gelecek hazırlayalım."

"Galiba, kastettiğiniz gelecek kendinizinki."

"Benim geleceğim pek önemli değil."

"Ben böyle düşündüğünüzü sanmıyorum."

"Benim hakkımda yanılıyorsunuz. Benim tek amacım ülkeme hizmet etmektir."

"Tanrılar sizi duyuyor Şenar. Onların yalandan nefret ettiklerini bilmiyor musunuz?"

"Mısır'ın politikasını oluşturanlar insanlardır, tanrılar değil. Sizin dostluğunuza önem veriyorum. Birlikte, başarıya ulaşırsınız."

"Bunu aklınızdan çıkarın ve derhal gidin."

"Hata ediyorsunuz."

"Böyle bir yerde ne sesimi yükseltmek, ne de şiddete başvurmak isterim. Şayet arzu ediyorsanız bu tartışmaya dışarda devam edelim."

"Gerekmez, ama uyarılarımı unutmayınız. Bir gün bana teşekkür edersiniz."

Musa'nın öfkeli bakışları Şenar'ı ısrar etmekten caydırdı. Korktuğu başına gelmiş, girişimi başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Yahudi'nin işi Aşa'nınki kadar kolay olmayacaktı. Ancak onun da zayıf noktaları olmalıydı. Zaman bunu ortaya çıkaracaktı.

Dolant, Ameni'yi itti. Genç sekreter öfkeli kadının saldırısına karşı koyamadı. Ramses'in ablası, naibin odasının kapısını açıp fırtına gibi içeri daldı.

Ramses, bir hasırın üzerine oturmuş, Seti'nin ağaçların korunması hakkındaki kararnamesini kopya ediyordu.

"Nihayet borcunu ödeyecek misin?"

"Sevgili ablacığım, içeriye bu ani dalışın sebebi ne?"

"Sanki **bilmiyorsun!**"

"*Hafızamı* tazele."

"Kocam **terfiini** bekliyor."

"**Firavun**'a başvur."

"O aile üyelerinin ayrıcalıklı olmasını istemiyor ve **bunu...** haksızlık olarak kabul ediyor!"

"Başka ne söylenebilir?"

Dolant'ın öfkesi bir kat daha arttı.

"Asıl bu karar haksızlık! Sari terfi ettirilmeye layık bir insan ve sen, kral naibi, onu ambarların denetleyicisi olarak tayin edebilirsin!"

"Bir naip **Firavun**'un iradesine karşı koyabilir mi?"

"Bir korkak gibi davranma."

"Devlet başkanına karşı bu ağır suçu **işleyemem.**"

"Sen kiminle dalga geçiyorsun?"

"Rica ederim sakın ol."

"Bana hakkım olan şeyi ver."

"imkânsız."

"Dürüst insan rolü oynama! Sen de ötekiler **gibisin...** Kendi yakınlarınla birleş!"

"Bu ne öfke böyle? Aslında sen genellikle **yumuşakbaşlısındır.**"

"Ben **Şenar**'ın zorbalığından, senin zorbalıklarına katlanmak için kaçıp kurtulmadım. Hâlâ kabul etmemekte kararlı mısın?"

"Elindeki servetle yetin Dolant. Açgözlülük ölümcül bir kusurdur."

"Modası geçmiş ahlakçılığını kendine sakla."

Dolant bağırıp çağırarak uzaklaştı.

Güzel **İset**'in villasının bahçesi alabildiğine gösterişli firavunin-**ciri** ağaçlarıyla doluydu. Ramses, bazı küçük fideleri özel olarak hazırlanmış yumuşak toprağa ekerken genç kadın da ağaçların rahatlatıcı gölgesinde serinliyordu. Naibin hemen üzerindeki yapraklar tatlı bir kuzey esintisiyle hışır hışır titreşiyordu. Tanrıça Hator'un somutlaştığı bu ağaç, doğru yolu seçmiş insanlara içecek ve yiyecek vermek, burun ve ağızlarını açmak ve onları kâinatın efendisini hayran bırakan kokulara gark etmek için yeşil dallarını öbür dünyaya uzatmıyor muydu?

Güzel İset, birkaç lotus çiçeği koparıp saçlarına taktı.
 "Bir salkım üzüm ister misin?"
 "Bu fide yirmi yıl sonra harika bir firavuninciri ağacı olacak ve bu bahçeyi daha da güzelleştirecek."
 "Yirmi yıl sonra ben ihtiyarlayacağım."
 Ramses, genç kadına dikkatle baktı.
 "Yüzüne sürdüğün makyajı ve merhemleri aynı ustalıklarla kullanacak olursan daha da güzel bir kadın olacaksın."
 "O zaman sevdiğim adamla evlenmiş olacak mıyım?"
 "Kâhin değilim, ne olacağını bilemem."
 Genç kadın elindeki lotus çiçeğini Ramses'in göğsüne vurdu.
 "Asuan taşocaklarında kılpayı bir kazadan kurtulduğunuz söylemiyor."
 "Seti'nin himayesinde olduğum için bana bir şey olmaz."
 "Demek ki sana karşı düzenlenen saldırılar bitmedi."
 "İçin rahat etsin, suçlu yakında bulunacaktır."
 İset perukasını çıkardı, uzun saçlarını çözdü ve onları Ramses'in gövdesinin üzerine yaydı. Sıcak dudaklarıyla onu öpücüklerle boğdu.
 "Mutluluk denen şey bu kadar karmaşık mı?"
 "Onu bulduysan hemen al."
 "Seninle olunca dolu dolu yaşıyorum mutluluğu. Bunu ne zaman mananlayacaksın?"
 "Şimdi."
 Birbirlerine sarılıp yana devrildiler. Gizel İset, mutlu bir kadının sarhoşluğu ile sevgilisinin cinsel arzusunu doyurdu.

Papirüs imalatı, Mısır zanaatkarlarının en önemli faaliyetlerinden biriydi. Rulolar halindeki papirüslerin fiyatları, uzunluklarına ve kalitelerine göre değişiyordu. Bu papirüslerden bazıları mezarlara konulan, *Işığa Çıkma Kitabı*⁽¹⁾'nin bölümlerini yazmaya ayrılıyor; bazıları okullara ve üniversitelere gönderiliyor; çoğunluğu ise devlet idaresinde kullanılıyordu. Papirüs olmadan ülkeyi doğru dürüst yönetme olanağı yoktu.

Seti, naibi düzenli aralıklarla papirüs imalatını ve dağıtımını denetlemekle görevlendirmişti. Her idari bölüm yeteri kadar papirüs

(1) Haksız yere "Ölümler Kitabı" denmiştir.

almadığından yakınıyor ve komşusunun açgözlülüğünü eleştiriyor-
du.

Ramses, Şenar'ın emrinde çalışan kâtiplerin çok sayıda papirüsü gereksiz yere kullandıklarını saptamıştı. Bunun üzerine ağabeyini bu sarfiyata son vermesi gerektiğini söylemek için davet etmişti.

Şenar çok keyifli görünüyordu.

"Bana ihtiyacın varsa Ramses, emrine amadeyim."

"Kâtiplerinin tutumunu kontrol ediyor musun?"

"Ayrıntılarla pek ilgilenmem."

"Örneğin papirüs satın alımı."

"Bir yolsuzluk mu var?"

"Aslında senin kâtipler çok büyük miktarda birinci kalite papi-
rüse **elkoyuyorlar.**"

"İyi bir malzemenin üzerine yazmaktan hoşlanırım, ama bu tu-
tumun doğru olmadığını kabul ediyorum. Suçlular en ağır bir bi-
çimde **cezalandırılacaktır.**"

Şenar'ın tepkisi naibi şaşırttı. Protesto etmediği gibi, kusuru ka-
bul ediyordu.

Şenar:

"Davranış tarzını beğeniyorum," dedi. "Hataları düzeltmek ve
temizlemek gerekir. Hiçbir kokuşmuşluk, ne kadar küçük olursa
olsun, hoş görülmemelidir. Bu alanda, sana etkili bir biçimde yar-
dım edebilirim. Protokolle meşgul olmak bana saray âdetlerini öğ-
renmeye, kuşkulu davranışları ortaya çıkarmaya olanak sağlıyor.
Sorunları yalnızca ortaya koymak yeterli değil, onları düzeltmek de
gerekir."

Ramses, karşısındaki adamın ağabeyi olduğuna inanamıyordu.
Hangi iyilik tanrısı bu dalavereci adamı güçsüzlerin hakkını koru-
yan bir kişiye dönüştürmüştü?

"Teklifini memnuniyetle kabul ediyorum."

"Hiçbir şey beni bu içten işbirliğinden daha çok mutlu edemez!
İşe önce kendi sorumluluğun altındaki bölümleri temizlemekle
başlayacağım, sonra krallığın diğer kurumlarını birlikte ele alırız."

"Yolsuzluk bu kadar yayılmış mı?"

"Seti büyük bir hükümdardır ve adı tarihe geçecektir, ama her

Şeyle ve herkesle ilgilenmesi mümkün değildir! İnsan, sarayın hatır-
lı kişilerinden biri ya da onun oğlu, torunu filan olunca kötü alış-

kanlıklar ediniyor, bazen başkalarının haklarını kısıtlayarak kendi haklarını genişletiyor. Naip olarak sen bu aşırı hoşgörüye son verecek durumdasın. Geçmişte ben de bu durumdan yararlandım, ama o devir sona erdi artık. Biz kardeşiz, Firavun bizim yerimizi belirledi: işte yaşayacağımız gerçek bu."

"Bu bir ateşkes ya da bir barış mı?"

"Kesin ve sonsuza kadar sürecektir bir barış," diye karşılık verdi Şenar. "Seninle çok çatıştık. Bundan ikimiz de sorumluyduk. Kardeş kavgasının artık hiçbir anlamı kalmadı. Sen naipsin, ben de protokol şefi: ülkenin refahı için birbirimize yardım edelim."

Şenar gittiğinde, Ramses şaşkın ve endişeliydi. Ağabeyi ona bir tuzak mı kuruyordu, strateji mi değiştiriyordu, yoksa gerçekten samimi miydi?

Firavun'un büyük konseyi sabah duasından hemen sonra toplandı. Güneş ışınları ortalığı kavurmaya başlamıştı. Herkes serinleyebileceği gölgelik bir yer arıyordu. Su gibi ter döken bazı şişman saray **eşrafi**, her hareketlerinden sonra, görevlilerce sallanan yelpazelerle serinletiliyorlardı.

Bereket versin ki kralın toplantı salonu sıcak değildi. Yüksek pencerelerin mükemmel düzeni sayesinde oluşan hava akımı içeri-sini serin tutuyordu. Moda giysilere hiç ilgi duymayan kral, sade, beyaz bir elbise giymişti. Buna karşılık birçok bakan şıklık yarışına girmişti. Vezir ve **Memfis** ile **Heliopolis'in** büyük rahiplerinin yanı sıra, çöl polis müdürleri de bu olağanüstü toplantıya katılmışlardı.

Babasının sağına oturan Ramses, toplantıya **katılanları** inceliyordu. Korkaklar, endişe edenler, kendini beğenmişler, ağırbaşlı Olanlar... Burada çeşitli tipte bir sürü adam, Firavun'un yüksek otoritesi altında toplanmıştı. Bütün bunların arasındaki uyumu o sağlıyordu. Bu uyum olmasaydı bu adamlar birbirlerinin gözlerini oyarlardı.

Seti:

"Polis müdürü kötü haberler getirdi," diye açıkladı. "Konuşsun."

Altmış yaşlarındaki yüksek rütbeli memur, bu düzeye gelinceye kadar mesleğin bütün basamaklarını çıkmıştı. İşinin ehli biriydi ve **sakin** bir tabiata sahipti. Doğu ve batıdaki çöllerin her köşesini biliyor, madencilerin seferlerinin ve kervanların geçtiği geniş alanlarda güvenliği sağlıyordu. Şan ve şöhrette gözü yoktu. Asuan'daki arazisine çekilip sakin bir hayat sürmek için emekliliğe hazırlanıyordu. Bu nedenle açıklamaları büyük bir dikkatle dinleniyordu. Genelde böylesi görkemli bir kadronun bir araya geldiği toplantılara çok ender davet edilirdi.

"Bir ay önce doğu çölüne doğru yola çıkan altın arayıcıları kayboldu."

Bu **şaşkınlık** uyandıran açıklamadan sonra bir **sessizlik** oldu. Tanrı Set'in yıldırımı bundan daha etkili olmazdı herhalde. Ptah'ın büyük rahibi **Kral'dan** söz istedi. Kral bu isteği kabul etti. Büyük konseyin adabına göre ancak hükümdarın izniyle söz alınır ve herkes söz alan kişiyi hiç kesmeden dinlerdi. Konu ne kadar ciddi olursa olsun hiçbir uyumsuzluk kabul edilmezdi. Doğru bir çözüme ulaşmanın ilk koşulu karşısındakinin düşüncesine saygılı olmaktı.

"Bu haberin doğruluğundan emin misiniz?"

"Ne yazık ki, evet. Genelde bu tür seferlerde olanlar, karşılaşılan güçlükler, hatta başarısızlıklar belli aralıklarla bildirilir bana. Bu sefer hakkında birkaç günden beri hiç haber alamadım."

"Daha önce böyle bir şey olmadı mı?"

"**Oldu**, kargaşa dönemlerinde."

"Bedevilerin saldırısı gibi mi?"

"Bu bölgede böyle bir şey pek olası değil. Polis çok sıkı bir denetim uyguluyor."

"Olası değil mi, yoksa olanaksız mıdır?"

"Bildiğimiz hiçbir kabile bu seferi, hiçbir haber alınamayacak biçimde engelleyemez. Altın arayıcılarını tecrübeli bir polis grubu koruyordu."

"Sizin tahmininiz nedir?"

"Hiçbir tahminim yok, ama çok endişeliyim."

Çöl altını tapınaklara teslim edilirdi. '**Tanrıların eti**' adı verilen ve ebedi hayatın simgesi olan bu dayanıklı malzeme, sanatkârların eserlerine eşsiz bir parlaklık veriyordu. Devlete gelince, bu altını bazı ithal mallarının ödenmesinde ya da yabancı hükümdarlara diplomatik bir hediye olarak verilerek barışın sürdürülmesinde kullanıyordu. Bu değerli madenin çıkarılması sırasında hiçbir düzensizlik **hoşgörülemezdi**.

Firavun polis müdürüne:

"Siz ne tavsiye ediyorsunuz?" diye sordu.

"Zaman kaybetmeden orduyu **göndermeyi**."

Seti:

"Ben ordunun başında olacağım ve kral naibi de benimle gelecek."

Büyük konsey bu kararı onayladı. Şenar, konuşmalara katılma-

mak için özen gösterdi, kardeşini cesaretlendirdi ve dönüşüne kadar istediği dosyaları hazır edeceğine söz verdi.

Seti'nin hükümdarlığının dokuzuncu yılının üçüncü ayının yirminci **günü**, Firavun ve Ramses komutasında dört yüz askerden oluşan bir birlik, **Edfu** kentinin kuzeyinde, Uadi Hammama taşo**ca**klarına giden yolun yüz kilometre güneyinde kavurucu çöl sıcağının altında ilerliyordu. Altın arayıcıları tarafından **Memfis**'e en son mesajın gönderildiği yer olan Uadi Mia'ya yaklaşıyorlardı. Bu sıradan bir mesajdı ve endişe uyandıran hiçbir bilgi vermiyordu. Altın arayıcılarının ruhsal ve bedensel açıdan iyi oldukları düşünülüyordu. Yazan kâtip hiçbir olaydan söz etmemişti.

Seti, birliğini gece-gündüz alarm durumunda bulunduruyordu. En iyi adamlarıyla Firavun'u koruyan polis müdürünün karşı fikirde olmasına rağmen, Sina yarımadasından gelen bedevilerin baskın yapmalarından korkuyordu. Bedevilerin tanıdığı iki yasa vardı: yağmalamak ve öldürmek. Bedeviler, en kötü şeyleri yapabilecek kadar çılgınlaşıyorlardı.

"**Ne** hissediyorsun, Ramses?"

"Çöl muhteşem güzellikte, ama endişeliyim."

"Şu kum yığınlarının arkasında ne görüyorsun?"

Naip, bütün dikkatini bir noktada topladı. **Seti**, **Asuan**'da yeni bir taşocağı bulmak için kullandığı olağanüstü bakışlarını o yöne çevirmişti.

Ramses:

"Hiçbir şey görmüyorum... Bu tepelerin ardında boşluktan başka bir şey yok," dedi.

"Evet, boşluk. Korkunç ölüm boşluğu."

Ramses titredi.

"Bedeviler mi?"

"Hayır, daha kurnaz, daha acımasız bir saldırgan."

"Savaş hazırlığına girişelim mi?"

"Bir işe yaramaz."

Ramses, boğazı tıkanır gibi olmasına rağmen korkusunu bastırdı. Altın arayıcıları hangi düşmanın kurbanı olmuşlardı? Askerlerin birçoğunun inandığı gibi işin içinde çöl canavarları varsa hiçbir ordu onları yenemezdi. Bu kanatlı yırtıcı hayvanların kocaman pen-

çeleri vardı. Avlarını, kendilerini savunma fırsatını vermeden parça parça ediyorlardı.

Atlar, eşekler ve askerler kum tepelerini aşmadan önce susuzluklarını giderdiler. Yazın en sıcak günlerinde oldukları için sık sık mola vermek zorunda kalıyorlardı. Yedekte bulundurdıkları su yakında tükenebilirdi. Üç kilometreden daha az bir uzaklıkta bölgenin en büyük kuyularından biri su tulumlarını doldurmalarını sağlayacaktı.

Güneş batımından üç saat önce yola koyuldular ve fazla güçlük çekmeden kum tepelerini aştılar. Az sonra kuyu görüldü. Yontma taştan yapılmış kuyu, içinde altın madeni bulunan dağın yamacına dayanmıştı.

Altın arayıcıları ile onları korumakla görevli askerler kaybolmamışlardı. Hepsi de orada, kuyunun çevresinde, ateş gibi yanan kumların üzerine, kimileri yüzükoyun kimileri sırtüstü uzanmışlardı. Açık ağızlarından kanla karışık simsiyah dilleri çıkmıştı.

Hiçbiri sağ değildi.

Birliğin başında Firavun olmasaydı, askerlerin birçoğu şaşkınlıktan ne yapacağını bilemediği için firar edebilirdi. Seti, çadırların kurulmasını ve ordugâhın hemen biraz sonra saldırıya uğrayacakmış gibi nöbet düzeninde kurulmasını emretti. Sonra cesetler kazdırdığı mezarlara gömüldü. Yolculuk için kullandıkları hasırlar kefen olarak kullanıldı. Hükümdar ölenlerin öbür dünyada yeniden dirilmeleri için gerekli dinsel töreni bizzat kendisi yaptı.

Çölün ufkunda batan barış güneşinin altında düzenlenen cenade töreni, askerleri biraz olsun sakinleştirmişti. Birliğin doktoru Seti'nin yanma sokuldu.

Kral:

"Ölümün sebebi ne?" diye sordu.

"Susuzluk, Majeste."

Firavun, hemen muhafız birliğinin gözlediği kuyuya gitti. Ordu-gâhta herkes serin ve diriltici bir su içeceğini umuyordu.

Kuyu tepesine kadar taşla doldurulmuştu.

Ramses:

"Kuyuyu boşaltalım," diye teklif etti.

Seti, aynı kanıda olduğunu bildirdi.

Firavun'un özel muhafızları büyük bir enerjiyle işe koyuldular. Birliğin büyük bölümünü işe karıştırmamak daha iyiydi. İnsanlar-

dan oluşan zincir çok etkili bir çalışma gösterdi. Ramses çalışanların hızını ayarlıyor ve arada bir zayıflayan coşkuyu yeniden canlandırmak için elinden geleni yapıyordu.

Dolunay kuyunun dibini aydınlattığı zaman usta askerler yorgunluktan tükenmiş olarak, Ramses'in bir ipin ucuna bağladığı ağır bir küpü kuyuya indirdiğini gördüler. Büyük sabırsızlığa rağmen, Ramses küpü kırmamak için çok yavaş indiriyordu.

İçi su dolu küp yukarı çekildi. Ramses küpü krala sundu. Kral küpün içindeki suyu kokladı, ama içmedi.

"Kuyunun dibine bir adam insin."

Ramses ipi koltuk altlarından geçirdi, sağlam bir düğüm yaptı ve dört askere ipin ucunu sıkı sıkı tutmalarını söyledi. İlk adımını kuyunun kenarından aşırıp ve kuyunun çıkıntılı taşlarından yararlanarak inmeye başladı. Hiçbir güçlükle karşılaşmadı. Su düzeyinin iki metre üstünde, ay ışığının yardımıyla, suda birkaç eşek ölüsünün yüzdüğünü gördü. Umutsuzlukla yukarı çıktı.

"Kuyunun suyu kirlenmiş," diye mırıldandı.

Seti, küpün içindeki suyu kumların arasına boşalttı.

"Hemşerilerimiz bu kuyunun suyunu içerek zehirlenmişler. Sonra da katil çetesi - belki de bedeviler - kuyuyu taşla doldurmuşlar."

Kral, naip ve birliğin bütün görevlileri için umut tükenmişti. Vadiye doğru hemen hareket etseler bile verimli topraklara ulaşmadan önce susuzluktan öleceklerdi.

Bu kez tuzak kapanıyordu.

Seti:

"Yatıp uyuyalım," diye buyurdu. "Anamıza, yıldızlı göğe dua edeceğim."

Güneş doğar doğmaz felaket haberi yayıldı. Hiçbir asker boş tulumunu dolduramayacaktı, daha da kötüsü bütün tulumlar boştu.

Askerlerden biri arkadaşlarını, başkaldırmaları için kışkırtmak istedi. Ramses hemen onun önünü kesti. Çılgına dönen piyade eri yumruğunu Ramses'in yüzüne savurdu, ama genç naip onu bileğinden tuttuğu gibi dizinin üzerine çökertti.

"Soğukkanlılığını kaybedersen ölümünü çabuklaştırırsın."

"Ama su kalmamış..."

"Firavun aramızda, umudunu yitirme."

Başka hiçbir isyan girişimi olmadı. Ramses birliği topladı ve konuştu:

"Elimizde bölgenin haritası var. Bu haritada askeri sır olarak saklanan eski kuyulara giden tali yollar da işaretlenmiştir. Sözünü ettiğim kuyular kullanılabilir. Firavun sizlerle birlikte burada kalacak. Ben de, bu yollar bulacak ve çölün yansını geçmemize yetecek kadar su getireceğim. Çölün geri kalanını da direncimiz ve cesaretimizle aşacağız. Bu arada güneşten korunun ve gereksiz yere gücünüzü sarfetmeyin."

Ramses yanına on kadar er, iki yanında da boş tulumlar taşıyan altı eşekle yola çıktı. Çok temkinli tecrübeli bir asker kendi suyunu tüketmemişti. Küçük müfrezedekiler sabah dudaklarını çiyile ıslattıktan sonra bu sudan yararlanacaklardı.

Kısa bir süre sonra attıkları adımlar büyük bir ısırap olmaya başladı. Sıcak ve toz ciğerlerini yakıyordu. Ama Ramses arkadaşlarının yıkılıp kalacaklarından korktuğu için hızla ilerliyordu. Serin suyu olan bir kuyudan başka hiçbir şey düşünmemek gerekiyordu.

Birinci yol artık yoktu. Kum rüzgârları yolu **kapatmıştı**. İş tesadüfe bırakıp bu yönde ilerlemeye devam etmek intihardan farksız olurdu. İkinci yol ise bir çıkmaz sokakta, kurumuş bir derenin dibinde bitiyordu. Haritacı görevini kötü yapmıştı. Üçüncü yolun ucunda buldukları kuyu da hayal kırıklığı getirdi! Adamlar koşup sevinç çığlıkları atarak kuyunun üstüne yığıldıklarında kuyunun uzun zamandan beri kumla dolu olduğunu görmüşlerdi.

Bu söz konusu harita 'askeri sır' olarak nitelenmesine rağmen aldatmacadan başka bir şey değildi. Belki de on yıl önce verdiği bilgiler doğrudu. Tembel bir kâtip, hiçbir değişiklik teklifinde bulunmadan eski haritayı olduğu gibi kopya etmekle yetinmişti. Ondan sonra gelen de aynı yolu izlemişti.

Ramses dönüp de Seti'nin karşısına çıktığında herhangi bir açıklamada bulunmadı. Yüzündeki bozgun ifadesi onun yerine konuşuyordu.

Askerler altı saatten beri su içmemişlerdi. Kral subaylarla konuştu:

"Güneş tam tepede. Ben Ramses'le birlikte su aramaya gidiyorum. Gölgeler uzamaya başladığı zaman geri döneceğim."

Seti tepeyi tırmandı. Ramses, gençliğine rağmen babasını takip etmekte zorlanıyordu, sonra yürüyüşünü **babasınıninkine** uydurdu. Seti hiyeroglif dilinde soyluluğun simgesi olan bir dağ keçisi gibi gereksiz hiçbir harekette bulunmuyor, en ufak bir enerjiyi boşa harcamıyordu. Yanında tek bir şey vardı. Kabukları soyulmuş ve cilalı uçlarından sıkı bir keten iple birbirine bağlı iki akasya dalı.

Sert taşlar, sıcak bir toz bulutu yükselterek ayaklarının altında yuvarlanıyordu. Soluğu tıkanmak üzere olan Ramses, krala tepenin doruğunda yetişti. Oradan görünen çöl manzarası göz kamaştırıcı güzellikeydi. Naip bir an bu manzarayı **seyretti**, sonra aklından bir an bile çıkmayan susuzluk, bu uçsuz bucaksız görüntünün bir mezara dönüştüğünü anımsattı ona.

Seti, iki akasya dalını birbirinden ayırdı. Gerilen ipin etkisiyle dallar yumuşak bir biçimde büküldü. Kral yavaş bir hareketle dalları manzaranın üzerinde gezdirdi. Birden bu su arama değneği elinden ayrıldı ve bir şaklama sesiyle birkaç metre ileri sıçradı.

Çok heyecanlı olan Ramses dalı yerden aldı ve babasına verdi. Birlikte yokuşu indiler. Seti, aralarında dikenlerin bittiği bir taş yığınının önünde durdu. Elindeki sopa sallandı.

"Git taşçıları getir, burayı kazsınlar."

Yorgunluktan eser kalmamıştı. Ramses kayaların üzerinden atlayarak nefes nefese koştu ve kırk adam getirdi; adamlar canla başla **çalışıyorlardı**.

Toprak yumuşaktı. Üç metre derinlikten serin bir su fişkırdı.

işçilerden biri diz çöktü.

"Krala tanrı yol **gösterdi**... Su sanki kabarmış ırmağın sulan gibi bol!"

Seti:

"Benim duam kabul edildi," dedi. "Bu kuyuya, '**Kutsal** ışığın gerçeği sürekli **olsun**' adı verilsin. Herkes susuzluğunu giderdiği zaman altın arayıcıları için bir kent ve tanrıların oturacakları bir tapınak kuracağız. Bu tanrılar kuyuda hazır bulunacaklar ve parıldayan madeni, kutsal şeylere saygı sunmak amacıyla araştıranların yolunu açacaklardır."

insanların anası babası, tanrıların sırdaşı ve iyi bir çoban olan **Seti'nin** yönetimi altında neşeli askerler birer mimara dönüştüler.

Kralın eşi Tuya, Memfis'in büyük tapınağında, tanrı Hator adına düzenlenen ayine katılmaya hak kazanan müzisyenlerin onaylanma törenine başkanlık ediyordu. Ülkenin bütün eyaletlerinden gelen genç kadınlar, şarkıcı, dansöz ve çalgıcı olarak seçilebilmek için ciddi bir sınavdan geçirilmişlerdi.

Ciddi ve dikkatli bakışlarıyla, iri gözleriyle, dolgun yanaklarıyla, ince düz burnuyla, küçük kare çenesiyle ve başında akbabayı andıran perukasıyla analık görevinin simgesi olan Tuya'dan, aday kızlar öylesine etkilenmişlerdi ki aralarından birçoğu şaşırıp bocalamıştı. Gençliğinde aynı sınavdan geçmiş olan kraliçe bu konuda pek anlayışlı davranmayacaktı. Tanrıya hizmet etmek istendiği zaman kendine hâkim olmanın birinci nitelik olduğunu bilmek gerekirdi.

Müzisyenlerin tekniği Tuya'ya yetersiz gibi geldi. içinden, son aylarda gevşeme eğiliminde olan harem öğretmenlerini cezalandırmak geçti. Dönem arkadaşları arasında sivrilen tek genç kadının yüzünde ciddi ve kendinden geçmiş bir ifade vardı. İnsanı şaşırtacak derecede güzeldi. Lavtasını çaldığı zaman öylesine yoğun bir biçimde kendini işine veriyordu ki, sanki dış dünya ile tüm ilişkilerini kesiyordu.

Tapınağın bahçesinde, başarılı olsun olmasın bütün adaylara bir yemek verildi. Bazıları ağlıyor, bazıları da sinirli sinirli gülüyordu. Çok gençtiler, daha çocukluk çağlarından çıkmamışa benziyorlardı. Sadece, Eski Rahibeler Okulu yöneticilerinin okul orkestrasının yönetimine vermeyi düşündükleri Nefertari, sanki olay onu hiç ilgilendirmiyormuş gibi sakindi.

Kraliçe onun yanına sokuldu.

"Çok başarılıydınız."

Genç kız saygıyla eğildi.

"Adınız ne?"

"Nefertari."

"Nereden geliyorsunuz?"

"Teb'de doğdum ve öğrenimimi Mer-Ur hareminde gördüm."

"Bu başarı sizi pek sevindirmiş gibi görünmüyor."

"**Memfis**'de oturmak istemiyordum. Teb'e dönüp Amon tapınağının çalışmalarına katılmak istiyordum."

"Her şeyden uzak mı kalmak istiyordunuz?"

"Dünyanın sırlarını öğrenmek benim en büyük arzum, ama he-
nüz çok gencim."

"Sizin yaşınızda alışılmış bir uğraş değil bu. Yoksa yaşamınızda
düş kırıklığına mı uğradınız, **Nefertari**?"

"Hayır Majeste, ama ayinler ilgimi çekiyor."

"Evlenmek ve çocuk sahibi olmak istiyor musunuz?"

"Bunu hiç düşünmedim."

"Tapınakta günlük yaşam çok çetindir."

"Öbür dünya, onun sırları ve dinsel anlamda kendimden geç-
mek benim hoşuma gidiyor."

"Peki bir süre bunlardan uzaklaşmayı kabul eder miydiniz?"

Nefertari, başını kaldırarak kralın karısını hayranlıkla seyretme
cesaretini buldu. Tuya bu aydınlık ve saf bakışı sevdi.

"Bu tapınağın kadın orkestrasını yönetmek çok iyi bir görevdir,
ama ben sizin ilginizi çekecek başka bir görev hazırladım. Benim
evimin yönetim görevlisi olmayı kabul eder misiniz?"

Kraliçenin ev halkının yöneticisi! Kim bilir kaç soylu kadın bu
görevi hayal ediyordu? Bu görevi kabul eden kimse kraliçenin sır-
daşı olacak demekti.

Tuya:

"Bu görevi yapan yaşlı dostum geçen ay öldü," diye açıkladı.

"**Sarayda** bu görevi isteyen çok ve herkes birbirinin ayağını kaydır-
mak için birbirini karalayıp duruyor."

"**Benim** deneyimim yok, ben..."

"Ayrıcalıkları olan soylu bir aileden değilsiniz. Şanlı şöhretli bir
geçmiş olduğu için sürekli tembellik yapacak bir aileniz yok."

"Bu engel rahatsız edici olmaz mı?"

"Beni sadece insanların kişisel değeri ilgilendirir ve değerli bir
insanın üstesinden gelemeyeceği hiçbir engel yoktur. Kararınız ne-
dir?"

"Biraz düşünebilir miyim?"

Bu soru kraliçenin pek hoşuna gitti. Saraydaki hiçbir soylu kadın bu soruyu sorma cesaretini gösteremezdi.

"Korkarım ki hayır. Tapınağın kokularını biraz fazlaca koklayacak olursanız beni unutursunuz."

Kollarını göğsünün üzerinde kavuşturan **Nefertari** eğildi.

"Majestelerinin emrindeyim."

Gün ağarmadan kalkan **Tuya**, güneşin doğuşunu seyretmekten pek hoşlanıyordu. Küçük bir ışık parçası karanlıkları deldiği an, onun için hayatın sırrı aşikâr hale geliyordu. **Nefertari'nin** de çalışmak için kendisi gibi erken kalkmasına çok memnun oldu. **İki** kadının bir arada yaptıkları sabah kahvaltısında kraliçe o gün yapılacak işlerin direktifini veriyordu.

Tuya, **Nefertari** hakkında verdiği kararda yanılmadığını anladı. **Nefertari'nin** güzelliğinin yanında, zorunlu olanla ikinci derecede olanı ayırt edebilme niteliğine dayanan ince bir zekâsı da vardı. Kraliçe ile evinin yöneticisi arasında, ilk çalışma anından itibaren derin bir ortaklık kurulmuştu. Bir tek sözcükle anlaşıyorlar, bazen de birbirlerinin düşüncelerini ve ne demek istediklerini tahmin ediyorlardı. Sabah görüşmeleri sona erince Tuya tuvalet odasına geçti.

Berber, kraliçenin perukasına koku sürme işini bitirirken **Şenar** annesinin önünde belirdi.

"Hizmetçinizi gönderseniz," dedi. "Hiçbir kulak bizi dinlememelidir."

"O kadar önemli mi?"

"Sanırım."

Berber eğilerek dışarı çıktı. **Şenar** gerçek bir sıkıntının pençesine düşmüş görünüyordu.

"Konuş, oğlum."

"Uzun süre tereddüt ettim."

"Madem karar vermişsin, neden beni bekletiyorsun?"

"Olay şu ki... Sizin korkunç şekilde üzülmenizi istemiyorum."

Bu kez Tuya endişelendi.

"Bir felaket mi oldu?"

"Seti, Ramses ve ordu kayboldu."

"Kesin bir haber aldın mı?"

"Epeyce bir süre önce çölde, altın arayıcılarının peşine düşerek

hayatlarını tehlikeye attılar. Birçok karamsar dedikodu kulaktan kulağa yayılıyor."

"Kulak asma o dedikodulara. Şayet Seti'nin başına kötü bir şey gelseydi ben hissederdim."

"Nasıl?"

"Babanla benim aramda görünmez bağlar vardır. Birbirimizden ayrı olduğumuz zamanlarda bile biz birlikte yaşarız. İçin rahat olsun."

"Gerçeği kabul etmeniz gerek: Kral ile ordusu çoktan dönmüş olmalıydı. Ülkeyi kendi haline terk edemeyiz."

"Vezirle ben günlük işleri yürütüyoruz."

"Benim yardımımı arzu eder misiniz?"

"Sen kendi işini yap ve onunla yetin. Yeryüzünde bundan daha büyük mutluluk yoktur. İçinde hâlâ bir endişe varsa, neden bir birliğin başına geçip babanla kardeşinin izlerini sürmüyorsun?"

"Anlayamadığımız bir olayla karşı karşıyayız. Çölün şeytanları ellerinden altın almak isteyenleri yok ediyorlar. Benim görevim burada kalmayı gerektirmiyor mu?"

"Vicdanının sesini dinle."

Seti'nin dört gün arayla gönderdiği iki haberciden ikisi de Mısır'a ulaşamadı. Vadide son bulan yol üzerinde pusu kuran çöl serserileri onları bekliyordu. ikisini de öldürüp giysilerini çaldılar, Ramses'in üzerlerine yazdığı tahtaları kırdılar. Bu tahtalarda krallığa, özel birliğin altın çıkardığı ve tapınakla madenciler kentinin temellerini attığı yazılıydı.

Çöl serserilerinin özel görevli aracısı, Şenar'a Firavun ile naibin sağ olduklarını ve kralın ilahi bir yolla çölün ortasında suyu bol bir kaynak bulduğunu bildirdi. Kuyuyu zehirlemekle görevlendirilen bedeviler başarısız olmuşlardı.

Sarayda birçok kimse Seti ile Ramses'in kötü bir büyüye kurban gittiklerini ve ortaya çıkan bu boşluktan nasıl yararlanabileceklerini düşünüyorlardı.

Tuya iktidarın dizginlerini sıkı sıkı elinde tutuyordu. Ancak kocası ile küçük oğlunun gerçekten yok olmaları durumunda Şenar'ı kral naibi olarak tayin etmek zorunda kalacaktı.

En geç birkaç hafta sonra Firavun'la naip dönecek ve Şenar, ikti-

dara bu kadar yaklaşmış olma fırsatını kaçıracaktı. Bununla beraber zayıf da olsa bir şans vardı: Dayanılmaz sıcaklar, yılanlar ya da akrepler, bedevilerin başaramadıkları görevi yerine getirebilirlerdi.

Ameni'nin uykusu iyiden iyiye kaçmıştı.

Dedikodu gittikçe güçleniyordu: Seti ile Ramses'in yönettikleri birlik kaybolmuştu. Genç sekreter önce bu saçmalıklara inanmadı. Sonra kralın haberciler merkezinden bilgi aldı ve kaygı verici gerçeği öğrendi.

Firavun'dan ve naipten hiçbir haber alınmamış ve bu konuda en küçük bir girişimde dahi bulunulmamıştı!

Bu duruma çözüm bulacak ve doğu çölüne bir yardım ordusu gönderebilecek tek kişi vardı. Ameni, bu nedenle, kraliçenin sarayına gitti. Orada şaşırtıcı güzellikte bir kadın tarafından karşılandı. Karşı cinsten ve onların kötü büyülerinden sakınan genç sekreter, Nefertari'nin yüzünden, derin bakışının sevimliliğinden ve sesinin tatlılığından hoşlandı.

"Majestelerini görmek istiyordum."

"Firavun burada olmadığı için kendileri çok meşgul. Görüşme isteğinizin nedenini öğrenebilir miyim?"

"Affedersiniz, ama..."

"Benim adım Nefertari. Kraliçe beni evin yöneticisi olarak atadı. Söyleyeceklerinizi kendilerine aynen aktaracağıma söz veririm."

Nefertari samimi görünüyordu. Yine de, zayıf davrandığı için kendinden memnun olmayan Ameni kendisini ayartılmış hissediyordu.

"Naibin özel sekreteri ve sandalet taşıyıcısı sıfatıyla, onları aramak üzere bir birliğin gönderilmesinin şart olduğunu düşünüyorum."

Nefertari gülümsedi.

"Endişelenmeyin. Kraliçenin bu durumdan haberi var."

"Haber var demek... Ama bu yeterli değil ki!"

"Firavun tehlikede değil."

"Bu durumda saraya mesaj gelmiş demek."

"Size daha fazla açıklama yapacak durumda değilim, ama bize güveniniz."

"Yalvarırım, kraliçeye ısrar ediniz."

"O da en az sizin kadar kocası ve oğlunun akıbetiyle ilgileniyor. Şayet tehlikede olsalardı o hemen gerekeni yapardı."

izlediği yol, hızla ilerleyen güçlü kuvvetli bir eşeğin sırtında bir işkenceye dönmüştü, ama **Ameni**, yolculuklardan nefret etmesine rağmen, Setau'nun yanına gitmek zorunda olduğunu biliyordu. Yılan oynatıcısı, **Memfis**'in merkezinden uzakta, çöl sınırında oturuyordu. Bir sulama kanalının yanından giden toprak yol bitmek bilmiyordu. Bereket versin ki kıyıda oturan köylüler, Setau ile Nubyeli sevgilisinden söz edildiğini duymuşlardı ve evin bulunduğu yeri biliyorlardı.

Ameni sağ salim vardığı zaman gücünü tümünden tüketmişti. Toz nedeniyle bir hapşırık krizine yakalandı, ağrıyan ve kıpkırmızı olan gözlerini ovuşturdu.

Evin dışında olan Lotus, berbat kokusu genç kâtibin burun deliklerini yakan sıvı bir ilaç karması hazırlıyordu. **Ameni**'den eve girmesini rica etti. **Ameni**, bembeyaz geniş evin kapısından içeri girmek üzereyken birden durdu ve geriledi.

İri bir kobra yılanı önünü kesmişti.

Lotus:

"**Korkmayın**," dedi. "Bu yaşlı ve zararsız bir hayvandır."

Kadın sürüngenin başını okşadı. Hayvan sanki bu davranışı hoş karşılamışçasına başını iki yana salladı. **Ameni** bu durumdan yararlanarak dikkatlice içeri girdi.

Konuk odası, farklı boylarda sayısız dar ağızlı ecza şişesi ve yılan zehrini ilaç olarak hazırlamaya yarayan acayip şekilli eşyayla tıka basa doluydu.

Yere çömelmiş olan Setau koyu ve kırmızımtırak bir sıvıyı bir kaptan ötekine aktarıyordu.

"Ne o, yolunu şaşırdın galiba **Ameni**? Hangi mucize seni büro-
nun dışına çıkardı."

"Bu mucizeden çok, büyük bir felaket."

"Hangi büyücü seni ininden çıkardı?"

"**Ramses** bir komploya kurban gitti..."

Hayal gücün sana oyun oynuyor olmasın?"

"**Seti** ile birlikte, altın madeni yolunda, doğu çölünde kayboldu."

"Ramses mi kayboldu?"

"On günden fazla bir süredir onlardan hiçbir haber alamadık."

"idari hatalardan kaynaklanan bir gecikmedir."

"Hayır, ben bizzat araştırdım... Hem sonra hepsi bu kadar değil."

"Daha ne var?"

"Komplonun hazırlayıcısı kraliçe."

Setau az daha elindeki potayı düşürüyordu. Genç kâtime doğru döndü.

"Sen aklını mı kaçırdın?"

"Görüşmek istedim, ama reddedildim."

"Bunda olağanüstü bir şey yok."

"Kraliçenin durumu tamamen normal karşıladığını, hiç korkmadığını ve bir yardım birliği göndermek niyetinde olmadığım öğrendim."

"Söylenti..."

"Bu bilgiyi, kraliçenin evindeki yönetim görevlisi olan Nefertari'den öğrendim."

Setau sarsılmıştı.

"Demek ki sen Tuva'nın iktidarı ele geçirmek için kocasından kurtulmaya çalıştığını sanıyorsun... inanılacak şey değil!"

"Gerçek gerçektir."

"Seti ile Tuva birbirine bağlı bir çifttir."

"Neden onun imdadına koşmayı reddediyor? Gerçeği kabul et. Tahta çıkmak için onu bile bile ölüme gönderdi."

"Sen haklı olsan bile, elimizden ne gelir?"

"Ramses'i aramaya çıkalım."

"Hangi orduyla?"

"Seninle ben yeteriz."

Setau ayağa kalktı.

"Sen bu halinle saatlerce çölde yol alacaksın, ha? Sen gerçekten kafayı üşütmüşsün, zavallı dostum Amen!"

"Kabul ediyor musun?"

"Elbette ki hayır!"

"Ramses'i terk mi edeceksin?"

"Senin varsayımın doğru ise şayet, o çoktan ölmüştür. Hayatlarımızı tehlikeye atmak neye yarar?"

“Eşeğim ve suyum hazır. Bana yılanlara karşı kullanabileceğim bir ilaç ver.”

“Sen bu ilacı kullanmasını bilemezsin.”

“Her şey için teşekkür ederim.”

“Dur... Yaptığın çılgınlık!”

“Ben Ramses’in emrindeyim. Verilen söz geri alınmaz.”

Ameni eşeğinin sırtına bindi ve doğu çölüne doğru yola çıktı. Kısa bir süre sonra durmak zorunda kaldı. Sırt ağrılarını gidermek için bacaklarını bükerek yere sırtüstü uzandı. Eşek de bir avokado ağacının gölgesinde bir tutam kuru otu çiğniyordu.

Yarı uyanık yarı uykuda olan Ameni bir sopa edinmesi gerektiğini düşündü. Belki dövüşmek zorunda kalabilirdi.

“Vazgeçmiş olmayasın?”

Ameni gözlerini açtı ve doğruldu.

Setau, su tulumlarını ve çölle baş edebilmek için gerekli malzemeleri taşıyan beş eşeğin başındaydı.

Güzel İset, birkaç hatırı sayılır kişiyle öğle yemeğini yiyen Şenar'ın kapısını ısrarla çaldı. Sofradakiler baharatlı sosla daha lezzetli hale getirilmiş, ızgarada pişmiş sığır pirzolası yiyorlardı.

"Mısır tehlikedeyseniz siz nasıl oluyor da burada tıka basa karın doyuruyorsunuz?"

Hatırlı kişiler donup kaldılar. Kralın büyük oğlu kalktı, konuklarından özür diledi ve genç kadını yemek salonundan dışarı çıkardı.

"Beni böyle rahatsız etmenizin nedeni nedir?"

"Kolumu bırakın!"

"Şöhretinizi berbat edeceksiniz. Konuklarımdan saygın kişiler olduklarını bilmiyor musunuz?"

"Hepsi vızgelir!"

"Neden bu kadar heyecanlısınız?"

"Ya siz? Siz değil misiniz? Seti ile Ramses'in çölün doğusunda kaybolduklarını bilmiyor musunuz?"

"Kraliçe böyle düşünmüyor.

Güzel İset birden yatıştı.

"Annem Firavun'un tehlikede olmadığına kesin olarak inanıyor."

"Ama hiç kimse en ufak bir haber almadı!"

"Bunu ben de biliyorum."

"Bir birlik hazırlayıp onları aramaya çıkarabilirsiniz."

"Annemin düşüncesine aykırı hareket etmek affedilmez bir hata olurdu."

"Hangi haberlerden bu sonuca varmış?"

"Önsezileri onu yanıltmamış."

Genç kadının ağzı açık kaldı.

"Bu kötü bir şaka olmasın?"

"Gerçek bu sevgilim. Bütün açıklığıyla gerçek bu."

"Bu pek de gerçekmiş gibi görünmeyen tutumun anlamı nedir?"

“Firavun’un yokluğunda ülkeyi kraliçe yönetiyor ve biz de onun buyruklarını yerine getiriyoruz.”

Şenar olayların gidişinden memnundu. Çılgına dönmüş Güzel İset’in, Tuya hakkında en kötü dedikoduları yaymaktan geri kalmayacağına emindi. Sonunda Büyük Konsey ondan açıklama isteyecekti, böylece kraliçenin ünü gölgelenecekti; bunun üzerine de Konsey, devlet işlerinin idaresini Şenar’a devredecekti.

Ramses, bir küçük tapınak ve altın arayıcılarına sağlıklı bir çalışma ortamı sağlayabilmek için birkaç ev inşa ettirdikten sonra birliğin başında doğu çölünden dönüyordu. Kral’ın bulduğu su kaynağı uzun yıllar kuyuyu besleyecekti. Eşeklere birinci kalite altınla dolu torbalar yüklenmişti.

Tek bir adam ölmemişti. Firavun ile naibi, birliği hiç zayıf vermeden geri getirdikleri için kendileriyle gurur duyuyorlardı. Birkaç hasta, döner dönmez alacakları istirahati düşünerek son bir güçle ilerliyorlardı. Kara bir akrep tarafından sokulan bir taş işçisi sedyeyle taşınıyordu. Yüksek ateş ve göğsündeki ağrılar askeri tabibi endişelendirmişti.

Ramses küçük bir tepeyi aştı ve uzaklarda küçücük bir yeşil leke fark etti.

1 Çöle en yakın tarlalardı bunlar! Naip geri döndü ve iyi haberi Verdi. Sevinç çığlıkları göğe yükseldi.

Keskin bakışlı bir polis işaret parmağını bir kayalığa doğru uzattı.

“Minicik bir kervan bize doğru geliyor.”

Ramses dikkatle baktı. Önce donuk kayalardan başka bir şey görmedi, az sonra iki süvari ile birkaç eşiği fark etti.

Polis memuru:

“Olur şey değil,” dedi. “Çöle kaçan hırsızlara benziyorlar. Onları yakalayalım.”

Küçük bir müfreze yanlarından ayrıldı.

Az sonra iki tutsağı naibe getirdiler. Setau kıyameti koparıyordu. Ameni ise bitkinlikten bayılmak üzereydi.

Setau akrep sokmuş taş işçisiyle uğraşırken Ameni, Ramses’in kulağına:

“Seni tekrar bulacağımı biliyordum,” diye fısıldadı.

Babası ile kardeşini ilk kutlayan Şenar oldu. Yıllıklara kaydedilecek ciddi bir başarı elde etmişlerdi. Bu yazıyı büyük oğul yazmak istedi, ama Seti görevi Ramses'e verdi. Ramses, yazıyı, sözcüklerin seçiminde titiz davranan ve üslubun zarafetine önem veren **Ameni** ile birlikte yazacaktı. Sefere katılanlar, birbirleriyle yarışarcasına onları korkunç bir felaketten kurtaran **Firavun'un** mucizesini anlatıyordu.

Sadece Ameni genel sevinci paylaşmıyordu. Ramses, onun üzüntüsünü sağlığını olumsuz etkileyen yolculuğa bağladı, ama en ufak bir kuşkusu kalsın istemedi.

"İçini kemiren sıkıntı nedir?"

Genç kâtip kendisini bu felakete hazırlamıştı. Sadece gerçek, onu içindeki sıkıntıdan kurtarabilecekti.

"Annenden kuşkulandım ve iktidarı ele geçirmek istediğini sandım."

Ramses kahkahayı bastı.

"Aşırı derecede çalışman sana zarar veriyor dostum. Seni biraz gezmeye ve beden eğitimi yapmaya zorlayacağım..."

"Bir yardım birliği göndermediği için..."

"Firavun ile yüce eşini birbirine bağlayan görünmez bağlar olduğunu bilmiyor musun?"

"İnan bana, bir daha bunu unutmayacağım."

"Tuhaf bir ayrıntı beni şaşırttı. Neden Güzel tset bana şefkatini göstermek için gecikiyor?"

Ameni başını öne eğdi.

"O da... benim kadar suçlu."

"Nasıl bir kötülük yaptı?"

"Annenin komplo kurduğunu sandı ve ona karşı sert eleştirilerde ve haince suçlamalarda bulundu."

"Onu alıp getirsinler."

"Görünüşe aldandık, biz..."

"Onu alıp getirsinler."

Makyajını yapmayı unutan Güzel îset, Ramses'in ayaklarına kapandı.

"Yalvarırım, affet beni!"

Saçları darmadağınktı. Sinirden titreyen elleriyle naibin ayak bileklerine sarılmıştı.

"öylesine endişelendim, öylesine azap çektim ki..."

"Annemden böylesine alçakça kuşkulananmak ve daha da kötüsü adını lekelemek için bir neden gösterebilir misin?"

"Beni affet..."

İset ağlıyordu.

Ramses onu ayağa kaldırdı, göğsüne bastırdı. Genç kız Ramses'in omuzlarına dayandı.

Naip ciddi bir ifadeyle:

"Kimlerle konuştun?" diye sordu.

"önüme kim çıkarsa, onunla; hatırlamıyorum şimdi... Korkudan çılgına dönmüştüm. Seni aramaları için birlik göndermelerini istiyordum."

"Kanıtsız suçlamalar seni yüce divana çıkarabilir. Majestelerine karşı işlediğin suç kesinleşirse, sonu ya zindan ya da sürgün olur."

Güzel İset hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı. Umutsuzlukla Ramses'e sarıldı.

"Seni savunacağım, çünkü üzüntünün samimi olduğunu görü-

Firavun döndükten sonra, yokluğunda Tuya'nın kusursuz biçimde yürüttüğü ülke yönetimini yeniden ele aldı. idarenin yüksek görevlerinde bulunanlar kraliçeye güven duyuyorlardı. Çünkü kraliçe siyasi entrikalarla uğraşmak yerine günlük çalışmalara öncelik veriyordu. Seti hükümet merkezinden ayrılmak zorunda kalınca gönlü rahat gidiyordu, çünkü karısının kendisine ihanet etmeyeceğini ve ülkenin bilgelik ve doğrulukla yönetileceğini biliyordu.

Kral elbette Ramses'e somut bir kral naipliği verebilirdi, ama karşılıklı etkileşimi tercih ediyor, tecrübelerini sihirli bir biçimde aktarmak istiyor, daha doğrusu oğlunu sayısız tuzağın kurulmak istendiği sarayın kapalı alanında tutmaktansa yanında bulundurmayı uygun görüyordu.

Ramses güçlü, kavrama gücü yüksek bir insandı. Hükümdarlık yeteneklerine sahip, her türlü talihsizliğe göğüs gerecek yaradılıştaydı, ama bir firavunun ezici yalnızlığına dayanabilecek miydi? Sem Ramses'i buna alıştırmak için düşüncelerinde yolculuk yapmayı öğretmeye çalışıyordu, ama Ramses'in geçmesi gereken daha 5 forçok merhale vardı.

Tuya, Nefertari'yi Seti'ye tanıttı. Donup kalan genç kadın tek kelime söylemedi ve eğilmekle yetindi. Seti ona bir an baktı ve ona görevlerini ciddi bir biçimde yapmasını tavsiye etti. Kral karısının evini yönetmek güvenilir ve ağzı sıkı olmayı gerektiriyordu. Nefertari krala bakmaya cesaret edemedi çekildi.

Tuya:

"Kızcağıza sert **davrandın**," dedi.

"Çok genç değil mi?"

"Beceriksiz birini mi almalıydım?"

"İyi nitelikleri olan bir kıza benziyor."

"Onun arzusu bir tapınağa girmek ve oradan hiç çıkmamaktı."

"Onu çok iyi anlıyorum! Sen onu korkunç bir sınavdan geçiriyorsundur."

"Doğru."

"Peki amacın ne?"

"Ben de bilmiyorum. Nefertari'yi görür görmez olağanüstü bir kişilikle karşılaştığımı anladım. Tapınağın içinde daha mutluydu, ama onun yerine getirmek istediği başka özel bir görevi olduğunu hissettim. Şayet yanılmışsam, o kendi yoluna gidecek."

Ramses annesine, sarı köpeği Gece Bekçisi ile boyu insana korku verecek kadar büyümüş olan aslanı Katil'i tanıttı. Naibin bu iki arkadaşı, kendilerine gösterilen itibarı göz önünde tutarak aykırı bir davranışta bulunmadılar. Kraliçenin özel aşçısı tarafından karınları doyuruldu, bir palmiyenin gölgesinde, birinin başı öbürünün ayaklarına gelecek biçimde uykunun tadını çıkardılar.

Tuya:

"Bu görüşme çok yararlı oldu," dedi. "Ama gerekçesi nedir?"

"Güzel İset."

"Yoksa **nişanınız** bozuluyor mu?"

"Çok ağır bir suç işledi."

"O kadar ağır mı?"

"Mısır kraliçesine kara çaldı."

"Nasıl?"

"Kralın yerini almak için onun kaybolmasına yardımcı olmakla suçladı seni."

Kraliçenin haberi gülümseyerek karşılaması Ramses'i şaşırtmıştı.

• "Saray eşrafı ile saygın hanımların hemen hemen tamamı **onun-**
la aynı fikirdeydi. Bir yardım ordusu **göndermemekle** suçladılar be-
ni; oysaki ben Seti ile senin sağ salim olduğunuzu biliyordum. Ta-
 pınaklarımıza ve dinsel törenlerimize rağmen çok az insan, zaman
 ve mekâna bağlı olmadan insanlar arasında zihinsel bir iletişim ku-
 rulabileceğini biliyor."

"Suçlanacak mı?..."

"O normal bir biçimde davrandı."

"Bunca nankörlük ve haksızlık sana acı vermiyor mu?"

"İnsanların yasası budur. Çok şükür ki ülkeler bu yasalarla yö-
 netilmiyor."

Genç bir kadın, kraliçenin sol tarafında duran bir sehpanın üze-
 rine mektupları bıraktı ve kaçır gibi sessizce çekildi. Bir an için ora-
 da bulunması, bir ağacın yaprakları arasından süzülen güneş ışığı-
 nın parlaklığını andırdı.

Ramses:

"Kim bu?" diye sordu.

"Nefertari, benim yeni idarecim."

"Onu daha önce gördüm. Nasıl oldu da böylesine önemli bir
 görevi elde edebildi?"

"Sade bir yarışma sırasında tanıdım onu. Hator tapınağında ra-
 hibe olmak için çağırılmıştı. Dikkatimi çekti."

"Ama... sen ona eğiliminin tam tersi bir görev vermişsin!"

"Haremlerde genç kadınlarımızı değişik görevler için yetiştirir-
 ler."

"Bu kadar genç bir kişi için ne büyük sorumluluk!"

"Sen de topu topu on yedi yaşındasın. Benim gözümde olduğu
 gibi kralın gözünde de sadece gönül ve eylem niteliği önemlidir."

Ramses heyecanlandı. Nefertari'nin güzelliği başka bir dünya-
 dan geldiğini düşündürüyordu insana. Odanın içinde bir an bulu-
 nuşu, bir mucize anı gibi benliğine kazındı.

Tuya:

"Güzel İset'i yatıştır," dedi. "Ondan şikâyetçi olmayacağım, ama
 gerçeği yanlıştan ayırt etmesini öğretilsin. Şayet beceremeyecekse,
 bari diline hâkim olsun."

Tören elbisesini giymiş olan Ramses, ‘İyi Yolculuklar’ limanının ana iskelesinde bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu. Çevresinde Memfis Belediye Başkanı, gemicilik gözetmeni, Dışişleri Bakanı ve hatırı sayılır bir güvenlik birliği vardı. On dakikaya kalmadan on Yunan gemisi iskeleye yanaşacaktı.

Bir ara kıyı güvenliği bir saldırı olacağını sanmıştı. Mısır savaş gemilerinden bir filo hemen harekete geçirilmiş, düşmanı defetmek için gerekli düzen kurulmuştu. Ancak yabancılar barıştan yana olduklarını açıklamışlar ve Memfis'e, Firavun'un yanına çıkmak için gelmek istediklerini söylemişlerdi.

Nil ırmağını bir Mısır gemisi eşliğinde aştılar ve rüzgârlı bir günün ortasında başkente vardılar. Yüzlerce insan kıyıya yığılmış, merakla, gelenleri izliyordu. Yabancı elçilerin vergilerini ödemek için geldikleri dönem değildi. Yine de gemilerin gösterişliliği besbelli bir zenginliğin belirtisiydi. Gelenler, Seti'ye lüks armağanlar sunacaklar mıydı?

Sabırlı olmaktaki başarısızlığım bilen Ramses, diplomasi alanındaki yeteneklerinin yetersiz kalmasından korkuyordu. Bu yabancıları karşılamak ona ağır geliyordu. Amenî barışçıl ifadeleri olan fakat sıkıcı bir konuşma hazırlamıştı. Ramses, konuşmanın ilk sözcüklerini unutmuştu. Aşa'nın yanında olmamasına çok üzülüyordu. Tam bu durumun adamıydı o.

Yunan gemileri çok zarar görmüştü. Açık denize açılmadan önce büyük oranda onarım görmeleri gerekiyordu. Hatta bazı gemilerde yangın izleri görülüyordu. Akdeniz'i geçerken korsanlarla çarpışmış olmalıydılar.

Sancak gemisi, yelkenlerinin bir kısmı parçalanmış olmasına rağmen büyük bir ustalıkla manevra yaptı. İskelede merdiven atıldı ve ortalığı bir sessizlik kapladı.

Gemiden ilk olarak kim inecek ve Mısır topraklarına ayak basacaktı?

Elli yaşlarında, orta boylu, geniş omuzlu sarışın bir adam göründü. Göğsüne ve bacaklarına zırh takmıştı, ama tunç miğferini başından çıkarmış, barış işareti olarak göğsüne dayamıştı.

Onun arkasında, pembe bir elbise giymiş, başına soylu biri olduğunu belirten bir taç takmış, beyaz tenli, uzun boylu ve güzel bir icadın vardı.

Çift merdivenden indi ve Ramses'in önünde durdu.

"Ben Mısır krallığının naibi Ramses'im. Firavun adına size hoş geldiniz diyorum."

"Ben de Lakedaimon kralı, Atreus'un oğlu Menelaos'um. Bu da karım Helen. Lanetli kent Truva'dan geliyoruz. On yıl süren çok zor çarpışmalardan sonra sonunda galip geldik ve kenti yerle bir ettik. Arkadaşlarımdan birçoğu öldü. Bu nedenle de zaferin tadı acıya dönüştü. Gördüğünüz gibi gemilerimden geri kalanlar da kötü durumda. Askerlerim ve tayfalarım yorgunluktan bitkin düştüler. Mısır bize, ülkemize dönmeden önce gücümüzü toparlamamız için izin verecek mi?"

"Yanıt Firavun'a aittir."

"Bu üstü kapalı bir red mi?"

"Dobra dobra konuşmak âdetimdir."

"Daha iyi. Ben bir savaşçıyım ve çok insan öldürdüm. Sizin ise böyle birşey yaşamadığınız kesin."

"Bilmediğiniz konularda bu kadar kesin konuşmayın."

Menelaos'un küçük siyah gözleri öfkeden parıltıyordu.

"Emrimdeki adamlarımdan birisi olsaydın senin belini kırardım."

"Bereket versin ki Mısırlıyım."

Menelaos'la Ramses bakışlarıyla birbirlerine meydan okudular. İlk olarak Lakedaimon kralının direnci kırıldı.

"Yanıtı gemimde bekleyeceğim."

Az sayıda kişinin katıldığı konsey toplantısında kral naibinin davranışı farklı tepkilere hedef oldu. Kuşkusuz Menelaos ve ordusunun kalıntıları Mısır'a kısa ve uzun vadede tehlike oluşturmuyordu, ama kral sıfatı olduğu için saygı gösterilmesi gerekiyordu. Ram-

ses eleştirileri dinledi ve reddetti. O karşısında acımasız bir savaşçıyı, kana ve savaşa susamış, tek eğlencesi yakılan kentleri talan etmek olan birisini bulmamış mıydı? Böyle bir eşkıyaya konukseverlik göstermek ona pek uygun görünmüyordu.

Dışişleri Bakanı Meba, her zamanki ihtiyatlı tutumunu bozmadı.

"Naibin tavır alması bana tehlikeli görünüyor. Menelaos'u küçümsememeli. Bizim dış siyasetimiz, bize karşı ittifakların kurulmasını önlemek için, küçük olsun büyük olsun birçok ülkeyle iyi geçinmeyi öngörür."

Ramses:

"O Yunanlı, dalaverecinin teki," dedi. "Bakışlarında meymenet yok."

Güven verici yüzlü, tatlı sesli, altmış yaşındaki Meba'nın dudaklarında hoşgören bir gülümseme belirdi.

"Duygularla diplomasi yapılmaz. Bazen hoşumuza gitmeyenlerle bile ticaret yapmak zorundayızdır."

Ramses:

"Menelaos bize ihanet edecek," diye devam etti. "Onun için verilmiş sözün hiçbir değeri yoktur."

Meba:

"İşte herhangi bir kanıt olmadan yalnızca duygulara dayanan bir suçlama. Naibin gençliği, onu acele hükümler vermeye itiyor. Menelaos Yunanlıdır ve Yunanlılar da hilecidir. Belki de bütün gerçeği söylememiştir. Bize düşen ihtiyatlı davranmak ve bu ziyaretin gerçek nedenlerini bulmaktır."

Seti:

"Menelaos ile karısını akşam yemeğine davet edelim," dedi. "Onların davranışı kararımızı belirleyecektir."

Menelaos, çok güzel madeni vazolar ve çeşitli ağaçlardan yapılmış yaylar armağan etti. Bu silahlar onların Truvalılara karşı yaptıkları savaşta ne denli etkin olduklarını kanıtlıyordu. Lakedaimon kralının subayları renkli, geometrik desenlerle bezenmiş etekler ve ayak bileklerini saran ayakkabılar giymişlerdi. Saçlarının kıvrıkcık örgüleri göbeklerine kadar uzanıyordu.

Helen'in yeşil elbisesinden Tanrıların içkisi nektarı andıran bir

kokuyu yayılıyordu. Yüzünü beyaz bir peçenin ardında gizlemişti. Tuya'nın soluna oturdu; Menelaos ise Seti'nin sağında bulunuyordu. Yunan kralı, Firavun'un ciddi bakışlı çehresinden etkilenmişti. Aralarındaki konuşmanın çevirisini Dışişleri Bakanı Meba üstlendi. Vahanın şarabı Lakedaimon kralını neşelendirdi. Truva surlarının önünde geçirdiği yıllara üzüldüğünü söyleyerek yanıp yakındı. Savaşta kahramanlıklarını anlattı. Arkadaşı Odysseus'u anımsadı. Tanrıların acımasızlığına üzüldü, kavuşmak için sabırsızlandığı ülkesinin güzellikleriyle övündü. Yunancayı çok güzel konuşan Dışişleri Bakanı, konuşunun yakınmalarından etkilenmiş benziyordu.

Tuya, Helen'e kendi dilinde hitap ederek:

"Neden yüzünüzü gizliyorsunuz?" diye sordu.

"Çünkü ben herkesin tiksintiyle baktığı bir dişi köpeğim. Benim yüzümden birçok kahraman öldü. Truvalı Paris beni kaçırdığı zaman bu delice davranışının on yıl süren bir katliama dönüşeceğini aklımın ucundan bile geçirmedim. Belki yüz kez bir fırtınanın beni alıp götürmesini ya da azgın bir dalganın sürüklemesini istedim. Sayısız felaket yaşandı... Hepsi de benim yüzümden."

"Şimdi özgür değil misiniz?"

Beyaz tülün altında acı bir gülümseme belirdi.

"Menelaos beni bağışlamadı."

"Mademki tekrar bir araya geldiniz, zamanla ıstıraplarınız sona erecektir."

"İş bu kadarla kalsa..."

Tuya, Helen'in hüznü dolu sessizliğine saygı gösterip başka bir şey sormadı.

Güzel Helen:

"Kocamdan nefret ediyorum," dedi.

"Bu geçici bir duygu olmasın?"

"Hayır, onu hiç sevmedim. Hatta Truvalıların galip gelmesini bile istedim. Majeste..."

"Evet, Helen?"

"Benim burada olabildiğince uzun süre kalmama izin veriniz. Lakedaimon'a dönmek beni korkutuyor."

Protokol şefi olan Şenar, ihtiyat tedbiri olarak Ramses'i Menelaosla uzaklaştırmıştı. Naip, yaşı belli olmayan, yüzü kıvrık kıvrık,

uzun beyaz sakallı bir adamın yanında **oturuyordu**. **İhtiyar** çok ya-
vaş yiyor, her yemeğin üzerine zeytinyağı döküyordu.

"Zeytinyağı sağlığın anahtarıdır, prensim!"

"Adım Ramses."

"Benimki de Homeros."

"General misiniz?"

"Hayır, şairim. Gözlerim iyi görmüyor, ama hafızam mükem-
meldir."

"Bir şair demek? Hem de şu ilkel **Menelaos'un** yanında?"

"Rüzgârlar bana, onun gemilerinin, bilgeliğin ve yazarların top-
rağı **Mısır'a** doğru yola çıkacağını fısıldadılar. Yaptığım bunca yol-
culuktan sonra, sakın bir biçimde çalışabilmek için buraya yerleş-
meyi arzu ediyorum."

"Ben Menelaos'un burada uzun süre kalmasına karşıyım."

"Ne sıfatla?"

"Kral naibi sıfatıyla."

"Çok gençsiniz... Ve Yunanlılardan nefret ediyorsunuz."

"Ben Menelaos'dan söz ettim, sizden değil. Nereye yerleşmeyi
düşünüyorsunuz?"

"Gemiden daha hoş bir yere! Daracık bir kamaradayım, eşyala-
rım gemi ambarında, **ayrıca** denizcilerle bir arada olmaktan nefret
ediyorum. Geminin **yalpalamaları**, dalgalar ve fırtınalar ilhama uy-
gun değil."

"Benim yardımımı kabul eder miydiniz?"

"Yunancayı çok düzgün konuşuyorsunuz."

"Dostlarımdan biri çok dil bilir. Onunla bir arada olmak öğren-
meyi bir oyuna dönüştürüyor."

"Şiiri sever misiniz?"

"Bizim büyük yazarlarımızı beğeneceksiniz."

"Şayet ortak zevklerimiz varsa, belki **anlaşabiliriz**."

Şenar, Dışişleri Bakanı'nın ağzından Firavun'un kararını öğren-
di. Menelaos'un Mısır'da kalmasına izin verilmişti. Gemileri onarı-
lacak, Kral ve eşi **Memfis'in** merkezindeki geniş bir villada otura-
cak, askerleri Mısırlı komutanların emrinde olacak ve çok sıkı bir
disipline uyacaklardı.

Firavun'un büyük oğlu, Menelaos'a başkenti gezdirip tanıtmak-

la görevlendirildi. Bazen dayanılması güç olan uzun günler boyunca Şenar Yunanlı'ya, Mısır uygarlığının ana çizgilerini öğretmeye çalıştı, ama nezaketsizliğe varan bir ilgisizlikle karşılaştı.

Buna karşılık anıtlar Menelaos'u etkiledi. Tapınakların karşısında şaşkınlığını gizleyemedi.

, "Ünlü kaleler! Onları saldırarak ele geçirmek kolay değildir herhalde."

Şenar:

"Bunlar tanrıların evidir," dedi.

"Savaş tanrılarının mı?"

"Hayır, Ptah sanatkârların koruyucusudur. Sözleriyle dünyayı biçimlendiren odur. Hator ise neşenin ve müziğin tanrıçasıdır."

"Peki ama neden kalın duvarlı kalelere ihtiyaç duymuşlar?"

"Kutsal enerji, onu kutsal şeylere saygısı olmayan kişilerden koruyan uzmanlara emanet edilmiştir. Kapalı tapınaklara girmek için bazı sırları öğrenmiş olmak gerekir."

"Başka deyişle, benim, Lakedaimon kralı, Zeus'un oğlu ve Truva fatihi Menelaos'un, bu yaldızlı kapılardan geçmeye hakkım yok!"

"Öyle... Firavun'un izniyle bazı bayramlarda belki üstü açık avluya kabul edilebilirsiniz."

"Peki bu avluda nasıl bir sırra şahit olurum?"

"Tapınakta olan ve yeryüzüne enerjisini yayan Tanrı'ya kurban verme törenini görürsünüz."

"Hıh!"

Şenar sınırsız bir sabır gösterdi. Menelaos'un sözleriyle davranışları pek kibarca olmasa da bu ikiyüzlü yabancı ile arasında bir yakınlık hissetti. Önsezisi, onu elde etmenin yolunun ona saygı göstermek olduğunu söylüyordu.

Menelaos dönüp dolaşıp Truva'nın bozgunuyla sonuçlanan ve On yıl süren savaşa geliyordu. Düşmanın darbeleri altında ölen müttefiklerinin zalim talihine üzülüyor, Helen'nin davranışını eleştiriyor ve Homeros'un galip gelenlerin kahramanlıklarını anlatırken başrolü ona vermesini arzu ediyordu.

Şenar, Truva'nın nasıl yenik düştüğünü öğrenmeye çalıştı. Menelaos göğüs göğüse yapılan korkunç çarpışmaları ve Akhilleus ile kahramanların Helen'i geri almak için gösterdikleri çelik gibi latti.

Şenar:

"Böyle uzun süren bir savaşıta, hile hiçbir rol oynamadı mı?" diye sordu.

Menelaos önce kararsız göründü, ama sonra yanıtlamayı kabul etti.

"Odysseus, kocaman bir tahta at yapılmasını akıl etti. Bu atın içine askerler saklanacaktı. Truvalılar boş bulunup bu atın kentlerine sokulmasına razı oldular. Böylece onlara içerden bir baskın yaptık."

Şenar, hayranlık dolu bir ifadeyle:

"Bu düşüncede sizin de payınız vardır," dedi.

"Odysseus ile konuştum, ama..."

"Eminim sizin düşüncenizi dile getirmiştir."

Menelaos, şöyle bir kasıldı.

"Olabilir tabii."

Şenar, Menelaos'un dostluğunu kazanmak için zamanının çoğunu ona harcıyordu. Ramses'i ortadan kaldırmak, Mısır tahtının tek vârisi olmak için artık yeni bir stratejisi vardı.

Şenar, bahçesindeki asma çardağın altında Menelaos adına şölenler düzenledi. Menelaos, çardağı saran asma dallarına ve dalların üzerindeki buğulu salkımlara hayran kaldı. Çerez olarak iri siyah üzüm tanelerinden yiyor, çeşitli otlarla hazırlanmış güvercin yahni-si, kızarmış sığır, ballı bildircin, domuz pirzolası ve böbrekle damak zevkini akıldan çıkmayacak bir biçimde tatmin ediyordu. Üzerlerine varlığı pek belli olmayan tüller giymiş müzisyen kızları **hayranlıkla** seyrediyordu. Kızlar flüt ve küçük arplar çalarak konuklarını **büyülüyorlardı**.

"Mısır güzel bir ülke. Onu savaş alanlarına tercih ederim."

"Villanız hoşunuza gitti mi?"

"Gerçek bir saray! Ülkeme döner dönmez benim için bir benzerini yapmalarını emredeceğim mimarlarıma."

"Hizmetçiler nasıl?"

"Üstümüze titiyorlar."

Menelaos arzu ettiği gibi granitten bir banyo teknesi aldı. içini sıcak suyla doldurarak günde birkaç kez banyo yapmaktan hoşlanıyordu. Mısırlı kâhyası bu yöntemi sağlığa zararlı buluyor, insanın vücudunu hamlaştırdığını düşünüyordu. O da memleketlileri gibi duşta yıkanmayı tercih ederdi, ama Şenar'ın talimatına uyuyordu. Her gün masaj yapan bir kadın, büyük kahramanın yara izleriyle **dolu** vücudunu yağlayarak ovuşturuyordu.

"Masaj yapan kadınlarınız pek uysal değiller! Bizim ülkemizde köleler böyle sorun çıkarmazlar. Banyodan sonra benim isteğime uygun olarak bedenlerini verirler."

Şenar:

"**Mısır'da köle yoktur,**" diye açıkladı. "Bu kadınlar, yaptıkları **işin** karşılığında ücret alan görevlilerdir."

"Köle yok mu? İşte ülkenizin geri kaldığı bir konu!"

Bu konuda ilerleyebilmek için sizin gibi adamlara ihtiyacımız **var."**

Menelaos, kaymaktaşımdan yapılmış bir tabağın içinde sunulan ballı bıldırcını elinin tersiyle itti. Şenar'ın son sözleri iştahını kaçırmıştı.

"Ne demek istediniz?"

"Mısır zengin ve güçlü bir ülkedir elbette, ama biraz daha ileri görüşlü bir anlayışla yönetilse daha iyi olmaz mı?"

"Siz Firavun'un büyük oğlu değil misiniz?"

"Onun oğluyum diye kör olmam gerekmez ya?"

"Seti, korkutucu bir kişiliğe sahip. Agamemnon'un bile onunki kadar otoritesi yoktu. Ona karşı bir komplo düzenlemeyi düşünüyorsanız, vazgeçin. Yüzde yüz başarısız olursunuz. Bu kral olağanüstü bir güçle donatılmış. Ben bir korkak değilim, ama onun bakışları beni de korkutuyor."

"Seti'ye karşı komplo düzenlemekten kim söz ediyor? Bütün ulus ona büyük saygı gösterir. Ama Firavun da bir insan. Sağlığının kötüye gittiği söyleniyor."

"Şayet âdetlerinizi iyi anladıysam, onun ölümünden sonra tahta kral naibi çıkacak. Böylece her türlü veraset kavgasının önüne geçilmiş olacak."

"Şayet Ramses hükümdar olursa, Mısır'ı harabeye çevirir. Kardeşim yönetme yeteneği olmayan biridir."

"Ona karşı çıkmak, babanızın iradesine karşı gelmek demektir."

"Ramses babamı yanılttı. Şayet siz benim müttetikim olursanız, gelecek sizin yüzünüze gülecek."

"Gelecek mi? Benim geleceğim, bir an önce ülkeme dönmemi gerektiriyor! Mısır bana düşünemediğim kadar konukseverlik gösterip yedirip içirmiş olsa da ben burada, elinde hiçbir iktidar gücü olmayan bir konuktan başka bir şey değilim. Bu saçma hayallerinizi unutun."

Nefertari, Helen'e Mer-Ur haremni gezdirdi. Beyaz tenli sarışın güzel Helen, firavunların topraklarının ihtişamı karşısında hayran kaldı. Bu yorgun ve üzgün kadın, bahçelerde gezerken ya da müzik dinlerken birkaç neşeli anın tadını çıkarmaya çalışıyordu. Buradaki yaşantısına gösterilen aşırı özen, üzerinde bir ilaç etkisi yaratsa da son günlerde aldığı bir haber onu iyice kaygılandırmıştı: İki Yunan

gemisinin onarımı tahmin edilenden daha çabuk tamamlanmıştı. Ülkesine dönüş vakti yaklaşıyordu.

Mavi lotuslarla kaplı bir su birikintisinin kenarına oturmuş olan Helen gözyaşlarını tutamadı.

"Beni bağışlayın, Nefertari."

"Kendi ülkenizde size kraliçe olarak saygı göstermeyecekler mi?"

"Menelaos prestijini kurtaracak. Bir savaşçı olarak, karısını evine getirmek ve namusunu temizlemek için bir kenti yerle bir edip, halkını katlettiğini herkese kanıtlayacak. Oysa benim yaşantım orada bir cehennem azabı olacak. Bu duruma düşmektense ölümü yeğlerim."

Nefertari'nin ağzından gereksiz bir söz çıkmadı. Helen'e dokuma sanatının sırlarını açıklamaya çalıştı. Bu konuya çok ilgi duyan Helen, birkaç gününü, sabahtan akşama kadar dokuma atölyelerinde geçirdi. En deneyimli işçi kızlara sorular sordu. Hatta en lüks elbiseleri dikmeye kalkıştı. Elleri bu işe çok çabuk yatmıştı ve kısa zamanda en profesyonel ustabaşların takdirini kazanmıştı. Bu çalışmalar ona Truva'yı, Menelaos'u, kaçınılmaz dönüş yolunu unutturdu. Bir akşam kraliçe Tuya'nın tahtirevanının harem kapısından içeri girdiği ana kadar...

..!•' Helen, hemen dairesine kapanmak için koştu ve hıçkırığa hıçkırığa ağlayarak, kendini yatağa attı. Kraliçenin gelişi, bir daha yaşayamayacağı mutluluk döneminin sona erdiğini gösteriyordu. intihar etme cesaretini gösteremediğine pişman oldu.

Nefertari tatlı bir sesle kendisiyle gelmesini rica etti.

"Kraliçe sizi görmek istiyor."

"Buradan hiçbir yere gitmeyeceğim."

"Tuya bekletilmekten hoşlanmaz."

Helen, yazgısına boyun eğmekten başka bir şey yapamayacağını anladı. Bir kez daha, kaderinin başkalarının ellerinde olduğunu kavradı.

Mısırlı marangozların becerisi Menelaos'u şaşırtmıştı. Fira-vun'un gemilerinin aylarca denizlerde dolaşabileceklerine dair söy-«nenlerin doğru olduğu anlaşılıyordu. Memfis tersaneleri Yunan gemilerini olağanüstü bir çabuklukla onarmış ve eskisinden daha

sağlam duruma getirmişti. **Lakedaimon** kralı, sadece dikilitaşları taşımak için kullanılan altı düz tekneleri, süratli **yelkenlileri**yle bile karşısına çıkmaktan çekineceği türden, büyük savaş gemilerini görmüş, Mısır'ın caydırıcı gücünün bir aldatmaca olmadığını anlamıştı.

Kafasındaki hırçın düşünceleri atarak keyifle dönüş yolculuğu hazırlıklarını yapmaya başladı. **Mısır'daki** bu konaklama eski enerjisine kavuşmasını sağlamıştı. Askerlerine iyi bakılmış, güzel yemekler yemeleri sağlanmıştı. Tayfaları yola çıkmaya hazırды.

Menelaos, kendinden emin adımlarla kraliçe Tuya'nın sarayına doğru gitti. Helen, Mer-Ur hareminden döndükten sonra kraliçenin sarayında kalıyordu. Menelaos'u Nefertari karşıladı ve karısının yanına götürdü.

Üzerinde Mısır modasına uygun, askılı bir keten elbise bulunan Helen, **Menelaos'a** biraz aykırı göründü. Bereket versin ki onu kışkırmayı düşünen başka bir Paris yoktu! Firavun'un ahlak anlayışı böyle bir davranışı yasaklıyordu. Üstelik Mısırlı kadınlar, Yunanlı kadınlardan çok daha bağımsızdılar. Harem dairelerine kapatılmıyorlar, yüzlerini açık bırakarak özgürce geziyorlar, gerektiğinde erkeklere kafa tutabiliyorlar, üst düzey memur olabiliyorlardı. Menelaos bunu, ülkesine sokulmaması gereken kötü bir davranış olarak görüyordu.

Kocasının **yaklaştığını** gören Helen, bile bile yerinden kalkmadı ve dokuma tezgâhında dokuduğu kumaştan başını kaldırmadı.

"Ben geldim, Helen."

"Biliyorum."

"Beni selamlamak zorunda değil misin?"

"Hangi sıfatla?"

"Ama... Ben senin kocan ve efendimim!"

"Burada tek efendi Firavun'dur."

"**Lakedaimon'a** gitmek için yola çıkacağız."

"Elimdeki işi bitirmem için çok zamana ihtiyacım var."

"Kalk ve gel."

"Sen tek başına gideceksin, Menelaos."

Yunan kralı karısının üzerine yürüdü ve bileğinden tutmaya çalıştı, ama Helen'in çektiği hançeri görünce geriledi.

"Bana saldırma, yoksa imdat diye bağırırım. Mısır'da tecavüzün cezası ölümdür."

"Ama... Sen benim karımsın, bana aitsin!"

"Kraliçe Tuya, bir dokuma atölyesinin idaresini bana bıraktı. Bu benim için layık olmaya çalıştığım şerefli bir görev. Saray hanımları için elbiseler yapacağım. Bu iş beni sıkmaya başlarsa gideriz. Ama sen sabırsızlık ediyorsan git, seni engellemem."

Öfkelenen Menelaos iki kılıcını ve üç mızrağını, villanın fırıncısının değirmen taşı üzerinde kırdı. O güne dek böylesine bir öfke görmemiş olan hizmetçiler çok şaşırılmışlardı. Şenar olaya elkoymasaydı, polis cinnet geçiren konluğu tutuklayacaktı. Firavun'un büyüğü oğlu, Yunanlı kahramanın öfkesi dinmediği sürece mesafeli durmayı yeğledi. Nihayet Menelaos'un kolu yorulunca, Şenar ona bir maşrapa soğuk bira getirdi.

Lakedaimon kralı birayı içti ve değirmen taşının üzerine oturdu.

"Şu orospu... Kim bilir bana ne oyunlar oynadı?"

"Öfkenizi anlıyorum, ama bunun hiçbir yararı olmaz. Helen istediği yaşam tarzını seçmekte özgürdür."

"Özgür, özgür! Kadınlara bu kadar özgürlük veren uygarlıklar yıkılmayı hak eder!"

"Memfis'de kalacak mısınız?"

"Seçme hakkım var mı? **Lakedaimon'a** Helen'siz dönecek olur sam, gülünç duruma düşerim. Halkım benimle alay eder ve bana sadık subaylarımdan biri, uyurken beni boğazlar. Bu kadın bana la zım!"

"Tuya'nın ona emanet ettiği görev yalandan verilmiş bir görev değil. Kraliçe karınızı çok beğeniyor."

Menelaos yumruğunu değirmen taşına vurdu.

"Kahrolası kadın!"

"Ağlayıp sızlanmak bir çözüm değildir. Şimdi çıkarlarımız ortaktır."

Yunanlı kulak kabarttı.

Şayet ben Firavun olursam, Helen'i ellerinize teslim ederim."

"Benim ne yapmam gerekiyor?"

Ramses'in safdışı bırakılması için bana yardım edin."

"Seti yüz yıl yaşayabilir!"

Dokuz yıllık hükümdarlık babamı tüketti. Mısır için kendini «da etmesi gücünün zayıflamasına yol açtı. Fazla zamanı kalmadı.

Ölümünden sonra iktidarın boşaldığı ilan edilir edilmez, yas döneminde bütün gücümüzle vururuz. Böyle bir strateji hemen uygulamamaz."

Menelaos'un kolu kanadı kırılmıştı.

"Ne kadar zaman beklemek **gerekecek?**..."

"İnanın bana, şans yüzümüze gülecek, ama tamamlamanız gereken bir yığın tehlikeli görev var."

Ramses'in koluna dayanan Homeros, naibe ayrılan saray bölümünden üç yüz metre **uzakta**, bahçenin ortasında iki yüz metrekare alana inşa edilmiş yeni villasını inceledi. Bir aşçı, bir oda hizmetçisi ve bir bahçıvan ilgilenecekti şairle. Homeros, içi zeytinyağı dolu bir yığın küpün yedek bulundurulmasını istedi. Ayrıca, şarabına tat vermek için şart koştuğu anason ile kişnişin eksik edilmemesini arzu ediyordu.

Homeros, gözleri iyi görmediği için her ağaca ve çiçeğe eğiliyordu. Çiçeklerin çok çeşitli oluşu onu pek memnun etmiş görünmüyordu. Ramses, şairin, yeni yapılmış bu güzel binanın kendisine layık görülmesinden pek memnun olmadığı kuşkusuna kapıldı. Ve birden şair patladı.

"Nihayet bir limon ağacı! Bu ağaçtan uzak kalınca güzel mısralar yazmak olanaksız. Limon ağacı yaradanın başyapıtıdır."

Ramses üç ayaklı bir tabure getirdi. Homeros buna memnun oldu.

"Bana kurutulmuş adaçayı yaprakları gönderiniz."

"Kendi kendinizi tedavi etmek için mi?"

"Anlayacaksınız. Truva savaşı hakkında ne biliyorsunuz?"

"Çok uzun sürmüş ve çok adam ölmüş."

"İşte şiirsel olmayan bir özet! Akhilleus'la Hektor'un kahramanlıklarını dile getiren uzun bir şiir yazacağım ve adını *İlyad* koyacağım. Şarkılarım yüzyıllardan yüzyıllara aktarılacak ve insanların hafızasından silinmeyecek."

Ramses, Homeros'u biraz kendini beğenmiş buldu, ama coşkusunu da takdir etti.

Siyah-beyaz bir kedi evden çıktı ve şairin bir metre uzağında durdu. Kısa bir duraksamadan sonra dizlerine zıplayıp mır mır etmeye başladı.

"Bir kedi, bir limon ağacı ve kokulu şarap! Hedefimde yanılmamışım. *Ilyada* bir başyapıt olacak."

Şenar, Menelaos'la övünüyordu. Yunan kahramanı talihine boyun eğerek ondan istediği oyunu oynamayı kabul etmiş, kralın ve rahipler sınıfının gözüne girip dostluklarını kazanmak için, Gurna tapmağına, üzerine sarı bantlarla lotus çiçeğinin tomurcukları işlenmiş anforaları sunmuştu. Bu göz kamaştırıcı eşyalar tapınağın hazine dairesine kondu.

Mısır'da daha uzun süre kalmak zorunda olduklarını bilen Yunanlı denizcilerle askerler Memfis'in banliyölerine yerleşerek, yiyecek maddeleri karşılığında mücevher, koku ve merhem değiş-tokuş ederek ticaret yapmaya başladılar. İdare, hünerlerini gösterebilecekleri küçük dükkânlar ve atölyeler açmalarına izin verdi.

Subaylarla seçkin askerler Mısır ordusuna girdiler. Kamu yararına işlerde çalışanlar memur olacaklardı. Kanalların bakımı, bentlerin tamiri gibi işler onları bekliyordu. Çoğunluğu evlenecek, çocukları olacak ve kendi evlerini kuracaklardı. Seti de, Ramses de onların varlığından hiç endişe duymuyorlardı. Oysa ki yeni bir 'Truva Atı,' ilkinden çok daha etkili bir biçimde yerini almıştı.

Menelaos, Helen'i kraliçe Tuya'nın yanında bir kez daha gördü. Ve karısına son derece saygılı bir biçimde davrandı. Bundan sonra, karısının istediği zaman görüşebilecekler ve hiçbir biçimde karısını rahatsız etmeyecekti. Helen kocasının ciddiyetine inanmamakla birlikte, Menelaos'un ağa düşmüş vahşi bir hayvan gibi kımıldayacak halinin kalmadığını fark etti.

Lakedaimon kralı, güzel bir girişimde daha bulundu: Ramses'in hıncını olabildiğince yumuşatmak. Aralarındaki görüşme resmi bir havaya büründü ve iki tarafın da bir taşkınlık yapmasına gerek kalmadı. Önemli bir konuk olan Menelaos, sarayın gerektirdiği kurallara uyacak ve naiple ilişkilerini en iyi şekilde sürdürmeye çalışacaktı. Ramses'in soğukluğuna rağmen açık bir çatışma tehlikesinden böylece sakınılacaktı. Şenar ve Yunanlı dostu, sessiz sessiz ağlatını örüyorlardı.

Bakımlı yüzü, düzgün kesilmiş küçük bıyığı, manikürlü tırnaklarıyla Aşa, Şenar'ın gemisindeki kamarada ikram edilen biranın ta-

dını çıkarıyordu. Anlaşmalarına göre bu buluşmalar gizli tutulacaktı.

Şenar, kral Menelaos ile Helen'nin gelişlerinden söz etti, ama genç diplomattan kuşkulandığı için, planlarından hiç söz etmedi.

"Asya'daki durum nasıl gelişiyor?"

"Giderek karmaşılaşıyor. Küçük prenslikler birbirleriyle didişiyorlar. Her küçük kral, yönetimin kendisinde olması koşuluyla bir federasyon kurmayı hayal ediyor. Bu bölünme bizim çıkarımıza, ama uzun sürmez. Meslektaşlarımın tam aksine, Hititlerin, gözünü iktidar hırsı bürümüşlerle yaşantılarından memnun olmayanları kendi bayrağı altında toplayacağını düşünüyorum. İşte o zaman Mısır büyük bir tehlike ile karşı karşıya kalacak."

"Peki bu tehlike ne zaman baş gösterir?"

"Birkaç yıl yarar sağlamayan konuşmalar ve pazarlıklar yapılacaktır."

"Firavun'a haber verilecek mi?"

"Doğrudan haber verilmeyecek. Büyükelçilerimiz geri kafalı insanlar, hiçbiri geleceği sezecek yeteneğe sahip değil."

"Önemli haberleri elde edebilecek durumda mısınız?"

"Henüz değil, ama olayları ve kişileri perde arkasından yöneten kimselerle sıkı dostluklar kurdum ve onların açıkladığı sırlardan çok yararlandım."

"Dışişleri Bakam Meba, bana çok yakınlık gösterdi. Hemen hemen dost sayılırız. İşbirliğimiz sürecektir olursa, terfinizi sağlamak için girişimde bulunacağım."

"Asya'da tertemiz bir ününüz var. Oralarda, Ramses'in adı bile geçmiyor."

"Önemli bir gelişme olursa, beni hemen bilgilendirin."

Seti, hükümdarlığının bu onuncu yılında, Ramses'e kararlı bir adım attırmak istiyordu. Naip on sekiz yaşında olmasına rağmen, **Osiris'in** sırlarına ermeden hükümdarlık yapamazdı. Firavun bekler, oğlunun olgunlaşmasını görmek isterdi, ama belki de **ömürü** buna yetmeyecekti. Bu nedenle, böyle bir girişimin delikanlı-nındengesini bozabileceğini bile bile Seti onu, Abidos'a götürmeye **rar** verdi.

Burada Seti, Tanrı Set tarafından öldürülen Ösiris'in anısına, en büyük tapınağını yaptırmıştı. Set'in adını kullanarak **onun** korkunç yok etme gücünü kendisinde toplamış olan Firavun, **bu** gücü diriltici bir güce dönüştürmüştü; Katil Set, ölümü yenen **Osiris'in** ışıktan gövdesini sırtında taşıyordu artık.

Babasının arkasından yürüyen Ramses, ilk anıtsal kapısından **içerigirdi**. İki rahip ellerini ve ayaklarını taş bir havuzun içinde **temizlediler**. Bir kuyunun önünden geçtikten sonra kapalı tapınağın cephesini gördü. Burada, her kralın Osiris kılığında heykelleri vardı **i** **ve** hepsinin de önünde, çiçek demetleri ve içi erzakla dolu sepetler duruyordu.

Seti:

"İşte ılık ülkesi," diye açıkladı.

Lübnan sedirinden yapılmış ve, **altın-gümüş** alaşımı ile kaplanmış kapılar geçilmez gibi görünüyordu.

"Daha ileri gitmek ister misin?"

Ramses razı oldu.

; Kapılar açıldı.

Beyaz elbiseli, kafası kazınmış bir rahip Ramses'i eğilmeye zorla-
u. Gümüş zemin üzerinde yürür yürümez Ramses, buhur kokulu **ta**
amamen farklı bir dünyaya götürüldüğünü hissetti.

, **içerdek**i yedi küçük tapınağın her birinin önünde bulunan, laât'ın heykelciğini kaldırdı. Bu heykelcikler o tapınağa yasunuları simgeliyordu. Sonra Firavun, oğlunu ataların kori-

doruna götürdü. Orada, İki Mısır'ı birleştiren Menes'den bu yana, Mısır'ı yönetmiş olan firavunların adları kazınmıştı.

Seti:

"Onlar öldü," dedi, "ama onların *Ka*'sı devam ediyor. Sadece *Ka* düşünceni besleyecek ve davranışlarına yön verecek. Dünya durdukça bu tapınak da duracak. Burada tanrılarla iletişim kuracak ve onların sırlarını öğreneceksin. Onların yaşadığı bu yeri koru ve yarattıkları ışıgı yaşat."

Baba ile oğlu hiyeroglif sütunlarını okudular. Bu yazılar firavunlara yeni tapınak planları yapmalarını ve zamanın başlangıcından beri var olan bu hükümdarlık görevini sıkı sıkıya korumalarını emrediyordu. Sunakları güzel ve süslü olduğu zaman tanrılar memnun oluyor ve onların mutlulukları da yeryüzünü aydınlatıyordu.

Seti:

"Atalarının adı sonsuza dek yıldızlı göğe yerleşmiştir. Onların döneminde yazılan yıllıklar milyonlarca yılı içinde barındırır. Yasa'ya göre yönet. Yasa'yı yüreğinin içine yerleştir, çünkü o hayatın her türlü biçimini tutarlı kılar."

Bir sahne Ramses'i şaşırttı. Orada Ramses, Firavun'un yardımıyla vahşi bir boğayı avlayan bir delikanlı olarak gösterilmekteydi! Heykeltıraşlar, Ramses'in kaderinin değiştiğini ölümsüzleştirmişlerdi. Her müstakbel kral, içine çekildiği büyük yazgının farkında olmadan böyle bir anı yaşamıştı.

Seti ile Ramses tapınaktan çıktılar ve üzerinde ağaçlar bulunan küçük bir tepeye doğru yürüdüler.

"Osiris'in mezarı. Onu görmek pek az kişiye nasip olmuştur."

Birçok basamak inip yeraltına girdiler ve yüz metre uzunluğunda tonozlu bir koridordan geçtiler. Duvarlar, öteki dünya kapılarının adlarını gösteren metinlerle doluydu. ilerledikleri koridorun sola doğru yaptığı ani dönüşü geçince olağanüstü bir anıtla karşılaştılar: Etrafı suyla çevrili bir adayı andıran toprağın üzerindeki on sütun bir tapınağın çatısını taşıyordu.

"Osiris her yıl, sırlarının kutlanması sırasında bu büyük mezar da yeniden dirilir. Burası enerji okyanusundan çıkan ilk tepenin bir eşidir. Burası, Bir'in iki olduğu ve binlerce şekle girdiği halde Bir'liğini koruduğu yerdir. Bu görünmeyen okyanustan Nil, su taş-

ması, kırağı, yağmur ve kaynak suları doğar. O dünyamızı çevreler, evreni kuşatır. Güneşin kayığı onun içinde yüzer. Düşüncen bu suya dalsın, görünen dünyanın sınırlarını aşsın ve gücünü, başlangıcı ve sonu olmayandan alsın."

Ertesi gece Ramses, Osiris'in sırlarını öğrendi.

Görünmez okyanustan gelen serin suyu içti ve yeniden dirilen Osiris'in gövdesinden fışkıran buğdayı yedi. Sonra, ince bir keten elbise giydi ve çakal maskesi takmış bir rahibin kılavuzluğunda, tanrıya sadık kulların yürüyüşüne katıldı. Set'in kötülük ortakları yollarını kesti. Onları öldürmeye ve Osiris'i ortadan kaldırmaya karar vermişlerdi. Korku verici bir müziğin eşliğinde dinsel bir kavga başladı. Ramses, Osiris'in oğlu ve halefi olan Horus'un rolünü üstlenmişti. Kral naibi, ışığın çocuklarına karanlığın çocuklarını yemeleri için izin verdi. Ne yazık ki bu çarpışma sırasında Osiris ölüm-cül bir darbe aldı.

Sadık kullar Osiris'i hemen kutsal tepeciğe taşıdılar ve cenazenin başında beklemeye başladılar. Bunların arasına büyük büyücü Isis'in rolünü üstlenen Tuva ve rahibeler de katıldı. Dualarının yardımıyla Osiris'in dağınık vücudunun parçalarını bir araya getirip ölmüş tanrıyı dirilttiler.

Ramses, o gece sarfedilen her sözü yüreğinde saklayacaktı. Ayini yöneten sanki annesi değil, bir tanrıçaydı. Ramses, yeniden dirilme sırrının en derinine inmiş, zaman zaman insanların dünyası ile bağlantıyı kaybettiğini ve öbür dünyanın içinde eriyip gittiğini hissetmişti. Ama bu garip savaştan galip çıkmış ve gövdesi ruhuna olan bağlılığını korumuştur.

Ramses, Abidos'da birkaç hafta kaldı. Çok büyük ağaçlarla çevrili kutsal gölün kenarında dinsel düşüncelere daldı. Dinsel oyunlar sırasında bu gölde Osiris'in kayığı yüzüyordu. Bu kayık insan eliyle değil ışığın gücüyle bir araya getirilmişti. Ramses, 'büyük tanrının merdiveni'nin yanında saatler geçirdi. Bu merdivenin yakınına, Osiris'in mahkemesinde ruhları dürüst bulunan ölülerin mezar taşları konmuştu. Bu ruhlar, insan başlı bir kuş kılığına girerek, Abidos'a hacca geliyor, rahiplerin adaklarından yararlanıyorlardı.

içinde altın, gümüş, kraliyet keteni, heykeller, kutsal yağlar, tüt-

süler, şarap, bal, reçine, merhemler ve vazoların bulunduğu tapınak hazinesi onun için açıldı. Ramses, Abidos topraklarından gelen erzakın bulunduğu ambarlarla ilgilendi ve bu erzak halka dağıtılmadan önce yapılan kutsallaştırma ayinine katıldı. Sığırlar, yağlı inekler, danalar, keçiler ve kümes hayvanları da bu ayine dahildi. Bazı hayvanlar tapınağın ahırlarına, çoğunluğu da civar köylere geri dönüyorlardı.

Seti'nin hükümdarlığının dördüncü yılında ilan edilen bir kararnameye göre tapınak için çalışan herkes görevini bilmek ve asla bu görevi terk etmemek zorundaydı. Bu nedenle Abidos arazisinde çalışan herkes iktidarın aşırılıklarından, angaryalardan ve başka yükümlülüklerden korunacaklardı. Vezir, yargıçlar, bakanlar, belediye başkanları ve üst düzey görevlilerin bu kararnameye uymaları ve kararnameyi aynen uygulamaları **emredilmişti**. ister gemi, ister eşek, ister arazi söz konusu olsun, Abidos'un herhangi bir mülkü başkasına verilemezdi. Böylelikle köylüler, reñçperler, bağcılar ve bahçıvanlar Firavun ve Osiris'in çifte himayesinde barış içinde yaşıyorlardı. Herkes görüp duysun diye Seti, bu kararnamesini Nubye'nin tam kalbinde yer alan **Nori'de** duvara kazdırmıştı. 2.80 metreye 1.56 metre büyüklüğünde olan bu yazıt, hiç kimsenin gözünden kaçacak gibi değildi. Herhangi bir kimse tapınağın topraklarını değışikliğı uğratmayı ya da hizmetçilerinden birinin görevini değıştirmeyi düşünecek olursa iki yüz sopayla cezalandırılır ve burnu ile kulakları kesilirdi.

Tapınağın günlük yaşantısına katılan Ramses, kutsal dünya ile ekonomik dünyanın, her ne kadar farklı olsalar da, aslında birbirlerine çok bağı olduğunu gördü. Firavun, tapınağın en içinde, kutsal varlıkla düşünce ve duygu ortaklığı kurduğu zaman, artık onun için maddi dünya yok oluyordu. Ancak böyle bir tapınak yaptırabilmek için mimarlara ve heykeltıraşlara, tanrılara güzel şeyler sunmak için de, tarlalarında çalışan köylülere ihtiyacı vardı.

Tapınakta mutlak gerçek diye hiçbir şey öğretilmiyor, hiçbir dini inanç, bağnazlığın dar kalıplarına kapatılmıyordu. Görünürde cansız taştan yapılmış bu tapınağın içinde manevi enerji cisimleniyor, insanı artırıyor, değıştiriyor ve kutsallaştırıyordu. Mısır toplumunun kalbi olan bu yer, Firavun'u tanrıya bağlayan sevgiyle yaşıyor ve insanlara bu sevgiyle hayat veriyordu.

Ramses, birçok kez ataların bulunduğu koridora girdi ve Ma-
at'ın yasasına uygun olarak ülkeyi kurmuş olan kralların adım çöz-
dü. Tapınağın yanında ilk hanedanlık döneminin hükümdarlarının
mezarları bulunuyordu. Burada onların, Sakkare'deki sonsuzluk
konutlarında duran mumyaları değil, görünmez ölümsüz bedenleri
dinleniyordu. Bu görünmez ve ölümsüz gövdeler olmasaydı Fira-
vun'un hiçbir varlığı olmazdı.

Birden yükleneceği görev Ramses'e ezici göründü. Hayatı seven,
güçlü bir ateşle coşan, ama bu devlerin halefi olacak kadar yeteneği
olmayan on sekiz yaşında bir delikanlıydı! Bugün Seti'nin oturdu-
ğu tahta çıkma cesaretini nasıl gösterebilecekti? Bu görevin ağıryü-
künü nasıl sırtlanacaktı?

Ramses hayal kurarak kendini avutmuştu. Abidos onu gerçekte
yüz yüze getirmişti. Babasının onu buraya getirmesinin asıl nedeni
buydu. Bu tapınaktan daha iyi başka ne ona küçüklüğünü açıklaya-
bilirdi?

Naip tapmaktan çıktı ve Nil ırmağına doğru yürüdü. Memfis'e
dönme anı gelip çatmıştı. Güzel İset ile evlenmenin, dostlarıyla eğ-
lenmenin ve babasına kral naipliği görevinden vazgeçtiğini bildir-
menin zamanı gelmişti. Mademki ağabeyi hükümdar olmayı bu ka-
dar istiyordu, onu engellemenin ne anlamı vardı?

Düşüncelere dalmış olan Ramses yolunu şaşırdı, aşâğılara, Nil
kıyısına kadar ulaştı. Önüne çıkan kamışlardan rahatsız oldu, onla-
rı araladı ve birden onu gördü.

Sarkık uzun kulakları, kalın bacakları, kahverengi-siyah derisi,
dik sakalı, uçları keskin ve miğfere benzeyen boynuzlan ile vahşi
boğa gözlerini ona dikmiş, dört yıl önceki gibi karşısında duruyor-

Ramses gerilemedi.

Doğanın en üstün gücünü kullanan ve hayvanların kralı olan bu
boğanın yazgısını belirleyecekti. Boğa üzerine saldırırsa, onu
boynuzlayacak ve ayaklarının altında çiğneyecekti. Mısır sarayı da
bir prensin eksildiğini görünce, onun yerine bir başkasını koyacak-
tı. Şayet boğa hayatını bağışlayacak olursa artık bu hayat kendine
ait olmayacak ve Ramses bu bağışa layık olduğunu göstermeye çalı-

Menelaos birçok ziyafete ve eğlenceye onur konuğu olarak davet ediliyordu. Helen de onun yanında görünmeyi kabul ediyor, herkesin beğenisini kazanıyordu. Yunanlı erlerle denizciler ise halkın arasına giriyor, ülkenin yasalarına saygılı davranıyor, göze batmıyorlardı.

Bu başarı Şenar'ın saygınlığını artırdı. Saray halkı onun diplomasi alanındaki yeteneklerini takdir ediyordu. Lakedaimon kralına karşı duyduğu düşmanlığı gösterişli bir biçimde açığa vuran naibin davranışı üstü örtülü olarak eleştiriliyordu. Ramses esneklikten yoksundu ve görgü kurallarım hiçe sayıyordu. Bu da onun hükümdarlık etmeye elverişli olmadığını gösteren bir kanıt değil miydi?

Haftalar boyunca Şenar kaybettiği alanları yeniden ele geçirmekle uğraştı. Kardeşinin, Abidos'da kalması ve böylelikle uzun süre başkentten uzakta olması ortalıkta istediği gibi at koşturmasını sağlıyordu. Elbette Şenar naip unvanını taşımıyordu, ama bir naip kişiliğine sahip değil miydi?

Seti'nin kararına hiç kimsenin karşı çıkmamasına rağmen bazıları onun naip seçiminde yanılmış olabileceğini düşünüyorlardı. Ramses, Şenar'dan çok daha yakışıklıydı, ama bu heybet, Devlet'in başında bulunmasına yeter miydi?

Henüz oluşmuş bir muhalefet yoktu, ama sessiz bir itiraz gittikçe büyüyecek ve sırası geldiğinde, Şenar'a destek sağlayan birçok şeyden biri olacaktı. Kralın büyük oğlu dersini unutmamıştı: Ramses, yabana atılacak bir hasım değildi. Onu yenmek için aynı anda birkaç cepheden saldırıya geçmeli, nefes almasına fırsat vermemeliydi. Bu yüzden Şenar, yılmadan çalışıyor, adımlarını büyük bir sabırla atıyordu.

Planının esaslı bir aşaması tamamlanmıştı bile: İki Yunanlı subay, kral sarayının güvenliğini sağlamakla görevli muhafız kıtasına kabul edilmişlerdi. Önceden göreve alınmış öteki paralı askerler onların dostu olacak ve yavaş yavaş, karar günü geldiğinde, yararla-

nilabilir bir birlik oluşturacaklardı. Hatta belki de içlerinden biri naibin kişisel muhafızları arasına girecekti! Menelaos'un desteğiyle ondan yararlanacaktı.

Lakedaimon kralı geldiğinden beri, gelecek giderek daha bir iç açıcı oluyordu. Geriye, kralın sağlık durumu hakkında daha ciddi haberler elde edebilmek için kralın tabiplerinden birini yoldan çıkarmak kalıyordu. **Seti**'nin sağlık durumu pek iyi görünmüyordu, ama yalnızca görünüşe bakarak bir karar almak insanı yanlış bir değerlendirmeye itebilirdi.

Şenar, babasının birdenbire gitmesini istemiyordu, çünkü savaş planı henüz tam anlamıyla olgunlaşmamıştı.

Akıl havalarda olan Ramses'in sandığının tam aksine, zaman **Şenar**'ın lehine çalışıyordu. Şayet kader, Şenar'ın ağır ağır ördüğü bu **ağın** içine Ramses'i düşürecek olursa, naip boğulup ölecekti.

Limon ağacının dibinde oturan Homeros'un dikte ettirdiği **Ilyada'nın** ilk bölümünü yeniden okuyan Ameni duygularını:

"Güzel," diye açıkladı.

Gür, ak saçlı şair, Ameni'nin açıklamasında gönülsüz bir hava sezdi.

"Eleştirdiğin bir yer mi var?"

"Sizin tanrılarınız insanlara çok benziyor."

"**Mısır**'da da öyle değil mi?"

"Yazarların öykülerinde bazen öyledir, ama bunlar sadece eğlence amaçlıdır. Tapınak öğretisi ise daha farklıdır."

"Sen, genç bir kâtip olarak ne bilebilirsin ki?"

"Gerçekten çok az şey bilirim, ama tanrıların yaratıcı güçler olduğunu ve enerjilerinin uzmanlar tarafından özenle kullanılması gerektiğini biliyorum."

"Ben bir destan yazıyorum! Senin dediğin tanrılar benim anlatacağım hikâyeye uygun karakterler olamaz. Hem hangi kahraman **bir Akhilleus**'u, bir Patroklos'u geçebilir? Onların maceralarını öğrendikten sonra, başka hiçbir şey okuyamayacaksın!"

• < Ameni kendi düşüncelerini açığa vurmadı. Homeros'un coşku-

Yunan şairlerinin ününe uygun düşünüyordu. Klasik Mısırlı yazar katliamlardan söz etmektense, bilgelik üzerinde durmayı **yeğler**lerdi. Ama yaşlı bir konuğu eğitmek ona düşmezdi.

Hmeros:

"Naip beni çoktandır görmeye gelmiyor," diye yakındı.

"O şimdi Abidos'da."

"Osiris'in tapınağında mı? Orada büyük sırların öğrenildiği ileri sürülüyor."

"Evet, doğru."

"Ne zaman dönecek?"

"Bilmiyorum."

Hmeros, omuzlarını silkti. Anason ve kişnişle kokulandırılmış başdöndürücü şarabından bir kupa içti.

"Yoksa dönmek üzere sürgüne mi gönderildi?"

Ameni irkildi.

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Demek istediğim şu: Firavun, oğlunun ülkeyi yönetmek konusunda yeteneksiz olduğunu görerek düş kırıklığına uğramış ve onu, Abidos tapınağında, dünyadan elini eteğini çekmiş bir rahip yapmış olabilir. Sizin gibi dinine düşkün bir ulus için, tedirginlik yaratan bir insandan kurtulmanın en iyi yolu bu değil mi?"

Ameni çökmüştü:

Hmeros'un söyledikleri doğruysa, Ramses'i bir daha göremeyecekti. Arkadaşlarına danışmak isterdi, ama Musa Karnak'ta, Aşa Asya'da ve Setau da çöldeydi. Tek başına, kaygılar içinde, kendini işine vererek eski sakinliğini bulmaya çalıştı.

Çalışma arkadaşları bürosuna yığınla olumsuz rapor bırakmışlardı. Derinleştirilmiş araştırmalara rağmen, kötü mürekkep kalıplarını üreten atölyenin sahibi hakkında hiçbir ipucu bulunamamıştı. Kralla oğlunu Asuan'a çeken mektubun yazarı da bulunamadı.

Genç kâtip adamakıllı öfkelenmişti. Neden bunca araştırma düş kırıklığıyla sonuçlanıyordu? Suçlu mutlaka bir iz bırakmış olmalıydı, ama hiç kimse bundan yararlanmıyordu! Ameni yere bağdaş kurup oturdu ve dosyaları, çöplüklerdeki ilk bulgulardan itibaren gözden geçirmeye başladı.

İçinde, Şenar'ın adının sonundaki R harfi bulunan senedi yeniden eline alarak, aradıkları gizemli adamın hangi amaçla davranabileceği hakkında bir varsayımda bulundu. Bu varsayım daha sonra, mektuptaki yazıyı tanıdığı anda kesin bir bilgi haline dönüştü.

Şimdi her şey açıktı, ama Ramses, hayatının sonuna kadar tapınağa kapatıldığı için gerçeği öğrenemeyecek ve suçlu cezalandırılmayacaktı.

Bu haksızlık genç kâtibi isyana sürükledi. Bu alçak adamı mahkeme huzuruna çıkarmak için dostları ona yardım edecekti.

Genç İset, kraliçenin kendisini hemen kabul etmesi için ısrarla Nefertari'nin yanında bekledi. Kraliçe Tuya, Hator tapınağının başrahibi ile bir dinsel törenin hazırlıkları konusunda konuştuğu için, genç kadın sabretmek zorunda kaldı. Çok sinirlenmişti, keten elbisesinin kollarını dişleyip duruyordu. Sonunda elbisesini yırttı.

Nihayet Nefertari kabul salonunun kapısını açtı. Güzel İset'in ayağı sürçtü ve kraliçenin ayaklarının dibinde secdeye kapandı.

"Majeste, bu duruma el atmanız için yalvarıyorum!"

"Ne gibi bir felaket geldi başınıza?"

"Ramses tapmağa kapatılmak isteniyor, bundan eminim! Böyle ağır bir biçimde cezalandırılmasını gerektirecek ne yaptı?"

Tuya, Güzel İset'i yerden kaldırdı ve arkalıgı alçak bir sandalyeye oturmasını rica etti.

"Bir tapınakta yaşamak size bu kadar korkunç mu görünüyor?"

"Ramses on sekiz yaşında! Sadece yaşlı bir insan böyle bir akibetten hoşlanabilir. Onun yaşında Abidos'a kapatılmak..."

"Kim söyledi bunu size?"

"özel sekreteri Amenî."

"Oğlum şu anda Abidos'da, ama orada tutsak değil. Geleceğin firavunu, Osiris'in sırlarına alışmalı ve bir tapınağın işleyişini ayrıntılarına varıncaya kadar öğrenmelidir. Eğitimi sona erince geri dönecek."

Güzel İset rahatlamıştı, ama kendini gülünç duruma düşmüş hissetti.

Omuzlarına bir şal alan Nefertari, her sabah olduğu gibi herkesten önce kalkmıştı. Günboyu yapılacak çeşitli işlerle ve kraliçenin randevularıyla meşgul oluyordu. Kraliçenin ev işleri çok çalışmayı ve her an dikkatli olmayı gerektiriyordu. Nefertari, arzu ettiği rahibelin dinsel yaşantısından çok uzak kalmış, Tuya'nın isteklerine çabucak uyum sağlamıştı. Çünkü kraliçeye karşı sonsuz bir hayran-

lık duyuyordu. Başkasına karşı olduğu kadar kendisine karşı da sert davranan ve Mısır'ın yüceliğine tutkun, geleneksel değerlere bağlı olan Tuya, yeryüzünde tanrıça Maât'ı temsil ediyordu ve doğru olmanın zorunluluğunu durmaksızın hatırlatıyordu. Kraliçenin bu önemli rolünü sezen Nefertari, kendi görevinin de sadece sıradan günlük işlerle sınırlı olmadığını anlamıştı. idaresi altındaki ev, kraliçenin seçkin kişiliğini yansıtmalıydı. Hiçbir yanlış adım affedilemezdi.

Mutfak boştu. Hizmetçiler odalarında tembellik ediyorlardı herhalde. Nefertari her birinin kapısını tıkladı. Ama hiçbir yanıt alamadı. Kuşkuya düştü. Bir bir kapıları açtı.

Hiç kimse yoktu.

Her zaman disiplinli ve özenli olan bu kadınlara ne olmuştu acaba? Ne bayramdı ne de seyran. Çok beklenmedik durumlarda bile onların yerlerine geçen yedek görevliler hizmeti aksatmazlardı. Taze ekmek, pasta, süt olmaları gereken yerde değillerdi ve on beş dakikaya kadar kraliçe kahvaltısını edecekti!

Nefertari ne yapacağını bilemez duruma düşmüştü. Büyük bir felaket çökmüştü sarayın üzerine.

Değirmene doğru koştu. Belki kaçaklar bazı yiyecekleri oraya bırakmışlardır diye düşündü, ama buğday tanelerinden başka bir şey yoktu. Buğdayı öğütmek, ekmeği hazırlamak, fırında pişirmek çok zaman alırdı. Tuya haklı olarak kâhyasını, işini savsaklama ve tedbirsizlikle suçlayacaktı. Arkasından da hemen kovulacaktı.

Küçük düşmekle kalmayacak, kraliçeyi terk etmek zorunda kalacağı için çok üzülecekti. Bu durum, Nefertari'ye kraliçeye karşı duyduğu sevginin derinliğini hissettirmişti. Ona bir daha hizmet edememek büyük bir acı olacaktı. Ağırbaşlı bir ses:

"Bugün hava çok güzel olacak," dedi.

Nefertari yavaşça döndü.

"Siz, kraliyet naibi, burada..."

Ramses sırtını duvara dayamış, kollarını kavuşturmuştu.

"Burada bulunmam yakışsınız mı kaçıyor?"

"Hayır, ben..."

"Annemin sabah kahvaltısına gelince, içiniz rahat etsin. Hizmetçileri kahvaltıyı tam zamanında götürecekler."

"Ama... hiçbirini göremedim!"

"En sevdiğiniz özdeyiş şöyle değil miydi: *'En mükemmel söz, yeşil taştan da gizlidir; ama gene de o, değirmende çalışan hizmetçi kızların yanında bulunabilir.'*"

"Beni buraya çekmek için hizmetçileri evden uzaklaştırdığınızı düşünebilir miyim?"

"Tepkinizi daha önceden sezmiştim."

"Sizi memnun etmek için buğday öğütmemi mi arzu edersiniz?"

"Hayır, Nefertari. Benim arzu ettiğim mükemmel bir söz."

"Sizi düş kırıklığına uğrattığım için üzgünüm: Bende öyle bir şey yok."

"Bense tam tersini düşünüyorum."

Nefertari güzel ve pırıl pırıldı. Bakışlarında tanrısal suların derinliği vardı.

"Belki açıksözlülüğümü kınayacaksınız, ama sizin şakanızı kötü bulduğumu söylemeliyim."

Naip kendine güvenini kaybetmiş gibiydi.

"O mükemmel söz, Nefertari..."

"Herkes sizin Abidos'da olduğunuzu sanıyordu."

"Dün döndüm."

"Ve ilk işiniz, kraliçenin hizmetçilerini parayla ayartıp benim çalışmamı alt üst etmek oldu!"

"Nü kenarında vahşi bir boğayla karşılaştım. Yüz yüzeydik. Benim hayatım onun boynuzlarının uçundaydı. Gözlerini bana dikip baktığı sırada çok önemli kararlar aldım. Mademki beni öldürmedi, öyleyse ben yeniden kendi kaderimin efendisi olacağım."

"Sağ kurtulduğunuz için pek memnun oldum ve kral olmanızı dilerim."

"Bu annemin fikri mi, yoksa sizinki mi?"

"Yalan söylemek âdetim değildir. Gidebilir miyim?"

"Yeşil taştan da değerli olan bu söze siz sahipsiniz Nefertari! O sözü telaffuz ederek beni mutlu eder misiniz?"

Genç kadın eğildi.

"Mütevazı bir hizmetkârınızım, Mısır naibi."

"Nefertari!"

Kadın doğruldu. Bakışları gurur doluydu. Asaleti göz kamaştırarak kadar büyüktü.

"Kraliçe sabah görüşmemiz için beni bekliyor. Geç kalmam çok ciddi bir hata olur."

Ramses onu kollarının arasına aldı.

"Benimle evlenmeyi kabul etmen için ne yapmam gerekiyor?"

Nefertari, tatlı bir sesle:

"Bana sormanız yeter," diye yanıt verdi.

Seti, hükümdarlığının onuncu yılına, devasa büyüklükteki Gize Sfenksi'ne kurban verme töreninde bulunarak başladı. Keops, Kefren ve Mikerinos adındaki firavun piramitlerinin inşa edildiği yaylanın bekçiliğini yapıyordu bu sfenks. Dikkatliliği nedeniyle, hiçbir davetsiz konuk, bütün ülkenin enerji kaynağı olan bu alana giremezdi.

Ramses, kral naibi sıfatıyla, dev heykelin önündeki küçük tapınağa babasıyla birlikte girdi. Yere yatmış kral başlı bir aslan biçimindeki bu heykelin gözleri göğe bakıyordu. Heykeltıraşlar, bir dikilitaş yapmışlardı, taşın üzerinde Seti'nin, Tanrı Set'in hayvanı Oriks'i yenisi temsil edilmişti. Bu çöl hayvanının simgelediği karanlık güçlere karşı savaşan Firavun'un başlıca görevi, bu simgesel av sahnesiyle gösterilmiş oluyordu: Kargaşa yerine düzeni kurmak.

Bu eski kent Ramses'i etkiledi. Oradan yayılan güç, vücudunun her hücrelerine işledi. Abidos'un uyandırdığı dinsel saygı ve içtenlik duygusundan sonra, Gize, her yerde hazır olan görünmez güç Ka'nın var olduğunu doğrulayan en parlak kanıttı. Bu güç hayvanlar âleminde kendine simge olarak vahşi boğayı seçmişti. Burada her şey sonsuza kadar sürecekti ve piramitler zamanı tüketeceklerdi.

Ramses:

Onu Nil'in kenarında gördüm," dedi. "Yüz yüzeydik ve bana, ilk kez görüyormuş gibi bakıyordu."

Seti:

Naipliği, krallığı reddetmek istiyordun," dedi, "ama boğa seni engelledi."

Babası düşüncelerini okuyordu. Belki de Seti, sorumluluklarını aha iyi anlaması için vahşi boğa kılığına girerek karşısına çıkmıştı.

Abidos'un bütün sırlarını çözemedim, ama bu uzun inziva bana, esas sırrın, hayatın bağrında olduğunu öğretti."

"Oraya sık sık git ve bu tapınağa göz kulak ol. Osiris'in sırlarını
yücelt, ülkenin dengesini koruyan en önemli anahtarlardandır o
sırlar."

"Başka bir karar aldım."

"Annen uygun görüyor. Ben de."

Delikanlı sevincinden sıçramak istedi, ama bulunduğu durum
onu frenledi. Bir gün o da Seti gibi, insanların düşüncelerini okuya-
bilecek miydi acaba?

Ramses, Ameni'yi hiç bu denli coşkulu görmemişti.

"Her şeyi biliyorum ve onun kim olduğunu öğrendim! inanma-
yacaksın, ama hiç kuşku yok... Bak, iyi bak!"

Genelde çok titiz olan kâtip, papirüs, yazı tahtaları ve kireç par-
çalarından oluşmuş dağınık bir eşya yığınının arasından çıkmıştı.
Bir sonuca varmadan önce, bir aydan beri yığılmış olan bu belgele-
rin hepsini tekrar tekrar incelemişti.

"Evet," diye kesin konuştu, "suçlu 'o' ve bu da onun elyazısı!
Arabacı ve seyisle arasındaki bağlantıyı da kurmayı başardım. Anlı-
yor musun, Ramses? Adam aslında hem bir hırsız hem de bir katil-
miş! Onu böyle davranmaya iten neydi acaba?"

Önce buna inanamayan naip sonunda gerçeği kabul etmek zo-
runda kaldı. Ameni mükemmel bir iş becermişti. Hiçbir kuşkuyla
yer yoktu.

"Bunu kendisine soracağım."

Ramses'in ablası Dolant ile daha da şişmanlayan kocası Sari, vil-
lalarının bahçesindeki havuzda oynaşan balıkları besliyorlardı. Do-
lant'ın suratından düşen bin parçaydı. Sıcak oriu çok yoruyor ve
yağlı vücudunun salgıladığı terleri artırıyordu. Doktorunu ve mer-
hemlerini değiştirmesi gerekiyordu.

Hizmetçilerden biri Ramses'in geldiğini haber verdi.

Kardeşini kucaklayan Dolant:

"Sonunda bize saygı duymaya başladın!" dedi. "Sarayda herkes
senin her şeyden elini eteğini çektiğini düşünüyordu biliyor mu-
sun?"

"Saray çoğu kez yanılır, ama ülkeyi o yönetmez."

Ramses'in ses tonundaki ciddiyet karı-kocayı şaşırttı. Genç

prens değişmişti. Konuşan yeni yetme bir delikanlı değil, Mısır'ın **naibi**di.

"Kocamı ambarların yönetimine atamak için mi geldin?"

"Buradan gitsen iyi olur, **ablacığım**."

Dolant alındı.

"Kocamın benden gizlisi yoktur," dedi.

"Bundan emin misin?"

"Eminim."

Sari'nin her zamanki neşeli hali kaybolmuştu. Ramses'in eski **öğretmeni** gergin ve endişeliydi.

"Bu yazıyı tanıyor musunuz?"

Ramses onlara, Seti ve kendisini Asuan **taşocaklarına** götüren **mektubu** gösterdi.

Ne Sari, ne de karısı yanıt verdi.

"Bu mektubun imzası sahte, ama yazının kimliği saptanabiliyor: Bu yazı senin Sari. Öteki belgelerle karşılaştırılınca bu açıkça **görü-lüyor**."

"Bu sahte bir belge, bir **taklit**..."

"Öğretmenlik sana yeterli olmuyordu, adi mürekkep kalıplarını **ttStün** kaliteli gibi satmayı akıl ettin. Kendini tehlikede hissedince **de**, sana kadar ulaşacak bütün izleri yok etmeye çalıştın. Arşiv ve kâtiplik mesleği hakkında bilgin olduğu için, gerisi çocuk oynuca-**ğydı**. Parçalanmış da olsa, eksik de olsa, akdın bir kopyası vardı ama. Bu yüzden özel sekreterim bunun bedelini hayatıyla **ödüyör-du** az kalsın. Çünkü bu kopyayı döküntü eşyaların arasında bul-**muştu**. Uzun süre Ameni ile ben suçlunun Şenar olduğunu sandık. Sonra Ameni hatasının farkına vardı. Atölyenin sahibinin adının **içinde** sadece bir R harfi vardı. Bu harf Şenar'ın adının son harfi R **değil**, senin adının, Sari'nin içindeki R harfiydi. Üstelik, beni tuzağa **düşüren** arabacıyı bir yıldan fazla bir süre kullanan sendin. Ağabe-**yim** masumdur, tek suçlu sensin."

Ramses'in eski öğretmeni, çenesi kilitlenmiş bir halde duruyor, **naibin** gözlerine bakamıyordu. Dolant bu duruma ne üzülmüş, ne **de** şaşırılmıştı.

"**ue** sağlam hiçbir kanıt yok," dedi. "Bu elinizdekilerle mah-**keme** beni cezalandıramaz."

"Neden benden nefret ediyorsun?"

Ramses'in ablası çılgına dönmüştü.

"Çünkü sen bizim yolumuzun önünde bir engeldin," diye haykırdı. "Sen, gücüne çok güvenen, kasıntı bir genç horozsun. Kocam üstün nitelikli, **kültürlü**, zeki ve uysal bir adamdır. Mısır'ı yönetmek için hiçbir eksiği yoktur. Kralın kızı olarak benim sayemde buna yasal olarak hakkı var!"

Dolant kocasını elinden tuttu ve öne doğru çekti.

Ramses:

"**İhtirasınız** sizi çılgına çevirmiş," dedi. "Ailemin adını böylesine bir ağır suçlamayla lekelememek için şikâyetle bulunmayacağım. Ama size, **Memfis**'i terk etmenizi emrediyorum. Taşranın küçük bir kentine yerleşecek, orayı hiç terk etmeyeceksiniz. Bir çılgınlığa kalkışacak olursanız sürgüne gönderileceksiniz."

"Unutma, ben senin ablanım Ramses!"

"Hoşgörümün ve zayıflığımın nedeni de bu ya!"

Birçok hayati tehlike atlatmasına rağmen, **Ameni** şikâyetle bulunmamayı kabul etti. Bu dostça davranış, Ramses için, ablası ile eski öğretmeninin açtıkları yaraya merhem oldu. Şayet **Ameni**, haklı olarak bir öğ alma isteğinde bulunsaydı, Ramses karşı çıkmayacaktı. Ama genç **kâtip**, naibin yakınlarını, Nefertari ile evlenmesini fırsat bilerek bir araya getirmekten başka bir şey düşünmüyordu.

"**Setau**, çok miktarda yılan zehriyle laboratuvarına döndü. Musa, yarından sonra Memfis'e gelecek, geriye bir tek Aşa kalıyor... Yola çıktı, ama ne zamana geleceği belli olmaz."

"Onu bekleriz."

"Senin için çok sevinçliyim... Herkesin söylediğine göre Nefertari güzeller arasında en **güzeliymiş**."

"Sen aynı fikirde değil misin?"

"Ben bir papirüsün ya da bir şiirin güzel olup olmadığına karar verecek yeteneğe sahibim, ama kadın **güzelliği**... Bu konuda bana çok şey sorma."

"**Homeros**'un sağlık durumu nasıl?"

"Seni görmek için sabırsızlanıyor."

"Onu davet edelim."

Ameni sinirli görünüyordu.

"Bir sıkıntın mı var?"

"Senin için, evet... Önüne hep engel çıkardım, ama artık tutamayacağım. Güzel İset seni görmek için ısrar ediyor."

Güzel İset, aşırı öfkesini Ramses'in yüzüne haykırmak için kararlıydı, ama onun kendisine doğru geldiğini görünce, birden büyüledi. Ramses değişmişti, hem de çok değişmişti. Delicesine âşık olduğu o tutkulu delikanlı değildi karşısındaki. Görevi daha bir **berginleşen** gerçek bir naipti.

• Sanki karşısındaki adam, hiç tanımadığı ve üzerindeki etkisi tümünden kaybolmuş bir kimseydi. Hırçınlığı birden dağıldı, yerini saygılı bir korkuya bıraktı.

"Senin ziyaretin... beni **onurlandırıyor**."

"Annem bana müracaatından söz etti."

"Endişeliydim, **doğru**... ve dönüşünü öylesine arzu ediyordum **ki!**"

"Hayal kırıklığına mı uğradın?"

"**Öğrendim**..."

"Yarın Nefertari ile evleniyorum."

"O çok **güzel**... Bense hamileyim."

Ramses genç kızın elini şefkatle tuttu.

"Seni terk edeceğimi mi sanıyordun? Bu bizim çocuğumuz olacak. Yarın kader beni hükümdar yapacak olursa, Nefertari kraliçe olacak, ama sen de arzu eder ve kabul edersen, sarayda yaşayacaksın."

Genç kadın Ramses'e sarıldı.

"**Beni** seviyor musun, Ramses?"

"Abidos ile vahşi boğa bana gerçek karakterimi tanrısal bir **esinle** gösterdiler. Ben herhangi bir insan gibi olamam İset. Babam **omuzlarıma** öyle ağır bir resmi görev yükledi ki, belki altında ezileceğim, ama gene de bu serüvene gireceğim. Sen gençliğin verdiği **çılgınlık**, arzu ve tutkunun ta kendisisin. Nefertari ise bir kraliçe."

Ben yaşlanacağım ve sen beni unutacaksın."

V "Ben bir kabile reisiyim ve bir kabile reisi kendi adamlarını **unutmaz**. Bu kabilenin bir ferdi olmak ister misin?"

İset, dudaklarını Ramses'in dudaklarına uzattı.

Evlenmek özel bir iş olarak kabul edildiği için dinsel hiçbir tören yapılmayacaktı. Nefertari, sürülerin su içmeye geldikleri kıyıları balçıklı bir kanalın yakınındaki palmiye bahçesinde basit bir eğlence düzenlenmesini arzu etmişti.

Nefertari'nin üzerinde kısa bir keten elbise, kolunda lacivert taşından yapılmış bilezikler, boynunda da kırmızı akikten bir kolye vardı. Genç kadın, Kraliçe **Tuya'nın** giydiği kıyafetin aynısını seçmişti. En şık giyinen, Asya'dan o sabah dönen **Aşa'ydı**. Kraliçe, **Musa, Ameni**, Setau, Yunanlı ünlü **şair**, koca bacaklı bir arslan ve muzip bir köpekten oluşan bu topluluk bir köylü grubunu andırıyordu. Aşa, sarayın debdebesini **yeğlerdi**, ama bütün eleştirilerini kendine sakladı ve Setau'nun muzip bakışları altında, kır yemeğini ötekilerle paylaştı.

Yılan oynatıcısı:

"Pek keyifli **görünmüyorsun**," dedi.

"Sevimli bir yer."

"Ama otlar kostümünü lekeliyor! Bazen yaşam **zahmetlidir**... Hele yakınında hiçbir sürüngen yoksa."

Homeros, gözlerinin iyi görmemesine rağmen, Nefertari'nin güzelliğiyle **büyülenmişti**. istemeyerek de olsa Nefertari'nin Helen'den daha güzel olduğunu kabul etmesi gerekiyordu.

Musa, Ramses'e:

"Senin sayende gerçek bir tatil gününün tadını çıkarıyorum," dedi.

"Karnak, çok çalışma gerektiren bir yer mi?"

"Yapılan iş öylesine büyük ki, en küçük bir hata başarısızlığa neden olur. Şantiyenin bir güçlkle karşılaşmadan çalışabilmesi için en küçük ayrıntıyı bile sürekli gözden geçiriyorum."

Seti gelmemiştir. Bu evliliği onaylamasına rağmen, kralın kendisine böyle bir eğlence günü ayırması olanaksızdı. Mısır ona bu ayrıcalığı tanımıyordu.

Sade ve mutlu bir gün geçirdiler. Başkente döndükleri zaman Ramses, Nefertari'yi kollarına alarak evinin eşliğinden geçirdi. Yasa önünde artık onlar **karı-koca** olmuşlardı.

Şenar, oldukça yoğun bir faaliyet içindeydi. Hatırlı kişileri art arda ziyaret ediyor; davetleri, öğle ve akşam yemeklerini, kabulleri ve özel görüşmeleri **sıklaştırıyordu**. Esas olarak krallığın ileri gelenleri arasındaki ilişkileri sıcak tutmayı amaçlayan protokol şefliği görevini fazla ciddiye almıyor muydu?

Gerçekte Şenar, kardeşinin yaptığı büyük hatadan yararlanıyordu: Soylu olmayan, mütevazı bir ailede yetişmiş bir kızla **evlenmek** ve onu Mısır'ın yüce kraliçesi yapmak! Buna karşı hiçbir yasanın olmadığı doğrudu, ama Seti'nin büyük oğlu, Ramses'in bu davranışını saraya ve soyluluğa karşı bir meydan okuma olarak göstermek için bütün gayretini gösterdi ve sonunda başarıya ulaştı. Kral naibinin başına buyruk davranışı, yakın bir gelecekte, edinilmiş ayrıcalıkları tehdit etmeye başlayacaktı. Hem sonra Nefertari nasıl davranacaktı? Elinde tutamayacağı iktidarın sarhoşluğuyla, eski ve sözü geçen ailelerin aleyhine, kendi çevresini kuracaktı.

Ramses'in ününe giderek gölge düşüyordu.

Şenar, Dolant'ın yüzüne bakarak:

"Yüzünden düşen bin parça!" diye şaşkınlığını belirtti. "Mutsuz musun yoksa?"

"Tahmin edebileceğinden de çok."

"Sevgili **ablacığım**... içini dökmek ister misin?"

"Kocamla ben **Memfis**'den kovulduk."

"**Şaka mı** bu?"

"Ramses bizi tehdit etti."

"Ramses mi? Hangi bahaneyle?"

"Lanet Amenisi'nin yardımıyla, Sari'yi korkunç şeylerle suçlu-

r. Ona itaat etmeyecek olursak, bizi mahkemeye verecekmiş."

"Elinde kanıt var mı?"

Dolant'ın suratı asıldı.

"Hayır... Değersiz bir iki ipucu. Ama sen adaleti bilirsin: Bize karşı düşmanca davranır."

"Bundan, seninle kocanın gerçekten Ramses'e karşı bir komplo kurduğunuz anlamı çıkmıyor mu?"

Prenses duraksadı.

"Ben yargıç değilim abla, bana gerçeği söyle."

"Biraz komplo kurduk, doğru... Ama bundan utanç duymuyorum! Ramses hepimizi birer birer eleyecek!"

"Bağırma Dolant. Ben inandım."

Dolant bitkinlikten çöktü.

"Bana kızmıyor musun?"

"Bilakis. Senin girişiminin başarısızlıkla sonuçlanmasına üzül-düm."

"Ramses suçlunun sen olduğunu düşünüyordu."

"Onun maskesini düşürebileceğimi biliyordu da ondan. Ama artık onunla bir çatışmaya girmeyeceğimi düşünüyor."

"Sari ile beni müttefikin kabul eder misin?"

"Ben de size bunu teklifedecektim."

"Ne yazık ki taşrada tamamen güçsüz olacağız!"

"Bu kesin değil. Teb'in hemen yakınında benim villamda oturacaksınız. Sivil ve dinsel otoritelerle ilişki kuracaksınız. Birçok ulu kişi Ramses'e olumlu gözle bakmıyor. Onları, Ramses'in tahta çık-masının olanaksız olduğuna inandırın."

"Sen hem yardımsever, hem de iyisin."

Şenar'ın bakışında kuşku dolu bir ifade belirdi.

"Sizin düzenlediğiniz **komplodan**... kim kârlı çıkacaktı?"

"Sadece Ramses'i... uzaklaştırmak istiyorduk."

"Fıravun'un kızı olduğunu ileri sürerek kocanı tahta çıkarmayı arzu ediyordun, değil mi? Şayet benim müttefikim olacaksan, bu-nu unut ve sadece benim çıkarlarım için çalış. Çünkü ben hüküm-dar olacağım. O gün geldiğinde bana sadık kalanlar ödüllendirilecek."

Aşa, Şenar'ın verdiği o muhteşem kabul törenlerinden birine katılmadan Asya'ya dönmedi. Çok lezzetli yemekler yeniyor, çok güzel bir müzik dinleniyor, sırlar aktarılıyor, genç naiple karısı eleş-

tiriliyor, Seti'ye ise övgüler yağdırılıyordu. Kralın büyük oğlunun genç diplomatla baş başa görüşmesi kimseyi şaşırtmadı, çünkü Aşa'nın üstleri ondan övgüyle söz ediyorlardı.

Şenar:

"Terfiiniz kararlaştırıldı," diye açıkladı. "Bir aya kalmadan Asya işleriyle görevlendirilen tercümanların şefi olacaksınız. Yaşınıza göre bu bir zaferdir."

"Size minnettarlığımı nasıl gösterebilirim?"

"Bana bilgi vermeye devam ederek. Ramses'in düğününde bulundunuz mu?"

"Evet, en yakın dostlarıyla birlikte."

"Can sıkıcı sorular sordu mu?"

"Hiçbir soru sormadı."

"Hâlâ size güven duyuyor mu?"

"Hiç kuşkunuz olmasın."

"Size Asya konusunda soru sordu mu?"

"Hayır. Babasını ilgilendiren hiçbir alana girmez. Zamanını genç karısına ayırmayı yeğliyor."

"Hiç ilerleme sağladınız mı?"

"Önemli ölçüde. Birçok küçük prenslik, biraz cömert davrandığınız takdirde sizi destekleyecekler."

"Altın mı istiyorlar?"

"Memnuniyetle kabul ederler."

"Altını kullanma hakkı sadece Firavun'a ait."

"Benim aracılığımla, gizliden gizliye, düzmece vaatlerde bulunmanızı engelleyen bir şey yok ama."

"Mükemmel bir fikir."

"İktidarı elimize geçirinceye kadar, vereceğimiz sözler en büyük silahımız olacak. Sizi, herkesin isteklerini yerine getirebilecek tek kişi olarak tanıtaçağım. Zamanı geldiğinde bakanlarınızı kendiniz seçersiniz."

Gök:

Ramses'le Nefertari, saraydakilerin şaşkınlığına yol açacak biçimde, yaşam koşullarında hiçbir değişiklik yapmadılar. Naip, babinin gölgesindeki görevini sürdürürken, karısı da Tuva'nın hizmetindeki görevine devam etti. Şenar, çok mütevazı görünen bu davranışın kasıtlı olduğunu söylüyordu. Böylece kralla kraliçe ko-

yunlarında engerek yılanları besledikleri halde hiçbir şeyden kuşku duymayacaklardı.

Uyguladığı stratejinin parçaları birbirine oturmaya başlamıştı. Musa'nın kendi **tarafına** katılmasını sağlayamadığı doğrudu, ama nasıl olsa bunun için uygun bir fırsat çıkacaktı.

Belki de başka birisi dengesini yitirip müttefiklerinin cephesine düşecekti.

Mer-Ur haremde genç kızların yüzecekleri ve kürek sporunun tadını çıkaracakları büyük bir havuzun açılışının yapıldığı sırada, Şenar, şeref konuklarından biri olan Güzel İset'i selamladı. Genç kadının hamileliği gözle görülecek biçimde ilerlemişti.

"Nasılsınız?"

"Sağlığım yerinde. Bir oğlan çocuğu doğuracağım ve bunun onuru Ramses'in olacak."

"Nefertari ile karşılaştınız mı?"

"Çok tatlı bir kadın. Dost olduk."

"Sizin **durumunuz**..."

"Ramses'in iki eşi olacak. Onun tarafından sevmek koşuluyla kraliçe olmamayı kabul ettim,"

"Bu soylu davranış insanı duygulandırıyor, ama yine de güvensiz bir durum."

"Siz ne Ramses'i anlayabilirsiniz, ne de onu seven erkek ve kadınları."

"Kardeşimin şansını kıskanıyorum, ama sizin mutluluğunuzdan kuşkuluyum."

"Ona, kendisinden sonra Firavun olacak bir erkek evlat vermek, övünülecek en güzel şey değildir de nedir?"

"Kısa sürede iyi iş çıkarmışsınız **doğrusu**, ancak unutmayın ki Ramses henüz Firavun değil."

"**Seti'nin kararının** yanlış olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?"

"Elbette ki hayır... Gelecek beklenmedik olaylarla doludur. Size büyük saygım var, bunu siz de biliyorsunuz. Ramses size karşı affedilmez bir zalimlik gösterdi. Zarafetiniz, zekânız ve soyu sopu belli bir aileden gelmeniz, kralın eşi olmanızı gerektiriyordu."

"Bu düşün yok oldu artık. Ben gerçeği yeğliyorum."

"Ben bir düşün müyüm? Ramses'in sizden aldığını ben size sunabilirim."

"Onun çocuğunu karnımda taşıırken buna nasıl cüret edebiliyorsunuz?"

"Düşünün îset. iyice düşünün."

Bütün gizli yaklaşım çabalarına ve araçlarla yapılan iştah kabartıcı tekliflere rağmen Şenar, Seti'nin özel doktorlarından hiçbirini parayla tutmayı başaramadı. Bu adamlar namuslu oldukları için mi bu teklifleri kabul etmemişlerdi? Hayır, sadece ihtiyatlıydılar. Büyük oğlundan çok Seti'nin kendisinden korkuyorlardı. Firavun'un sağlık durumu bir devlet sırrıydı. Bu sırta ihanet eden çok ağır cezalara çarptırılırdı.

Mademki tedavi uzmanlarının yanına yanaşamıyordu, Şenar taktik değiştirmeye karar verdi. Tabiplerin yazdıkları ilaçlar, **tapınakların** laboratuvarlarından birinde hazırlanıyordu. Geriye bu **laboratuvarın** hangisi olduğunu öğrenmek kalıyordu.

Araştırma büyük titizlik gerektirdi, ama sonunda başarılı oldu. Seti'ye ait haplarla sıvı ilaçlar **Sekmet** tapınağında hazırlanıyordu. Yaşlı, dul ve varlıklı bir adam olan laboratuvar şefini baştan çıkar-maya kalkmak çok tehlikeliydi. Buna karşılık asistanları üzerine **yapılan** bir araştırma birçok bilgi edinmesini sağladı. Aralarından **kırk** yaşlarında, kendisinden çok küçük bir kadınla evlenmiş olan **biri**, aldığı maaşın karısının **elbise**, takı ve krem masraflarını bile **yeterince** karşılamadığından yakınıyordu.

Avlanacak hayvan bulunmuştu. Sonuca kolay ulaşıldı.

Şenar, babası için yazılan ilaçlardan Seti'nin yavaş gelişen, fakat ağır bir hastalıktan acı çektiğini öğrendi. Üç yıl, bilemedin dört yıl **sonra** taht boşalacaktı.

Hasat mevsiminde Seti, tarlaları koruyan tanrıçanın kobra biçimindeki, bazalttan yapılmış heykeline adak olarak şarap sundu. **Kralın** çevresine toplanan köylüler, onun orada bulunmasını **tanrının bir** lütfü olarak görüyorlardı. Hükümdar halkla içli dışlı **olmak-tan** hoşlanıyor, onları soyluların çoğuna yeğliyordu.

"V, **Tören** sona erince bolluk tanrıçasını, tahıl tanrısını ve onları **Yeryüzünde** temsil eden Firavunu övücü konuşmalar yapıldı. Ram-babasının halk arasında ne kadar popüler olduğunu gördü. **Yüksek** tabaka ondan korkuyor, halk ise onu seviyordu.

Seti ile **Ramses**, hurma bahçesindeki kuyunun yanında oturdu-
lar. Bir kadın onlara üzüm, hurma ve soğuk bira getirdi. Genç naip,
babasının saraydan ve devlet işlerinden uzakta geçirdiği bu kısa sü-
rede dinlenme olanağı bulabildiğini hissetti. Tatlı bir ışıkla yıkanan
yüzünde gözleri kapanıyordu.

"Hükümdar olduğun zaman Ramses, insanların ruhsal yapıları-
nı dikkatle incele, sağlam ve doğru karakterli, ettikleri yemine sadık
kalan, tarafsız hüküm veren ulu kişileri ara bul. Onları esas görevle-
rine ata. Hepsi de **Maât** yasasına saygılı olsunlar. Kokuşmuş insan-
lara ve adam ayartıcılara karşı acımasız ol."

"Daha uzun yıllar hükümdarımız olun **baba**. Henüz görevi dev-
retmenize çok var."

"Mısır tahtında otuz yıl oturmak **gerekirdi...** Ama ben oraya
kadar **uzanamayacağım.**"

"Hâlâ bir granit kayası kadar sağlam değil misiniz?"

"Hayır Ramses. Taş ölümsüzdür. Firavun adı yıllar boyu anılır,
ama benim fani gövdem yok olacak. Ve bu an yaklaşıyor."

Genç naip göğsünün ortasında çok acı veren bir sızı hissetti.

"Ülkenin size daha çok ihtiyacı var."

"Sen birçok güçlüğü başarıyla yendin ve çabucak **olgunlaştın**,
ama daha hayatının başlangıcındasın. Yıllar boyunca vahşi boğanın
bakışlarını hatırla. Sana ihtiyacın olacak gücü ve ilhamı versin."

"Sizin yanınızda her sorun çözümleniyor. Neden talih size daha
uzun yıllar hüküm sürme olanağını vermesin?"

"Önemli olan ona hazırlanmaktır."

"Sarayın beni kabulleneceğine inanıyor musunuz?"

"Ben öldükten sonra birçok ağgözlü önünü kesecek ve ayakları-
nın dibine tuzak kuracaklar. İşte o zaman sen en büyük savaşını ve-
receksin."

"Hiç müttefikim olmayacak mı?"

"Yalnız kendine güven. Ne erkek kardeşin, ne kız kardeşin ola-
cak. Kime iyilik etmişsen o sana daha çok ihanet edecek. Zengin ol-
ması için yardım ettiğin fakir seni sırtından bıçaklayacak. Elini
uzattığın kimse senin aleyhinde komplolar kuracak. Yakınlarından
ve aslarından daima kuşku duy, yalnız kendine güven. Felaket gü-
nü gelip çatığında sana hiç kimse yardım etmeyecek."

Güzel İset, Teb'deki kraliyet sarayına yerleştikten sonra çok güzel bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Çocuğun adını Khâ⁽¹⁾ koydular. Ramses'in ziyaretinden sonra genç anne çocuğunu bir sütanneye verdi ve o güzel vücudu hamilelikten arta kalan izlerden kurtulsun diye gerekli bakımlar yapılmaya başlandı. Ramses yeni doğan çocuğuyla gurur duyuyordu. Onun bu mutluluğuna çok sevinen Güzel İset, eğer isterse, ona başka çocuklar daha doğuracağına söz verdi.

Ramses yanından ayrılınca İset kendini çok yalnız hissetti ve Şenar'ın zehir gibi sözlerini hatırladı. Ramses, Nefertari'nin yanma gitmek için ayrılıyordu kendisinden. Bunu yaparken gizliliğe verdiği önem ve dikkat çileden çıkarıyordu onu; Nefertari'den nefret etmek o kadar kolay olurdu ki!

Ramses'in esas karısı hiçbir çaba sarfetmeden, yalnızca parıltıyla gönülleri ve akılları fethetmeye başlamıştı; Güzel İset ise Ramses'in davranışlarını kabul edecek kadar baştan çıkmıştı. Bu yalnızlık ona çok zor geliyordu. Memfis sarayının lüksünü, çocukluk arkadaşları ile yaptığı bitmez tükenmez sohbetleri, Nil üzerindeki gezintileri, şatafatlı villaların havuzlarında yüzmeyi hasretle anıyordu. Teb zengin ve çok parlaktı, ama İset orada doğmamıştı.

Belki de Şenar haklıydı. Belki de onu ikinci eş durumuna düşüren Ramses'i affetmemeliydi.

Homeros, kurumuş adaçayı yapraklarını ufaladı, toz haline getirdi ve büyük bir salyangoz kabuğunun içine doldurdu. İçerideki karışımı yaktı ve kabuğa bir kamış sokarak keyifle tüttürdü.

Ramses:

"Çok garip bir alışkanlık," dedi.

"Yazı yazmama yardım ediyor. Harika eşiniz nasıllar?"

(1) 'Teb'de görünen' anlamına gelen bu adın tam olarak söylenişi Khâ-em-Uaset'dir.

"Nefertari, kraliçenin evini yönetmeyi sürdürüyor."

"Mısır'da kadınlar hep ortalıkta. Oysa Yunanistan'da çok az görünürlükler."

"Bu durumdan şikâyetçi misiniz?"

Hmeros bir nefes çekti.

"Gerçeği söylemek gerekirse... Hayır. Bu konuda belki de siz haklısınız, ama eleştirilecek çok şey var."

"Bu eleştirileri duymak beni mutlu eder."

Ramses'in bu açık daveti şairi şaşırttı.

"Eleştirilmekten hoşlanıyor musunuz?"

"Şayet sizin görüşleriniz bizim gündelik mutluluklarımızı artıracaksa, hepsine hoşgeldiniz deriz."

"Burası çok acayip bir ülke. Yunanistan'da vaktimiz sayısız tartışmalarla geçer. Hatipler ateşlidir ve karşılarındakiyle kanlı bıçaklı olmaya hazırdır. Burada Firavun'un sözlerini kim eleştirir?"

"Onun rolü Maât yasasını uygulamaya koymaktır. Görevinde bir yanlışlığa düşerse kargaşa ve felaket doğar. İnsanlar da bunu kötüye kullanır."

"Peki bireylere hiç güven duymaz mısınız?"

"Benim fikrimi sorarsanız, hiç güven duymam. Bireyi kendi haline bıraktığınız zaman ihanet ve alçaklık hüküm sürer. Bu yüzden bilgiler sopadan hiç vazgeçmezler."

Hmeros yeni bir nefes çekti.

"Benim *Ilyada*'dasöz ettiğim bir kâhin var. Çok yakından tanımış olduğum bu kâhin şimdiki zamanı, geçmiş ve geleceği bilir. Şu anda ülkenizde bir huzur var, çünkü babanız, sözünü ettiğiniz bilgelere layık bir insan. Ama gelecek..."

"Yoksa siz de mi bir kâhinsiniz?"

"Hangi şair kâhin değildir ki? İlk bölümün mısralarını dinleyin: 'Olympos dağının tepelerinden Apollon indi. Kızgındı. Yayı omuzunda, sadaki da sıkı sıkıya kapalıydı. Çok öfkeliydi, sıçradığı zaman sırtındaki oklar birbirine vuruyordu. Karanlık bir gece gibi ilerliyor ve insanların üzerine ok yağdırıyordu... Cesetleri yakmak için, sayısız odun yığını tutuşturuldu."

"Mısır'da sadece bazı caniler yakılır. Böylesi bir cezaya çarptırılmak için çok büyük suçlar işlemiş olmak gerekir."

Hmeros, kızgın görünüyordu.

"Mısır barış içinde yaşayan bir **ülke**... Ama bu ne zamana kadar sürecek? Prens Ramses, bir rüya gördüm. Sayısız ok bir bulut yığını gibi fırlayıp delikanlıların gövdesini deliyordu. Savaş yaklaşıyor, kaçınamayacağınız bir savaş."

Sari ile karısı, Şenar'ın onlara verdiği görevi büyük gayretle yaptılar. Kralın kızıyla kocası, birbirlerine danışarak Şenar'a boyun **eğme**yi ve onun gayretli hizmetkârı olmayı kararlaştırmışlardı. Böylece sadece Ramses'den öçlerini almakla kalmayacaklar, aynı zamanda, Şenar'ın sarayında seçkin bir konum elde edeceklerdi. Tahtı ele geçirmek için ittifak kurduklarından zaferi de aynen paylaşacaklardı.

Dolant, **Teb'deki** en iyi ailelere kendini kabul ettirmekte hiçbir zorluk **çekmedi**... Aksine aileler kral soyundan gelen bir kişiyi aralarında görmekten büyük mutluluk duymuşlardı. Seti'nin kızı, **Güney'de** oturmayı yeğlemesinin nedenlerini açıklarken, bu olağan taşra kentini yakından tanımak, kırların güzelliğinden yararlanmak, **Karnak'taki** uçsuz bucaksız Amon tapınağının yakınında olmak gibi şeyleri sıralamıştı. Kocasıyla birlikte birçok kez, dünya işlerinden uzaklaşıp bu tapınağa girmeyi düşündüklerini de ekliyordu.

Dolant, kabul günlerinde ve özel görüşmelerde Ramses hakkında bazı söylentiler yaymaya başladı. Ne de olsa, Ramses'in sırlarını ondan daha iyi kimse bilemezdi. Seti büyük bir kraldı, tartışılmaz bir hükümdardı. Ramses ise bir despot olacaktı. Onun döneminde, **Teb'in** soyluları devlet işlerinde hiçbir rol alamayacak, Amon tapınağı daha az para yardımı alacak ve **Ameni** gibi soylu olmayanlar soyluların yerini alacaktı. Ufak tefek ayrıntılarla Ramses'in çok kötü bir portresini çizdi ve kral naibinin aleyhinde olanların arasında sıkı bağlar kurdu.

öte yanda Sari de sofü rolü oynuyordu. Zamanında *Kap* gibi

- ünlü bir kurumun yönetimini üstlenmiş olan Sari, Karnak kâtiplerinin okullarından birinde çok mütevazı bir öğretim görevini **kabul** etti ve tapınakların sunaklarını çiçeklerle süslemekle görevli **bir ayinciler** grubuna katıldı. Alçakgönüllülüğü pek beğenildi. Din **adamlarının** arasındaki etkili kişiler onunla görüşmekten zevk alır ar ve onu sofralarına davet ettiler. Sari de karısı gibi her yerde kusuyordu.

Sari, Musa'nın çalıştığı büyük şantiyeyi gezme iznini aldığı zaman, yaptığı çalışmadan ötürü eski öğrencisini kutladı. Hiçbir sütunlu salon, tanrıların şanına uygun olarak yapılmış dev Karnak salonlarının görkemine erişemezdi.

Musa biraz şişmanlamıştı. Sakallıydı, yüzü güneşten kararmıştı. Dev bir sütun başlığının gölgesinde düşüncelere dalmıştı.

"Seni yeniden gördüğüme çok sevindim! İşte, göz kamaştırıcı bir başarıya imzasını atan bir öğrencim **daha...**"

"Acele etmeyin. Sonuncu sütun yerine **dikilinceye** kadar, rahat yok bana."

"Çalışma şevkini öve öve bitiremiyorlar."

"Benim görevim başkasının emeğini denetlemekle sınırlı."

"Senin erdemlerin çok daha göz kamaştırıcı Musa. Bu yüzden kendimi kutluyorum."

"Teb'de geçici olarak mı bulunuyorsunuz?"

"Hayır, Dolant'la ben civardaki bir villaya yerleştirildik. Karnak'taki bir okulda öğretmenlik yapıyorum."

"Bu bir gözden düşmeye benziyor."

"Evet, nedenlerden biri bu."

"Peki, ne oldu?"

"Gerçeği öğrenmek ister misin?"

"Nasıl isterseniz."

"Söylemesi güç..."

"Sizi zorlamak niyetinde değilim."

"Bu işin sorumlusu Ramses. Ablasına ve bana çok kötü suçlamalarda bulundu."

"Hiç kanıtı yok mu?"

"Hiçbir kanıt yok. Öyle olsaydı bizi hemen mahkemeye vermez miydi?"

Bu suçlama Musa'yı sarstı.

Sari:

"Ramses iktidar sarhoşluğuna kapıldı," dedi. "Ablası daha ölçülü davranmasını istemekle haksızlık etti. Aslında o hiç değişmedi. Uzlaşmaz ve aşırı tabiatı kendisine verilen sorumluluklarla hiç uyuşmuyor. İnan bana, onun için üzülenlerin başında ben gelirim. Onu doğru yola getirmek için ben de gayret ettim, ama boşuna."

"Bu sürgün hayatı sizi bunaltmıyor mu?"

"Bu yaşantıya sürgün demek çok abartılı olur. Bu bölge harika bir yer. Tapınak insanın ruhuna bir dinginlik veriyor. Bildiklerimi çocuklara aktarmak hoşuma gidiyor. Benim hırslı dönemlerim geçti artık."

"Kendinizi bir adaletsizliğin kurbanı olarak mı görüyorsunuz?"

"Ramses kral naibidir."

"İktidarı kötüye kullanmak da kınanacak bir şeydir."

"İnan bana, böylesi daha iyi. Ama Ramses'den sakın."

"Hangi nedenle?"

: "Herhangi bir şeyi bahane ederek bütün eski arkadaşlarından birer birer kurtulacak, bundan hiç kuşum yok. Arkadaşlarının varlığı bile onu rahatsız ediyor. Nefertari de öyle. Evlendiklerinden beri, sadece birliktelikleri önemli onlar için. O kadın onun kalbini ve kafasını çürütüyor. Ondan sakın, Musa! Benim için artık çok geç, ama senin de sıran gelecek."

Yahudi her zamankinden daha uzun süre düşündü. Eski öğretmenine saygı duyuyordu. Konuşmasında saldırgan bir ifade yoktu. Ramses kötü yolu mu seçmişti?

• Aslanla, sarı köpek Nefertari'ye alışmışlardı. Ramses'in dışında sadece o, tırmalanıp ısırılmadan onları sevebiliyordu. On günde bir genç çift, hayvanlarıyla birlikte şehir dışına tatile çıkıyorlardı. Aslan arabanın yanında koşuyor, köpek efendisinin ayaklarının dibinde oturuyordu. Bir tarla kenarında öğle yemeklerini yiyorlar, pelikanlarla leylekleri seyrediyorlar, Nefertari'nin güzelliğine hayran kalan köylülerle konuşuyorlardı. Genç kadın onlar gibi konuşuyor, onların kullandıkları sözcükleri biliyordu. Çoğu kez hasta ya da yaşlı bir köylünün yaşam koşullarını düzeltmek için, kimseye hissettirmeden yardımında bulunuyordu.

Nefertari, Tuya'nın karşısında nasılsa, bir hizmetçinin karşısında da öyleydi, dikkatli ve soğukkanlı tavrını sürdürüyordu. Ramses'de eksik olan her şeye o sahipti: Sabır, ölçülü davranış ve yumuşaklık. Her davranışı kraliçenin mührüyle onaylanmıştı âdeta. İlk andan itibaren Ramses, karısının yerinin doldurulamaz olduğunu

⁴⁴ Gittikçe büyüyen aşkları, Ramses'in Güzel İset'le yaşadığı aşktan farklıydı. Nefertari de onun gibi zevkin doruklarına ulaşmak

için kendini bütün benliğiyle veriyor, sevgilisinin tutkusunun tadını çıkarıyordu, ama gövdeleri birleştiği sırada bakışlarında başka bir ışık parıldıyordu. **Nefertari**, **Güzel İset**'ten farklı olarak, **Ramses**'in bütün gizli düşüncelerini paylaşıyordu.

Ramses, babasının hükümdarlığının on ikinci yılının kışında, **Nefertari**'yi **Abidos**'a götürüp **Osiris** ile **İsis**'in gizlerini yaşatmak için izin istedi. Genç çift, **Nefertari**'nin yabancı olması kutsal kente gitmek üzere yola çıktılar.

Törenin ertesi günü kraliçe **Tuya**, **Nefertari**'ye, dinsel törenlerde kraliçenin yardımcısı sıfatıyla takacağı altın bir bilezik verdi. Genç kadın öylesine duygulanmıştı ki, gözleri yaşardı. Korktuğunun aksine, seçtiği hayat onu tapmaktan uzaklaştırmamıştı.

Ameni:

"Bu hoşuma gitmiyor," diye yakındı.

Ramses, özel sekreterinin huysuz tabiatını bildiği için bazen onu yarım kulakla dinliyordu.

"Bu hiç hoşuma gitmiyor," diye tekrarladı.

"Yoksa sana kötü kalite papirüs mü getirdiler?"

"İnan bana, öyle bir şey olsaydı kabul etmezdim. Çevrende neler olup bittiğinin farkında değil misin?"

"**Firavun**'un sağlık durumu kötüye gitmiyor, annemle karım dünyanın en uyumlu iki dostu, ülke barış içinde, bunu **Homeros** bile yazdı... Daha fazla ne isteyebilirim ki? Ha, sahi! Sen hâlâ nişanlanmadın!"

"Böyle önemsiz şeylerle uğraşacak vaktim yok. Başka bir şey fark etmedin mi?"

"İnan hiçbir şey fark etmedim."

"Gözlerin **Nefertari**'den başka bir şey görmüyor. Seni nasıl kınayabilirim ki? Bereket versin, ben gözlerimi dört açıyorum."

"Neler görüyorsun peki?"

"Endişe verici dedikodular. Senin ününü lekelemeye çalışıyorlar."

"Şenar mı?"

"Bu son aylarda ağabeyin davranışlarında son derece ağırbaşlı, son derece kibar, ama ne hikmetse, sarayda eleştiriler giderek artıyor."

"Önemli değil."

"Ben seninle aynı kanıda değilim."

"Bütün bu gevezeleri yolumdan uzaklaştıracağım."

Ameni:

"Onlar da bunu biliyor," dedi. "İşte bu nedenle seninle savaşacaklar."

"Onların, sarayın kabul salonunun koridorlarından ya da lüks villalarının salonlarından dışarı çıkacak cesaretleri yoktur."

"Söylediklerinde haklısın, ama ben örgütlenmiş bir muhalefetten kuşulanıyorum."

"Seti yerine geçecek olanı seçti. Geri kalanı kocakarı dedikodusundan öteye geçmez."

"Şenar'ın vazgeçtiğini mi sanıyorsun?"

Ş "Uysallaştığını sen de görüyorsun."

; "İşte beni endişelendiren de bu uysallık. Bu ona hiç de uygun düşmüyor!"

:"Sen çok kaygılısın, dostum. Seti bizi korur."

Ameni, 'sağ kaldığı sürece' diye içinden geçirdi. Giderek belirginleşen olumsuz ortam karşısında Ramses'i sık sık uyarmakta kararlıydı.

Ramses'le Nefertari'nin kızları ancak iki ay yaşamıştı. Zayıf ve iştahsız olduğu için 'Gölgeler Krallığı'na gitmişti. Buna çok üzülen genç anne, doktorları bir hayli endişelendirmişti. Üç hafta süreyle, Seti onu her gün hipnoz yoluyla uyutmuş, böylece kederininin üstesinden gelmesi için gerekli enerjiyi vermişti.

Naip karısının yanından neredeyse hiç ayrılmadı. Nefertari tek bir kez bile sızlanmadı. Aniden çıkagelen bu ölüm, bula bula süt çocuklarını buluyor ve çocuklar hangi ailenin mensubu olurlarsa olsunlar, hiç ayırım yapmıyordu. Ramses'e duyduğu aşk başka bir çocuk doğurmasını sağlayacaktı.

Küçük Khâ'nın sağlık durumu iyiydi. Sütannesi onunla ilgilenirken Güzel İset de Teb sosyetesinde giderek daha önemli yerler ediniyordu. Dolant ile kocasının yakınmalarına iyi niyetle kulak verdi ve Ramses'in yaptığı haksızlığa hayret etti. Güney'in bu büyük kentinde, naibin tahta çıkmasından çok korkuluyordu. Çünkü herkes onu, Maât yasasını hiçe sayan, geleceğin despotu olarak görüyordu. Güzel İset bütün bunlara karşı çıkmaya çalıştı, ama önüne sürülen çok sayıda kanıt karşısında susmak zorunda kaldı. iktidar hırsıyla tutuşan zorba bir hükümdarı, duygusuz bir canavarı sevebilirmiydi?

Bir kez daha Şenar'ın söylediklerini anımsadı.

Seti bir dakika bile dinlenmiyordu. Çalışmaları sırasında bir boşluk olduğu zaman Ramses'i çağırıyordu. Baba oğul sarayın bahçesinde sohbet ediyorlardı. Yazı yazmaktan pek hoşlanmayan Seti, öğreteceklerini sözlü olarak açıklamayı yeğliyordu. Başka krallar, yerlerine geçecek olanları hazırlamak için bazı özdeyişleri kaleme almışlardı. O ise, yaşlı ağızdan genç kulağa iletmeyi yeğliyordu.

"Bu bilgi yetmez," diyordu, "ama bir piyade erinin kılıcı ve kal-kanı gibi işine yarar. Kendini savunmana ve saldırıya geçmene ola-

nak sağlar. Mutluluk dönemlerinde herkes başarının sorumlusu olarak kendini görür. Ama felaket gelmeye görsün, tek suçlu sensindir. Şayet bir kusur işleyecek olursan, kendinden başka kimseyi suçlama ve hatanı **düzel**t. İşte iktidar olmanın gerektirdiği en doğru davranış: Düşünceni ve davranışlarını sürekli olarak düzeltmek. Beni temsil edeceğin özel bir görev alma zamanı **geldi**.”

Bu açıklama Ramses'i pek sevindirmedi. O uzun yıllar babasını dinlemeyi yeğlerdi.

“Nubye’de küçük bir köy, genel valinin yönetimine karşı ayaklanmış. Bana gelen raporlar pek açık değil. Oraya git ve Firavun adına gerekeni **yap**.”

Nubye hâlâ, Ramses'e bir eğlence gezintisinde olduğunu düşündürecek kadar büyüleyici görünüyordu. Sanki omuzlarında hiçbir yük yoktu. Ilık hava, palmyelerin hışırtılı rüzgârı, çöldeki toprağın rengi, kayaların **kırmızısı** içini ferahlatıyordu. Birden içinden askerleri Mısır'a geri **göndermek**, tek başına bu soylu ülkede kaybolmak

Ancak, ağzı kalabalık Nubye genel valisi **gelmiş**, önünde durmuştu.

"Raporlarım sizi yeteri kadar bilgilendirmiştir umarım."

"Seti, onların pek açık olmadığını **söyledi**."

"Oysa durum belli! Bir köy başkaldırdı. O köyü yakıp yıkmak gerekir."

"Kayıplarınız var mı?"

"Hayır. Benim ihtiyatlı davranışım sayesinde çok şükür kimse-
nin burnu bile kanamadı. Gelmenizi bekliyordum."

"Neden hemen müdahale etmediniz?"

Genel vali kem küm etti.

B "Nasıl bilebilirim ki... Ya sayıları çoksa, ya..."

"Beni derhal olay yerine **götürünüz**."

"Hafif bir yemek hazırlattım ve..."

"Hemen yola **çık**alım."

Bu sıcakta mı? Akşam üzeri daha uygun olur diye düşünmüş-

Ramses'in arabası yaylandı.

Nil'in kıyısındaki küçük Nubye köyünde hurma ağaçlarının gölgesinde sakin bir yaşam sürülüyordu. Erkekler inekleri sağıyor, kadınlar yemek hazırlıyor, çıplak çocuklar ırmakta yüzyüyorlardı. Zayıf köpekler, kulübelerin diplerinde uyukluyorlardı.

Mısırlı askerler çevredeki tepelerin üzerine mevzilenmişlerdi. Ezici bir üstünlüğe sahip oldukları belliydi.

Ramses genel valiye:

"İsyancılar nerde?" diye sordu.

"İşte bu insanlar... Onların yumuşakbaşlı göründüklerine bakmayın."

Keşif birliklerinin aldıkları emir kesindi: Hiçbir Nubyeli savaşçının civardasaklanması izin verilmeyecekti.

Genel vali:

"Bu köyün muhtarı benim otoritemi kabul etmek istemiyor," dedi. "Buna karşı yapılacak saldırı çok hızlı, yıldırım gibi olmalı. Yoksa ayaklanma öteki kabilelere de sıçrayacak. Onlara baskın yapalım ve hepsini öldürelim. Bu hareket bütün Nubyelilere ders olur."

Köylü kadınlardan biri Mısırlı askerleri fark etti. Haykırınca çocuklar sudan çıkıp kulübelerine sığınmak için annelerinin yanına koştu. Erkekler oklarıyla yaylarını, mızraklarını alıp köyün ortasında toplandılar.

Genel vali:

"Bakın!" dedi. "Haksız mıymışım?"

Köyün muhtarı ilerledi. Kıvrık saçlarının arasına uzun iki devekuşu tüyü sokmuştu. Göğsünde kılıç kemerinin kırmızı kayışı vardı. Kendinden epey emin yürüyordu. Sağ elinde kurdelelerle süslü, iki metre uzunluğunda bir mızrak tutuyordu.

Genel vali:

"Baskın yapacak," diye haber verdi. "Bizim okçuların hemen onu mızraklamaları gerekir!"

Ramses:

"Emirleri ben veririm," diye hatırlattı. "Kimse saldırgan bir davranışta bulunmasın."

"İyi ama... Ne yapacaksınız?"

Ramses miğferini, gövde ve baldır zırhlarını çıkardı, kılıcını ve kamasını yere koydu ve kayalık bayırı inmeye başladı.

Genel vali:

"Majeste!" diye haykırdı. "Geri dönün, sizi öldürecek!"

Ramses gözlerini Nubyeliye dikerek düzenli adımlarla yürüdü. Altmış yaşlarında görünen muhtar ince yapıydı ve bir deri bir kemikti.

Adam mızrağını havaya kaldırdığı zaman Ramses, düşüncesizlik ettiğini ve kendisini tehlikeye attığını **düşündü**, ama Nubyeli kabilenin yaşlı başkanı vahşi boğadan daha tehlikeli olabilir miydi?

"Kimsin?"

"Ramses, Seti'nin oğlu ve Mısır'ın naibi."

Nubyeli silahını indirdi.

"Ben bu köyün şefiyim."

"Ve Maât yasasına uyduğun sürece şef kalacaksın."

"Bizim koruyucumuz olması gereken bu vali, Maât yasasına ihanet etti."

"Çok ağır bir suçlama bu."

"Ben verdiğim sözlere sadık kaldım, ama genel vali sözünde durmadı."

"Şikâyetlerin neyse açıkla."

"Bize vergilerimiz karşılığında buğday vereceğini söylemişti. Hani **nerde?**"

"Vergiler nerde?"

"Gel."

Kabile reisinin peşinden giden Ramses, köyün savaşılarının arasından geçmek zorunda kaldı. Genel vali, köylülerin onu öldüreceklerinden ya da rehin tutacaklarından öylesine emindi ki, elleyle yüzünü kapattı. Ama hiçbir şey olmadı.

Kabile reisi, ona *âğır* kadar altın tozu dolu **çuvalları**, soylu ailelerin çok beğendiği panter derilerini, yelpazeleri, devekuşu yurmurtalarını gösterdi.

"Verilen söz tutulmayacak olursa, sonu ölüm de olsa savaşa-
ğız. Sözünde durmayan biri bu dünyada yaşayamaz."

Ramses:

"Çatışma olmayacak," diye kestirip attı. "Söz verildiği gibi buğdayın sana teslim edilecek."

Şenar, Ramses'i Nubyeli isyancılara karşı zayıf davranmakla suçlamak istemişti, ama genel vali böyle bir davranışın doğru olmayacağını söylemişti. İki adam arasındaki uzun bir gizli görüşme sırasında genel vali, Ramses'in askerler arasında giderek daha çok sevildiğinden söz etti. Askerler Ramses'in yiğitliğini, coşkun halini, hızlı karar verme yeteneğini hayranlıkla izliyorlardı. Başlarında böyle bir komutan oldukça hiçbir düşmandan korkmazlardı. Bu durumda Ramses'i alçaklıkla suçlamak Şenar'ın aleyhine dönebilirdi.

Genel valinin bu söylediklerine Firavun'un büyük oğlunun aklı yattı. Orduyu denetimi altına almamış olması önünde duran en büyük engellerden biriydi, ama ordu nasıl olsa eninde sonunda Kuzey ve Güney topraklarının yeni efendisinin emrine girecekti. Mısır'da kaba kuvvet ülkeyi yönetmek için yeterli değildi. Sarayın ve yüksek rahielerin rızasını eksik etmemek gerekirdi.

Görünenlere bakılırsa, Ramses giderek gözüpek ve tehlikeli bir savaşçı olmaya başlamıştı. Seti iktidarın dizginlerini elinde tuttuğu sürece, genç adam herhangi bir girişimde bulunamayacaktı. Ama sonunda... düşmanla boğaz boğaza gelmek arzusu onu, Mısır'ın nesi var nesi yoksa kaybetmesine neden olacak çılgın serüvenlere sürüklemeyecek miydi?

Şenar'ın vurguladığı gibi Seti bile Hititlerle bir ateşkes yapmış, ünlü kaleleri Kadeş'e saldırıp topraklarını fethetmeye kalkışmamıştı. Ramses aynı bilgeliği gösterebilir miydi? Saygın kişiler savaştan nefret ediyorlardı. Konfor ve huzur içinde yaşadıklarından kendilerini gözü dönmüş askerlerden sakınıyorlardı.

Ülkenin, geniş çaplı savaşlar başlatacak ve Orta Doğu'yu ateş ve kan gölüne çevirecek kahramanlara ihtiyacı yoktu. Büyükelçilerin ve yabancı ülkelere özel görevle gönderilen habercilerin verdikleri raporlara göre, Hititler barış yolunu seçmiş ve Mısır'ı fethetmekten vazgeçmişlerdi. Bunun sonucu olarak Ramses gibi birinin varlığı yararsız, hatta zararlı oluyordu. Ramses, davranışlarında direnecek olursa, onu görevinden uzaklaştırmak gerekmeyecek miydi?

Şenar'ın bu tezleri kulaktan kulağa yayılarak zihinlere yerleşti. Herkes onu dengeli ve gerçekçi buldu. Olaylar onu haklı çıkarmıyor muydu?

Şenar, Delta'da bir yolculuğa çıktı, yolculuk sırasında iki taşralı şefi, Seti'nin ölümünden sonra kendisini desteklemeleri için ikna

etti; sonra da Aşa'yı gemideki lüks kamarasında kabul etti. Aşçısı mükemmel bir yemek hazırlamış ve içkicibaşısı meyve kokulu hari-ka bir beyaz şarap seçmişti.

Her zamanki gibi genç diplomat, kendinden emin bir zarafet içindeydi. Bakışlarındaki sertlik bazen rahatsız edici oluyordu ama sesindeki yumuşaklık ve soğukkanlı sükûneti insana güven veriyordu. Ramses'e ihanet ettikten sonra kendisine sadık kalacak olursa, Şenar onu mükemmel bir Dışişleri Bakanı yapacaktı.

Aşa yemeğinin ucundan biraz aldı, içkisinden de yalnızca bir yudum içti.

"Bu yemekten hoşlanmadınız mı?"

"Özür dilerim, kafam çok meşgul."

"Kişisel bir sıkıntınız mı var?"

"Öyle bir sıkıntım yok."

"İşinize köstek mi oluyorlar?"

"Tam aksine."

"Ramses... Evet bunun nedeni Ramses'dir. işbirliği içinde olduğumuzu öğrendi mi?"

"Rahat olabilirsiniz, sırrımızdan kimsenin haberi yok."

"O halde sıkıntınızın sebebi nedir?"

"Hititliler."

"Saraya gelen raporlar çok güven verici."

"O işin resmi yönü."

"Nesini yanlış buluyorsunuz raporların?"

"Çok safça hazırlanmışlar. Üstlerim Seti'yi rahatlatıp onu karamsar tahminlerle üzme istemiyorlar."

"Kesin ipuçları var mı?"

"Hititler, darkafalı, aptal insanlar değil. Mademki çarpışmak işlerine gelmedi, öyleyse hileye başvuracaklardır."

"Bazı yerel hükümdarların iyi niyetlerini satın alıp birtakım iç-renc entrikalar düzenleyecekler."

"Bu, uzmanların görüşü."

"Sizinki de aynı değil mi?"

"Pek değil."

"Neden kuşkulaniyorsunuz?"

"Hititlerin ağlarını bizim korumamız altındaki ülkelerde örme-ven ve bizi tuzağa düşürmelerinden korkuyorum."

"Bu pek gerçekçi görünmüyor. En küçük bir kopma olsa Seti derhal müdahale eder."

"Seti'nin olan bitenden haberi olmuyor ki."

Şenar genç diplomatın uyarılarını hafife almadı. O güne kadar çok doğru tahminlerde bulunmuştu.

"Tehlike yakın mı?"

"Hititler yavaş ama durmadan gelişen bir stratejiyi benimsediler. Dört ya da beş yıl sonra hazır olacaklar."

"Hititlerin faaliyetlerini gözlemeyi sürdürünüz, ama benden başka hiç kimseye bundan söz etmeyiniz."

"Benden çok şey istiyorsunuz."

"Karşılığında çok şey elde edeceksiniz."

51

Balıkçıların köyünde sakin bir yaşam sürüyordu. Köy, ırmağın kıyısında, gemilerin geçişini gözlemekle görevli on kadar adamdan oluşan bir polis müfrezesinin himayesindeydi. Polislerin görevleri yorucu değildi. Arada sırada bir Mısır gemisi kuzey yönüne gidiyor, altmış yaşında, göbekli bir adam olan müfreze komutanı, geminin adını ve geçiş saatini bir tabletin üzerine kaydediyordu. Yabancı ülkelerden dönen gemiler Nil'in başka bir ağzını izliyorlardı.

Polis memurları, balıkçılara ağ çekmede ve teknelerin bakımında yardım ediyorlardı. Tıka basa balık yeniyor, bayram günleri de, müfreze komutanı, devletin her on beş günde bir verdiği tayını onlarla paylaşmayı kabul ediyordu.

Bu küçük topluluğun en çok hoşlandığı eğlence, yunusların oyunuydu. Yunusların çılgın yarışlarını ve sıçrayışlarını seyretmekten hiç yorulmuyorlardı. Akşamları, yaşlı bir balıkçı efsaneler anlatırdı. Tanrıça İsis, yeni doğan bebeğini, Set'in şerrinden korumak için yakındaki bataklıklara saklamıştı.

"Şef, bir gemi geliyor."

Öğle yemeği sonrasında dinlenmek için hasırının üzerine uzanmış olan müfreze komutanı yerinden kalkmak istemedi.

"İşaret ver ve adını not et."

"Bize doğru geliyor."

"Yanlış görmüş olmayasın... İyi bak."

"Bize doğru geliyor. Hiç kuşku yok."

Kuşkulanan komutan kalktı. Şarap getirme günü de geçmişti. içtikleri tatlı biranın rehaveti görüşlerini bu denli bozamazdı ya.

Kıyıda bakıldığında oldukça büyük bir geminin köye doğru geldiği fark ediliyordu.

"Mısır gemisi değil bu gelen."

Hiçbir Yunan gemisi buraya yanaşmazdı. Emirler kesindi: Davetsiz misafiri geri göndermek ve batıya doğru yönelmesini emret-

mek; her türlü bakım onarım işinin Firavun'un donanması tarafından yapılacağını açıklamak.

Müfreze komutanı, mızrak, kılıç, yay ve kalkan kullanma âdeti olmadığı halde:

"Silahlarınızı kuşanın," diye emretti.

Yabancı geminin güvertesinde soluk tenli, kıvrıkcık bıyıklı, kafalarına üzeri boynuzlu miğfer geçirmiş, göğüsleri madeni bir zırhla korunmuş, ellerinde uçları çok sivri kılıçları ve yuvarlak kalkanları olan adamlar vardı.

Geminin pruvasında dev yapılı bir adam duruyordu.

Öylesine korkunç görünüyordu ki Mısırlı polisler gerilediler. Aralarından biri:

"Bu bir şeytan," dedi.

Müfreze komutanı:

"Bu sadece bir adam," diye düzeltti. "Öldürün onu."

tki okçu aynı anda oklarını fırlattılar. İlk ok boşlukta kayboldu. ikincisi ise dev yapılı adamın gövdesine saplanmış gibi göründü, ama dev adam gelen oku gövdesine değmeden kılıcıyla ikiye bölmüştü.

Polislerden biri:

"Bakın!" diye haykırdı. "Bir gemi daha geliyor!"

"Bu bir istila."

Polisler düzenli bir biçimde geri çekildiler.

Ramses mutluluğun ne olduğunu öğrenmişti.

Güney rüzgârı gibi güçlü, kuzey rüzgârı gibi ılık bir mutluluktan bu. Nefertari her dakikayı kusursuz, eksiksiz bir ana dönüştürüyor, kaygıları siliyor, düşünceleri aydınlığa doğru döndürüyordu. Onun yanında günler tatlı bir ışıkla aydınlanıyordu. Genç kadın, kocasını, onun coşkulu ateşini yadsımadan yatıştırmasını biliyordu. Oldukça kaygı verici bir geleceğin, kendini artık yavaş yavaş belli eden hükümdarlığın taşıyıcısı o değil miydi?

Nefertari onu şaşırtıyordu. Tehlikesiz ve şatafatlı bir yaşamdan hoşlansa da, bir kraliçenin büyüleyici zarafetine sahipti. Bakalım hangi kader onu hükümdar ya da hizmetçi yapacaktı? Nefertari bir sırdu. Büyüleyici gülüşü olan bir sır. Gülüşü, ataları birinci Ramses'in mezarında gördüğü Tanrıça Hator'un gülüşünü andırıyordu.

Güzel İset topraksa, Nefertari göktü. Ramses'in ikisine de ihtiyacı vardı, ancak İset'e sadece tutku ve cinsel istekle bağlıydı.

Nefertari'ye ise yüce bir sevgiyle.

Seti batan güneşi seyrediyordu. Ramses onu selamladığı zaman alacakaranlık sarayı kaplamıştı. Kral hiçbir lambayı yaktırmamıştı.

Oğluna:

"Delta polisinden kaygı verici bir rapor geldi," dedi. "Danışmanlarım küçük bir olay olduğunu düşünüyorlar, ama yanıldıklarını sanıyorum."

"Ne olmuş?"

"Korsanlar Akdeniz kıyısındaki bir köye saldırmış. Kıyı gözetiminden sorumlu polisler geri çekilmişler, ama durumu kontrol altında bulundurduklarını bildiriyorlar."

"Yalan söylemiş olmasınlar?"

"Doğru olup olmadığımı anlamak sana kalıyor."

"Bu güvensizlik neden?"

"Bu korsanlar korkunç yağmacılardır. içerilere doğru bir yarma hareketine girişecek olurlarsa, her tarafa terör yayarlar."

Ramses dikildi.

"Kıyı polisi güvenliğimizi sağlamaktan aciz olabilir mi?"

"Belki de sorumlular tehlikeyi küçümsemişlerdir."

"Hemen yola çıkıyorum."

Kral güneşin batışını yeniden seyretmeye koyuldu. Oğluyla beraber gitmeyi, Delta'nın manzaralarını yeniden görmeyi, ordunun başında devleti simgelemek isterdi, ama on dört yıllık hükümdarlıktan sonra hastalık onu kemirmeye başlamıştı. Bereket versin ki, her geçen gün, kaybettiği gücünün Ramses'e geçtiğine tanık oluyordu.

Polisler, kıyıdan otuz kilometre içerde, Nil'in kollarından birinin kenarındaki bir kasabada toplanmışlardı. Yardım gelinceye kadar kendilerini korumak için ağaçlardan hızla bir kale kurdular. Kral naibinin yönettiği birlikler geldiği zaman, barınaklarından çıkıp göbekli komutanları başta olmak üzere, onlara doğru koştular.

Ramses'in arabasının önünde secdeye kapandılar.

"Hiçbir kaybımız yok, Majeste! Tek bir yaralımız yok."

"Ayağa kalkın."

Ani sevinç yerini buz gibi bir havaya bıraktı.

"Biz... karşı koyamayacak kadar az sayıdaydık. Korsanlar bizi öldürürlerdi."

"Nereye kadar ilerledikleri hakkında bir bilginiz var mı?"

"Kıyıdan ayrılmadılar ve bir köyü daha ele geçirdiler."

"Alçaklığınız yüzünden!"

"Majeste... Onlar bizden daha güçlüydüler."

"Yolumdan çekilin."

Kenara çekilecek zamanı ancak bulabilen müfreze komutanının yüzü gözü toz içinde kalmış, naibin arabasının, Memfis'den yola çıkan muhteşem filodaki amiral gemisine doğru yöneldiğini görememişti. Ramses kıyıya varır varmaz kuzeye doğru yelken açılmasını emretti.

Korsanlara karşı duyduğu öfkeye polislerin beceriksizliği de eklenince, kürekçilerden güçlerini son haddine kadar kullanmalarını istedi. Mısır sahillerine güvenliği yeniden getirmek için acele ediyordu.

Ramses bir baskın yaparak olanca hızıyla saldırdı.

Korsanlar, ele geçirdikleri iki köye yerleşmişler, bundan sonra ne yapmaları gerektiği konusunda tereddüt ediyorlardı: Ya elde ettikleri zaferi sürdürüp başka toprakları da ele geçirecekler ya da topladıkları ganimeti gemilere yükleyip gidecekler ve yakın bir gelecekte gene saldırıya geçeceklerdi.

Ramses'in baskını korsanların yemek zamanına rastladı. Balık kızartıyorlardı. Mısırlıların sayıca büyük üstünlüğüne rağmen, korsanlar inanılmaz bir yırtıcılıkla kendilerini savundular. Dev yapılı adam tek başına yirmiye yakın piyadeyi püskürttü, ama sonunda kalabalığın karşısında yenik düştü.

Korsanların yarısından çoğu öldürülmüş, gemileri yakılmıştı, ama şefleri Ramses'in önünde baş eğmeyi reddediyordu.

"Adın ne senin?"

"Seramana."

"Nerden geliyorsun?"

"Sardunya'dan. Beni yendin, ama başka Sardunya gemileri gelecek ve benim öcümü alacaklar. Onlarcası sel gibi akın edecek ve sen onları durduramayacaksın. Biz Mısır'ın zenginliklerini istiyoruz ve onları ele geçireceğiz."

"Neden kendi ülkenizle **yetinmiyorsunuz?**"

"Bizim varlık nedenimiz başka toprakları fethetmektir. Sizin zavallı askerleriniz bize uzun süre **dayanamazlar.**"

Korsanın bu küstahlığına dayanamayan bir piyade eri, adamın kellesini ikiye ayırmak için baltasını kaldırdı.

Ramses:

"Geri çekil!" diye emretti.

Sonra kendi askerlerine doğru döndü:

"Aranızda hanginiz bu barbarla teke tek savaşmak ister?" diye sordu.

Hiçbir gönüllü çıkmadı.

Seramana pis pis sıırttı.

"Siz savaşçı filan değilsiniz!"

"Senin elde etmek istediğin nedir?"

Soru dev adamı şaşırttı.

"Zenginlik elbette! Sonra kadınlar, en iyisinden şarap, bahçesi olan bir villa **ve...**"

"Bütün bunları sana veririm, ama benim muhafız birliğimin komutanı **olursan.**"

Dev adamın gözleri faltaşı gibi açıldı.

"Öldür beni, ama alay etme!"

"Gerçek bir savaşçı anında karar vermesini bilen adamdır: Ölmek mi istiyorsun, hizmet etmek mi?"

"Beni salıversinler yeter!"

İki piyade eri adamın bileklerini korka korka çözdüler.

Ramses boylu posluydu, ama Seramana ondan bir baş boyu kadar uzundu. Kral naibine doğru iki adım attı, Mısırlı okçular oklarını ona çevirdiler. Ramses'e saldırdığında, kocaman elleriyle prensi boğazlamaya kalkıştığında, Seti'nin oğluna zarar vermeden oklarını kullanabilecek fırsatları olacak mıydı?

Kral naibi, Sardunyalı'nın gözlerindeki öldürme arzusunu gördü, ama sanki hiçbir tasası yokmuş gibi kollarını kavuşturmuş, dimdik duruyordu. Sardunyalı, hasmı olan naibin kişiliğinde korkuya benzer hiçbir ize rastlamadı.

Seramana bir dizini yere koyup başını eğdi.

"Emret, itaat edeyim."

Memfis'de yüksek sosyete çok kızgındı. Orduya verdikleri bunca kahraman **evlat**, kral naibinin korunmasını sağlayacak nitelikte değil miydi? Her ne kadar, dev cüsseli Seramana'nın caydırıcı etkisi herkes tarafından kabul görmüş olsa bile, hâlâ yerel giysileriyle dolaşan bir barbarın naibin özel muhafız birliğinin başında olması, soylulara karşı yapılmış bir hakaret değil miydi? Soygunla suçlanan öteki korsanlar madenlere gönderilmiş, cezalarını çekiyorlardı; onların şefi, herkesin elde etmek için can attığı bir mevki işgal etmiyor muydu? Bu adam Ramses'i sırtından vuracak olsa kimse Ramses'e acımayacaktı.

Şenar, Ramses'in böyle yanlış adımlar atmasına çok seviniyordu. insanları isyan ettiren bu karar, kaba kuvvetin kardeşini büyülediğinin bir kanıtıydı. Şölenlerden, kabullerden hoşlanmıyor, dolaylı olarak onları küçümsemiyor muydu? Çölde bitmez tükenmez at gezintileri yapıyor, ok atma ve kılıç talimlerini giderek artırıyor, aslanıyla korkunç güreşler yapıyordu.

Seramana, ayrıcalıklı oyun arkadaşı olmuştu. Çıplak elle ya da bıçaklı dövüşlerde hünerlerini birbirlerine aktarıyorlardı. Sonunda güçlerini ve ustalıklarını birleştirdiler. Dev adamın komutasına verilen Mısırlı askerler hiçbir şikâyetle bulunmadılar. Onlar da öylesine yoğun bir eğitim aldılar ki, hepsi de, olağanüstü koşullarda barındırılan ve beslenen seçkin birer asker oldular.

Ramses sözünde durdu: Seramana, sekiz odalı, **kuyulu** ve ağaçlıklı bir bahçesi olan bir villaya sahip oldu... Villanın mahzenine yılanmış şarap anforaları kondu. Yatağına, yabancının vücut yapısına hayran kalan Libyalı ve Nubyeli kadınlar konuk edildi.

Miğferine, zırhına, kılıcına ve yuvarlak kalkanına sadık kalmasına rağmen, Seramana, ülkesi Sardunya'yı unuttu. Kendi ülkesinde aşağılanan fakir bir insandı. Mısır'da ise zengin ve saygı gören bir insan olmuştu! Ramses'e sonsuz bir minnettarlık duyuyordu. Ha-

yatını bağışlamakla kalmamış, hayal ettiği her şeyi vermişti ona. Naibi tehdit edecek birisi çıkacak olsa, karşısında onu bulacaktı.

Seti'nin hükümdarlığının on dördüncü yılındaki su kabarmasının kötü olacağı tahmin ediliyordu. Suların az yükselmesi genel açlık tehlikesi demektir. Irmağı dikkatle inceleyen uzmanlar önceden yapılmış gözlemlerle zenginleştirilmiş raporları alır almaz, Kral'ı çağırdılar. Firavun, Bir türlü kurtulamadığı yorgunluğuna rağmen oğlunu Nil'in iki kıyısının birbirine çok yaklaştığı Cebel Silsile'ye götürdü. Çok eski geleneklere göre, burada, su kabarmasının enerjisi Hâpi, safve besleyici bir su yaratarak iki mağaradan çıkıyordu.

Seti uyumu sağlamak için ırmağa, elli dört testi süt, üç yüz beyaz ekmek, yetmiş pasta, yirmi sekiz bal kavanozu, yirmi sekiz sepet üzüm, yirmi dört sandık incir, yirmi sekiz sandık hurma, nar, hünnap ve avokado, salatalık, fasulye, fayans heykelcikler, kırk sekiz küp buhur, altın, gümüş, bakır, kaymaktaş ve ayrıca dana, kaz, timsah, gergedan biçimlerinde pastalar armağan etti.

Üç gün sonra, suyun seviyesi yükselmişti, ama yeterli değildi. Geriye ufacık bir umut kalmıştı.

Heliopolis'deki Yaşam Evi, Mısır'ın en eski kurumlarından biriydi. Orada göğün ve toprağın sırlarını saklayan kitaplar, gizli ayinlerin kitapları, göğün haritaları, krallığa ait yıllıklar, hiyeroglif sözlükleri, mimarlık, heykeltıraşlık, ressamlık elkitapları, tapınaklarda bulunması gereken eşyaların döküm listeleri, bayram takvimleri, sihirli formüllerin kitapçıkları ve eskilerin kaleme aldıkları *Bilgelikler*, öteki dünyaya yolculuğa olanak sağlayan 'ışığa dönüşüm' metinleri saklanıyordu.

Seti:

"Bir Firavun için bundan daha önemli bir yer yoktur. Bir kuşkuya düştüğün zaman hemen buraya gel ve arşivleri incele. Yaşam Evi, Mısır'ın geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanıdır. Onun öğretiminin yararları. Benim gördüğüm gibi sen de göreceksin."

Seti, Yaşam Evi'nin, dış dünyayla ilişkisini kesmiş yaşlı başrahi-binden Nil'in Kitabı'nı getirmesini istedi. Ayıncilerden biri bu görevi yerine getirdi. Ramses tanıdı onu...

"Krallık ahırlarının kontrolörü Bakhen değil misin sen?"

"Öyleydim ve aynı zamanda tapmaktaki hizmet görevimi de sürdürüyordum. Yirmi bir yaşımı doldurduğumdan bu yana dinle ilgisi bulunmayan görevlerimi bıraktım."

Güçlü kuvvetli gövdesi, dört köşe ve sevimsiz surati, kalın kolları, kalın ve boğuk sesi ile **Bakhen**, ataların bilgeliği ile meşgul olan bir bilgene benzemiyordu.

Taş bir masanın üzerine bir papirüsü açıp çekildi.

Seti:

"Bu adamdan gözünü ayırma," diye tembihledi. "Birkaç hafta sonra Teb'e gidecek ve **Karnak'taki Amon** tapınağının hizmetine girecek. Onun kaderi yeniden seninkiyle kesişecek."

Kral, üçüncü hanedanın seleflerinden biri tarafından kaleme alınan on üç yüzyıllık kutsal belgeyi okudu. Belge, Nil ırmağının özü ile ilişki kurarak, su kabarmalarının yeterli olmadığı dönemlerde onu memnun edecek yöntemlerin ne olduğunu gösteriyordu.

Seti çözümü bulmuştu: Cebel Silsile'de yapılan ırmak bağıışı, Assuan ve **Memfis'de** de tekrarlanacaktı.

Seti, bu yolculuktan çok bitkin döndü. Irmak sularının normal düzeyde kabarcacağı bildirilen haberler geldiği zaman bütün eyalet valilerine, bentlerin sağlamlığını incelemelerini ve su biriktirme havuzlarına göz kulak olmalarını emretti. Felaketin önüne geçilmişti, ama tek damla su kaybedilmemesi gerekiyordu.

Her geçen gün, yüzü daha da çöken kral, her sabah Ramses'i huzuruna kabul ediyor ve ona, ince bir kadın ya da bir kuş tüyü ile simgelenen adalet tanrıçası **Maât'dan** söz ediyordu. İnsanlar arasındaki dayanışmayı sürdürmek için sadece **Maât'ın** hükmetmesi gerekiyordu. Bu kutsal kurala saygı duyulduğunda, güneş parlamayı, buğday olgunlaşmayı kabul ediyor, zayıf güçlü tarafından korunuyor, böylelikle sağlanan dayanışma da Mısır'ın günlük yasaları oluyordu. **Firavun'a** düşen, **Maât'ın** özüne ve sözüne uygun olarak, binlerce kahramanlıktan çok daha önemli olan doğruluktan ayrılmamaktı.

Babasının sözleri Ramses'in ruhunu besliyordu. Ancak genç nâip babasına sağlık durumu konusunda soru soramıyordu, çünkü onun günlük yaşantıdan koptuğunu ve enerjisini oğluna aktardığı başka bir evrenin içinde düşüncelere daldığını biliyordu. Ramses,

babasının öğretiminden bir saniye bile uzak kalmak istemiyordu. Bu nedenle Firavun'un söylediklerini toplayıp bir araya getirmek için Nefertari, Ameni ve yakınlarını ihmal etti.

Ramses'in karısı onu bu yolda gitmesi için destekliyordu. Ameni'nin de yardımıyla onu bin bir yükümlülüğten kurtardı. Böylece kocası, Seti'ye daha çok hizmet edecek ve onun gücünün mirasçısı olacaktı.

Elde edilen bilgilere göre artık hiçbir kuşku kalmamıştı. Seti'nin ıstırabına neden olan hastalık endişe verici bir hal alıyordu. Pek üzgün görünen Şenar, gözleri yaş içinde korkunç haberi saraya yaydı ve Amon başrahibi ile taşra valilerine ilettiler. Doktorlar hükümdarın hayatını uzatmak konusunda umutlarını yitirmemişlerdi, ama ölümün gelmesinden de korkuyorlardı. Bundan da kötüsü Seti'nin ölümünden sonra Ramses'in taç giyme tehlikesiydi.

Şenar'ı tutanlar ve Ramses'in taç giymesini önlemek isteyenler hazır beklemek zorundaydılar. Elbette Şenar, kardeşini bu yüce görevi yürütme yeteneğine sahip olmadığına inandırmaya çalışacaktı, ama bu mantığın sesi duyulacak mıydı? Şayet ülkenin korunması zorunlu kılacak olursa, belki de görünürde kınanılacak başka yöntemlere başvurmak gerekebilecekti, ama Mısır'ı harabeye çevirecek bir savaşseveri engellemenin başka yolu yoktu.

Şenar'ın gerçekçi ve ılımlı konuşması çok iyi karşılandı. Herkes Seti'nin daha uzun süre yaşamasını istiyordu, ama en kötü sonuca alışılmıştı.

Menelaos'un Yunanlı askerleri, ticarete soyunmuş olmalarına rağmen savaşa hazırlandılar. Krallarının emrine uyarak çok etkili bir milis gücü oluşturacaklardı. Hiç kimse, halkla iyice kaynaşmış bu kendi halindeki yabancıların vurucu bir güç oluşturabileceğini aklının ucundan bile geçirmiyordu. Başkaldırı zamanının yaklaştığını hisseden Lakedaimon hükümdarı, boğaz boğaza çarpışmak için sabırsızlanıyordu. Ağır kılıcını kullanacak, karınları ve göğüsleri deşip kol bacak kesecek ve tıpkı Truva savaşındaki gibi hırsla kafaları paramparça edecekti. Ondan sonra da Helen'le birlikte ülkesine dönecek, ona hatalarının ve sadakatsizliğinin bedelini ödetecekti.

Şenar iyimserdi. Müttefiklerinin nitelikleri ile çeşitliliği umut

verici görünüyordu. Böyle olmakla birlikte bir kişi canını sıkıyordu: Sardunyalı Seramana. Ramses onu muhafız birliğine komutan olarak atayarak, farkında olmadan, ağabeyinin planını bozmuştu. Çünkü Şenar'ın niyeti muhafız birliğinin içine bir Yunanlı subayı tayin ettirmektir. Bu paralı asker ne yazık ki dev yapılı komutanın izni olmadan Ramses'in yanına sokulamazdı. Durum kendiliğinden tek çözümün şu olduğunu gösteriyordu: Menelaos, Sardunyalı'yı öldürecek; bu da pek bir yankı yaratmayacaktı.

Şenar'ın planı tamamen kusursuzdu. Harekete geçme emrini vermek için Seti'nin ölümünü beklemekten başka bir şey kalmamıştı.

Tuya, üzüntülü bir ifadeyle:

"Baban bu sabah seni kabul etmeyecek," dedi.

Ramses:

"Durumu ağırlaştı mı?" diye sordu.

"Cerrah onu ameliyat etmeyi kabul etmedi. Acısını dindirmek için, bitkiden yapılmış güçlü bir uyku ilacı zerk etti."

Tuya çok metin görünüyordu, ama üzüntüsü sözlerinin arasından seziliyordu.

"Bana gerçeği söyle: Bir umut var mı?"

"Sanmıyorum. Bünyesi çok zayıfladı. İri yapısına rağmen daha çok dinlenmesi gerekiyordu, ama bir Firavun'dan ülkesinin mutluluğu konusunda kaygı duymamasını istemek olası mı?"

Ramses annesinin gözlerindeki yaşları gördü ve ona sımsıkı sarıldı.

"Seti ölümden korkmuyor. Sonsuzluğa kadar kalacağı konutu tamamlandı. Osiris ile öteki dünyanın yargıçlarının önüne çıkmaya hazır. Bu dünyada yaptıkları önüne konduğu zaman, Maât'a ihanet edenleri yutacak olan korkunç yaratıktan çekinmesini gerektirecek hiçbir yönü olmayacak. Yeryüzünde yargılanacağı mahkemenin kararı bu yönde olacak."

"Sana nasıl yardım edebilirim?"

"Hazırlan oğlum. Babanın adını sonsuza kadar yaşatmak, atalarının gittiği yolu izlemek ve kaderin bilemediği yüzlere karşı durmak için hazır ol."

Setau ile Lotus akşam karanlığı bastırınca çıktılar. Su alçak topraklardan çekilmiş, kır eski görünümüne kavuşmuştu. Kabaran sular yeterli miktarda olmamasına rağmen, ülkeyi bir güzel arıtmıştı. Topraklar, yuvalarında boğuldukları için, sürüngenlerle kemirgenlerden kurtulmuştu. Sağ kalanlar daha dirençli, daha güçlü olanlardı. Yaz sonunda yılan zehri de dikkat çekici özellikler gösteriyordu.

Yılan avcısı, kendine, doğu çölünün çok iyi bildiği bir bölgesini seçmişti. Öldürücü zehri olan çok iri kobra orada yaşıyordu. Setau, en büyük yılanlardan birinin yuvasına doğru yürüdü. Her zaman ki soğukkanlılığı üzerindeydi. Lotus çıplak ayaklarıyla onun ardından yürüyordu. Deneyimli ve soğukkanlı olmasına rağmen, Setau onun herhangi bir tehlikeye atılmasını engelliyordu. Güzel Nubyeli ucu çatalı bir sopa ile bir çuval ve küçük bir şişe taşıyordu. Sürüngen çatalı sopayla yere mıhlamak ve zehrinin bir kısmını akıtmak onun için çocuk oyuncağı gibi bir şeydi.

Dolunay çölü aydınlatıyordu. Lotus yılanları kızdırıyor ve yuvalarından uzaklaşmalarını sağlıyordu. Setau yılanların hoşuna giden kalın sesleri uzun uzun tekrarlayarak şarkı söylüyordu. Düz iki taş arasındaki çukurun içinde gördüğü kıvrımların çok büyük bir yılanla ait olduğunu anladı.

Setau oturdu, şarkı söylemeye devam etti. Kobra geç kalmıştı.

Lotus, tıpkı havuza atlayan bir yüzücü gibi kumların üzerine atıldı. Setau, tuzağa düşürmeyi tasarladığı kara kobra ile sevgilisinin kapıştıklarını gördü. Çarpışma çok kısa sürdü. Nubyeli yılanı çuvalına tıkıverdi.

Setau'ya:

"Sana arkadan saldırmak üzereydi," diye açıklamada bulundu.

Setau:

"Bu çok anormal bir şey," dedi. "Şayet yılanlar akıllarını kaybetmemişlerse, büyük bir felaket geliyor demektir."

Hmeros:

"Gece inip bizi birbirimizden ayırınca ve kızgınlığımızı yatıştırınca kadar, soluklanacak kısa bir zamanımız bile olmayacak," diye yüksek sesle okudu.

Ramses:

"*Ilyada*'nın bu mısraları savaştan dönüşü mü anlatıyor?" diye sordu.

"Ben sadece geçmişten söz ediyorum."

"Geleceği muştulamıyor musunuz?"

"Mısır benim hoşuma gitmeye başladı. Mısır'ın kargaşa içine gömülmesini istemezdim."

"Bu korku neden?"

"**Hemşerilerimin** durumunu sürekli izlerim. Son zamanlardaki hareketlilikleri beni endişelendiriyor. Truva surları önündeki kanı kaynayan askerlere dönüştükleri söylenebilir."

"Daha fazla bir bilginiz var mı?"

"Ben bir şairim ve gözlerim giderek daha az görüyor."

Helen, çok acılı günler geçirmesine rağmen görüşme isteğini kabul eden Tuva'ya teşekkür etti. Kraliçenin, çok iyi makyaj yapılmış yüzünde hiçbir ıstırap izine rastlanmıyordu.

"Nasıl söyleyeceğimi bile..."

"Sözcüklerin bir yararı yoktur Helen."

"Cidden üzgünüm, kralın iyileşmesi için tanrılara dua ediyorum."

"Sağolun; ben de tanrıyı yardıma çağırıyorum."

"Çok endişeliyim, çok."

"Neden korkuyorsunuz?"

"Menelaos çok neşeli, gereğinden çok neşeli. Aslında o asık suratlının biridir. Şimdi ise bir zafer elde etmiş gibi görünüyor. Beni çok yakında Yunanistan'a götüreceğine inanıyor!"

"Seti olmasa da siz korunacaksınız."

"Sanırım hayır, Majeste."

"Menelaos benim konuğumdur. Hiçbir karar alacak yetkisi yoktur."

"Ben burada, sizin sarayınızda ve sizin yanınızda kalmak istiyorum."

"Sakin olun Helen, korkacak bir şey yok."

Kraliçenin güven verici sözlerine rağmen, Helen, Menelaos'un kötülük yapmasından korkuyordu. Son davranışı, karısını Mısır'dan çıkarmak için bir komplo düzenlediğini gösteriyordu. Yakında Seti'nin ölecek olması onun için, düşünüyordu bir fırsat olmayacak mıydı? Helen, kocasının niyetini öğrenmek için bir araştırma yapmaya karar verdi. Belki de Tuya'nın hayatı tehlikedeydi. Menelaos istediğini elde edemediğini görünce çok daha sert olacaktı. Üstelik uzun zamandan beri bu sertliğini gösterme fırsatını bulamamıştı.

Ameni, Dolant'ın Ramses'e yazdığı mektubu okudu.

Sevgili kardeşim,

Kocamla ben, senin ve özellikle mübarek babamız Firavun Seti'nin sağlık durumunuzdan kaygı duyuyoruz. Buraya kadar gelen dedikodulara göre babamız ağır hastaymış. Bağışlama zamanı gelmedi mi? Benim yerim Memfis'dedir. İyi huyuna güvenerek, kocamın hatasını bağışlayacağına ve ona benim yanımda Seti ile Tuya'ya saygılarını sunmasına izin vereceğine inanıyorum. Böyle üzücü günlerde, çok ihtiyaç duyduğumuz

- teselli ve desteği birbirimizden esirgeyenleyiz. Esas olan geçmi-
şin tutsağı olmadan kaynaşmış bir aileyi yeniden kurmak değil
midir?*

Gönül yüceliğine sığınarak, yanıtını sabırsızlıkla bekliyoruz"

Naip:

"Yavaşça oku," diye buyurdu.

Ameni, sinirli bir ifadeyle söyleneni yaptı.

"Ben olsaydım, yanıt vermezdim," diye homurdandı.

"Yeni bir papirüs al."

"Olanları sineye mi çekeceğiz yani?"

"Dolant benim ablam, Ameni."

"Ben yok olsaydım, tek damla gözyaşı dökmezdi, ama ben zaten kraliyet ailesinden değilim."

"Bugün gene acı acı konuşuyorsun!"

"Gönül yüceliği her zaman iyi bir danışman değildir. Ablanla kocası sadece sana ihanet etmeyi düşünüyorlar."

"Yaz, Ameni."

"Bileğim ağrıyor. Affettiğini kız kardeşine kendi elinle yazmak istemez misin?"

"Rica ederim, yaz."

Ameni öfkeli bir hareketle kalem kamışı sıktı.

"Yazacağın metin kısa olacak: 'Memfis'e dönmeyi aklınızdan bile geçirmeyin, yoksa vezirin mahkemesi huzuruna çıkarsınız. Fira-vun'dan uzak durun."

Ameni'nin kalem kamışı sevinçli bir biçimde papirüsün üzerinde hızla bir ileri bir geri gitmeye başladı.

Dolant, Ramses'in onur kırıcı yanıtını gösterdikten sonra Güzel İset'in yanında uzun saatler geçirdi. Naibin uzlaşmaz tutumu, kızgınlığı, katı yürekliliği ikinci karısına ve oğluna karanlık bir geleceği haber vermiyor muydu?

Şenar'ın kardeşinin kusurlarını eleştirirken ne denli haklı olduğunu kabul etmek gerekirdi. Onu sadece mutlak iktidar ilgilendiriyordu. Çevresini yıkıyor, felaket tohumları ekiyordu. İset, duyduğu sevgiye rağmen, Ramses'e karşı amansız bir mücadele yolunu seçmekten başka seçenek bulamamıştı. Ablası Dolant da böyle davranmak zorunda kalmıştı.

Mısır'ın geleceği Şenar'dı. Güzel İset, Ramses'i unutmak, ülkenin yeni efendisiyle evlenmek ve gerçek bir aile kurmak zorundaydı.

Sari, Amon başrahibinin ve çok sayıda saygın kişinin Şenar'ın görüşünü paylaştıklarını söyledi. Seti öldüğünde tahta çıkma hakkını değerlendireceklerini ve Şenar'ı destekleyeceklerini belirtiyorlardı. Güzel İset gerekli bilgiyi aldıktan sonra kendi kaderini kendi belirleyebilecekti.

Musa, güneş doğduktan az sonra şantiyeye girdiği zaman, hiçbir taş yontucunun işinin başında olmadığını gördü. Her zamanki günlerden biriydi ve çalışanların görevlerine son derece bağlı olduklarını biliyordu. Herhangi biri şantiyeye gelmediğinde geçerli bir gerekçe göstermek zorundaydı.

Bittiğinde Mısır'daki örnekleri içinde en büyüğü olacak Karnak sütunlu salonunda kimsecikler yoktu. Musa, ilk kez yontma kalemleri ile tokmakların engellediği sessizliğin tadına vardı. Sütunların üzerine kazınmış kutsal yüz resimlerine hayran hayran baktı ve Firavun'u tanrılar katına çıkaran sunu sahnelerini uzun uzun seyretti. Burada insan ruhunu aşan olağanüstü güç ile kutsallık anlatılıyordu.

Musa, yarın Mısır'ın ayakta kalması için zorunlu olan yaratıcı güçlerin yerleşeceği bu sihirli mekânın sahibiymişçesine o salonda saatlerce yalnız kaldı. Ama bu güçler, kutsal olanın en güzel ifadesi miydi? Nihayet, sütunlardan birinin dibinde unuttuğu aletlerini almak için gelen ustabaşılardan birini gördü.

"Neden çalışmanıza ara verildi?"

"Size haber vermediler mi?"

"Cebel Silsile taş ocağından yeni geldim."

"Ustabaşı bu sabah şantiyedeki işi bırakmamızı söyledi."

"Sebep neymiş?"

"Firavun, eserinin tamamının planım bize *bizzat* vermek istiyormuş, ama daha Memfis'den ayrılmamış. Teb'e geldiği zaman çalışmaya devam edecekmişiz."

Bu açıklama Musa için yeterli değildi. Bu kadar önemli bir iş için Seti'nin Teb'e gitmesini engelleyen hastalıktan başka ne olabilirdi ki?

Seti'nin ölümü... Kim bunu düşünebilirdi? Ramses umutsuzluğa düşmüş olmalıydı.

Musa, Memfis'e hareket edecek ilk gemiye binecekti.

"Yaklaş, Ramses."

Seti, yaldızlı karyolasına uzanmıştı. Yanında bulunan pencereden, batan güneşin ışınları giriyor, yüzünü aydınlatıyordu. Bakışlarındaki sakinlik oğlunu hayrete düşürmüştü.

Yeniden bir umut mu **belirliyordu?** Seti, **Ramses'i** yeniden kabul edecek gücü bulmuştu. Yüzündeki ıstırap izleri pek belli olmuyordu. Ölüme karşı giriştiği savaştan galip mi çıkıyordu?

Seti:

"Firavun, kendi kendini yaratan tanrının bir **imgesidir**," diye açıklamada bulundu. "Maât yüceliğine zarar gelmemesi için uğraş verir. Ramses, tanrılar için yararlı olacak davranışların olsun, ulusunun çobanı ol, büyük olsun küçük olsun insanlara hayat ver, gündüz olduğu gibi gece de uyanık ol, yararlı olmak için fırsatları kullan."

"Sizin rolünüz bu baba ve bu rolünüzü daha uzun yıllar sürdüreceksiniz."

"Ben ölümümü gördüm, vakit yaklaşıyor. Ölümün yüzü tıpkı Batı tanrıçasının gibi genç ve gülümsüyor. Bu bir bozgun değil Ramses, daha çok bir yolculuk gibi. Kendimi hazırladığım büyük evrenin içinde bir yolculuk. Sen de hükümdarlığa başladığın andan itibaren kendini buna hazırlamak zorundasın."

"Siz kalın, yalvarırım kalın!"

"Sen yalvarmak için değil, buyurmak için yaratıldın, benim için ölümü yaşamanın ve görünmez dünyaya geri dönme sınavına girmenin vakti geldi. Şayet benim yaşantım Tanrı tarafından makbul sayılırsa, benim kişiliğimi benimseyecek demektir."

"Mısır'ın size ihtiyacı var."

"Tanrılar döneminden bu yana Mısır, ışığın biricik kızı olmuştur ve Mısır'ın oğlu da ışıktan oluşan tahtının üzerinde oturmaktadır. Beni izleyecek olan sensin Ramses. Benim eserimi sürdüreceksin, hatta daha ileri gideceksin, çünkü sen 'Işığın Oğlu'sun.'"

"Daha size sormam ve sizden öğrenmem gereken o kadar çok şey var ki..."

"Vahşi boğa ile ilk karşılaşmandan sonra seni hükümdarlığa hazırladım, çünkü hiç kimse alinyazısının kesin darbeyi vuracağı anı bilemez. Böyle olmakla birlikte sen, kaderinin sırlarını ortaya çıkarmak zorundasın, çünkü bütün bir ulusa yol göstermek zorunda kalacaksın."

"Henüz hazır değilim."

"Hiç kimse hazır değildir. Atalarının atası biricik Ramses, güneşe doğru uçmak için bu toprakları terk etti. Ben de kaygılı ve gele-

çekten hiçbir umudu olmayan bir kimseydim. Sen de bugün aynı duygular içinde olacaksın. Hükümdarlık etmek isteyen ve bunu tutku haline getiren kimse ya sağduyudan yoksundur ya da yeteneksinin biridir. Sadece tanrının eli bu özveri isteyen yoldan yürüyecek kimseyi seçebilir. Sen Firavun olarak ulusunun kölesi olacaksın. Bir kölenin dinlenmeye ve öteki insanların kendi halindeki zevklerini tatmaya hakkı yoktur. Sen yalnız olacaksın, ama yolunu şaşırmış bir insan gibi değil, tıpkı çevresindeki esrarengiz güçlerin altında yatanları sezerek doğru yolu seçmek zorunda olan bir gemi kaptanı gibi yalnız... Mısır'ı kendinden çok sev, korkma yolun açılacaktır."

Batan güneşin altın sarısı ışınları Seti'nin sakın yüzünü aydınlatıyordu. Firavun'un gövdesi, sanki bir ışık kaynağıymışçasına, garip bir parlaklık saçıyordu.

"Yolunun üzerine birçok engel konacak," diye açıklamalarını sürdürdü. "Korkunç düşmanlarla çarpışman gerekecek. Çünkü insanlık kötülüğü, dirlik düzenliğe tercih eder, ama senin yüreğinde kazanma gücü eksik olmayacak. Elbette sen onu çok geniş tutmasını bilirsin. Nefertari'nin büyüü seni koruyacak, çünkü onun yüreği büyük kraliçenin yüreği. Oğlum, göğün yüksekliklerinde uçan şahin ol, delici bakışlarınla dünyayı ve insanları gör."

Seti'nin sesi söndü, gözleri güneşin ötelerine doğru, sadece kendisinin görebileceği başka bir evrene doğru bakmaya başladı.

Şenar, müttefiklerinin saldırıya geçmeleri için emir vermekte kararsızdı. Seti'nin ölümünden kimsenin kuşkusu yoktu, ama öldüğünün resmen açıklanmasını beklemeleri gerekiyordu. Her türlü acelecilik amaçlarının tam tersi bir sonuç doğurabilirdi. Firavun hayatta olduğu sürece ona başkaldırmak asla affedilmezdi. Ancak, yetmiş gün sürecek olan yas dönemi ve mumyalama sırasında Şenar krala değil, ama Ramses'e saldırabilirdi. Ve Seti hayatta olmadığı için Ramses'i koruyamayacaktı.

Menelaos ile Yunanlı askerler, sabırsızlıktan yerlerinde duramaz olmuşlardı. Dolant ile Sari, Güzel İset'i de kendi taraflarına çekmişler, Amon başrahibinden tarafsız kalma sözünü almışlar ve Tebli birçok soylunun etkili dostluğunu sağlamışlardı. Dışişleri Bakanı Meba, Şenar'ın iktidara geçmesi için çok iyi çalışmıştı.

Ramses'in ayaklarının dibinde bir çukur açılıyordu. Yirmi üç yaşındaki genç **naip**, kralın sadece bir sözünün tahta çıkması için yeterli olacağını düşünmekle hata etmişti.

Bakalım Şenar nasıl bir son hazırlayacaktı ona? Ramses, akli başında davranacak olursa, kendisine, etkisiz de olsa bazı müttefikler bulabilir, isyan bayrağını açabilirdi. Coşkun tabiatı kesin bir sürgüne razı olamazdı. Hayır onu sonsuza dek durdurmak gerekiyordu. Ölüm en iyi çözümdü, ama Şenar, öz kardeşini öldürmek istemiyordu.

En akılcıca iş onu **Menelaos**'a teslim edip; eski kral naibinin Firavun olmak istemediğini, tek isteğinin seyahat etmek olduğunu ileri sürerek Yunanistan'a göndermekti. **Lakedeimon** kralı onu bu uzak ülkede tutsak olarak tutacaktı. Böylece Ramses çökecek ve herkes tarafından unutulacaktı. **Nefertari**'ye gelince, başlangıçtaki eğilimine uygun olarak, taşra tapınaklarından birine kapanıp her şeyden elini eteğini çekecekti.

Şenar berberini, manikürcüsünü ve pedikürcüsünü getirtti. Mısır'ın müstakbel efendisi herkesten farklı, hiçbir eksiği olmayan bir kişi olmak zorundaydı.

Büyük kraliçe, Seti'nin ölümünü saraya bizzat kendisi duyurdu. Hükümdarlığının on beşinci yılında Firavun, yüzünü öteki dünyaya, şafak vakti onu her gün yeniden doğuracak olan tanrısal anasına doğru döndürmüştü. Tanrı kardeşleri onu cennette karşılayacaklardı. Orada ölümden arınacak, Maât ile birlikte yaşayacaktı.

Yas dönemi hemen başladı.

Tapınaklar kapandı ve dinsel törenler yarıda kaldı. Yalnızca sabah akşam yas ilahileri söylendi. Yetmiş gün boyunca erkekler tıraş olmayacak, kadınlar saçlarını çezecek, ne et yenecek ne şarap içilecekti. Kâtiplerin çalışma odaları boş bulundurulacak, devlet hizmetleri uykuya yatacaktı...

Firavun ölmüş, taht boşalmış, Mısır bir bilinmezliğin içine girmişti. Herkesin korktuğu tehlikeli bir dönem başlamıştı. Bu dönem sırasında Maât'ın ebediyen uzaklaşması söz konusu olabilirdi ve naibin varlığına rağmen en yüksek güç gerçekten boşta kalmıştı. Bu durumdan yararlanmak isteyen karanlık güçler, Mısır'ın nefesini kesmek ve kısıvrak bağlamak için binbir çeşit hileye başvuracaklardı.

Mısır ordusu sınırlarda alarma geçirilmişti. Seti'nin ölüm haberi yabancı ülkelere yayılıyor ve kimilerinde aşırı istekler uyandırıyor-
du. Hititlerle öteki savaşçı ülkeler Delta'ya saldırır ya da yoğun bir
istila hareketine kalkışabilirlerdi. Korsanlarla bedevilerin de bekle-
diği bundan başka bir şey olamazdı. Seti, güçlü kişiliği sayesinde
onları etkisiz hale getirebiliyordu. Ama artık o ölmüştü; bakalım
Mısır kendini savunabilecek miydi?

Seti'nin cesedi, öldüğü gün, Nil'in batı kıyısındaki temizleme
salonuna götürüldü. Ana Kraliçe, ölü kralı yargılamak için kurulan
mahkemeye başkanlık etti. Kraliçe, oğulları, vezir, bilgeler konseyi-
nin üyeleri, başlıca ulu kişiler, evinin hizmetçileri, doğruyu söyleye-
ceklerine dair yemin ettikten sonra Seti'nin iyi bir kral olduğunu,
onun hakkında hiçbir şikâyetleri olmadığını söylediler.

Hayatta olanlar onun hakkında hüküm verdiler. Seti'nin ruhu,
artık ırmak salcısını bulup, öbür dünyanın ırmağını aşabilir ve yıl-
dızlar kıyısına doğru yol alabilirdi. Bununla birlikte ölümlü gövde-
sini Osiris'e dönüştürmek ve krallık törenlerine uygun olarak
mumyalamak gerekiyordu.

Mumyalayıcılar ölünün içorganlarını çıkardıktan ve sodyum
karbonat yardımıyla ölü bedeni sularından arındırıp güneş ışınları-
na tuttuktan sonra, ayinciler kralın vücudunu şerit sargılarla kapla-
yacaklar ve Seti, Krallar Vadisi'ne, öbür dünya için yaptırdığı anıt
mezara gidebilecekti.

Ameni, Setau ve Musa endişeliydiler. Ramses sessizliğini bir tür-
lü bozmuyordu. Hazır bulundukları için arkadaşlarına teşekkür et-
tikten sonra dairesine kapanmıştı. Sadece Nefertari onun yanına gi-
rip birkaç kelime konuşabiliyor, ama onu içinde bulunduğu umut-
suzluktan kurtaramıyordu.

Ameni, Şenar konusunda çok daha endişeliydi. Şenar, zorunlu
bir gösterişle üzüntüsünü belirttikten sonra, beklenmedik bir faali-
yete girişmişti; çeşitli bakanlıklarla ilişki kuruyor, ülkenin yönetim
sorumluluğunu yükleniyordu. Vezirin yanında ısrarla, tek kaygısı-
nın yas dönemine rağmen krallığın mutluluğunu korumak olduğu-
nu belirtiyordu.

Tuya, büyük oğluna uzun uzun öğütler vermiş olmalıydı, ama

kraliçe kocasının yanından ayrılmıyordu. Tanrıça İsis kimliğine bürünmüştü; büyülü bir rolü vardı; ölümden sonra dirilişi simgeliyordu. Osiris-Seti lahdinin içine yerleştirilinceye kadar, 'Yaşamın efendisi' olan Ana Kraliçe, bu dünyanın işleriyle meşgul olamazdı.

Bu nedenle Şenar istediği gibi hareket edecek ortamı bulmuş, özgürlüğüne kavuşmuştu.

Aslanla sarı köpek, efendilerine sarılmışlar, onun ıstırabını hafifletmeye çalışıyorlardı.

Seti yanındayken gelecek hep aydınlık görünmüştü. Onun öğütlerini dinlemek, ona itaat etmek ve onu örnek almak yeterliydi. Onun buyruğu altında hükmetmek çok basit ve neşeliydi! Ramses, bir gün, bakışları ile karanlıkları dağıtan babasından yoksun, yalnız kalacağını hiç düşünmemişti.

Babası on beş yıl hükümdarlık etmişti. Bu süre ona o kadar kısa, o kadar kısa görünüyordu ki! Abidos, Karnak, Memfis, Heliopolis, Gurna gibi tapınaklar Eski imparatorluğun firavunlarına layık olan bu kurucunun zafer şarkılarını sonsuza kadar söyleyeceklerdi. Ama artık o yoktu. Ramses yirmi üç yaşın hükümdarlık için çok küçük bir yaş, hükümdarlığın da taşınamayacak kadar ağır bir yük olduğunu düşünüyordu.

Işığın Oğlu, adına gerçekten layık olabilecek miydi?